

SOTAVETERAANI KRIIGSVETERANEN

N:o 4/2007 ■ Tarkastettu levikki 68 225 ■ Syyskuun 19. päivänä 2007

Ketju ei katkea

Tapahtumassa veteraaneilla ja nuoremmilla oli aikaa vaihtaa ajatuksia.

Päätöstapahtumassa tuomiokirkon portailla esiintyivät Espoon ja Helsingin Sotaveteraanikuorot, Viipurin Lauluveikot ja Kaaderilaulajat.

Kanttiin lotat valloittivat yleisön Esplanadin lavalla.

Tapahtuma päättyi Hornet -hävittäjän ylilentoon. Senaatintorin kohdalla ohjaaja tervehti yleisöä siipiä vaaputtamalla.

**Sotaveteraaniliitolle
perinnerahasto** (sivu 2)

**Veteraanien, sotainvalidien
ja eläkeläisten edut
paranevat** (sivu 3)

**Sotaveteraanikuorojen IX
laulujuhla Turussa** (sivu 5)

**Matkat taistelupaikoille
opettavia** (sivu 6)

**Sotiemme veteraanit
alennuksella
tapahtumiin** (sivu 9)

**Tali-Ihantala elokuva
valmistumassa** (sivu 11)

**Jatkokertomus
Autereen
sota-ajasta** (sivu 42-43)

**Kirjoituskilpailun
satoa** (sivu 44-48)

Helsingissä 19. syyskuuta 2007

Aihetta juhlamieleen

Suomen Sotaveteraaniliitto sai alkunsa Tampereella 29. syyskuuta 1957 perustetusta Rintamamiesten Asuntoliitosta. Nykyisen järjestörakenteensa ja nimensäkin se sai 1964, jolloin eri puolilla maata perustetut veteraanien huoltoyhdistykset liittyivät Asuntoliiton järjestöruntoon.

Sotaveteraaniliiton 50-vuotistaival on saanut ansiokkaan kuvauksensa Kaarle Sulamaan keväällä ilmestyneessä Veteraania ei jätetä -teoksessa. ”Tohtori Sulamaa on laatinut selkeästi jäsennellyn ja sujuvasti kirjoitetun järjestöhistorian”, toteaa professori Päiviö Tommila lehtemme kesäkuun numerossa.

Vuosien 1939-1945 sotiemme – talvi-, jatko- ja Lapin sodan – veteraanien rivit ovat harventuneet. Rintamasotilas- tai rintamapalvelustunnuksen saaneita miehiä ja naisia, tammenlehväväkeä, on kuitenkin vielä 80 000. Heidän keski-ikänsä on korkea, jo yli 85 vuotta. Suomen Sotaveteraaniliiton liki 400:aan paikallisyhdistykseen heistä kuuluu 40 000. Yhdistysten naisjaostojen jäsenten luku on 30 000. Nuorempien tukivoimien, kannattajajäsenten, määrä nousee yhä ja on jo 25 000. Kaikkienensa järjestöllä on – kiitos tukivoimien – virkeästi sosiaaliselle veljestuen tehtävälleen ja aatteelliselle perinteyölleen omistautuvan yhteisön maine.

Juhlavuottaan Sotaveteraaniliitto on viettänyt lukuisin tapahtumin eri puolilla maata. Syntymäpäivä on jo ovelta. Helsingin tuomiokirkossa vietettävän hartaustilaisuuden jälkeen juhlaväki kokoontuu yliopistorakennuksen suojissa tapahtuvaan päiväjuhlaan, johon on kutsuttu edustajat kaikista sotaveteraaniiyhdistyksistä ja jota tasavallan korkea johdanto kunnioittaa läsnäolollaan. Juhlapäivän aamuna veteraanit suorittavat kunnia-

käynnin maamme sankarihaudoilla ja ulkomailla olevilla sotiemme muistomerkeillä.

Juhlapäivää sävyttävät monet aiheet kiitollisuuteen. Virallisen Suomen myönteisyys veteraanien asialle ja suuren yleisön vapaaehtoisuuteen ovat kiitoksen aiheita päällimmäisiä. On syytä iloita myös veteraanien järjestökentän kiinteystyvästä yhteistyöstä.

Hengellisen veteraanityön saralla yhteistyöllä on jo pitkät perinteet. Uudet yhteistyöelimet kertovat kiinteystymisestä muilla saroilla. Vuonna 1999 perustettu Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta (VEVA) valmistelee ja esittelee valtiovallalle yhteiset toiveemme veteraanietuuksien kohentamiseksi. Valtuuskunnan vuonna 2003 perustama Tammenlehvän Perineliitto (TAPE) on saanut tehtäväkseen veteraanisukupolven arvokkaiden muistojen valtakunnallisen vaalimisen. Vuonna 2006 järjestöt perustivat sosiaaliselle tehtävälleen välttämättömän varainhankinnan toteuttajaksi Veteraanivastuu -nimisen rekisteröidyn yhdistyksen.

Juhlavuoden tyytyväisyyden aiheisiin on syytä liittää myös käynnistymässä oleva uusi historiahanke. Veteraaniliitoilla on nyt jokaisella oman järjestöhistoriansa kirjoitus ajan tasalla. Vuorossa on vielä veteraaniaikakauden kokonaishistoria, jossa muun muassa veteraanien sodanjälkeisen järjestötyön yhteiskunnallinen tausta ja merkitys tulisi punnittavaksi. Hanketta pohdittiin Veteraaniliittojen valtuuskunnassa professori Ohto Mannisen johdolla jo vuonna 2002. Työ on nyt lähdössä liikkeelle Tammenlehvän Perineliiton toimin vahvasti Kansallisarkistoon ja sen johtoon tukeutuen.

Aarno Strömmer

Kirjoituskilpailu on ratkennut

Sotaveteraani-lehdessä 1/2007 olleeseen kirjoituskilpailuun tuli 230 ainekirjoitusta. Raati on valinnut joukosta viisi kirjoittajaa, jotka palkitaan.

He ovat

Laaksonen Neea, Isällä enkeli taskussa. SYK, Helsinki. Opettaja Väinö Kuukka.

Ruohomaa Anni, Kaatunut taistelussa isänmaan vapauden puolesta. Euran yläaste, Eura. Opettaja Marjo Lampi.

Salmela Krista, Säilyttäkää tämä maa. Juhani Vuorisen koulu, Kannus, Opettaja Tarja Niku

Sanisalo Jenni, Sotalapsena länsinaa-

purissa. Elomaan koulu, Hirvensalmi. Opettaja Ulla Tukiaianen.

Timgren Oskari, Sota-ajan elämää. Kotomäen koulu, Littoinen. Opettaja Outi Kalliotie

Kirjoitukset julkaistaan lehdessämme. Kirjoitukset on myös luettavissa osoitteessa www.sotaveteraaniliitto.fi

Suomen Sotaveteraaniliitto kiittää kaikkia osallistuneita oppilaita ja opettajia yhteistyöstä ja toivottaa kaikille hyvää syksyä.

Anni Grundström

Hyvä jäsenyhdistysten verkosto nostaa liiton painoarvoa

Sotaveteraaniliiton 50-vuotisjuhluvuonna on tarpeen korostaa lähellä jäsentä, piireissä ja yhdistyksissä tehtävän työn merkitystä. Elävä jäsenyhdistysten verkosto, työ lähellä jäsentä on jo viiden vuosikymmenen ajan ollut menestyksekkään sotaveteraanityön kulmakivi.

Perinteisesti sotaveteraanit ja naisjaostojen jäsenet ovat vastanneet kaikista järjestön tehtävistä. Runsas viisi vuotta sitten alkoi murros, jonka seurauksena yhä useampaa tehtävää onkin sotaveteraanin sijaan hoitamassa kannattajajäsen.

Motivoituneiden kannattajajäsenten saaminen tehtäviin on käynyt kivutta. Henkilöitä, jotka arvostavat sotaveteraanisukupolven aikaansaannoksia ja ovat halukkaita ja kykeneviä tekemään työtä sotiemme veteraanien hyväksi sekä kantamaan

vastuuta, on järjestön kaikille tasoille löydetty. Monin paikoin on myös uusia vereksiä voimia odottamassa, mikäli tehtäviä vapautuu.

Liiton tehtävänä onkin yhteistyössä jäsenyhdistystensä kanssa viedä koko järjestöä yhteisesti päätettyyn suuntaan. Yhteistoiminta jäsenyhdistysten ja liiton välillä on ollut saumatonta. Aikaa eikä resursseja ole mennyt keskinäiseen nahisteluuun. On voitu toimia kohti yhteisiä tavoitteita.

Järjestön perussuunta on viitoitettu kahdessa tulevaisuussuunnitelmassa, jotka liittokokouksissa on hyväksytty yksimielisesti. Ensi kesän liittokokouksessa tulevaisuussuunnitelmaa jälleen hienosäädetään. Suunta on selvä. Yhä suuremman osan järjestöme kaikkien tasojen vastuutehtävistä miehitetään tulevina vuosina motivoituneilla kannattajajäsenillä.

Veteraanipaketti

Hallituksen budjettiriihestä saatiin tieto veteraanipaketista. Tämän vuoden kuntoutusmääräraha nousee 2 milj. euroa, sotainvalidien laitoshoidon oikeuttavan haitta-aste-ajan alentamiseen 3,9 milj. euroa, kokeiluun, jossa kehitetään kunnan ja kuntoutuslaitoksen välistä yhteistyötä veteraanien ja sotainvalidien kotona asumisen tukemiseksi on varattu 1 milj. euroa. Rintamaveteraanin puolison laitospalvelusjakso nousee vastaamaan veteraanin kuntoutusjaksoa, vaikeavammaisten sotainvalidien leskien kuntoutusosuutta laajennetaan ja lievävammaisten

sotainvalidien avokuntoutuskertojen määrää nostetaan.

Veteraanipakettiin ei sisälly järjestöjen esittämää, erityistukea tarvitsevien rintamaveteraanien avopalveluihin tarkoitettua määrärahaa. Kuntoutusmääräraha lienee toivon mukaan nyt sillä tasolla, että sillä voidaan kaikille kuntoutusta haluaville veteraaneille tarjota vuoden 2008 aikana joko avo- tai laitospalvelusjakso. Veteraanipaketista annettavissa tiedotteissa sosiaali- ja terveysministeri tähdentää tarvetta vahvistaa myös lähellä annettavien avopalveluiden asemaa.

Markku Seppä

Sotaveteraaniliitolle perinnerahasto

Sotaveteraaniliiton 50-vuotisjuhluvuonna päätettiin perustaa Sotaveteraaniliiton juhluvuoden 2007 perinnerahasto. Rahastoon hankittavilla varoilla on tarkoitus aikanaan, 10-15 vuoden kuluttua rahoittaa Sotaveteraaniliiton jälkeistä perinnetyötä. Rahaston kartuttamiseen on riittävästi aikaa, mutta tuloksia pitää saada alusta lähtien. Liiton 50-vuotismarkkipäivän

tiedottamisessa tärkeä seikka onkin liiton toivomus. Kukien ja lahjojen sijaan toivomme kartutettavan perinnerahastoa.

Perinnerahaston perustaminen on myös selkeä viesti liiton tulevaisuuden suunnitelmista. Sotaveteraanien hankkimat varat käytetään sotaveteraanien hyväksi, mutta liitto suunnittelee myös tulevan perinnetyönsä taloudellisia edellytyksiä.

Tasavallan presidentin tervehdys

Suomen Sotaveteraaniliitto täyttää 50 vuotta samaan aikaan kun itsenäinen Suomi viettää 90-vuotisjuhlavuottaan. Itsenäisyys, demokratia ja hyvinvointi ovat monen sukupolven uutteran työn tulosta.

Sotiemme aikana moni suomalainen teki suuria uhrauksia, luopui omista eduistaan ja yksilöllisistä oikeuksistaan yhteisen edun hyödyksi. Sotaveteraanit ovat toiminnallaan osoittaneet yhteistyön ja vastuun kantamisen tärkeyden.

Nuorempien sukupolvien tehtävänä on nyt huolehtia siitä, ettei yhteisvastuun periaate unohdu. Se on henkinen perintö, joka on tarpeen vielä tulevillekin sukupolville. Suomen Sotaveteraaniliitto ja Sotaveteraani – Krigsveteranen-lehti ovat omalta osaltaan ylläpitäneet ja välittäneet eteenpäin tätä arvokasta perintöä.

Näillä sanoilla haluan esittää parhaimmat onnitteluni ja menestyksen toivotukseni 50-vuotisjuhlavuottaan viettävälle Suomen Sotaveteraaniliitolle sekä Sotaveteraani – Krigsveteranen-lehden tekijöille ja lukijoille.

Tarja Halonen

Tarja Halonen
Tasavallan presidentti

Kiitos

Kiitän lämpimästi osakseni 6. syyskuuta tulleista runsaista ystävyyden osoituksista samoin kuin karttuisasta tuestanne sotaveteraanien huolto- ja perinnetyöhön.

Aarno Strömmer

Veteraaneille ja eläkeläisille ensi vuonna merkittäviä parannuksia

Veteraanit ja eläkeläiset saavat merkittäviä parannuksia ensi vuoden budjetissa. Hallitus parantaa sotiemme veteraanien asemaa Suomen itsenäisyyden 90-juhlavuoden kunniaksi erillisellä yli 10 miljoonan veteraanipaketilla. Tavoitteena on huolehtia koko veteraanisukupolven hyvinvoinnista.

Ministeri Hyssälä pitää tärkeänä, että veteraanien kuntoutusmahdollisuudet turvataan. Ensi vuoden budjetissa lisätään veteraanikuntoutuksen määrärahoja 5 miljoonalla eurolla. Tällä lisäyksellä varmistetaan, että jokainen veteraani pääsee joko avo- tai laitostuntoutukseen vuosittain. Myös veteraanien puolisoitten kuntoutusta parannetaan. Veteraanin puolison laitostuntoutusjakso laajennetaan vastaamaan veteraanin kuntoutusjaksoa. Näin kuntoutusjakso pitenee nykyisestä 7 vuorokaudesta 10 vuorokauteen. Puolisoiden mukanaolo koko veteraanin kuntoutusjakson ajan tukee kuntoutumista ja sitä on toivottu, ministeri Hyssälä toteaa.

Tämän lisäksi jatketaan veteraanikuntoutuksen sisällön uudistamista. Osa veteraaneista kokee laitostuntoutusjakson kaukana kotoa liian raskaaksi, joten on tarpeellista vahvistaa myös lähellä annettavien avopalveluiden asemaa. Yksin asuviin veteraaneihin tullaan kiinnittämään erityistä huomiota.

Ensi vuonna laajenee myös käynnissä olevaa kokeilu, jossa kehitetään kunnan ja kuntoutuslaitoksen välistä yhteistyötä veteraanien ja sotainvalidien kotona asumisen tukemiseksi. Tähän kokeiluun osoitetaan 1 miljoonaa euroa.

Sotainvalidien etuuksia parannetaan niin, että laitoshoittoon oikeuttavaa haitta-asterajaa alennetaan nykyisestä 30 prosentista 25 prosenttiin. Lisärahoitusta ensi vuoden budjetissa haitta-asterajan alentamiseen on 3,9 miljoonaa euroa. Lisäksi laajennetaan vaikeavammaisten sotainvalidien leskien oikeutta kuntoutukseen. Kuntoutukseen piiriin pääsevät uudistuksen myötä myös ne lesket, joiden puoliso on kuollut vuoden 1960 jälkeen. Nykyisin kuntoutus on koskenut vuoden 1975 jälkeen leskiksi jääneitä.

Myös lievävammaisten sotainvalidien avokuntoutuskertojen määrää lisätään. Ensi vuonna avokuntoutuskertoja nostetaan 12 kerrasta 20, jolloin määrä on sama kuin veteraanikuntoutuksessa.

Sotainvalideja ja veteraaneja tuetaan ensi vuoden budjetissa kaikkiaan noin 421 miljoonalla eurolla.

Kansaneläkkeeseen runsaat korotukset

Pieni- ja keskituloiset eläkeläiset muistetaan ensi vuoden budjetissa. Hallitus korottaa kansaneläkkeitä 20 eurolla kuukaudessa vuoden 2008 alusta. Tämän päälle tulevat indeksikorotukset. Tämä tarkoittaa yhteensä noin 33 euron korotusta kuukaudessa. Samaan aikaan tulee voimaan kuntien kalleusluokituksen poistaminen, joka parantaa runsaalla 21 eurolla monien pienituloisten eläkeläisten asemaa. Toisen kuntaryhmän alueella asuu tällä hetkellä 478 285 kansaneläkkeeseen saajaa, jotka saavat enimmillään arviolta 54 euron korotuksen vuoden 2008 alusta. Näin suuria korotuksia ei ole tehty vuosikymmeniin.

Korotukset nostavat myös muita etuuksia, kuten ylimääräistä rintamalisää, leskeneläkettä, luopumistukea sekä sukupolvenvaihdoseläkettä. Näin yksin asuvan, kansaneläkkeellä olevan ylimääräistä rintamalisää saavan veteraanin toimeentuloturva paranee uudistusten johdosta enimmillään arviolta 76 eurolla kuukaudessa.

Tämän lisäksi hallitus korjaa ensi vuonna eläkeläisten verotusta koskevan epäkohdan, kun verotus on osalla eläkkeensaajista ollut kireämpää kuin palkansaajilla. Uudistus keventää näillä eläkkeensaajilla eläketulon verotusta jopa usealla sadalla eurolla vuodessa. Tässä on kyse oikeudenmukaisuudesta, ministeri Hyssälä toteaa.

**Sosiaali- ja terveysministeri
Liisa Hyssälä**

Juhlavuoden merkeissä

Kuluva vuosi on kaksinkertainen juhlavuosi. Itsenäinen Suomi täyttää 90 vuotta ja Suomen Sotaveteraaniliitto 50 vuotta. Sydämellinen tervehdykseni kaikille tämän lehden lukijoille, tammenlehväsukupolvelle ja erityisnitteluni Teille, jotka olette saaneet elää itsenäisen Suomen koko historian ajan.

Olen sota-ajan lapsi, veteraanin tytär ja Petsamon evakko. Jokaisella meillä on oma tarinamme, kahta samanlaista ei ole. Te veteraanit, naiset ja miehet menettitte sodan melskeissä viisi vuotta parhaasta nuoruudestanne. Omat vanhempani kuuluivat tähän samaan sukupolveen. Äiti suoritti palvelustaan kotirintamalla, isä ”sielä jossakin”. Monet veteraanit ovat vuosikymmeniä kantaneet ruumiissaan vammaa, kipua ja tuskaa. Isästäni tuli fyysisesti invalidi, kun hän oli seitsemänkymmenen, silloin hänen toinen jalkansa amputoitiin. Ihmettelin hänen tyyneyttään leikkauksen jälkeen. Levollisena hän sanoi olleensa jo semmoista keinutuoliväkeä. Hän oli kiitollinen siitä, että oli terveenä saanut elää miehuutensa päivät ja tehdä työtä. Sodassa hän oli nähnyt monen toverinsa haavoittumisen ja kuoleman.

Kaikilla meillä sota-ajan ihmisillä, minkä ikäisiä olemmekin, on sotavamma sielussamme. Meillä sota-ajan lapsillakin on monenlaisia tarinoita ja kohtaloita. Ne, jotka menettivät isänsä tai äitinsä taistelukentälle, menettivät eniten. Myös evakkolasten kohtalo oli kova. Meni rakas koti ja kotiseuduillemme voimme palata vain haikkeissa muistoissamme. Entä ne, noin 70 000 lasta, jotka vietiin sotalapsiksi Ruotsiin. Olemme kuulleet monta sydäntä särkevää kertomusta, joukossa tuki jokunen onnellinenkin tarina. Ja rintamaiden lapset. Usein he saivat nähdä papin kulkevan kylätiellä. Jännittyneinä seurasivat, mihin taloon hän poikkeaa. Hänellä oli aina surullisia uutisia kerrottavanaan.

Lahden Sotaveteraanipiiriin piirisihteerinä on 13.3.2007 aloittanut Lauri Pastila (63). Hän on viimeksi toiminut palopäällikkönä Lahdessa.

Uransa lisäksi Lauri Pastila on toiminut Hämeen pelastusjärjestöjen, SPR:n ja maanpuolustusjärjestöjen hallinnossa sekä avustanut ja tukenut eri toimien Lahden Sotaveteraanipiiriä.

Meiltä lapsilta ei kukaan kysynyt, kuinka voisitte, mitä teille kuuluu? Lapsen sieluisamme kannoimme aikuisten surua.

Sota-ajan lasten edustajana kiitän Teitä, kunnioitetut veteraanit. Urhoollisuudellanne lunastitte meille rakkaan, vapaan isänmaan. Sota-ajan kurimuksen jälkeen te jaksoitte tarttua toimeen ja aloittaa maan jälleenrakentamisen. Raunioille nousi entistä ehompi Suomi. Kotinsa ja kotiseutunsa menettäneet saivat uuden elämän mahdollisuuden ja me lapset hyvän elämän alun, kaikesta huolimatta. Jokainen päivä oli parempi kuin eilinen.

Kun te lopetitte, oli meidän vuoromme jatkaa. Nyt ovat vastuunkantajina meidän lapsemme. Pienestä koostaan huolimatta on maamme tunnettu eri puolilla maailmaa. Siitä saamme olla ylpeitä.

Te veteraanit olette olleet takeena myös rauhan vuosina. Esimerkillänne olette osoittaneet koko kansallemme, miten itsenäisyyttä on vaalittava ja rakennettava. Tähän opetukseenne tulee tulevaisuudessakin perustumaan Suomemme itsenäisyys ja onni.

Usein kuulee veteraaniväen huolestuneena kyselevän, kuka jatkaa perinnettä, kuka kertoo meistä seuraaville sukupolville, kun itse olemme poissa. Voimme jättää huolestumisemme ja luottaa siihen, että kertojia löytyy. Yksi tärkeä veteraanisukupolven perinteen siirtäjä on maamme puolustusvoimat. Saamme olla varmoja, että niin kauan kuin suomalaiset nuoret, naiset ja miehet, tahtovat suorittaa asepalveluksen, Suomen puolustusvoimat huolehtii perinteen jatkumisesta. Siellä nuorille selviää, millä uhrilla ja urhoollisuudella tämän maan itsenäisyys on saavutettu ja lunastettu.

Lahja Isotupa

Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajaksi on 1.8.2007 alkaen valittu insinööri (AMK) Eija Iivarinen (43). Piirin palveluksessa hän aloitti joulukuussa 2005 projektityöntekijänä ja toimi tämän jälkeen 1.8.2006 - 31.7.2007 välisen ajan piirin toimistosihteerinä.

Kuolleita

Oiva Aulis Oinonen 1925–2007

Oiva Aulis Oinonen siunattiin haudan lepoon 6.7.2007. Hän oli syntynyt Lieksassa 15.8.1925. Elämäntyönsä Oiva tekikin yrittäjänä. Parhaimmillaan hänellä oli useita kuorma-autoja.

Oivalla riitti tarmoa ja energiaa loppuun saakka Hän oli syrjäseutujen ihmisten asioiden puolestapuhuja. Häntä ja hänen työtään arvostettiin sekä omalla paikkakunnalla, maakunnassa että valtakunnallisella tasolla.

Oiva paneutui koko sydämellään ja tarmollaan veteraaniasian hoitamiseen. Lieksan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtajana hän toimi 17 vuotta, Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin hallituksen jäsen ja Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston jäsenenä 12 vuotta. Lieksan sotaveteraanit persoonitui paljolti Oivaan.

Heti puheenjohtajakautensa alussa Oiva haki veteraanityölle tukea reserviläisjärjestöistä. Myöhemmin mukaan tulivat Lieksan rajavartioalue, Lieksan kaupunki ja Lieksan seurakunta. Yhdessä nämä kantavat nimeä: Lieksan so-

tiemme veteraanien yhteistyötoimikunta. Oiva osasi käyttää tätä toimielintä veteraanien asioiden ajamiseen taitavasti. 1998 hän lähetti mm. sosiaali- ja terveysministeriölle kirjeen, joka koski veteraanien kuntoutusmäärärahojen lisäämistä Oivan ansiota paljolti oli vuonna 2004 terveyskeskusmaksujen poistaminen sotaveteraaneilta kotikaupungissaan. Oiva kuului myös jäsenenä rintamaveteraaniveteraaniasian neuvottelukuntaan Pohjois-Karjalassa. Oiva loi hyvät yhteistyösuhteet myös maanpuolustusorganisaatioihin. Hyvänä työparina ja yhdistyksen sihteerinä toimi Oivan puheenjohtajakaudella Elsa-rouva.

Oivan työtä on arvostettu monella tavalla. Kodin seinällä on lukuisa määrä kunniakirjoja ja viirejä. Hänelle on myönnetty mm. SL Ar ja Sotaveteraanien kultainen ansioristi. Tänä vuonna hänet nimitettiin Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin kunniajäseneksi.

Raine Turunen

Sotaveteraaniyhdistykseen liittynyt 2 100 puolisojäsentä

Sotaveteraanipiirit ja yhdistykset saivat tammi-kuussa käyttöönsä uudet mallisäännöt. Kevään aikana 166 sotaveteraaniyhdistystä ja 14 sotaveteraanipiiriä päätti muuttaa sääntöjään ja lähetti liiton kautta Patent-

ti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään yhdistysrekisteriin sääntöjen muutosta koskevan ilmoituksen.

Elokuuhun mennessä sotaveteraaniyhdistykseen oli liittynyt 2 116 sotaveteraanien puolisoa tai leskeä jäseneksi.

Suomen Sotaveteraaniliitto 50-vuotta

Onnittelujen vastaanotto Katajanokan Kasinolla 28. syyskuuta klo 11.00 alkaen.

Aikavaraukset (09) 6126 2016/Marja Riukka

Onnittelemme

Puheenjohtaja Datuk Abdul Hamid Ibrahim 70 vuotta

Maailman veteraanijärjestön puheenjohtaja Abdul Hamid Ibrahim täytti 70 vuotta. Hän syntyi Johor Bahrussa Malesiassa 10.9.1937. Hän kävi kotipaikallaan englanninkielisen lukion ja sen jälkeen Port Dicksonissa kuninkaallisen (Royal Military College) sotilasoppilaitoksen. Hän liittyi Malesian asevoimiin kadettiupseerina 1956 ja jatkoi opintojaan Eaton Hallin kadettikoulussa ja Sandhurstin sotilasakatemiassa Englannissa. Tämän jälkeen hänet nimitettiin kuninkaallisen Malaji-rykmentin vakinaiseen upseerin

virkaan 1958. Hän on täydentänyt koulutustaan lukuisilla kursseilla kotimaassaan, Englannissa ja Australiassa.

Puolustusvoimista hän erosi 1975 ja liittyi samanaikaisesti Malesian asepalvelunsa suorittaneiden järjestöön, jossa kohosi nopeasti vaikuttavaan asemaan. Hänet nimitettiin veteraanien edustajana senaattoriksi Malesian parlamenttiin vuosiksi 1983-89. Hänellä on lukuisia määriä luottamustehtäviä kotimaassaan ja toimii mm. puheenjohtajana Malesian asevoimien veteraanineuvostossa.

Maailman veteraanijärjestön toimintaan hän tuli mukaan jo 1982 ja on nimetty sen jälkeen useisiin järjestön merkittäviin tehtäviin. Hänet valittiin ensimmäisen kerran järjestön varapresidentiksi 1988 Manilassa Maailman veteraanijärjestön yleiskokouksessa ja järjestön presidentiksi Pariisissa vuonna 2000 ja viimeksi uudelleen vuonna 2006 Kuala Lumpurissa

sa jatkamaan tehtävässään.

Hän on saanut lukuisia huomionosoituksia kotimaassaan ja ulkomailla. Hänet aateloitiin vuonna 2002 ja hän sai oikeuden käyttää nimensä edessä arvonimeä Datuk.

Suomessa me tunnemme presidentti Ibrahimin lämpimänä maamme ystävänä ja hän on käynyt puolisonsa Samihani Abdullahin kanssa maassamme lukuisia kertoja sotainvalidi- ja veteraanijärjestöjemme juhlatilaisuuksissa ja liittotapahtumissa. Heillä on neljä lasta ja kahdeksan lastenlasta. Vapaa-aikanaan puheenjohtaja Ibrahim nauttii golfin pelaamisesta.

Suomen sotainvalidi- ja veteraanijärjestöt onnittelevat lämpimästi Maailman veteraanijärjestön puheenjohtaja Hamid Ibrahimia.

Merkipäivänään puheenjohtaja on matkoilla.

Reino Toivio

Uusi laki ei muuta yhdistysten tilintarkastusta

Uusi tilintarkastuslaki tuli voimaan heinäkuun alussa. Lakiuudistus on sirpaleinen, ja monia uusia säännöksiä koskee siirtymäaika, joka päättyy vuoden 2011 lopussa. Merkittävimmät muutokset koskevat pienten yritysten vapauttamista tilintarkastusvelvollisuudesta ja maallikotilintarkastuksen lopettamista. Yhdistykset olivat lain eduskuntakäsittelyssä erityisessä syynissä. Yhdistyksiä koskevat tilintarkastussäännökset pysyvät ennallaan. Vuonna 1994 annettua ”vanhaa” tilintarkastuslakia sovelletaan siten toistaiseksi sellaiseenaan yhdistyksiin.

Pienessäkin yhdistyksessä on edelleen voimassa pysyvien vanhan tilintarkastuslain säännösten mukaan tehtävä tilintarkastus. Tilintarkastajia on oltava vähintään yksi, ja lisäksi yhdistykselle on valittava yksi varatilintarkastaja. Tarkemmat määräykset yhdistyksen tilintarkastuksesta annetaan yhdistyksen säännöissä. Säännöissä

voidaan esimerkiksi edellyttää, että yhdistyksessä valitaan sen koosta riippumatta KHT- tai HTM-tilintarkastaja.

Uuden tilintarkastuslain mukaan ei maallikkoa voida enää valita tilintarkastajaksi vuoden 2011 jälkeen. Esimerkiksi pienissä osakeyhtiöissä siirtymäajan jälkeen kelpuutetaan vain KHT tai HTM suorittamaan tilintarkastusta. Yhdistyksiin sovelletaan kuitenkin edelleen vanhoja säännöksiä maallikotilintarkastajan valintaan. Maallikot voivat siten toistaiseksi jatkaa yhdistyksen tilintarkastajana, jolleivät yhdistyksen säännöt ole esteenä.

Yhdistystenkin tilintarkastuksen uudistaminen on kuitenkin luvassa. Tarkoituksena on, että säännökset yhdistysten talouden ja hallinnon tarkastuksesta valmistellaan erikseen oikeusministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön yhteisenä hankkeena. Valmistelu on käynnistynyt tämän vuoden alussa. Keskustelua on käyty mm. siitä, että yhdistyksissä olisi jäsenkun-

taa edustava henkilö aina mukana tilejä tarkastamassa.

Säätiöissä tulee uuden lain mukaan olla vähintään yksi hyväksytty tilintarkastaja (KHT tai HTM). Säätiöiden ei enää 1.7.2007 jälkeen tarvitse valita kahta tilintarkastajaa, kuten aikaisemmin, jollei säännöissä määrätä toisin. Jos säätiön säännöissä on määräys kahden tilintarkastajan valinnasta, tarkoittaa se siirtymäajan päättymisen (31.12.2011) jälkeen, että tilintarkastajiksi on valittava KHT tai HTM.

Pienimmät yritykset vapautuvat uuden tilintarkastuslain myötä lakisääteisestä tilintarkastusvelvollisuudesta. Osakeyhtiö voi päättää olla valitsematta tilintarkastajaa, jos kahden peräkkäisenä tilikautena vähintään kaksi seuraavista rajoista alittuu: taseen loppusumma 100 000 euroa, liikevaihto 200 000 euroa, palveluksessa keskimäärin kolme henkilöä.

Pienimpien yritysten vapauttamiseen tilintarkastusvelvollisuudesta liittyy maallikko-

ITSENÄISYYS
90
Turun Messu- ja Kongressikeskus
3.11.2007 klo 17.00

1000 laulajaa
Juhlavuoden suuri mieskuorokonsertti
Sotaveteraanikuorojen IX laulujuhla
Turun ja ympäristökuntien mieskuorot

Solistina Jorma Hynninen
Laivaston Soittokunta
Johtaja Markku Heikkilä

Ennakkomyynti: Turun Sotaveteraanien toimisto, Lintinen Pitkätie 37,
puh. 02-251 6870 tai pentti.korhonen@turku.fi postilähetyksenä.
Turun Sotaveteraanit ry ja Cantus Aboensis 2002 ry

finepress ILMARINEN MEI NOKIA SAMPO GROUP turku Turun Sanomat OSUUSPANKKI

Sotaveteraanikuorojen IX laulujuhla – Itsenäisyys 90 konsertti Turussa

Sotaveteraanikuorojen IX laulujuhla - Itsenäisyys 90-konsertin esiintyjärunkona on 35 sotaveteraanikuoroa eri puolilta maata. Harmaantuneita veteraaniveljiä tukevat Turun ja muun Varsinais-Suomen mieskuorot sekä joukko perinnekouroja. Kuorojen lisäksi konsertissa esiintyy Laivaston soittokunta, jota johtaa musiikkikommentajakapteeni **Timo Kotilainen**. Solistivieraana nähdään baritoni **Jorma Hynninen**. Konsertti televisoidaan siten, että kooste ohjelmasta esitetään Yleisradion kanavalla itsenäisyyspäiväviikolla.

Tilaisuus alkaa 3.11. 2007 klo 17.00

Tapahtuman järjestää Suomen Sotaveteraaniliiton ja Turun Sotaveteraanien kanssa yhteistyössä turkulainen Cantus Aboensis 2002 -yhdistys. Järjestelyjä tukevat Turun kaupunki, opetusministeriö ja merkittävä yhteistyökumppanien joukko, mm. Nokia, Sampo ja TOP. Tapahtuma kuuluu Itsenäisyyspäivän 90-vuotisjuhlavuoden tapahtumiin.

Lisätietoja konsertista ja lippuvaraukset:

Veikko Helenius 0400 516 766

Pentti Korhonen 040 554 8461

tilintarkastuksesta luopumisen. Tilintarkastajaksi voidaan vuoden 2011 lopussa päättyvän siirtymäajan jälkeen valita ainoastaan KHT tai HTM – tilintarkastus on siirtymäkauden jälkeen aina auktorisoidun tilintarkastajan tehtävä.

Lain voimaantulo ei sinänsä vielä poista tilintarkastusvelvollisuutta pieniltä yrityksiltä. Osakeyhtiön, joka haluaa käyt-

tää hyväkseen uuden tilintarkastuslain tarjoaman oikeuden olla valitsematta tilintarkastajaa, tulee muuttaa yhtiöjärjestyksensä, yhtiösopimustaan tai sääntöjään poistamalla tilintarkastajan valintaa koskevan määräyksen.

Päivi Rätty
Elinkeinoelämän keskusliitto
EK

Tervetuloa alueellisiin 50-vuotisjuhliin

Juhlissa käytetään tummaa pukua ja kunniamerkkejä.

Sotaveteraaniliiton Satakunnan alueellinen 50-vuotisjuhlakonsertti Porissa

Kutsumme Satakunnan Sotaveteraanipiirin jäsenyhdistysten jäsenet ja työmme tukijat Sotaveteraaniliiton 50-vuotisjuhlavuoden Satakunnan piirin juhlakonserttiin Porin Lyseon juhlasaliin 7.10.2007 klo 14.00.

Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Satakunnan Sotaveteraanipiiri ry

Sotaveteraaniliiton Etelä-Pohjanmaan alueellinen 50-vuotisjuhla Nurmossa

Suomi on hyvä maa
18 eteläpohjalaisen sotaveteraanikuoron yhteinen konsertti Nurmion Liikuntahallilla lauantaina 27.10.2007 klo 15.00.

Juhlapuhe piispa Jorma Laulaja

Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri ry

Sotaveteraaniliiton Pohjois-Savon alueellinen 50-vuotisjuhla Iisalmessa

Kutsumme Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin jäsenyhdistysten jäsenet ja työmme tukijat Sotaveteraaniliiton alueelliseen 50-vuotisjuhlaan Iisalmen kulttuurikeskukseen 10.11.2007.

Juhlatilaisuus alkaa kahvituksella klo 12.00 sekä jatkuu ohjelmallisella osuudella klo 13.00 eteenpäin. Juhlapuhujana on eversti Jukka Hyttinen.

Ilmoittautumiset omaan yhdistykseen.

Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Pohjois-Savon Sotaveteraanipiiri ry

Sotaveteraaniliiton Pohjois-Pohjanmaan alueellinen 50-vuotisjuhlakonsertti

Kutsumme Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin Oulaisten alueen jäsenyhdistysten jäsenet ja työmme tukijat Sotaveteraaniliiton alueellisen 50-vuotisjuhlajuhlakonserttiin Oulaisiin Juho Oksan kouluun 16. marraskuuta 2007 klo 17.00. Konsertissa esiintyy Oulun Sotaveteraanikuoro, Pohjan Sotilassoittokunta ja Kestilän peruskoulun oppilaat. Vapaa pääsy. Kahvitarjoilu.

Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri ry
Oulaisten Sotaveteraanit ry

Karjalankannaksen taistelupaikkoihin tutustumassa

Sotaveteraaniliitto järjesti yhteistyökumppaneilleen matkan Karjalankannaksen sotahistoriallisille paikoille 7-9. kesäkuuta. Mukana oli Kannaksella taistelleita veteraaneja sekä neuvottelukunnan jäseniä, liiton johtohenkilöitä ja muita veteraanityössä ansioituneita.

Asiantuntijaoppaana toimi **Göran Lindgren**, joka kertoi sotatapahtumista sekä bussissa että taistelupaikoilla.

Siiranmäellä

Kivennavalla Siiranmäen taisteluiden muistomerkillä laskettiin seppelä. Rajaveteraani **Antti Henttonen** puolestaan kertoi 13-16.6.1944 käydyistä jatkosodan kovista tykistö- ja maataisteluista suurine miestappioineen. Hän muistutti myös, että liiton edesmennyt kunniapuheenjohtaja Simo Kärävä olisi tänä päivänä (7.6.) täyttänyt 84 vuotta ja kehotti nostamaan maljan hänen muistolleen. Etelä-Suomen ruotsinkielisen sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström** mainitsi puolustusta johtaneen Adolf Ehrnroothin valvoen koko pataljoonan taistelun ajan.

Suomalaisten sankarimuistomerkillä

Pietarin ulkopuolella sijaitseva Levashovon Stalinin uhrien teoloitus-, hauta- ja muistomerkki-alueella kävely oli sekä mykistävää että puhuttelevaa. Stalinin ajan aikaansaannosten metsän suojaan vaikuttavasti sijoitetut muistomerkit tuntuivat tuovan silloisen ajan hengen melkein pälsnä olevaksi.

Terijoella kaupunkiin tutus-

Levashovon muistomerkki-alueen edustalla on Stalinin kauden aikaansaannoksia kuvaava patsas.

tumisen ohella laskettiin kukkalaite suomalaisten sankarimuistomerkillä.

Raivolassa vedettiin henkeä jyhkeässä lehtikuusimetsässä. Luovutettu osa Karjalaa osoitautui siinä määrin pieneksi, että sotahistoriasta kirjoittavan **Anssi Vuorenmaan** johdolla toisenkin suomalaisryhmän bussi ennätti saapua saman metsätien levennyksen tautokopaikalle. Tutustuttiin myös Suomen kansainvälisesti tunnetuimpiin runoilijoihin kuuluvan Edith Södergranin muistomerkkiin.

Ihantalan ja Kuuterselän taistelupaikoilla

Ihantalan taistelukenttään peltoaukeineen ja sotilaita suojanneisiin irtokivilohkareisiin tutustuttiin metsän reunaan myötäilevältä polulta. Metsän siimeksessä on edelleen nähtävissä vanhan hautausmaan jäänteitä.

Kanneljärvellä Kuuterselän taisteluiden muistomerkillä kerrattiin Kannaksen suurhyökkäyksen alkuvaihees-

sa 1944 käytyä taistelua, joka päättyi suomalaisten vetäytymiseen.

Antreassa Antti Henttonen esitelmöi Kuukaupin sillalla siltöjen miinoituksesta. Kapeita mutkikkaita teitä edettiin hänen lapsuudenkotiinsa Henttolan kylään, jonne **Arvo** -veljensä jo aikaisemmin oli saapunut. Viron yhdistyksen kunniapuheenjohtaja **Raul Kuutma** kertoi suurta mielenkiintoa herättäen Suomen-poikien taisteluista.

Vuoksi luo viljavaa maata

Mukaansa tempaavaa kuultavaa oli Antin selostus Vuoksen uoman muutoksista 1800-luvulla. Alueen loivan laaksomaisen aukean huomiota herättävän rehevyyden selitti se, että eteen aukeni Vuoksen pohjaa, jossa vesi virtasi vielä ennen vuotta 1857. Vuoksi pohjustaa edelleen viljavuutta menestymiskelpoiselle viljelylle. Toivottavasti se rohkaisee ihmisiä tarttumaan mahdollisuuteen.

Markku Rämö

Matti Viitanen, Erkki Heikkinen ja Sari Noponen laskivat seppelien Terijoen sankarihautausmaasto-merkille.

Finnairin lentävä henkilökunta heimoveteraanien apuna

Finnairin lentävä henkilökunta järjesti huhti-kesäkuussa Finnairin lennoilla keräyksen Inkerin ja Karjalan heimoveteraanien hyväksi. Keräyksessä lentomat-kustajille esitettiin Helsinkiin palattaessa Arvi Lindin videotoomus, jonka jälkeen halukkaat saivat antaa tukensa sotiemme heimoveteraaneille.

Keräyksen yhteenvetotilaisuus järjestettiin keräykseen osallistuneiden sidosryhmien kesken 5.7. Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Tilaisuuden kutsuvieraana oli Suomen Sotaveteraaniliiton kunniapuheenjoh-taja **Gunnar Laatio**, joka totesi erityisesti matkustamohenkilökunnalle osoittamassaan puheenvuorossaan kiitollisena seuraavaa: ”Tammenlehväsu-kupolven edustajana kiitän teitä työstänne Karjalan ja Inkerin heimoveteraanien hyväksi. Pitkälti teidän ansiostanne keräys tuotti yli 135 000 euroa. Tulos on erinomainen, katsottiinpa sitä millä mittarilla tahansa.

Minua erityisesti lämmittää se talkoohenki, jolla nyt sotia kokematon sukupolvi meitä veteraaneja auttaa. Olen vakuutunut siitä, että se on samaa talkoohenkeä, jolla me aikanaan pelastimme tämän maan vapauden.

Heimoveteraanien taistelu ei päättynyt rauhan tulon. Heidän selviämistaistelunsa jatkui sodan jälkeen vankileireillä aina

Siperian jäätiköiltä Kazakstanin aavikoille. Sodan aikana ja sen jälkeen pakkotyössä saadut vammat ja köyhyys ovat aiheuttaneet sen, että selviämistaistelu ei ole päättynyt vielääkään. He ovat maksaneet kalliisti vapaasta Suomesta.

Talkootyönne luo perustan sille, että jo ensi vuonna monella heimoveteraanilla on lämpimämpi asunto, uusia apuvälineitä liikkumiseen ja paremmat lääkkeet. Uskon, että panoksenne on keskeinen siinä työssä, jolla luomme paremman huomisen sotiemme heimoveteraaneille.”

Kiitollisuuden osoituksena Laatio lahjoitti matkustamohenkilökunnalle 1930-luvulta peräisin olevan Rajan Turva-taulun. Taulun taiteilija luovutti aikanaan maalauksen huuto-kaupattavaksi ja määräsi saadut rahat käytettäväksi talkoovoi-min rakennettuun talvisodan Mannerheim-linjaan.

Keräyksen tuotto käytetään vapaaehtoisvoimin järjestettävään avustustyöhön Karjalassa, Inkerissä ja Suomessa. Avustustyö keskittyy heimoveteraanien ja heidän leskien elinolosuhteiden kohentamiseen kunnostamalla heidän asuntojaan, järjestämällä lääketieteellistä apua ja hankkimalla arkielämää helpottavia tarve-esineitä.

Pasi Koskenranta

Puolustusministerin myöntämät sotainvalidien ansioristit

Puolustusministeri Jyri Häkämies on sotainvalidien ansiorististä 18.4.1958 annetun asetuksen mukaisesti myöntänyt sotainvalidien ansioristin seuraaville sotainvalidien hyväksi ansiokkaasti toimineille henkilöille.

Oikeustieteen tohtori Pentti Arajärvi, Helsinki, keittäjä Ulla Eskelinen, Espoo, puheenjohtaja Aulis Harju, Jalasjärvi,

kenraaliluutnantti Hannu Heranen, Tuusula, kuntoutusylilääkäri Heikki Hurri, Espoo, sairaala-apulainen Heljä Hämäläinen, Mikkeli, keittäjä Sirpa Jokinen, Espoo, sairaanhoitaja Eeva-Maija Kantola, Kauniai-nen, korvausratkaisija Raija Liisa Kasurinen, Helsinki, asiamies Markku Kiikka, Helsinki, eduskunnan 1. varapuhemies Seppo Kääriäinen, Iisalmi, toimialajohtaja Timo Laitinen, Helsinki, filosofian lisensiaatti Nils-

Erik Nykvist, Vaasa, keittiöapulainen Anja Nykänen, Mikkeli, puheenjohtaja Kaarina Peltola, Helsinki, peruspalveluministeri Paula Risikko, Seinäjoki, professori Seppo Seitsalo, Helsinki, toiminnanjohtaja Markku Sepä, Mäntsälä, asiamies Pertti Suominen, Helsinki, varanotaari Airi Ärilä, Helsinki

Ansioristien luovutustilaisuus oli perjantaina 17.8.2007 Sotainvalidien Veljesliiton kes-kustoimistossa.

Fazer

PAX ORIGINAL

OTA PAX...

TAIVAS JA MAA
Musiikinäytelmä viihdytysjoukon rintamakiertueesta kesällä 1943.

Ohjelmistossa myös **LAINATENORI,**
AMERIKAN MORSIAN, SUOMEN HEVONEN

KOUVOLAN TEATTERI www.kouvolanteatteri.fi
(05) 7400 330, (05) 7400 300

Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Myymälä on avoinna ma-pe klo 8.30-16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

Liiton 50-vuotisjuhlavuoden kunniaksi liput liehumaan!

4
Liiton standaari
Hinta 25 euroa

5
Isännäviiri
Kotipihalle tai mökille. Sini-
valkoisen viirin pituus neljä
tai viisi metriä.
Hinnat 50 ja 62 euroa.

2
Jäsenmerkki
Myös kannattajajäsenille.
6 euroa.

1

Sotaveteraanimitali
Myös kannattajajäsenille.
Hinta 12 euroa.

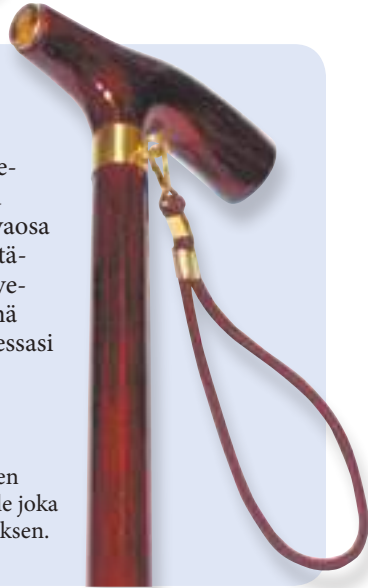

29
Kävelykeppi

Jääpiikillä ja ranne-
lenkillä varustettu
kävelykeppi. Kahvaosa
pyökkiä, varsi kestä-
vää raminia. Sotave-
teraanien käsityönä
valmistama. Tilatessasi
ilmoita pituutesi.

Hinta 50 euroa

Liitto välittää keppien
tilaukset toimittajalle joka
myös laskuttaa tilauksen.

26
Kynttilänjalka

Kultakeskuksen
perinteinen malli
vuodelta 1918.
Korkeus 77 mm.
Varustettu liiton
tunnuksella.
Hopeaa.

Hinta 115 euroa

Liitto välittää kynttilänjalkatilaukset
toimittajalle joka myös laskuttaa tilauksen.

**Liiton tunnuksin
varustetut solmiot**

15A Tummansininen,
raidalliseen kuosiin
kudottu malli.

16B Tummansininen
solmio, jossa tunnuksen
ylä- ja alapuolella punai-
nen, sininen ja harmaa
vinoraita.

Hinta 14 euroa

Liitto välittää solmio-
tilaukset toimittajalle joka
myös laskuttaa tilauksen.

Nro 12

Suomi 90 vuotta

Itsenäisyyden juhlavuoden pronssiin lyöty
mitali on pakattu mäntypuiseen koteloon.

Hinta 60 euroa

30

Kristallimalja

Halkaisija 33 cm
Kotimaassa käsin hiottu.
Pohjassa kaiverrettu liiton tunnus.
Suunnittelija Matti Okkolin.

Hinta 140 euroa.

Liitto välittää kristallimaljatilaukset toimittajalle
joka myös laskuttaa tilauksen.

24 Kalvosinnapit

Hopeaa

Hinta 42 euroa

23 Solmioneula

Hopeaa

Hinta 28 euroa

Liitto välittää kalvosinnappi- ja solmioneulatilaukset
toimittajalle joka myös laskuttaa tilauksen.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
Korkeavuorenkatu 41 A 7,
00130 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki
tai tilaa puhelimitse

Sotiemme veteraaneille ilmaislippuja urheilu- ja kulttuuritapahtumiin

Lahtelaisena urheilu- ja sotaveteraaniaktiivina tunnettu JR1:n perinnekillan puheenjohtaja Manne Salonen jatkaa sinnikkäästi ponnistelujaan ilmaisten pääsylippujen saamiseksi sotiemme veteraaneille urheilutapahtumien ohella myös erilaisiin kulttuuritapahtumiin.

Manne on neuvotellut sotiemme veteraaneille saattajineen vapaan pääsyn jalkapallo- ja jääkiekkoliigojen otteluihin. Suomi-Ruotsi -yleisurheilu maaotteluihin veteraanijarjes-

töt ovat saaneet tietyn määrän ilmaislippuja veteraanijäsenilleen jaettavaksi. Menneen talven Salpausselän kisoihin sotaveteraanit pääsivät maksutta näyttämällä Tammenlehvätunnuksensa. Salpausselän kisajärjestäjät ovat niin ikään ottaneet sotiemme veteraanit pysyviksi kutsuvieraisiksi omiin aitioidhinsa. Veteraanit olivat ilman määrällistä rajoitusta kutsuvieraina myös Lappeenrannassa elokuun alussa pidetyissä Kalevan kisoissa.

Kansallinen lajimme pesäpallo on laji, johon veteraaneille kunniakansalaisina vielä pitäisi järjestää ilmainen pääsy,

hän tuumailee. - Joillakin paikakakunnilla on jo ennätetty olla oma-aloitteisia.

Teattereihin erityishintaan

Suomen Teatterit ry:lle tekemään aloitteeseen Salonen sai kesäkuussa vastauksen, jossa liitto toteaa 40 jäsentatterinsa tarjoavan syyskaudella 2007 erittäin edullisia teatterilippuja sotiemme veteraaneille 90-vuotiaan Suomen kunniaksi. Suuri osa teattereista on luvannut jatkaa käytäntöä myös siitä eteenpäin.

Teatterit tarjoavat veteraaneille lippuja määrättyihin näytöksiin henkilökuntahintaan, jotka vaihtelevat teatterikohtaisesti. Joensuun, Kajaanin, Lappeenrannan ja Oulun kaupunginteattereiden näytäntöihin veteraanit pääsevät maksutta. Helsingin kaupunginteatteriin lippu maksaa 3 € puheeseen rajoittuviin näytöksiin ja 6 € musiikkia sisältäviin. Kansallisteatteriin veteraanit pääsevät 14 eurolla mihin tahansa näytöksiin.

Lahtelaiset veteraanit kiitollisina

Lahten kaupunginteatteri ennätti tiennäyttäjäksi jo kevätkauden näytöksiin tarjoamal-

la lahtelaisille sotaveteraaneille yhden saattajan kera liput yhdellä eurolla. - Lahtelaiset veteraanit ovat olleet todella tyytyväisiä näytäntöihin. Kevään näytännöissä kävi yli 200 sotaveteraania.

- Lahden Sibeliustalo tarjoaa veteraaneille ilmaisen pääsyn Lahti Sinfonian kenraaliharjoituksiin. Varsinaisiin konserteihin on erikoishinta, Manne mainitsee.

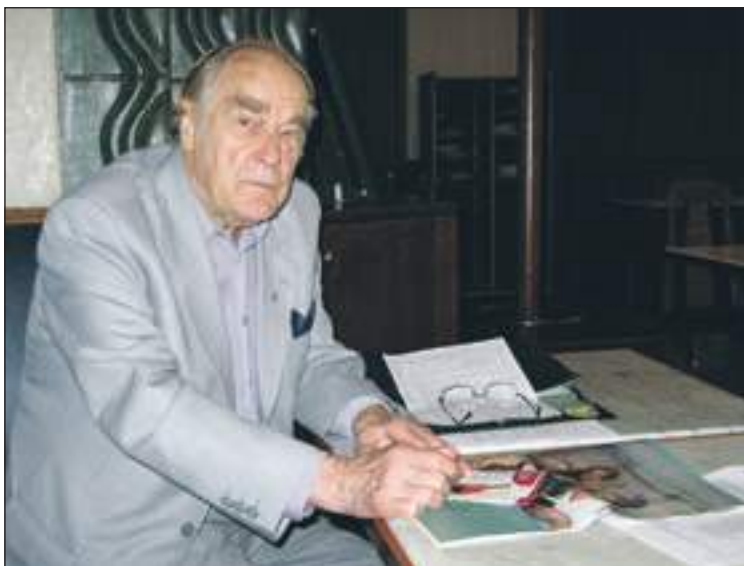
Tuloksiin paikallisilla yhteydenotoilla!

Manne Salonen muistuttaa, että veteraanijärjestöjen alueellisten ja paikallisten yksikköjen yhteydenotot kaupunkien ja kuntien kulttuuritoimien johtoon voisivat olla tehokas keino vauhdittaa ilmaista sisäänpääsyä eri kulttuuritapahtumiin.

**Teksti ja kuva:
Markku Rämö**

Luettelo sotiemme veteraaneille alennuksia myöntävistä teattereista:

1. Aurinkobaletti
2. Espoon Kaupunginteatteri
3. Helsingin Kaupunginteatteri
4. Hämeenlinnan Kaupunginteatteri
5. Joensuun Kaupunginteatteri
6. Jyväskylän Kaupunginteatteri
7. Kajaanin Kaupunginteatteri
8. Kemin Kaupunginteatteri
9. Kokkolan Kaupunginteatteri
10. Komediateatteri Arena
11. Kotkan Kaupunginteatteri
12. Kouvolan Teatteri
13. Kuopion Kaupunginteatteri
14. Lahden Kaupunginteatteri
15. Lappeenrannan Kaupunginteatteri
16. Mikkelin Teatteri
17. Nukketeatteri Sampo
18. Oulun Kaupunginteatteri
19. Porin Teatteri
20. Rauman Kaupunginteatteri
21. Riihimäen Teatteri
22. Rovaniemen Teatteri
23. Savonlinnan Teatteri
24. Seinäjoen Kaupunginteatteri
25. Suomen Kansallisooppera
26. Suomen Kansallisteatteri
27. Svenska Teatern
28. Tampereen Teatteri
29. Tampereen Työväen Teatteri
30. Tanssiteatteri Raatikko
31. Teatteri Hevosenkenkä
32. Teatteri Imatra
33. Teatteri Mukamas
34. Teatteri Vantaa
35. Turun Kaupunginteatteri
36. Unga Teater
37. Vaasan Kaupunginteatteri
38. Varkauden Teatteri
39. Wasa Teater
40. Åbo Svenska Teater

Manne Salonen on sinnikkäästi ponnistellut ilmaisten pääsylippujen saamiseksi sotiemme veteraaneille.

YIT

KOTIKÄYNTI UUSI TAPA TEETTÄÄ PROTEESIT

OSSI VALLEMAA ON ALOITTANUT KOTIKÄYNTIPALVELUN. TEEN PROTEESIEN SOVITUKSET TEIDÄN LUONANNE.

56 58 560

Erikoishammasteknikko
Ossi Vallemä

KESKUSTAN ERIKOISHAMMASTEKNIKOT

OTA PAX...

SOTAVETERAANILIITON VUOSIKYMMENET

OSA IV: 1980-LUKU

1980-luku oli ennen muuta veteraanien arvostuksen nousun vuosikymmen. Lisäksi veteraanien kiinnostuksen keskiöön nousi kuntoutus, jota myös valtiovalta ryhtyi voimakkaasti tukemaan. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön yhteyteen perustettu Rintamaveteraaniain neuvottelukunta puolestaan lisäsi ja tiivistä veteraanijärjestöjen välistä yhteistyötä.

Kuntoutus

Vaikka kuntoutusta - sekä henkistä että fyysistä - oli tuettu jo 1960-luvulta alkaen sotaveteraanipiireissä ja -yhdistyksissä, valtiovalta alkoi kiinnostua veteraanien kuntouttamisesta vasta 1970-luvun lopulla. Valtion tulo- ja menoarvioon varattiin kerta- ja kokeiluluonteisesti 5 miljoonaa markkaa tätä tarkoitusta varten sekä vuodelle 1977 että vuodelle 1978. Tällä viiden miljoonan markan summalla arvioitiin voitavankuntouttaa noin 2 500 veteraania kahden viikon jaksoissa. Vaikka alku oli näin vaatimaton, pääntavoitus oli saatu aikaan, ja siitä pitäen kuntoutukseen kiinnitettiin ja on kiinnitetty yhä laajenevaa huomiota myös valtiovaltan taholta - merkitseehän ikääntyvien veteraanien (niin kuin muunkin vanhusväestön) terveydestä huolehtiminen huomattavaa säästöä toisaalla.

Valtion tulo- ja menoarviossa veteraanikuntoutukseen varatut määrärahat kasvoivat jo vuosina 1977 - 1985 kymmenkertaisesti ts. viidestä viiteenkymmeneen miljoonaan markkaan. Vaikka inflaation vaikutuksen ottaisikin huomioon, luvut ovat vahvasti suuntaa antavia. Määrärahan kasvu jatkui sittemmin aivan viime vuosiin asti - huippu (lähes 48 miljoonaa euroa) saavutettiin 2005, jolloin kuntoutukseen pääsi (tai ainakin periaatteessa tuli päästä) jokaisen veteraanin, niin halutessaan, kerran vuodessa.

Lakisääteiseksi kuntoutus tuli 1983. Tässä laissa korostettiin kuntoutuksen merkitystä veteraanien ”työ- ja toimintakyvyn” edistäjänä - olihan suuri osa veteraaneista vielä mukana työelämässä. Kun laki uusittiin 1988, työkyvyn tilalle oli tullut maininta itsenäisestä (kotona) selviytymisestä; kuntoutuksen tarkoitukseksi määritettiin ”rintamaveteraanin toimintakyvyn edistäminen ja säilyttäminen niin, että hän mahdollisimman pitkään selviytyy itsenäisesti jokapäiväisistä toiminnoistaan”.

Arvostuksen nousu

1980-luku oli veteraanien arvostuksen nousun kannalta avainvuosikymmen. 1970-luvulla eräiden tiedotusvälineiden luoma ja varsinkin radikaalivasemmiston kannattama kielteinen kuva sotiemme veteraaneista alkoi jäädä historiaan. Myös valtiovalta - osittain presidentti Koiviston ansiosta - muutti asennettaan ja asennoitumistaan. Näkyvimmat tunnustukset olivat tietenkin tammenlehvätunnuksen käyttöönotto (1986) ja kansallisen veteraanipäivän juhlistaminen (27.4.) vuodesta 1987 alkaen. Samoihin aikoihin alkanee poliittiset muutokset lähialueillamme vauhdittivat kehitystä veteraanien yhteydenpidossa ja järjestäytymisessä myös yli maamme rajojen, siten että esimerkiksi inkeriläisiin ja virolaisiin heimo- ja vapaaehtoisveteraaneihin voitiin vihdoinkin ryhtyä pitämään yhteyttä.

Rintamalisät ja varhaiseläke

Samoihin aikoihin (1986), kun valtiovalta alkoi selvästi muuttaa asennettaan sotiemme veteraaneja kohtaan, saatiin aikaan myös merkittävä uusi eläkeetuus: ylimääräinen rintamalisä. Sitä ryhdyttiin maksamaan marraskuun alusta 1986 kaikkein pienituloisimmille veteraaneille, ts. niille, jotka saivat rintamalisää ja kansaneläkkeen lisäosaa. Ylimääräinen rintamalisä oli alkuun 7,5 prosenttia kansaneläkkeen lisäosan määrästä. Sittemmin se on noussut asteittain, siten että nykyään se voi olla jopa 45 prosenttia (laskennallisesta) lisäosan määrästä. Yhdessä rintamalisän ja kuntoutuksen kanssa se muodosti ja muodostaa tärkeimmän veteraaneille suunnatun sosiaalipoliittisen etuuden. 1980-luvun alussa (1982) saatiin aikaan myös laki rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä. Sen valmisteluihin liittyi tietynlaista dramatiikkaa, sillä hallitus aikoi ensin vesittää Rintamaveteraaniain neuvot-

telukunnan antaman esityksen. Rintamaveteraaneilla oli nyt kuitenkin kaikkien eduskuntaryhmien tuki takanaan, ja niiden yksimielisellä päätöksellä esitys rintamaveteraanien varhaiseläkelakiksi kirjoitettiin uudelleen - juuri siihen muotoon kuin mainittu neuvottelukunta (jossa veteraanijärjestökin olivat siis edustettuina) oli alun pitäen ehdottanutkin. Tämä vuonna 1982 voimaan astunut eläkelaki on sittemmin menettänyt merkityksensä, sillä kaikki tästä eläkeuudosta aikanaan nauttimaan päässeet ovat siirtyneet muiden eläkejärjestelmien piiriin. Samoin on käynyt muillekin rintamaveteraaneille suunnatuille varhaiseläkkeen muodoille, ts. ylimääräisille sotaeläkkeille ja rintamasotilaseläkkeelle. Esimerkiksi oikeus varhaiseläkkeeseen lakkasi automaattisesti ”viimeistään sen kalenterikauden lopussa, jona rintamaveteraani täyttää 65 vuotta”.

Rintamaveteraaniain neuvottelukunta

Suuri merkitys paitsi veteraaniainasioiden ajamisen myös veteraanijärjestöjen välisen yhteistyön merkityksen kannalta on ollut sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön yhteyteen 1970-luvun lopussa perustetulla Rintamaveteraaniain neuvottelukunnalla (Rine), jossa myös veteraanijärjestöillä on edustajansa. Tämän elimen perustaminen pakotti veteraanijärjestöt etsimään yhteisen kannan ja esiintymään muutenkin valtiovaltaan päin aiempaa yksimielisemmin. Erityisesti tämä edesauttoi Sotaveteraaniiliiton ja Rintamamiesveteraanien liiton välisten suhteiden paraneamista. Neuvottelukuntaan sai edustuksensa myös 1980 perustettu Rintamanaisten Liitto.

Muutoksia liitossa

Suomen Sotaveteraaniiliitto oli kaiken aikaa maan suurin veteraanijärjestö. Sen alaisten sotaveteraaniyhdistysten yhteenlaskettu henkilöjäsenmäärä pysytteli 1980-luvun alkupuoliskon kaikkien aikojen huipussaan, noin 126 000 henkilöjäsenessä. Vaikka poistumakin oli vuosittain suuri, kokonaisuus jäsenmäärä ei lähtenyt laskuun ennen vuotta 1986, sillä uusia jäseniä tuli sotaveteraaniyhdistyksiin

jatkuvasti. Tämä johtui siitä, että monet sotaveteraanit tulivat järjestötoimintaan mukaan vasta eläkkeelle päästyään. Uusia jäseniä on tullut vielä viime vuosinakin, vaikka mistään suurista määristä ei suinkaan enää tietenkään ole kyse.

Liiton johdossa tapahtui muutos 1986, kun pitkäaikainen puheenjohtaja Gunnar Laatio luopui tehtävästään. Hänen tilalleen tuli Simo Kärävä, joka jatkoi toimessaan aina vuoteen 1998. Sekä Laatio että Kärävä on kutsuttu pitkän ja ansiokkaan puheenjohtajakautensa ansiosta myös liiton kunniapuheenjohtajiksi. Sotaveteraaniyhdistysten naisjaostoja kokoava Sotaveteraaniiliiton Naisjärjestö päätti rekisteröityä 1982. Rekisteröitymistä puolsi ennen kaikkea se, että avustusten hakeminen esimerkiksi kuntokurssien järjestämiseen Raha-automaattiyhdis-

tykseltä helpottui (tai tuli oikeastaan mahdolliseksi). Lisäksi sotainvalideilla oli jo pitkään ollut vastaavanlainen, rekisteröitynyt naisjärjestö. Naisjärjestön rekisteröiminen aiheutti kuitenkin alussa vastarinnan myrskyn. Paitsi monet miehet myös lukuisat naiset vastustivat alkuun naisjärjestön rekisteröintiä. Äänestyksen jälkeen rekisteröinti päätettiin kuitenkin toteuttaa. Naisjärjestö kasvoi kasvamistaan siten, että siitä tuli yksi maamme suurimmista naisjärjestöistä, johon parhaimmillaan kuului yli 50 000 naista. Järjestön puheenjohtajaksi tuli 1984 Annikki Iloranta, joka jatkoi tässä toimessa pitkän rupeaman, aina vuoteen 1998. Sittemmin hänet kutsuttiin kunniapuheenjohtajaksi.

Kaarle Sulamaa

Liiton joulukortit

nro 1 ikkuna

nro 2 kuuset

nro 3 punainen tupa

nro 6 lumikaupunki

Taittokortit kuorineen, hinta 1 euroa/kpl
Tilauskupongi sivulla 8.

Veteraanivastuu suunnittelee varainhankintaa

Neljän veteraanijärjestön sekä Kaatuneitten Omaisten Liiton yhteisesti perustama yhdistys Veteraanivastuu ry hoitaa mm. järjestöjen yhteistä varainhankintaa. Veteraanivastuu kutsui keräyspiirien keräysvastaavat sekä muut alueelliset yhteishenkilöt yhteisiin neuvotteluti-

laisuuksiin elokuun vaihteessa. Tilaisuudet pidettiin Helsingissä, Oulussa, Tampereella ja Mikkelissä. Neuvottelussa kerrattiin tämän vuoden onnistumisia ja ongelmakohtia, tutustuttiin loppuvuoden suunnitelmiin sekä aloitettiin ensi vuoden varainhankinnan suunnittelu.

Tampereella 31. elokuuta pidettyyn tilaisuuteen osallistuivat Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Vaasan, Satakunnan, Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan alueiden edustajat. Puheenvuoroa käyttämässä Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Matti Viitanen.

Suurelokuva Tali-Ihantala 1944 valmistuu huippumusiikin siivin

Suurelokuva Suomen mittavimmasta ratkaisutais- telusta valmistuu itsenäisyyspäiväksi. Tali-Ihantala 1944 kertoo kesän -44 hukkaan valuvista yrityksistä tehdä mahdollon, pysäyttää musertavan ylivoimainen vihollinen. Se kertoo viimeisestä ponnistuksesta estää varmalta näyttävä tappio. Suomen 90-vuotisjuh- lavuoden suurelokuva kertoo Ihantalan ihmeestä rintamal- la olleiden tavallisten ihmisten kautta. Miehitä vaadittiin taistelussa käsittämätöntä kykyä kestää sodan epäinhimillistä kovuutta ja raakuutta.

Åke Lindmanin ja Sakari Kirjavaisen ohjaamassa elokuvassa musiikki on suuressa roolissa ja sen suhteen on tehty Suomen elokuvahistoriaa.

Musiikin on säveltänyt Timo Hietala. Nauhoituksia tehtiin Lahden Sibeliustalolla 27.-28.8.

Nauhoituksia edelsi kuukausi- en mittainen sävellys ja valmistelutyö. Tämä on ensimmäinen kerta kun elokuvamusiikkia on Suomessa nauhoitettu maamme parhaassa konserttisalis- sa ja huippuorkesterin kanssa. Äänen ja kuvan optimaalinen yhteistyö luo puitteet, jotka tekevät kunniaa tälle tulevan talven elokuvulle.

Timo Hietalan sovittamaan vanhaan suomalaiseen sävel- mään: *Oi kallis suomenmaa*, laulaa soolon Topi Lehtipuu.

Tälle upealle kappaleelle, johon taistelun tunnelma tiivistyy, tulevat oman sävöksensä vielä antamaan klarinettitaiteilija Kari Kriikku ja trumpettis- ti Pasi Pirinen. Hietala on lähtenyt sävellyksessään liikkeel- le vanhoista kansansävelmistä ja sota-ajan musiikista. Näistä lähtökohdista on syntymässä valkokankaalle torjuntavoiton mahtava tunnelma.

Elokuva Tali-Ihantala 1944 on yksi Suomen itsenäisyy- den 90 vuotisjuhluvuoden oh- jelmistoa. Ympäri maata 40:llä eri paikkakunnalla järjestetään 5.12.2007 elokuvan ennako- näytöksiä veteraaneille ja lu- kiolaisille.

Elokuvan teatteriensilta on perjantaina 7.12.2007.

SANDVIK

OVAKO

Turenki

...OTA FAZERIN PAXEJA KAKS!

Lahjoitamme sotiemme veteraanien hyväksi 2 senttiä jokaisesta touko-syyskuun aikana myydystä rasiasta.

Metsäneuvos monessa mukana, mutta Veljeä ei jätetä

Kun Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin 26.10.1921 syntynyt kunniapuheenjohtaja Antti Malmberg ryhtyy kertomaan elämänsä vaiheista ei haastattelijalle voi tehdä muuta kuin ottaa hyvä asento ja kuunnella. Siksi monipuolinen ja monivahveinen on elämäntaival ollut. Edelleen monet toimet ja harrastukset sävyttävät päivittäistä ajankulua Raision kodissa, omalla ”rintamamiestilalla” ja metsissä Mynämäellä.

Antti Malmbergin sukujuret ovat vahvasti keskiuomalaiset. Äidin puolelta ne juontuvat Suur-Laukaan kuntaan sekä papillisiin virkoihin Rautalammilla ja Saarijärvellä. Isän puolelta taas sukututkimuksessa on päästy aina 1600-luvulle asti ja Suur-Jämsässä sijainneeseen Koskelan kartanoon. Tutkimuksessa on selvinnyt myös yhteydet 30-vuotisessa sodassa kunnostautuneeseen korpraaliin, joka sittemmin torpparina asui Koskelan kartanon mailla.

Koulunkäynti alkoi Turussa Snellmanin koulussa, mutta muuttui pian maalaiskansakouluksi Vehmaalla äidin saatua paikan rautatieaseman hoitajana. Tätä paikansaantia Malmberg luonnehtii onnelliseksi sattumaksi, sillä maata varjostivat pulavuodet ja kaikesta oli puutetta. Äidin saama paikka takasi asunnon ja työpaikan hänelle kotona. Kun kansakoulun oppimäärä oli täynnä, opiskelu jatkui Uudesakaupungissa.

Isänmaa kutsui

Antti Malmberg oli saanut lykäystä kutsunnoissa 3 vuotta koulunkäynnin takia. Talvisodassa hän toimi Vehmaan Suojeluskunnan poikaosastossa lähetti-, vartiointi yms. tehtävissä. Jatkosodan alettua Vehmaankin miehet lähtivät taistelujen tielle 19.6.1941. Muutama päivä myöhemmin sai myös Antti Malmberg palvelukseen astumismääräyksen.

Vakka-Suomen Suojeluskuntapiirin kokoontumispaikka oli Raumalla. Sieltä siirryttiin Tammelaan ja edelleen aliupseerikouluun Honkolan kartanon alueelle Urjalaan. Elokuussa 1941 tuli käsky aliupseerikoulun lopettamisesta ja oppilaitten siirtymisestä rintamalle. Joukko-osastoksi tuli ensin JR 48, sitten Erillinen Rakomppania ja niin oltiin etulinjassa. Tammikuun lopul-

la 1942 tuli käsky Niinisaloon Reserviupseerikouluun.

RUK:n jälkeen paluu tapahtui jälleen JR 48:an. Elokuussa 1942 pataljoona siirrettiin legendaariseen JR 7:än. Tästä jatkosodan loppuun Antti Malmberg palveli JR 7:ssä. Hän haavoittui kahdesti.

Opiskellakin piti

Antti Malmberg aloitti metsänhoitajan opinnot vuonna 1944 Viipurissa nk. Sotayliopiston luennoilla ja jatkoi niitä Helsingin Yliopistossa. Opiskelun aloittaminen Helsingissä oli taloudellisten asioiden takia vaikeaa. Vuonna 1948 tapahtuneen valmistumisen jälkeen kului vielä vuosi Kurun Metsäopistossa harjoittelussa. Tänä aikana hän pätevoityi vielä mm. opettajaksi. Antti Malmberg arvostaa edelleen suuresti silloista Metsäopiston johtaja Sierlaa kertoen tämän olleen eräs parhaimmista esimiehistä, mitä hänellä on ollut.

Työelämässä vain yhdessä paikassa

Antti aloitti Turun Metsänhoitolautakunnassa metsänhoitajana ja päätti uransa eläkkeelle siirtymiseen Lounais-Suomen piirimetsänhoitajana. Metsäneuvoksen arvo Antti Malmbergille luovutettiin 1982.

Suoraan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi

Antti Malmberg valittiin 1986 Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi. Valinta oli piirin kannalta onnistunut. Sotaveteraaniliiton hallituksessa hän toimi vuodet 1986–2004, josta ajasta varapuheenjohtajana 2 vuotta.

Nopea valinta piirin johtoon ei Anttia hätkähdyttänyt, vaan asioihin käytiin tarmolla kiinni. Ensimmäinen tehtävä oli piirihallituksen kokoonpanon muuttaminen niin, että se kattoi tasapuolisesti koko piirin. Tässä Antti Malmbergia auttoi kentän toimijoiden tuntemus. Ammattinsa puolesta hän tunsu yhdistysten keskeiset toimijat ja yhteinen sävel oli helposti löydettävissä. Myös toiminnanjohtajaksi samoihin aikoihin tulleen Paavo Mattisen kanssa yhteistyö sujui hyvin.

Toinen iso asia, josta valittu puheenjohtaja kantoi huolta, oli kuntien mukanaolo veteraanien huollossa. Tämän asian kehittämiseksi luotiin

yhteydet kuntien veteraaniasioiden vastaaviin henkilöihin ja järjestettiin koulutuspäiviä – ensin koko piirin kattavia ja myöhemmin seutukunnallisia. Myös lääninhallituksen kytkeminen tähän prosessiin kuntien ”esimiehenä” auttoi asian toteuttamista. Tämä yhteistyö kuntien kanssa jatkuu edelleen. Pahimpana ongelmana asian hoidolle Malmberg näkee viranhaltijoiden tiuhan vaihtumisen, jolloin tiedon kulussa on katkoksia.

Yksi asia, jonka Antti Malmberg haluaa ottaa esille, on aikoinaan suoritettu Iltahuuto-keräys, ja toteaa, että oma piiri oli ainoa, joka ylitti tavoitteena olleen summan. Keräyksen siirto muutamalla vuodella aiotusta eteenpäin ja pois pahimpien lamavuosien alta oli hänen esittämänsä asia, joka toi hankkeelle kauniin lopputuloksen.

Pahimpia pettymyksiä kysyttäessä Antti Malmberg toteaa piiritason veteraanijärjestöjen yhteistyön tai pikemminkin sen puuttumisen. Myös yksittäisten yhdistysten sooloilu ohi piirin liittoon ja jopa ministeriötasolle aiheutti hämminkiä. Ja edelleen varsinkin Malmbergin puheenjohtajakauden alussa yhdistysten suuret kokoerot aiheuttivat näkemuseroja, joista kuitenkin ajanoloon päästiin eroon, kun ymmärrettiin, että veteraaniasioiden hoitamisessa suuremman oikeudesta ei ole apua.

Kuntoutus ei kaikilta osin toimi

Puhuttaessa veteraanien kuntoutuksesta Antti Malmberg vakavoituu. Hän peräänkuuluttaa kotikuntoutukseen panostamista aivan eri tavalla, kuin mitä nykyisellään tapahtuu. Lisäksi avokuntoutusta ja sen merkitystä tulisi korostaa raskaan laituskuntoutuksen sijaan. Malmberg kertoo itse havainneensa, että laitokseen tulevat veteraanit eivät enää jaksosallistua kuntoutukseen niin intensiivisesti kuin pitäisi. Avo- ja laituskuntoutuksen suhde ei ole se, mitä se ohjeistuksen mukaan tulisi olla, ja tämä johtaa myös rahojen ennen aikaiseen loppumiseen.

Hyvänä asiana Malmberg näkee veteraaniihdistysten antaman kotiavun. On hienoa, että oma piiri pystyy taloudellisesti tukemaan tätä työtä melko mittavilla vuosittaisilla summilla, kiitos aikoinaan teh-

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin Kunniapuheenjohtaja Antti Malmberg viettää aktiivisia eläkepäiviä kotonaan Raisiossa. Veteraanienkin asiat ovat edelleen osa arkipäivää.

tyjen kauaskantoisten päätösten. Se, mistä Antti Malmberg kuitenkin kantaa tänään eniten huolta, on kaikkein huonoimmassa asemassa olevien veteraaniveljien ja -sisarten asema. Yhteydenpito ei toteudu siten, kuin pitäisi. Myös kuntoutusmäärärahojen pienentäminen saa sotaveteraanityön veteraanilta jyrkän tuomion. Taistellakaa, että niin ei tehtäisi, hän tiivistää sanomansa.

Monessa mukana

Antti Malmbergin harrastusten ja luottamustoimien lista on hengästyttävän pitkä, josta tässä yhteydessä voidaan antaa vain pintaraapaisu. Musiikki ja kuorolaulu ovat olleet lähellä hänen sydäntään aina. Se alkoi Metsämiesten kuorossa Helsingin Yliopistossa. 1950-luvun alussa hän liittyi Turun NMKY:n Mieskuoroon ja on toinen elossa oleva perustajajäsen Turun Sotaveteraanikuorossa. Laulu jatkuu edelleen lähitavoitteena kuorokonsertti Turussa marraskuun alussa.

Antti Malmberg kuului Raision kaupunginvaltuustoon 24 vuotta ja oli Raision seurakunnan luottamustehtävissä 1962–90. Seutukaavaliiton liittovaltuuston puheenjohtajana hän oli 20 vuotta ja Varsinais-Suomen Riistanhoitopiirin hallinnossa 24 vuotta.

Vuodesta 1952 Malmberg on ollut Metsästysseura Vehmaan Eräveikkojen jäsen, ja metsälle lähdetään tänäkin syksynä. Jos vielä Raision omakotitalon hoitamisesta aikaa liikenee, Malmbergit suunnistavat rintamamiestilalle, jossa rakennusten lisäksi on metsää 60 hehtaaria. Usein Antti menee sinne yksin, sillä Ulla-rouva on aktiivi-

sesti mukana Raision Sotaveteraanien naisjaoston toiminnassa. Ei tule aika pitkäksi.

Ajatuksia tulevast

Tammenlehvä on hieno asia, sanoo Antti Malmberg. Se kertoo tämän ajan arvostuksesta veteraaneja kohtaan. Se on yhteinen tunnus pääjohtajalle ja työmiehelle. Tulevaisuudelta hän toivoo terveyttä. Edellä olleitten luottamustoimien yhteenlasketusta vuosimäärästä hän toteaa, että lisää ei enää tule.

Suomalainen nuoriso on hyvää, ja siltä osin tulevaisuus on turvattu. Suomalaiset ovat selvinneet kovista koettelemuksista – voitaisiinko ajatella jo hieman itsenäisemmin? Maantieteellinen sijaintimme luo meille oman erityispiirteensä, ja naapurin perimmäiset pyrkimykset eivät ole vuosikymmenien kuluessa muuttuneet. Itäisen naapuri on suurvalta, mutta on hyvä, että myös sen muut naapurit aiheuttavat sille päänvaivaa, jotta mielenkiinnon on suuntauduttava myös muualle, tiivistää sotavuosien kokemuksen syvällä rintaaanellä sanomansa Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin pitkäaikaisin puheenjohtaja.

Teksti ja kuva
Osmo Suominen

Tilaa
lämmitysöljysi
luotettavalta
kumppanilta

0800 1 9000
www.neste.fi

NESTE OIL

SAINT-GOBAIN
SEKURIT

Saint-Gobain Sekurit Finland Oy

Syksy saapuu, **tule** sinäkin! Hae Lautsiaan Hauholle tai Panganrantaan Pielavedelle 5 vrk:n täysihoidolomalle. Teemalomat omavastuu: 115,- / henkilö Virkistyslomat alkaen 90,- / henkilö

Teemalomat:
Hemmottele itseäsi ja Kädentaidot

Kysy myös omarahoitteisia lomiam,
mm joulussa vielä tilaa!

Kysy lisää ja hakulomakkeet:
PVV Lomakotisäätiö
c/o Lautsian Lomakeskus
Lautsiankuja 20, 14700 Hauho
puh. 03 – 647 0821

Tervetuloa
veteraanikuntoutukseen
Kangasalle Apilaan!

ajalla 1.-22.12.2007 ja 2.1.-31.1.2008

Tarjoamme peruskuntoutuksen lisäksi:

- hoitajan keskusteluryhmä itsehoidosta
- toimintaryhmä toimintaterapeutin vetämänä
- veteraanikahvit

Perus kuntoutukseen sisältyy:

- majoittuminen 2 hengen huoneessa
- täysihoido
- lääkärin tulo- ja lähtötarkastus
- yksilölliset fysioterapiahoidot
- jalkojenhoito
- hoitohenkilökunnan palvelut
- päivittäin ohjattu allas- sekä liikuntaryhmä
- asiantuntijaluentoja eri teemoista

Varatkaa oma kuntoutusaikanne:

Reumaliiton Kuntoutumiskeskus Apila
asiakassihteri Marjatta Sillman
puh. (03) 2716 303

Mercedes-Benz

Maailma
tarvitsee esikuvia

www.mercedes-benz.fi
www.veho.fi

Kapteeni Karl Talpak – Suomen poikien esikuva

Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen 15. vuosipäivän kunniaksi paljastettiin Suomen-poikien museossa Äksissä heidän henkisen johtajansa kapteeni Karl Talpakin vahapatsas.

Karl Talpak syntyi Rakveressä helmikuun 28. päivänä 1905. Hän on epäilemättä Viron itsenäistymistaistelun eräs kirkkaimpia hahmoja Vapaussodan sankareiden Julius Kuperjanovin, Anton Irvin, Karl Partsin ja muiden henkilökohtaista sankaruuttaan, aloitetykyisyyttään ja järjestelytaitojaan osoittaneiden sotapäälliköiden joukossa.

Rakveren lukioista päättötodistuksen saamisen jälkeen hän jatkoi opintojaan sotakoulussa, josta hän valmistui vuonna 1926 aliluutnantiksi. Palvelus jatkui joukkueenjohtajana jalkaväikyksiköissä ja aliupseerikoulussa. Palveluksen ohella hän valmistui Tarton yliopiston Liikuntainstituutista, joka antoi hänelle sotilaallisen ammatin lisäksi pätevyyden voimistelupettajan ja liikunnanohjaajan tehtävään. Vuonna 1932 hänet ylennettiin luutnantiksi.

Hän toimi Valgamaalla liikunnan neuvonantajana ja lisäksi pedagogina myös „Noored Kotkad”-järjestössä. Vuonna 1933 Karl Talpak määrättiin Narvan koulujen maanpuolustusopin kouluttajaksi ja 1939 Narvan I lukion tarkastajaksi. Tasavallan vuosipäivänä 1939 hänet ylennettiin kapteeniksi. Vuonna 1940 Viron puolustusvoimat lakkautettiin, Talpak siirrettiin reserviin ja hän muutti perheineen Otepäälle, jossa hän jatkoi pedagogin uraansa.

Toimintaa metsäveljenä

Kesällä 1941 Talpak kokosi miehistä metsäveljien joukon, joka Viron rajan lähelle siirtyneiden taistelujen vuoksi oli kasvanut komppanian kokoiseksi. Metsäveljien joukkoyksikköineen oli apuna kapinallisille Tarton taistelijoille. Heinäkuun 14. päivänä hänet määrättiin Tarton kaupungin sissipataljoonan komentajaksi ja kaupungin komendantiksi ollessaan samalla yksi Tarton taistelujen päälliköistä.

Elokuun 3. päivä Talpak määrättiin Rakken operatiivisen sektorin komentajaksi ja hänen tehtävänä oli järjestää Omakaitse-järjestöä ja huoleh-

tia turvasta. Hän perusti ”Karl Talpaku Vabatahtlike Kompanii”-järjestön, joka käytännössä muodosti aseistetun pataljoonan. Ajanjaksona 10.-28. elokuuta hän osallistui Tallinnan valloitusoperaatioon.

Isänmaallisena johtajana Karl Talpak vaati uusilta ”vapauttajilta” Viron alueen puna-armeijan joukkoyksiköiden puhdistamisen lisäksi, että säilytettäisiin aseistetut virolaiset joukko-osastot, jotka varmistaisivat Viron alueen turvallisuuden. Siitä aiheesta Talpakilla syntyi erimielisyyksiä saksalaisvallan kanssa, hänen joukkoyksikkönsä hajotettiin ja ansiokas sotilas määrättiin reserviin.

Takaisin opettajaksi

Lukuvuonna 1941-42 hän sai Tartosta työtä tarkastajana ja liikunnanopettajana Hugo Treffnerin lukiossa.

Kansallisvakaumuksensa takia hän jäi saksalaisten mielenkiinnon kohteeksi. Häntä kuulteltiin useampaan otteeseen ja hän joutui jopa puoleksitoista kuukaudeksi vankilaan, mutta vapautettiin koska hänet tunnettiin kesäsodan sankarina.

Talpakin ja hänen aatovereidensa tarkoituksena oli niin paljon kuin mahdollista säilyttää Virolle nuorta väkeä, koska suuret tappiot itäisellä rintamalla vaativat Saksan armeijalle uutta tykinruokaa, jota oli mahdollista saada vapautetuilta alueilta, myös Virosta. Houkuttelemalla ja pakolla yritettiin värvätä virolaisia taistelujoukkoihin, jotka toimivat leveällä itäisellä rintamalla.

Neuvostovalta oli vienyt tuhansia nuoria Venäjälle, saksalaiset halusivat puolestaan käyttää jäljellejääneitä itäisellä rintamalla – näin ollen virolainen kansa vuotaisi verestä kiviin!

Oli vielä yksi vaihtoehto – kolmas tie.

Se tarkoitti mahdollisuuksia toimittaa virolaisia nuoria Suomeen sotaväkeen, jossa he saisivat Talvisodassa karaistuneiden päälliköiden johdolla hyvän sotilaallisen koulutuksen. Tarvittaessa siitä olisi lyhyt matka palata Viroon taistelemaan isänmaan puolesta taistelukoemuksia omaavina sotureina.

Operaatio ”Pojat Suomeen” alkaa

Tutkittaessa tilannetta Suomenlahdella kävi ilmi, että tie-

Suomen-poikien museossa Tarton kunnan Äksin kylässä Saadjärven rannalla paljastettu vahapatsas on kuin Suomen-poikien valiomuotokuva. Se on muistomerkki niille, jotka tekivät parhaansa Viron vapauden nimissä taistelemalla heimoveljien rinnalla uhkailevaa vihollista vastaan Suomessa ja myöhemmin kotimaassaan.

tyissä olosuhteissa olisi mahdollista ylittää Suomenlahti pieninä ryhminä säilyttämällä täydellisen salassapidon. Tunnuksiksi annettiin ”Pojat Suomeen!”

Virossa oltiin tietoisia Suomen jääkäriliikkeestä, jolloin I maailmansodan aikana 2 000 suomalaista nuortamiestä pakeni salaa Saksaan, liittyi sotaväkeen, jonka tarkoituksena oli saada koulutusta ja taistelukokemusta, jotta sitä voitaisiin myöhemmin käyttää tulevan itsenäisen Suomen armeijan johtamisessa.

Esimerkkinä oli Karl Talpak, joka keväällä 1943 saapui Suomeen ja liittyi vapaaehtoisena Suomen armeijaan. Hänen kanssaan saman oppikoulun päättäneistä ja oppijoista saapui Suomen armeijaan 69 poikaa. Samalta 1943 päättötodistuksensa saaneiden luokalta tuli 17 poikaa, joista 7 kävi Suomessa reserviupseerikurssin.

Suomeen saapuneista kapteeni Karl Talpak, Suomeen saapuneista vanhin, esitti Suomen esikunnan Vapaaehtoisten toimikunnan päälliköille majuri Lönrothille kirjallisen ehdotuksen vapaaehtoisesti Suo-

meen tulleiden ja armeijaan liittyneiden miesten, johtajien ja erikoisaseisiin liittyvään koulutukseen lähettämistä, jonka tarkoituksena oli valmistella henkilökuntaa tulevalle Viron tasavallan sotaväelle.

Saksalaiset saivat tiedon heidän ehdotuksistaan, kääntyivät Suomen viranomaisen puoleen ja vaativat selvityksiä. Kapteeni Talpak lähetettiin internoituna Syvärin rintamalle viideksi kuukaudeksi. Siihen mennessä oli kokoontunut melkein 150 miestä, jotka halusivat liittyä Suomen armeijaan, mutta nyt oli Suomen viranomaisen vuoro harkita mitä heille tehdään?

Talpak ja Vellner kävivät tiedustelukäynnillä Ruotsin lähetystössä. Vaikkei periaatteelliseen päätökseen päästy, huhut saivat jotakin aikaan.

Yksityisessä tapaamisessa Pääesikunnan päällikön kenraali Heinrichsin ja Saksan ylipäällikön edustajan kenraali Waldemar Erfurthin välillä sovittiin, että Suomeen saapuneet virolaiset nuoret taistelkoot pikemmin Suomen univormussa puna-armeijaa vastaan kuin että siirtyisivät Ruotsiin. Virolaisten liittyminen Suomen armeijaan jatkui.

Karkotuksessa Karl Talpak ei jäänyt sivustakatsojaksi, vaan pysyi yhtä innokkaasti samalla kannalla päämäärillä, jotka oli esitetty Suomen armeijan johdolle. Siinä olivat hänelle avuksi toimittaja Harald Vellner ja hänen ystävänsä Suomen armeijasta, jotka olivat tutustuneet Talpakin ehdotuksiin ja kannattivat heidän ajatuksiaan. Samanaikaisesti Talpak seurasi koulutuksessa olevien vapaaehtoisten tilannetta koulutuskeskuksissa. Käyntinsä aikana Nurmeksen koulutuskeskukseen hänelle valitettiin huonosta muonituksesta ja joidenkin aliupseerien tahditomasta käytöksestä.

Koulutuskeskuksissa ruokittiin sotureita huoltojoukkojen elintarvikienormien mukaan, ja virolaisista, joilla ei ollut yhteyksiä koteihinsa, nuo normit olivat liian niukkoja. Kapteeni Talpak esitti pyyntönsä vastaaville virka-asteille elintarvikienormien suurentamiseksi ja sen tuloksena vastedes miesten elintarvikienormi yhtäläistettiin rintamamiesten normien kanssa. Jotkut aliupseerit, joiden toiminta- ja rangaistustavat eivät vastanneet sotilaallista hyvää tapaa, vaihdettiin.

JR 200 perustetaan

Byrokration koneisto toimi hitaasti eikä edellisiä ehdotuksia vapaaehtoisten koulutuksesta ja yhteiseksi joukoksi keskittämisestä kiirehditty toteuttamaan.

Syyskuussa 1943 Talpak esitti Suomen hallituksen viestintäosaston johtajalle tri. Vilkunalle seikkaperäisen ehdotuksen itsenäisen, virolaisista koostuvan joukko-osaston muodostamiseksi ja kyseiselle kokoonpanolle vastaavan koulutuksen saamiseksi.

Marraskuun 23. päivänä vieraili Nurmeksen koulutuskeskuksessa vapaaehtoisten toimikunnan päällikkö majuri Lönroth, joka esitti olosuhteisiin tutustumisen jälkeen muodollisen ehdotuksensa ylipäälliköille virolaisten vapaaehtoisten keskittämiseksi itsenäiseksi joukko-osastoksi.

Tammikuussa kapteeni Talpak laati täydentävät ehdotuksensa upseerien ja aliupseerien kouluttamiseksi ja helmikuun 5. päivä suullisesti ehdotuksensa Pääesikunnan kolmelle osastopäälliköille.

Marsalkka Mannerheim allekirjoitti virolaisten vapaaehtoisten jalkaväkirykmentin JR 200:n muodostamispäiväkäs-kyn, jossa tiedoksi antamisen päivänä oli merkitty 8. helmikuuta 1944.

Kapteeni Karl Talpakin ja hänen suomalaisten aatovereidensa pitkäaikainen ja energinen työ oli vihdoinkin tuottanut tulosta. Koulutusta saatiin kaikessa, jota rykmentti tarvitsi - asevarustuksesta huoltoon.

Sotakokemuksia

Rykmentin I pataljoona oli ollut rintamalla ja saanut taistelukokemuksia. Puna-armeijan suurhyökkäys pakotti taistelemaan myös II pataljoonan Viipurinlahdelle ja myöhemmin Vuokselle. Sinne saapui myös kapteeni Talpak, joka johti raskas-konekiväärikomppaniaa nro. 8, aikaisemmin hän kuului Pääesikunnan tiedusteluosastoon.

Elokuun 12. päivänä siirrettiin virolaisten yksikkö Vuoksen rintamalta selustalle. Silloin alkoi kysely kotimaahan palaamishalukkuudesta. Ilmeni, että enemmistö halusi jatkaa taisteluaan neuvostojoukkoja vastaan Virossa.

Saksalaiset lupasivat kaikille kotimaahan palaaville täydellisen armahduksen, paitsi Karl Talpakille, aliupseeri R. Saagolle ja Vasilan veljeksille. Vii-

meksi mainitut eivät olleet Suomen sotaväen palveluksessa, he kaikki olivat kuuluneet ns. Tarton terveydenhoitomuseon vastarintaliikkeen ryhmään, jonka aloitteesta miehet pakenivat Suomeen.

Paluu kotimaahan

Noin 2 000 miestä päättivät palata kotimaahansa, mutta Karl Talpakille sovellettu paluukiello toimi varoitusmerkinä ja useat muuttivat alustavaa päätöstään.

19. elokuuta astui Paldiskissa maihin 1 752 miestä, myöhemmin tuli lisää vielä laivastosta ja sairaaloissa olleita taistelijoita.

Kapteeni Karl Talpak ei jäänyt Suomeen. Syyskuuta 13. päivänä hän saapui salaa Viroon ja asettui Viron kansalliskomitean (*Eesti Rahvuskomitee*) käytettäväksi. Hänestä tuli Viron kansalliskomitean, prof. Uluotsin ja Otto Tiefin sotilaallinen neuvonantaja, välittömästi ennen Tallinnan valloittajien käsiin

joutumista myös pääkaupungin komendantti, johon liittyi myös Otto Tiefin hallituksen toimesta hänen everstiksi ylentämisensä. Hän itse ei arvostanut kyseistä kunnianosoitusta, koska sitä ei ollut hänelle myöntänyt itsenäisen Viron presidentti sotilaallisista ansioista.

Pako Ruotsiin

Viime hetkellä Talpakin onnistui paeta Ruotsiin. Hän työskenteli Ruotsissa maanmittari-

na, osallistui aktiivisesti pakolaisjärjestöjen työhön, julkaisi Suomen-poikien ”Pohjala Tähistel”-aikakauslehdessä ja muissa julkaisuissa muistelmiaan ja mielipideartikkeleitaan.

Vapaa-aikana hän retkeili perheineen paljon Ruotsin kuniissa luonnossa, usein asumattomassa pohjoisessa ja opetti perheelleen eloonjäämistaitoja.

Karl Talpak, Suomessa taistelleiden virolaisten vapaaehtoisten henkinen isä sai iäisyys-

kutsun 12. maaliskuuta 1991.

Vaikka ikää olikin kertynyt 86 vuotta, sitä ei ollut paljon ottaen huomioon, että hän oli raitis ja treenattu. Olimme menettäneet hyvän ihmisen, johtajan, legendaarisen sissipäällikön ja Viron itsenäisyyden puolesta taistelleen.

Villem Ahas

Suomen Sotaveteraanien
Viron yhdistyksen
I varapuheenjohtaja

Suomen-poikien perinneyhdistyksen matka Viroon

Matkaan osallistui 41 Viron ja Suomen-poikien ystävää, useimmat heistä olivat olleet mukana aikaisempien vuosien

matkoilla. Ensimmäinen kohde oli Metsakalmistossa sijaitseva Suomen-poikien hautausmaa, jonka muistomerkillä laskettiin kukkalaite.

Matkamme jatkui Viimsin niemimaalla ulkomuseossa, Jägalan putouksille ja ikivanhaan Kiiun torniin. Ohitimme suurikokoisen siirtokiven, jossa on merkittävä historiallinen kiintopiste. Siinä olevassa laatasessa lukee ”Siie maani aga mitte kaugemale”- vain siihen asti venäläiset pääsivät aikanaan. Majapaikkamme oli Pärisean nimellä oleva Viinistun taidemuseon hotelli, josta retkemme alkoivat. Päivän päätapahtuma oli Salmistussa suuri maihinousu- ja taistelunäytös, johon osallistui sota-alueita, maihinousuveneitä ja satamäärin sotaväkeä Virosta, Suomesta, Ruotsista, Saksasta ja Tanskasta. Tiukasti aidatulla alueella

seurasi näytöstä tuhatmäärin väkeä. Pommien räiske ja voimakkaat savupilvet antoivat aavistuksen siitä mitä tuollainen tapahtuma todellisuudessa on.

Toisena päivänä suuntasimme Sinimäen taistelupaikoille. Useita viikkoja kestänyt kamppailu jokaisesta metrillä päättyi lopulta venäläisten katkeeraan tappioon. Heitä kaatui yli 150 000. Taistelujen loputtua ruumiita oli useammassa kerroksessa. Taistelun sanotaan olleen mittakaavaltaan kaikkien aikojen suurimpiin kuuluva. Matkasimme Orun linnan alueelle, jossa oli jäljellä vain aavistus vanhasta presidentin palatsin loistosta. Paluumatkalla seurasimme upeaa rannikkoa,

jossa pystysuorassa olevat kymmenien metrien korkuiset rantaalliot hallitsivat näkymiä. Tutustuimme Käsmussa merimuseoon.

Kolmantena matkapäivänä oli ohjelmassa tutustuminen Palmsen kartanoon. Viimeinen kohde ennen Tallinnaan tuloa oli tutustuminen perinneyhdistyksen jäsenen Peeter Kivimäen työkalumuseoon, jonka jälkeen moni totesi nähneensä maailmassa kaiken mahdollisen. Koko alue ja sen rakennukset olivat täynnä mitä erilaisimpia työkaluja vuosisatojen ajalta. Peeter tarjosi lounaan koko joukolle.

Uolevi Lassander

Kukkalaitteen laskeminen Suomen-poikien hautamuistomerkillä. Vas. Uolevi Lassander ja Eero Karkola, kukkalaitteen laski Olavi Larma.

Siperian korkeakoulussa

Olen yksi niistä sadoista Suomen-pojista, jotka toisen maailmansodan jälkeen joutuivat Siperian vankileirille. Meidät tuomittiin Neuvostoliiton rikoslain 58 §:n la perusteella isänmaan petturuudesta. Tuomiot olivat ankarat, usein 25 vuotta.

En palannut 1944 elokuussa toisten JR 200 vapaaehtoisten mukana Viroon, vaan jäin Suomeen. Siellä minulla oli koti, suomalainen vaimo ja myöhemmin myös pieni poika. Saattoin siellä jatkaa Virossa kesken jääneitä teologisia opintojani. Valpon miehet pidättivät minut syksyllä 1947 ja luovuttivat silloiseen Neuvosto-Viroon. Jumala oli silti armollinen minua kohtaan, koska minua ei silloin heti Virossa pidätetty. Sain opinnot päätökseen ja minut vihittiin pian sen jälkeen papiksi. Minun annettiin toimia vielä lähes viisi vuotta Viron evankelisluterilaisessa kirkossa, ja vasta helmikuussa 1953 KGB:n miehet ryhtyivät

toteuttamaan samaansa tehtävää. Minua odotti kaksipäiväinen oikeudenkäynti sotatuomioistuimessa ja sain maanpetturina tuomion 25 vuodeksi pakkotöihin Siperiaan, koska olin taistellut Suomen armeijan riveissä Neuvostoliittoa vastaan. Tämän päälle tuli vielä 10 vuoden lisätuomio, koska olin muka pappina tehnyt neuvostovastaista propagandaa.

Rauhallinen mielin otin oikeudessa vastaan tämän tuomion ja minulle suodussa puheenvuorossa sanoin lopuksi: ”Kaikki koituu niiden parhaaksi, jotka rakastavat Jumalaa (Room. 8:28).

Ja juuri näin oli käyvä. Vuodet, jotka olin Länsi-Siperiasa Omskin vankileirillä, ”vain” 3,5 vuotta 35:n vuoden sijaan, olivat minulle ikään kuin korkeakoulun erityiskurssi. Uskoni vahvistui koettelemuksissa, niin että saatoin luottavaisesti asettaa kaiken Jumalan armon varaan. Sain myös kokea, että tämä toivo kantoi minua ja

antoi jatkuvasti uutta voimaa. Tämän toivon varassa saatoin rohkaista toisiakin vankitovereita, jotka olivat siellä menettämässä kaiken toivonsa. Siellä havaitsin, että joka näissä olosuhteissa menetti toivonsa, se myös sille matkalle jäi eikä kotiinsa palannut. Hebrealaiskirjeen kirjoittaja on oikein sanonut (Hebr.6:18): ”Toivo on elämän ankkuri, luja ja varma.” Tämän Raamatun sanan sain kokea todeksi tässä Siperian korkeakoulussa, kun toivoni ankkuri oli lujasti kiinnitetty Kristus-kallioon, elämänpurteni ei hukkunut niissä myrskyissä ja aallokoissa.

Jo matkan aikana tuntemattomaan määrän päähän Siperian vankileirien saaristoon, sain tarpeellista vahvistusta vielä heikolla kristilliselle toivolleni. Nimittäin siinä erikoisjunassa, jossa satoja vankeja kuljetettiin Siperiaan lukemattomille leireille, oli mukana myös hyvä ystäväni ja virkaveljeni Etelä-Virosta. Vaikka emme henkilö-

kohtaisesti tavanneetkaan toisiamme; niin kuitenkin eräänä päivänä sain häneltä paperilappusen, jossa oli hänen kirjoittamansa runo. Yhä muistan siitä yhden säkeistön, joka kuuluu viroksi näin: ”Kristus mu lootus, lootuseks jääb, teel läbi kõrbe eluks mul saad”. Suomeksi käännettynä se kuuluu näin: ”Kristus, minun toivoni, toivona pysyy, matkalla halki erämaan elämäksi minulle tullut”.

Voi, miten se runo minua rohkaisi sekä vahvasti uskoani ja toivoani jo silloin, kun olin vasta matkalla kohti tuntematonta määränpäätä. Ja myöhemminkin sain elää Siperiassa tämän uskon varassa sekä kestää kaikki sen kauden tuskat ja vaikeudet sekä koettelemukset. Miten sattuvasti onkaan profeetta Jesaja sanonut (Jes.7:9b): ”Ellette usko, te ette kestä.” Palattuani Siperiasta kotimaahan Viroon vuonna 1956 jouduin vielä odottamaan yli 30 vuotta ennen kuin minulla oli mahdollisuus käydä Suomessa. Sain

kuitenkin tänä aikana tavata vaimoni muutaman kerran Leningradissa ja Virossa. Hän kuoli tapaturmaisesti vuonna 1961.

Ennen eläkkeelle siirtymistäni 1993 sain vielä toimia 36:n vuoden aikana Viron ja Inkerin eri seurakunnissa. Myös niissä seurakunnissa, joiden monet jäsenet olivat itse aikoinaan myös kokeneet karkotukset ja vankileirit Siperiassa. Silloin Siperian korkeakoulun opetukseni tulivat käyttöön ja sain olla kaikista kokemuksistani kiitollinen Jumalalle.

Voin vain kiittää Jumalaa ja ylistää hänen ihmeellistä johdustaan elämänvaellukseni aikana sekä sanoa yhdessä apostoli Pietarin kanssa (1 Piet.1:3-4): ”Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, joka on antanut meille elävän toivon. Kristukselta saamme perinnön, joka on varattuna taivaissa”.

Paul Saar

Veljeä ei jätetä 15 vuotta veteraanitoimintaa Virossa

1980-luvun lopulla Virossa herännyt voimakas itsenäisyystavoite toi yhteiskunnan tietoisuuteen myös Suomen-pojat, vapaaehtoiset, jotka 1944 taistelivat Suomen rintamilla ja palasivat elokuussa kotimaahan, viimeisiin puolustustaisteluihin.

Vuodesta 1989 veteraanit järjestäytyivät Elias Lönnrotin kulttuuriseuraan, päämääränä pitää yhteyttä ja selvittää Virossa vielä elävät miehet.

Suomen Itsenäisyyspäivänä 1990 antoi televisiolähetys „Karpolla on asiaa” monelle suomalaiselle tiedon virolaisten vapaaehtoisten osallistumisesta Suomen Jatkosotaan. Lionsklubit Kouvolassa ja Kauhavalla alkoivat nopeasti toimimaan. Molemmat järjestivät

varojen keräyksen. Kymenlaakson maaherran Matti Jaatosen johdolla pystytettiin 18.8.1991 muistomerkki JR 200:lle sen koulutuspaikalle Luumäellä. Siellä tapasivat ensi kertaa sodan jälkeen Suomen-pojat Virossa ja muualta maailmasta. Mutta se oli myös tärkeä poliittinen merkki Viron itsenäisyydelle. Eduskunnan I varapuhemies Mikko Pesälän pitämä puhe oli ensimmäinen korkean Suomen poliittikon tunnustus Viron vapaustaistelulle.

Kauhavan leijonat Martti Mansikkamäki ja Pentti Järvi järjestivät varojen keräyksen ja saadulla tuotolla kaikki Viron Suomen-pojat saatiin 10-päiväisen kuntoutuksen Härmän Kuntokeskukseen. Se oli hieno tervehdys Suomelta miehil-

le, jotka eivät olleet 50 vuoden kuluessa mitään sellaista kokeneet – hienot hoidot, hyvä ruoka ja ystävällinen suhtautuminen näyttivät selvästi Suomen suuren etumatkan meidän oloistamme. Totesimme vielä kerran, että olimme sodan aikana olleet oikealla asialla.

Yhdistyksen perustaminen

26.4.1992 perustimme Suomen Sotaveteraanien Viron Yhdistyksen. Asiaa olivat neuvomassa Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Simo Kärävä ja Helsingin Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Antti Hartikka. Siitä asti on meillä ollut kaikkien Sotaveteraaniliiton johtohenkilöiden taholta pysyvä ja tehokas apu niin henkisessä

kun taloudellisessa mielessä. Osansa ovat antaneet puheenjohtajat Aarno Lampi ja Aarno Strömmer, toiminnanjohtajat Esko Kosunen, Jaakko Valve ja Markku Seppä sekä Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin puheenjohtajat Antti Hartikka ja Pentti Laamanen. Sotaveteraani-lehti on julkaissut Suomen-poikien toimintaa ja historiaa käsitteleviä artikkeleita, näin olemme tulleet tunnetuksi Suomen veteraanien keskuudessa. Suomen-pojat ovat saaneet osallistua näkyvästi monessa sotaveteraanien juhlassa sekä toiminnassa. Mieskuoromme on osallistunut veteraanien lauluhilpiin sekä antanut konsertteja kautta Suomeen. Suomalaiset veteraanit ovat taas osallistuneet Suomen-poi-

kien tapahtumiin ja matkoihin Virossa.

1992 Suomen Itsenäisyyspäivänä luovutti Virossa asuva Suomen suurlähettiläs kaikille Suomen-pojille Jatkosodan muistomitalit. Siitä asti on ollut jatkuvaa yhteistyötä kaikkien Suomen Tallinnan suurlähettiläiden ja sotilasasiamiesten kanssa. Olemme suurlähetystössä valtioittemme merkkipäivinä kunniavieraita.

Vuonna 1993 teki Simo Kärävä ehdotuksen Sotaveteraaniliiton ja yhtistyksemme jokavuotisen yhteisseminaarin järjestämisestä. Siinä, nyt jo tavaksi tullessa, käsitellään veteraanityön tapahtumia ja tulevaisuuden näkymiä.

Virolaiset Narvikia puolustamassa

Toisen maailmasodan ensimmäinen kaatunut virolainen sotilas oli **Arnold Soinla**. Hän kaatui ollessaan Narvikia puolustamassa keväällä 1940. Tämä selvisi kirjeestä, jonka Viron Tasavallan presidentti Lennart Meri sai vuonna 1996 Norjan kuninkaalta Haraldilta.

Tosiasiaa virolaisryhmän osallistuminen Narvikin tais-

teluihin kuuluisimmassa osastossa - ALTAN pataljoonassa - on melkein tuntematon. Se on kuitenkin kirkas näyte aatteellisten nuorten virolaisten ajattelusuunnasta meille niin vaikeana aikana vuonna 1940. Miehet olivat lähteneet talvisotaan avuksi suomalaisille taistelussa bolsensmia vastaan ja sodan loputtua siirtyivät Norjaan taistellakseen vapaaehtoi-

sesti kansallissosialismia vastaan.

Suomen talvisotaan

Sotilastukikohtien luovuttaminen Neuvostoliitolle lokakuussa 1939 oli monelle virolaiselle järkytys. Nuoret miehet, jotka oli kasvatettu isänmaallisessa hengessä olivat valmiina taisteluun. Antautuminen merkitsi melkein maanpetosta. Talvi-

sodan sytyttyä ihailtiin suomalaisten sankaruutta ja toivottiin olevan heidän rinnalla. Kun tammikuussa 1940 Suomenlahdi jäätui, alkoivat rohkeimmat nuorukaiset suksilla tai potkukelkalla taivaltaa yli meren. Osa niistä pääsi kuulustelujen jälkeen suomalaisiin yksiköihin. 57 miestä joutui Lapualla koulutukseen kansainväliseen vapaaehtoisrikaatiin SISUUN. Sodan loppuminen keskeytti heidän palveluksen Suomen puolustusvoimissa.

Norjan vapautta puolustamaan

SISUN virolaiset olivat seuranneet Norjan kansan taistelua vapaudestaan. Kymmenen heistä päätti yrittää matkaa Norjaan avuksi Narvikin puolustajille. Huhtikuun 24. päivä ryhmä, johon kuuluivat Eduard Kalda – Kalkas (1918), Leonhard Kenk (1919), Helmut-Valentin Kohal (1915), Arseni Kristal (1921), Arthur Mähans (1916), Helmut Pedanik (1917), Arthur Rägastik (1913), Elmar-Gustav Suits (1914), Arnold Soinla (1913) ja Arthur Veebel (1910) aloittivat matkaansa. Heidän mukana oli tulkkinä ja Norjan olojen tuntijana paikallinen norjalainen. Ilman aseita, mutta suomalaisissa asepuvuissa miehet esiin-

tyivät lomalle menevinä sotilaina. Lapissa, missä Norjan ja Suomen rajat yhtyvät, kuljetti eräs saamelainen heidät porokyydillä rajan yli.

Norjan viranomaiset ottivat virolaiset lämmöllä vastaan. Ryhmä sai norjalaiset varusteet ja aseet. Viikon kestävän ”koulutuksen” jälkeen vannottiin paikallisessa kirkossa sotilasvala. Kirkko oli väkeä täynnä, siinä olivat Norjan sekä Viron liput. Rovasti piti puheen, jossa sanoi: *Minulla on suuri ilo, että voin tänään kirkon kroniikkikirjaan kirjoittaa kauneimman sivun. Tämä voi tulevaisuudessa tuntua legendana, että Norjalle niin vaikeana aikana tulevat virolaiset sotilaat revontulien valaisemana läpi Pohjolan tunturien puolustamaan kotiamme. He ovat pohjolan kansan aatteellisia miehiä, jotka hoitavat omaa lippua taistellakseen vieraalla maalla.*

ALTAN pataljoonassa

Toukokuun 18. päivänä virolaiset pääsivät Hammerfestin ja Tromsön kautta Narvikin rintamalle, ALTAN pataljoonaan. Seuraavana päivänä sai pataljoona käskyn valloittaa 500 metriä korkeammalla oleva Lillebalakin ylänkö. Huono sää ja saksalaisten vastarinta aiheuttivat suuria vaikeuksia,

Virolaisten vapaaehtoisten ryhmä Norjassa keväällä 1940.

Perinneyhdistyksen perustaminen

Vuonna 1991 perustivat muutama Viron ystävät majuri Osmo Salon johdolla JR 200:n Killan. Sen päämääränä oli laajentaa Suomessa tietoa virolaisista vapaaehtoisista ja hankkia varoja toiminnan auttamiseksi. Tuolloin suurin saavutus oli Suomen-poikien osasto Suomen I Maanpuolustusmessuilla Helsingissä toukokuussa 1992. Yhdistyksemme esitti laajan valokuvanäyttelyn, sen lisäksi kirjoja ja asiakirjoja sodan ajalta. Sieltä kävi läpi koko Suomen poliittinen ja sotilaallinen johdoto presidenttiä myöten. Kaikki tunsivat ehjää kiinnostusta kohtalostaamme ja toiminnastamme.

Niinä vuosina saimme Suomesta monta vakinaista ystävää ja tukijaa: Erkki Lausto Sodankylästä, Ilmari Aho Aavasaksalta, Tauno Siivonen Turusta, Juha-Matti Martikainen Tampereelta, Erkki Sutela Kausalas-

ta, Olavi Larma ja Lars Nysten Helsingistä, Jorma ja Salme Suvanto, Jorma Viitapohja ja Juha Tetri Vantaalta, Aune Lakka Kotkasta, Lasse Sampo Turengista, Juhani Soila Joensuusta ja Jukka Simola Lahdesta. Juuri hän organisoivat Lionsklubien koko Suomea kattavan kummiveteraani aktiviteetin. Sotavahinkoyhdistyksen säätiön ja henkilökohtaisesti puheenjohtajan Peter Küttnerin osaa on mahdoton yliarvioida.

Lämpimästi suhtautui asioidemme Sota-arkiston johtaja Veli-Matti Syrjö. Saimme nopeasti kopiot kaikista meitä koskevista dokumenteista. Sotamuseon johtaja Markku Melko luovutti museointia varten näytteet aseista ja varusteista joita käytimme sodan aikana.

Vuonna 1994 JR200 Killasta tuli Suomen-poikien Perinneyhdistys, siihen kuuluivat nyt myös mervoimissa palveleet miehet. Puheenjohtajaksi valittiin Matti Lukkari, joka

paneutui asiaan voimakkaasti. Hän oli ollut sitä ennen vuoden Virossa sotilaallisena neuvonantajana ja tutustunut Suomen-poikien toimintaan. Aisapariksi, varapuheenjohtajaksi valittiin Jorma Suvanto, toimeenpaneva mies, jonka juuret olivat Virossa. Hän oli aloittanut jo vuonna 1989 suomalaisten veteraanien bussimatkojen järjestämisen Viroon. Vuosina 1993-2000 tuli niitä kymmenittäin lisää. Oppaana oli minulla mahdollisuus luoda paljon yhteyksiä suomalaisiin ja tutustuttaa maatamme kaikin puolin. Matti Lukkari teki taas Suomessa esintymiskierroksia, aiheena Suomen-pojat ja Viron vapautuminen 1987-1991.

Yhdistyksen saavutukset

Yhdistyksemme suurimmat saavutukset, yleismaailmallinen Suomen-poikien kokoontuminen, hautausalueen suunnittelu ja rakentaminen, matrik-

keli, Paiden Veljesjuhla, Suomen-poikien museo Äksissä on ollut tiivistä yhteistyötä Perinneyhdistyksen ja meidän välillä. Suomesta järjestetty taloudellinen tuki, miehityksestä vapautuneiden veteraanien toimintatahto ja kyky loivat pohjan saavutuksille. Yhteisessä esikunnassa, Suvannon asunnolla Vantaalla olivat aina paikat valmiina neuvotteluihin ja yöpymiseen.

Uudella vuosikymmenellä on perinneyhdistyksen toiminta jatkunut samaa tahtia: edustava JR 200:n patsaan 10. vuotismuistojuhla Luumäellä, virolaisten kaatuneiden muistomerkki Malmin sankarihautausmaalla, vihkonen Suomen-poikien muistomerkit Suomessa ja Virossa, hautakivien hankinta ja varojen kerääminen hautausmaan ja muistomerkkien kunnossapitoon Virossa ovat antaneet meille varmuutta jälkeemme tulevaisuudesta. Se on ollut puheen-

johtajan Seppo Lahtelan, sihteerin Reijo Tanskasen, rahastonhoitajan Pentti Hinkkasen, Nyyrikki Kurkivuoren ja koko hallituksen sekä kenttäväen työn tulosta.

Tärkeä on ollut monien järjestöjen, säätiöiden ja yritysten, erittäin Lions- ja Rotaryklubien ystävyys ja tuki.

Kaikki täällä esilletuotu on lisännyt suurella määrällä kontakteja kansojemme välillä ja ollut oleellinen osa Suomen-Viron ystävyysyllän rakentamisesta itsenäisyytemme vuosikymmenillä.

Suomen-poikien lämpimät kiitokset kaikille täällä mainituille, tuhansille ystäville ja tukijoille, koko Suomen kansalle ja valtiolle.

Raul Kuutma
Suomen-poikien
kunniapuheenjohtaja

hyökkäys epäonnistui. Yöllä yritettiin uudelleen. Verisessä lähitaistelussa päästiin perille aamupäivällä. Muutaman tunnin kuluttua tuli norjalaisten niskaan tykistökeskitys, siinä kaatui Arnold Soinla. Norjalaiset perääntyivät, Soinla jäi kentälle. Seuraavana päivänä kävivät virolaiset hänen ruumistaan hakemassa, heitä tulitti saksalainen lentokone ja kaksi miestä haavoittui. ALTA valloitti Lillebalakin uudelleen. Norjalaiset, englantilaiset ja ranskalaiset joukot olivat ylivoimaisia ja 28. toukokuuta valloitettiin takaisin Narvik. Raskas taistelu kesti kuusi tuntia.

Tilanne muuttui ratkaisevasti, kun liittolaiset poistuvat Norjasta Ranskassa tapahtuneen rintaman luhistuksen johdosta. 8. kesäkuuta norjalaiset joukot alistuivat. Osa niistä perääntyi Suomen puolelle, he joutuivat Kemin leirille. Siellä olivat myös yhdeksän virolaista, jotka vapautettiin ja lähetettiin Helsinkiin. Pääosa heistä sitoi itsensä Suomen kohtaloon. He olivat jatkosodan vapaaehtoisia, kaukopartion ja tiedustelun miehiä.

Muistohetki Lenvikin hautausmaalla

Norjan kuningas Harald V vastasi Viron presidentin kir-

jeeseen: Harald Soinla kaatui Norjan puolesta ja haudattu 28. toukokuuta 1940 Lenvikin hautausmaalle Narvikin lähistöllä.

Suomen-poikien Mieskuoro teki 1997 kesä-heinäkuussa Norjan matkan. Sen pohjoisin piste oli Narvik ja Lenvikin hautausmaa. Vuonnon rannalla on pieni kirkko ja hyvin hoidetut haudat. Tuuhean kuusen alla musta hautakivi, missä teksti:

Arnold Soinla
Estland
Falt 1 Kampene Ved Narvik
20. mai 1940

Tack

Haudalla on tuoret kukat. Siitä pitää huolta lähellä talossa asuva Jensenin perhe. He olivat koko ajan pitäneet hautausmaassa. Mieskuoro lauloi Viron kansallislaulun ja laulun kaatuneille sankareille. Lausui puolestamme muistosanat aseveljemme haudalla. Oli harras hetki, menneisyytemme tuli taas voimakkaasti esille.

Raul Kuutma

PHOENIX CONTACT
INSPIRING INNOVATIONS

SÄÄSTÄ
Valitse edullisempi ALKUPERÄINEN

Movicol®, jauhe oraaliliuosta varten. **Vaikuttava aine:** Makrogoli (polyetyleeniglykoli) 3350. **Käyttöaiheet:** Ummetuksen hoitoon. **Annostus ja käyttö:** 1 annospussi 1-3 kertaa vuorokaudessa. Hoito kestää yleensä kaksi viikkoa, mutta lääkäri voi suositella että käytät Movicol®-valmistetta pitempään. Annospussin sisältö sekoitetaan puoleen lasilliseen vettä ja syntynyt liuos juodaan. Alle 12-vuotiaille lapsille vain lääkärin määräyksestä. **Varoitukset:** Älä käytä Movicol®-valmistetta, jos olet yliherkkä jollekin valmisteen sisältämälle aineelle, sinulla on suolen rakenteellisesta tai toiminnallisesta viasta johtuva tukos, haava suolen seinämässä, suolentukkeuma, haavainen paksusuolitulehdus, Crohnin tauti tai toksinen megacolon. **Haittavaikutukset:** Vatsakipu, vatsan turvotus, pahoinvointi, lievä ripuli ja allergiset reaktiot. **Raskaus ja imetys:** Käyttö raskauden ja imetyksen aikana vain lääkärin määräyksestä. **Lue pakkausseloste ennen käyttöä.** **Pakkauskoost:** 20, 50 ja 100 annospussia. **Rinnakkaismaahantuoja / myyntiluvan haltija:** Orifarm Oy, Äyritie 12 A, 01510 Vantaa, puh. (09) 774 6870. Movicol® on rekisteröity tuotemerkki, jonka omistaa Edra AG.

Apteekista ilman reseptiä

Suomen-poikien kohtalo

Suomen armeijassa palveli Jatkosodan aikana 3 337 Viron tasavallan kansalaisia. Heistä suuri osa kuului Jalkaväkirykmenttiin 200 ja vajaa 400 miestä Suomen meroivoimiin.

Neuvostosotajoukkojen suurhyökkäyksen aikana kesäkuussa 1944 virolaiset osallistuivat raskaisiin torjuntataisteluihin Karjalankannaksella, myöhemmin Viipurin ja Vuoksen rintamalla. Kyseisissä taisteluissa Suomessa kaatui 181 miestä.

Elokuussa 1944 noin 2 000 miestä palasi Viroon ryhtyäkseen taistelemaan hyökkäävää puna-armeijaa vastaan.

Viron kansa alkoi kutsua palanneita miehiä Suomen-pojiksi.

Paluu taisteluihin Viroon

Vaikka saksalaiset olivat kaikille Suomen-pojille antaneet anteeksi Suomeen pakenemisen, tunnettiin epäluottamusta Viroon palanneita kohtaan. Sen todistaa sekin seikka, että Suomen-pojille oli kielletty antaa mukaan aseita, eivätkä saksalaiset lähettäneet heitä yhdessä rintamalle.

I pataljoona lähetettiin Tarton rintamalle, II pataljoonan miehet vietiin Kehran koulutusleirille, mutta Suomessa upseerikoulutuksen saaneet Kloogalle.

I pataljoona sai rintamalle saavuttuaan käskyn lähteä vastaiskuun yli Emajoen tunkeutuneelle viholliselle ja mahdollisuuden tullen saada ne takaisin yli Emajoen.

Elokuun 28. päivänä tapahtui I pataljoonan hyökkäys puna-armeijaa vastaan, jonka tuloksena vallattiin eräs vihollisen tärkeimmistä tukikohdista Pupastveren kylä, jonka vihollinen oli miehittänyt vahvoilla yksiköillä ja heitä tuki myös parisenkymmentä panssarikonetta ja raskaiden konekiväärien tuli.

Hyökkäys jatkui 29. ja 30. elokuuta, jonka jälkeen puna-armeijalaiset lyötiin Emajoen taakse. Suomen-pojat saivat runsaasti sotasaalista. Pataljoonan ensimmäiset taistelupäivät herättivät naapuriyksiköissä suurta mielenkiintoa. Jopa saksalainen divisioonapäällikkö antoi tunnustusta urheille Suomen-pojille ja jakoi taisteluihin osallistuneille 44 rautaristiä.

Kolme päivää kestäneet taistelut harvensivat meidänkin rivejä – pataljoona menetti 170 miestä, joiden joukossa 34 kaatunutta.

Emajoki-rintaman sortumisen jälkeen 17. syyskuuta, pataljoona perääntyi Jögevan, Pölsamaan ja Viljandin kautta Etelä-Viroon, jossa 23. syyskuuta sai käskyn perääntyä Latviaan. Se olisi tarkoittanut

matkan jatkumista myöhemmin Saksaan.

Pataljoonan komentajan tehtäviä hoitanut luutnantti K. Pärnoja (pataljoonan komentajan kapteeni V. Pärninin kaatumisen jälkeen) ilmoitti miehille päätöksestään jäädä kotimaahan. Päätökseen yhtyivät kaikki miehet.

Virossa käydyissä taisteluissa kaatui yhteensä 131 Suomen-poikaa, muualla 20 ja puna-armeijassa 4.

Näin ollen kaatui taisteluissa Suomessa ja Virossa yhteensä 336 Suomen-poikaa.

Vankilaan ja pakkotyöhön

Suomen Jatkosodassa taistelleilla virolaisilla vapaaehtoisilla oli sodan jälkeen hyvin erilaiset kohtalot. Miltei puolet heistä ehti ennen uutta neuvostomiehitystä paeta Länteen. Mutta Viroon jääneet joutuivat pitkiksi vuosiksi vankileireille. Neuvostovalta piti Suomessa ja myöhemmin Virossa taistelleita miehiä petteureina sekä langetti usealle Siperian pakkotyöleirituomion.

Meillä olevien tietojen mukaan 210 Suomen-pojalle langettiin kymmenen vuoden tuomio, 22 sai viisitoista vuotta, 15 kaksikymmentä vuotta ja 110 kaksikymmentäviisi vuotta pakkotyötä.

Suurimmat pakkotyöleirit sijaitsivat Kolömässä, Norilskissa ja Vorkutassa. Kolöma on pinta-alaltaan verrattavissa Grönlantiin, sijaitsee Koillis-Siperiassa ja käsittää noin kymmenesosan entisen Neuvostoliiton alueesta. Kolöma rajoittuu idässä Tyyneen valtameriin, pohjoisessa Pohjoiseen jäämereen, etelässä Ohotan mereen sekä lännessä Janan jokeen. Kolömalla on ikuinen routa ja ankara mannerilmasto, lämpötila vaihtelee -38 ja -48°C välillä, joskus laskee jopa -70°C. Heinäkuun lämpötila on +14° ja +15°C lukemissa. 1920-luvulla alueelta löydettiin runsaasti tinaa ja kultaa. Alussa löytöpaikoilla työskentelivät vapaat kullanetsijät, mutta aika pian alettiin käyttää vankityövoimaa. Kolöman ankari luonnonolosuhteiden ja leireillä vallitsevan epäinhimillisen asumistason ja raskaiden työolojen takia vankien kuolleisuus oli hyvin suuri. Kyseisillä vankileireillä viipynyt venäläinen kirjailija Aleksandr Solženitsön on myös kirjoit-

tanut, että edellä mainitut leirit tunnetaan julmuudestaan. Meillä olevien tietojen mukaan kyseisillä leireillä on ollut ainakin 35 Suomen-poikaa. Matka Virossa kaukaiseen Siperiaan merkitsi tutustumista myös useisiin muihin vankileireihin.

Suomen-poika, vänrikki Eduard Miller kertoo Kolöman kärsimysretkensä alusta ja Kolömalla viipymisestä seuraavaa:

Minut vangittiin ennen joulua 1944. Kuulustelut pidettiin Pagarikadulla. Sellissä oli 17 miestä, kaikki alusvaatteissa. Tila oli ahdasta eikä siinä riittänyt ilmaa. Yöastiana (parask) käytettiin kenttäkeittoastiat (pakkia). Ulos käymälään päästettiin kerran vuorokaudessa. Se tapahtui siten, että vartija komensi koko sellillisen yhtä aikaa käymälään ja kuopan kohdalla sai kyykkiä vain minuutin, vartija seurasi sitä tarkkaan kello kädessä. WC-paperin sijasta oli vesihana, pestäkseen helpotuksen jälkeen tahriintuneet sormet. Ruuaksi annettiin kerran päivässä keuhko keittolittua. Öisin pidetyissä kuulusteluissa usein myös piestiin vankeja. Olin siinä kuukauden verran, sitten siirrettiin minut Patarei-vankilaan. Siinä olin kuusi kuukautta ennen tribunaaalia. Selli oli tarkoitettu 12 miehelle, mutta meitä oli siinä 72. Yöllä oli nukuttava kyljellään, koska kääntyä oli mahdoton. Tribunaali langetti minulle 10 vuotta pakkotyöleiriä plus 5 vuotta maasta karkotusta. Alussa olin Vasalemmassa, työskentelin kalkkikivilouhoksessä. Ei ollut paljon mistään valittaa kun kerran kuukaudessa sukulaiset saivat tuoda ruokapaketinjakin.

Elokuussa 1947 alkoi juna-matka Venäjälle. Matkustimme kaltereilla varustetuissa ja luukuilla peitetyissä karjavaunuissa. Habarovskissa poistettiin ikkunoista luukut. Olimme olleet useita päiviä juomatta. Vartijat antoivat meille Amuurin josta janomme sammuttamiseksi saastunutta vettä, jonka seurauksena osa miehistä sairastui dysenteriaan. Leiri, johon minut sijoitettiin, oli 12 tuhatta km Virossa ja siinä oli yli 10 000 vankia. Tapasimme 3 000 vammaistunutta vankia, joiden sijalle jouduimme. Näkymä oli mitä kauheinta. Tiesimme, että jonkin ajan kuluttua näytämme samanlaisilta. Työpäivä kesti 12 tuntia. Kerran päivässä an-

nettiin keittoa (lämmän vesi, johon oli lisätty hirssijyviä). Leipäämäärä riippui tehdyn työn määrästä ja vaihteli 400 grammasta 1200 grammaan. Tulini niin heikoksi, että eräänä päivänä töistä palatessa kaaduin. Vangeille annetun määrärahan mukaan kaatuneita ei saanut auttaa nousemaan ja heidän oli jäätäväkin makuulle, joka yleensä tarkoitti sitä, että nuorukat tuli haudata seuraavana päivänä. Onnekseni olimme jo aika lähellä leiriä ja makuulavakaverini auttoi minua pärjätäkseen leirille asti ja siellä toimitettiin poliklinikalle. Vajaaaravitsemuksen takia painoin ainoastaan 40 kiloa.

Vänrikki Eduard Miller selviytyi leiriltä, kärsittyään kokonaan 10 vuoden pituisen rangaistuksen.

Koko leirijärjestelmän toimintakauden aikana tuotiin Kolömalle 8 miljoonaa vankia. Virolaisia oli siellä 6 000 – 8 000, joista selviytyi 8-12%.

Tietojemme mukainen Suomi-poikien kohtalo lukuina oli seuraava:

Taisteluissa Suomessa, Virossa ja muualla kaatui 336 Suomen-poikaa
Vankileireille joutui 472 Suomen-poikaa (heistä kuoli 103)
Sotavangiksi joutui 78 Suomen-poikaa
Työkomppaniaan otettiin 76 Suomen-poikaa
Metsäveljenä taisteli 105 Suomen-poikaa (heistä kaatui 57)
Turvallisuuselinten ampumat 70 Suomen-poikaa (heistä sai kuolemantuomion 19)
Vapaaehtoisien kuoleman valitsi 13 Suomen-poikaa
Suomi luovutti Neuvostoliitolle 20 Suomen-poikaa
Siperiaan kyyditettiin 12 Suomen-poikaa
Puna-armeijaan otettiin 70 Suomen-poikaa
Kohtalosta ei tiedetä 112 Suomen-pojan osalta

Voidaan olettaa, että suuri osa kadoksissa olleistakin sai surmansa taisteluissa tai vankileireillä. Näin ollen joudumme toteamaan, että Suomen-pojaksi ryhtyminen tuli joka kuudennelle pojalle maksamaan elämän.

Uno Järvelä
Suomen Sotaveteraanien
Viron yhdistyksen
puheenjohtaja

SÄHKÖMOPEDIT

Pegasos
3900€

Suoraan maahantuojalta!
Soita ja tilaa ilmainen esite!
LOM-TUOTE OY puh. 0400-785 105

Tarpan
3500€

Hercules Mini
3200€

Hercules 400
4900€

Hercules
4650€

Kunnon korkoa käyttötilille.

www.tapiola.fi/vertaa

Lisätietoja netistä tai 020 363630
ma-pe 8-20.

TAPIOLA

Vakuutukset. Rahastot. Pankki.

KARJALA

Perusturvaa Sinulle!

- kun sairastat
- kun tarvitset kuntoutusta
- kun saat eläkettä
- kun tarvitset tukea kotona asumiseen
- kun omainen kuolee

- Suomi 90 vuotta
- Kela 70 vuotta
- Sotaveteraaniliitto 50 vuotta

Kela[®]

www.kela.fi

Osaavaa ja välittävää lääkäripalvelua

- Yleislääkärin vastaanotot
- Erikoislääkärin vastaanotot
- Toimenpiteet ja tähystykset
- Työterveyshuolto
- Kuvantamispalvelut
- Laboratoriopalvelut
- Kuntoutus ja fysioterapia

Suomen Terveystalo Oyj on maan laajin yksityisten lääkäriasemien konserni, joka tuottaa terveys- ja sairaanhoitopalveluja.

Terveystaloon kuuluu yli 60 paikkakunnalla noin 150 toimipistettä, joista neljäsatoista on myös sairaala. Konsernissa on 4 000 terveysalan ammattilaista.

**Suomen
Terveystalo**

www.orion.fi

Laatutuotteita ja hyvää palvelua

LOHJARUDUS

www.lohjarudus.fi

Valmisbetoni • Betonituotteet • Kiviaines • Murskausurakointi • Asfaltointi • Kierrätys

Muistotilaisuus kahden suomalaislentäjän muistomerkillä Virossa

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys järjesti 31.7.2007 Märjamaan kunnan Velisen kylässä muistotilaisuuden kahden 16.8.1941 pakkolaskussa menehtyneen suomalaislentäjän muistomerkillä.

Lentäjät olivat vuonna 1917 syntynyt hämeenkyröläinen alikersantti Pentti Anttila ja vuonna 1919 Helsingin maalaiskunnassa syntynyt alikersantti Antti Sainio. Anttila toimi koneen ohjaajana ja Sainio tähtinä.

Suomesta tilaisuuteen osallistui Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen hallituksen puheenjohtajan Pekka Pitkäsen johtama valtuuskunta, johon kuuluivat Matti Hara, Pentti Lehtimäki, Paavo J. Paavola, Reino Toivio, Jaakko Valve sekä yhdistyksen asiamies Markku Kiikka.

Muistotilaisuuden avauspuheenvuorossaan hallitusneuvos Pitkänen kertoi johtamansa delegaation ottaneen vuonna 1996 ensimmäiset yhteydet virolaisiin viranomaisiin suomalaislentäjien hautapaikan selvittämiseksi ja muistomerkien pystyttämiseksi. Neuvottelut käytiin Viron kulttuuriministeriön ja museoviraston edustajien Toivo Kuldseppin, Madis Järvin, Jaan Tammin ja Anton Pärnin kanssa. Neuvotteluisa kosketeltiin myös laajemminkin sotavainajien muiston vaalimiseen liittyviä Suomen ja Viron välisiä kysymyksiä.

Neuvottelujen tuloksena kuvanveistäjä Heikki Häivöjan

suunnittelema muistomerkki paljastettiin 16.8.1997 arvokkaan kutsuvierasjoukon läsnä ollessa. Samana päivänä kansliapäällikkö Vilho Hirvi ja kansleri Toivo Kuldsepp allekirjoittivat Pärnussa Suomen ja Viron hallitusten välisen valtiosopimuksen yhteistyöstä sotien seurauksena menehtyneiden muiston vaalimisessa.

Puheenvuoronsa päätteeksi hallitusneuvos Pitkänen totesi, että kymmenen vuotta sitten paljastettu muistomerkki on valtiosopimuksemme hengen mukaisesti koskemattomana säilyneenä ja virolaisen osapuolen huolella hoitamana todistamassa omalta osaltaan sukulaiskansojemme välistä ystävyyttä ja keskinäisten suhteidemme mutkattomuutta.

Seppelien laskun yhteydessä kansanedustaja Mati Raidma toi tilaisuuteen Viron eduskunnan tervehdyksen. Puheenvuoroja käyttivät myös 99-vuotias metsäveli Arseni Saare, joka oli ollut hautaamassa lentäjiä, Suomen Sotaveteraanien Viron yhdistyksen kunniapuheenjohtaja Raul Kuutma sekä Märjamaan kunnanjohtaja Eero Plamus.

Saare kertoi koneen pudonneen "ei kenenkään maalle", sillä neuvostojoukot olivat tuolloin jo vetäytyneet alueelta eivätkä "Idänretkensä" aloittaneet saksalaiset olleet vielä ennättäneet Veliseen. Välittömästi koneen putoamisen jälkeen paikalle tulleet metsäveljet totesivat lentäjät kuolleiksi, joten heidän auttamisekseen ei ollut enää mitään tehtävissä.

Haudattuaan lentäjät metsäveljet sytyttivät koneen palamaan hävittäen näin myös koneessa olleet lentolehtiset.

Kunniapuheenjohtaja Kuutma puhui lämminhenkisesti Suomen ja Viron uhreja vaatineesta aseveljeydestä, joka sai alkunsa jo vuonna 1918 Viron vapaussodan aikana. Kuutma viittasi puheessaan myös Helsingin Malmin hautausmaalla olevaan muistopaateen, johon on kaiverrettu jokaisen jatkosodan aikana Suomen puolesta kaatuneen virolaistalustelijan nimi.

Kunnanjohtaja Plamus toi tilaisuuteen Märjamaan kunnan asukkaiden tervehdyksen ja painotti puheessaan muistojen vaalimisen tärkeyttä.

Muistomerkillä vietetyn tilaisuuden jälkeen osanottajat siirtyivät Suomen suurlähetystön tarjoamalle lounaalle Luhtre Talo -nimiseen kansanomaiseen majataloon. Ministerineuvos Pirkko Hämäläinen Suomen Tallinnan suurlähetystöstä eritteli lounaalla pitämässään puheenvuorossa omia viime sotiimme liittyviä tuntemuksia nuoremman polven edustajan näkökulmasta. Hämäläinen esitti kunnioittavat kiitoksensa sotiamme veteraanien, niin suomalaisten kuin Suomen-poikienkin uhrautuvasta panoksesta maamme vapauden ja itsenäisyyden säilymisessä.

Markku Kiikka

VIRTSANKARKAILUUN pestävät ja uudelleenkäytettävät alushousut sekä vuodesuojat miehille ja naisille

SLIP SICLA®

lievään virtsankarkailuun

- 100 % puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskangasta, jonka pesunkesto yli 100 kertaa
- muita suoja ei tarvita

CONTENA

runsaaseen virtsankarkailuun

- erikoiskangas, ei hiosta
- sisäpuolella tasku erilliselle suojalalle
- pestävät, max. 60 C

PESTÄVÄT VUODESUOJAT

SUOJALAKANAT

- laminoitu puuvilla, 3 eri kokoa

IMEVÄT VUODESUOJAT

- imukyky n. 1 litra

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET: Linctus Oy, puh. 03-6125 355

LINCTUS

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
p. 03-6125 355, fax. 03-6125 353
www.linctus.fi

ESLA® City

UUSI KEVYEMPI ESLA CITYPOTKURI

Aidon, alkuperäisen ESLA-potkupyörän rinnalla on nyt uutuus: ESLA Citypotkuri. Lyhyempänä ja kevyempänä se soveltuu erinomaisesti myös kaupunkiympäristöön. Pituus 107 cm, paino 13,9 kg.

Malli 3600

E. S. Lahtinen Oy

Kouranasematie 46, 61160 KOURA

Puhelin (06) 4299 400

E-mail: esla@esla.fi

Kysy lähintä kauppiastasi ja muita ESLA-liikuntavälineitä Katso lisää tietoa www.esla.fi

IHMISEN HYVÄKSI

Palvelumme veteraaneille:
Laitos- ja avokuntoutus
Laitohoito kuntien
maksusitoumuksilla

TAUKOKANGAS

www.taukokangas.fi

”Pannukakku” totesi Juho Kusti Paasikivi jälkikäteen

KANSAINLIITTO TURVAKILPENÄMMEKÖ?

Kansainliiton yleiskokouksen istunnoissa Genevessä myös pienten valtioiden edustajilla oli mahdollisuus saada äänensä kuuluviin ja siten vaikuttaa maailman yleiseen mielipiteeseen. Suurimmillaan jäsenvaltioiden määrä kohosi runsaaseen kuuteenkymmeneen.

Suomen itsenäistymistä seurannut lyhytaikainen saksalaissuuntaus päättyi Saksan luhistumiseen marraskuussa 1918. Nyt oli aika luoda suhteet ensimmäisen maailmansodan voittajiin. Sama koski myös kauppakumppanuutta sillä sekä Saksa että Venäjä olivat nyt poissa markkinoilta. Jatkossa länsivallat tunnustivat Suomen itsenäisyyden ja kauppatiet avautuivat.

Neuvostovallan vakiinnutettua sittemmin asemansa oli turha enää odottaa sen kukistumista - ja kun toisaalta myös Moskovan lietsoma maailmanvallankumouskin ainakin näytti siltä erää siirtyvän tulevaisuuteen, kaikki osapuolet olivat 1920-luvun alussa kypsyneet neuvotteluihin. Niinpä Venäjistä lännessä irronneet niin kutsutut reunavaltiot yksi toisensa jälkeen solmivat rauhan Moskovan kanssa. Suomen ja Neuvosto-Venäjän välinen rauhansopimus allekirjoitettiin Tartossa 14.10.1920

Pelkän rauhansopimuksen - Venäjän heikkouden hetkellä solmitun - ei katsottu kuitenkaan riittävän itsenäisyyden pysyvyyden takeeksi. Oireellisenä pidettiin myös itsenäiseksi pyrkineiden Ukrainan ja Valko-Venäjän sekä kolmen Kaukasuksen valtion kohtaloa - jälleliittämistä imperiumiin. Yritettiin Virossa Moskovasta lietsottua kaappaustakin vielä 1924.

Turvallisuuspoliittista ratkaisua etsittäessä Suomen ulkoministeri Rudolf Holsti osallistui 1922 Varsovassa Viron, Latvian ja Puolan ulkoministerien kanssa neuvotteluihin, joiden tuloksena syntyi niin kutsuttu reunavaltiosopimus, joka sisälsi myös artiklan tarvittavista toimenpiteistä jonkun sopimusvaltiosta joutuessa hyökkäyksen kohteeksi. Eduskunta ei sopimusta ratifioinut. Kriisi johti sekä ulkoministerin että hallituksen eroon. Suomi ei halunnut sitoutua geopolitiittisesti varsin vaarallisessa asemassa olevaan Puolaan ja heikkoihin Baltian valtioihin. Jatkossa Suomi hakisi turvaa Kansainliitosta, Pohjoismaista ja puolueettomuudesta.

Kansainliitto – rauhan turvaajaksi

Kymmenen miljoonaa ihmisenhenkeä vaatinut maailmansota koettiin murhenäytelmäksi jonka toistumisen estämiseksi perustettiin 1920 rauhan ja kollektiivisen turvallisuuden takaajaksi sekä riitojen ratkaisijaksi Kansainliitto. Geneven sijoitetun liiton toimieliminä olivat yleiskokous sekä neuvosto, jonka jäsenet koostuivat suurvaltojen pysyvistä ja kolmevuotiskausiksi valittavista vaihtuvista jäsenistä. Päätöksenteossa vaadittiin pääsääntöisesti yksimielisyyttä. Lisäksi liitolla oli pysyvä sihteeristö. USA:n presidentin Woodrow

Wilsonin 14 kohdan -ohjelmalle rakentuva peruskirja liitettiin voittajavaltioiden edellisenä vuonna sanelemaan Versaillesin rauhansopimukseen.

Suomi hyväksyttiin jäseneksi vuoden 1920 lopussa. Pienet puolueettomat valtiot kokivat jäsenyyden myötä turvallisuutensa kohentuneen, sillä rakentuihan peruskirja ajatukselle, jonka mukaan hyökkäys yhtä vastaan - on hyökkäys kaikkia vastaan. Peruskirjassa varsinaisen sotilaallisen avun antaminen kuitenkin jätettiin kunkin jäsenvaltion oman harkinnan varaan. Automaattisesti voimaan tulevat taloudelliset pakotteet olisivat voineet tehokkaasti hillitä hyökkäyshaluja, mutta niidenkin merkitys vesittyisi aikaa myöten lopullisen päätöksen sanktioiden noudattamisesta jäädessä viimekädessä kullekin jäsenvaltiolle. Alkuvaiheessa liiton ulkopuolelle jäivät Saksa ja Neuvosto-Venäjä. Edellinen tuli jäseneksi 1926 ja Neuvostoliitto 1934. Liittoa heikensi myös se, ettei USA presidentti Wilsonin ponnisteluita huolimatta liittynyt missään vaiheessa Kansainliittoon.

Kansainliitto ratkaisijana

Helmikuussa 1918 Vaasassa istunut valkoisen Suomen hallitus oli perustellusti epäillyt Ruotsia kaappausaikeista sen miehittäessä Ahvenanmaan. Kuukautta myöhemmin saapunut saksalainen laivasto-osasto

oli kuitenkin saanut ruotsalaiset vetäytymään. Myöhemmin syksyllä Suomi, Ruotsi ja Saksa olivat sopineet saarilla olleiden varustusten hävittämisestä. Krimin sodan rauhasta 1856 lähtien Ahvenanmaan saaret olivat olleet demilitarisoituja.

Jatkossa Ruotsi olisi halunnut ratkaista Ahvenanmaan kohtalon paikallisella kansanäänestyksellä. Kiista saarten omistuksesta saatettiin Kansainliiton ratkaistavaksi. Jo tätä ennen eduskunta oli kiirehtinyt säätämään ensimmäisen itsehallintolain 1920, jota seurasi sittemmin uusi laki 1921 sekä vuotta myöhemmin Ahvenanmaan itsehallinnon takaava laki. Kansainliiton maallamme myönteisen päätöksen 27.6.1921 perusteluiden mukaan Ahvenanmaa kuului Suomeen historiallisesti, maantieteellisesti ja taloudellisesti.

Myöhemmin syksyllä allekirjoitettiin Kansainliiton edellyttämä kansainvälinen sopimus, jonka mukaan Ahvenanmaata ei saa linnoittaa ja sitä pidetään puolueettomana vyöhykkeenä. Sopimuksen arvoa heikensi Neuvosto-Venäjän puuttuminen allekirjoittajien joukosta.

Lyhyt toivon aika

Myös meillä ainakin toivaita pysyvistä rauhasta herätti 1928 hyökkäyssodan kieltevä Pariisin sopimus, jonka seuraavan kymmenen vuoden kuluessa ratifioi yli kuusikymmentä valtiota Neuvostoliitto ja USA mukaan lukien. Valtioiden väliset riidat sitouduttiin ratkaisemaan rauhanomaisin keinoin. Lisäksi vuotta aikaisemmin tapahtunut maamme valinta Kansainliiton neuvoston vaihtuvaksi jäseneksi koettiin tunnustuksena itsenäiselle Suomelle ja sen politiikalle. Suomen tekemä ehdotus finanssiavun myöntämisestä hyökkäyksen kohteeksi joutuvalla maalle herätti Kansainliitossa huomiota ja keskusteluita. Sen paremmin finanssiapuehdotus kuin pitkään Kansainliiton piirissä valmistellut aseistariisuntaneuvottelutkaan eivät tulisi johtamaan tulokseen.

Seuraavan vuosikymmenen alussa olivat muutoksen merkit nähtävissä - Japanin hyökkäystä Kiinan Mantsuriaan 1931 tyydyttiin seuraamaan

vain sivusta. Kansainliiton arvovalta oli nyt laskussa. Puoli vuosikymmentä aikaisemmin Neuvostoliitto oli tarjonnut Suomelle turhaan hyökkäämättömyyssopimusta. Tuolloin ehdotuksen katsottiin olevan ristiriidassa Kansainliiton sopimusjärjestelmän kanssa. Uudessa tilanteessa Suomi oli aloitteentekijänä. Ehdotus johti sopimuksen solmimiseen 1932. Pari vuotta myöhemmin sen voimassaoloaika jatkettiin vuoteen 1945 asti. ”Paperitakuulla” ei sinisilmäisesti kuitenkaan kuviteltu turvallisuuden tulleen varmistetuksi. Suomi julisti vuosikymmenen puolivälissä ulkopoliittiseksi linjakseen pohjoismaisen suuntauksen. Ajatuksena oli myös päästä vähitellen puolustusyhteistyöhön erityisesti Ruotsin kanssa.

Kohti toista maailmansotaa

Lokakuussa 1935 Mussolinin Italia hyökkäsi Abessiniaan. Kansainliitto tuomitsi Italian hyökkääjäksi ja asetti maan talousboikottiin. Pakotteiden vaikutus jäi kuitenkin vähäiseksi ja niistä luovuttiin seuraavana kesänä Abessinian tultua valloitetuksi. Keväällä 1936 kolme vuotta aikaisemmin liitosta eronnut Japani hyökkäsi jälleen Kiinassa.

Saksa erosi Kansainliitosta 1933 lähes välittömästi Hitlerin noustua valtaan. Seuraavaksi Berliini sanoi irti Versaillesin rauhansopimuksen asevoimia koskevat rajoitukset ja palautti yleisen asevelvollisuuden. Demilitarisoitu Reininmaa miehitettiin 1936. Anschluss - Itävallan liittäminen Saksaan oli vuorossa maaliskuussa 1938. Saman vuoden syksyllä tsekeitä riistettiin sudeettisaksalaiset alueet. Keväällä 1939 Hitler teki lopun tynkä-Tsekkoslovakiasista. Vielä ennen kesää Liettualta anastettiin Memelin alue.

Suomen ja muiden Pohjoismaiden luottamus Kansainliittoon turvallisuuden takaajana alkoi olla mennyttä ja usko liiton sanktioiden tehoon oli huvennut. Lisäksi erityisesti suomalaiset kavahtivat ajatusta, että Moskova saattaisi peruskirjan pakoteartiklan perusteella vaatia siihen sisältyvää kauttakulkua sotatapauksessa ”avun perille viemiseksi”. Jat-

kossa Pohjoismaat ilmoittivat päättävänsä jokainen itse ta-pauskohtaisesti mahdollisesta osallistumisestaan Kansainliiton pakotteisiin.

Kansainliitto vielä kerran

Ruotsissa sotilasjohto oli jo 1920-luvun lopulta alkan suunnitellut Kansainliiton sanktiojärjestelmän puitteis-sa puolustuksellista yhteistoi-mintaa suomalaisten kanssa. Ruotsin armeijan tulevan kom-entajan, kenraali Olof Thörn-ellin mielestä Ruotsia puolus-tettaisiin parhaiten Suomessa jos Neuvostoliitto hyökkäisi. Kassakaapissa säilytettäviä puolustus suunnitelmia tehtä-essä tarvittavat tiedot saatiin Suomen viranomaisilta. Tam-mikuussa 1939 jo allekirjoitet-tu sopimus Ahvenanmaan yhe-teisestä puolustuksesta kariutui sittemmin Moskovan jyrkkään painostukseen.

Kansallissosialistinen Saksa ja kommunistinen Neuvosto-liitto yllättivät maailman sol-mimalla 23.8.1939 Moskovassa hyökkäämättömyyssopimuk-

sen. Lisäksi salaisessa lisäpöy-täkirjassa sovittiin koko Itä-Euroopan jaosta Tilanteen ki-ristyessä kaikki Pohjoismaat julistivat puolueettomuuttaan. Toisen maailmansodan alka-essa 1.9.1939 Saksan hyökkä-yksellä Puolaan – jota seurasi neuvostohyökkäys pari viikkoa myöhemmin – Puola ei edes vi-rallisesti ilmoittanut Kansain-liitolle joutumisestaan hyökkä-yksen kohteeksi.

Kohta Puolan tultua jaetuk-si Neuvostoliitto painosti Bal-tian maat tukikohtasopimuk-siin. Maamme kieltäytyttyä sille varatusta kohtalosta Stalin hyökkäsi 30.11.1939. Suomi ve-tosi Kansainliittoon. Yleisko-kouksessa käsiteltiin Neuvos-toliiton hyökkäystä Mutta jo tätä ennen Moskova oli ennät-änyt ilmoittaa, ettei ole mitään sotaa. Sen sijaan kylläkin Suo-men Demokraattisen tasaval-lan hallituksen kanssa oli juu-ri solmittu ystävyys- ja avun-antosopimus. Mainittu hallitus ahkeroi pääministerinsä Otto Ville Kuusisen johdolla Teri-joen kaupungissa. Yleiskokous

erotti 14.12.1939 Neuvostoliit-ton äänestyksen jälkeen ja ke-hotti jäsenmaitaan antamaan Suomelle sekä taloudellista että sotilaallista apua. Pohjoismaat sekä Baltian maat olivat pidät-täytyneet äänestyksestä. Suomi valittiin samalla neuvoston jä-seneksi. Tuo pelkästään pape-rille jäävä jäsenyys jatkui aina vuoteen 1946, jolloin Kansain-liiton toiminta myös virallises-ti päättyi.

Antti Hannula

Kirjallisuutta:

Huttunen, Veikko: Kansakunnan historia 6. Porvoo 1968.
Itsenäinen Suomi. Seitsemän vuosi-kymmentä kansakunnan elämästä. Tiitta, Allan; vuodet 1917-1939. Keuruu 1987.
Killinen, K.: Kansainvälinen poli-tiikka II. Porvoo 1959.
Sele'n, Kari: C. G. E. Mannerheim ja hänen puolustusneuvostonsa. Keuruu 1980.
Turtola, Martti: Tornionjoelta Raja-joelle. Juva ja Porvoo 1984.

Kansainliiton palatsin "valot sammuiivat" 1939. Varjoelämä jatkui kuitenkin vuoteen 1946. Kansainliiton yhteydessä toimineet Kansainvälisen tuomioistuimen ja Kansainvälisen työjärjestön toiminta jatkui San Franciscon konferenssissa edellisenä vuonna perustetun uuden rauhanjärjestön Yhdistyneiden kansakuntien myötä.

AINUTLAATUINEN SUURTARINA sodan kokeneiden kertomana

Seppo Satamo

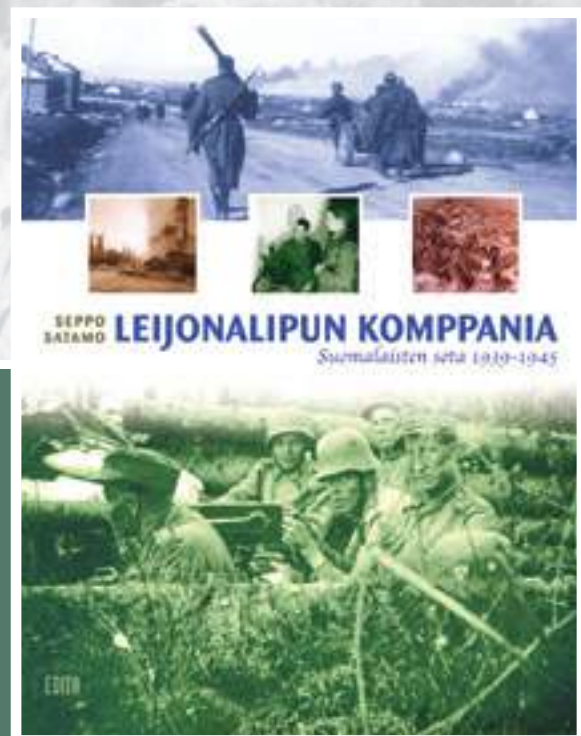
LEIJONALIPUN KOMPPANIA

Suomalaisten sota 1939–1945

Leijonalipun komppania on kunnianosoitus sotiemme veteraaneille. Kirja luo viimeisen suurkatsauksen sodan tekoihin ja tapahtumiin. Kirjailija Seppo Satamo on tehnyt jättiurakan haastatellessaan neljän vuoden aikana yli 150 sodan veteraania. Moni haastatelluista kertoo vasta nyt julkisesti kokemuksistaan. Teoksessa on noin 800 sivua, 57 karttakuvaa ja yli 160 valokuvaa, jotka tarkentavat kertomusta ja antavat sodalle todelliset kasvot.

Lämmin kiitokseni kaikille teille, jotka noudatitte jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin ritariveljilleen perinnöksi jättämää viestiä: "Jos joku pyytää teitä kertomaan, älkää kieltäytykö!"

– Seppo Satamo

www.leijonalippu.fi

EDITA

Kirjakaupoista kautta maan.
www.edita.fi/netmarket

HÄMEEN RATSURYKMENTTI MELKEIN MOTISSA VAMMELSUUSSA 1944

Murrettuaan suomalaisten pääaseman puolustuksen Valkeasaassa kesäkuun 9.-10. päivinä 1944 puna-armeijan joukot jatkoivat etenemistään vauhdilla kohti Viipuria maan- ja rautatien suunnissa. Radan suunnassa hyökkäsi kenraaliluutnantti Gusevin komentaman 21.Armeijan 99.Armeijakunta - kolme divisioonaa, panssariprikaati, panssariläpimurtorykmentti, kaksi rynnäkötykkirykmenttiä tukeaan voimakas tykistö sekä maataistelukoneyksiköitä. Kesäkuun 13.päivänä tämä armeijakunta suunnattiin pohjoisemmaksi Kuuterselän ja Sahakylän suuntiin. Painopistesuunnassa Kivennavan alueella hyökkäsi Valkeasaassa läpimurron tehnyt 30.Kaartin Armeijakunta.

Rannikolla Koiviston tien suunnassa hyökkäsi 21.Armeijan 108.Armeijakunta. Se ilmestyi rantatielle edellä mainitun 99.AK:n takaa ja suuntasi yhden divisioonan (46. D) Vammelsuuhun, yhden divisioonan (90.D) Vanhasahan alueelle ja yhden divisioonan (314.D) reserviksi taakse. Näyttää siltä, että neuvostoliittolaiset olivat varsin tarkoin selvillä suomalaisten puolustuksen heikoista kohdista Sahakylän-Kuuterselän alueella, koska heidän toimintansa ja tiedustelunsa oli täällä alusta alkaen erinomaisen vilkasta. Mainitulta alueelta puna-armeijalla oli mahdollisuus hyökätä Suomenlahden suuntaan ja saartaa Raivolan-Vammelsuun aluetta puolustaneet suomalaiset joukot tukeaan rantatien ja Koiviston radan suunnassa hyökänneillä neuvostojoukoilla oli voimakas tykistö.

Puna-armeijan hyökkäyksen alkaessa 10.kesäkuuta Vammelsuun puolustuksesta vastasi kenraalimajuri Lars Melanderin komentama Ratsuväkiprikaati, joka oli siirretty Sungunniemeltä talvella 1943 Kannakselle, ensin Viipuriin varuskuntajoukoksi, touku-kuussa prikaati siirtyi Lempäälään, josta marraskuussa Vammelsuun Metsäkylään VT-aseman linnoitustoihin.

Ratsuväkiprikaatin joukoista Hämeen Ratsurykmentti, komentajana eversti Gustav Ehrnrooth oli Vammelsuus-

sa Suomenlahdesta Koiviston rataan ulottuneella lohkolle ja eversti Hans von Essenin komentama Uudenmaan Rakkuunarykmentti Koiviston radasta pohjoiseen Metsänvartijan tasalle. Prikaatin reservi, majuri Jorma Vetren komentama Jääkäripataljoona 1 oli Uudenmyllyn alueella ja Jääkäripataljoona 6, komentajana everstiluutnantti Tapio Peitsara oli vielä Ahvenanmaan puolustuksen vahvistuksena. Todettakoon, että ratsumiesten suruksi heidän oli ollut pakko luopua uskollisista taistelutovereistaan

varten Valkeasaaren suuntaan. Päämaja ei kuitenkaan antanut lupaa käyttää prikaatia tähän tehtävään. Samana päivänä eversti Ehrnrooth sai käskyn tukea edestä vetäytyvän 10.D:n osien irtautumista. Eskadroonat ryhmittäytyivät tehtävään siten, että 4.Esk. marssi Kellomäelle, Rask.Esk:n osat Terijolle, 1.Esk. Tyrisevälle ja 2.Esk. Metsäkylän alueelle, jossa oli myös HRR:n esikunta ja huolto. 3. Esk. oli rykmentin reservinä Merilässä Suomenlahden rannikolla Koiviston tien varrella. Eskadroonat irrotettiin

pääasemassa Vammeljoen itäpuolella olivat Suomenlahdesta lukien 1.Eskadroona Tyrisevän alueella, sen vasemmalla puolella joen itäpuolella 3. Esk. molemmat runsaasti vahvennettuina,

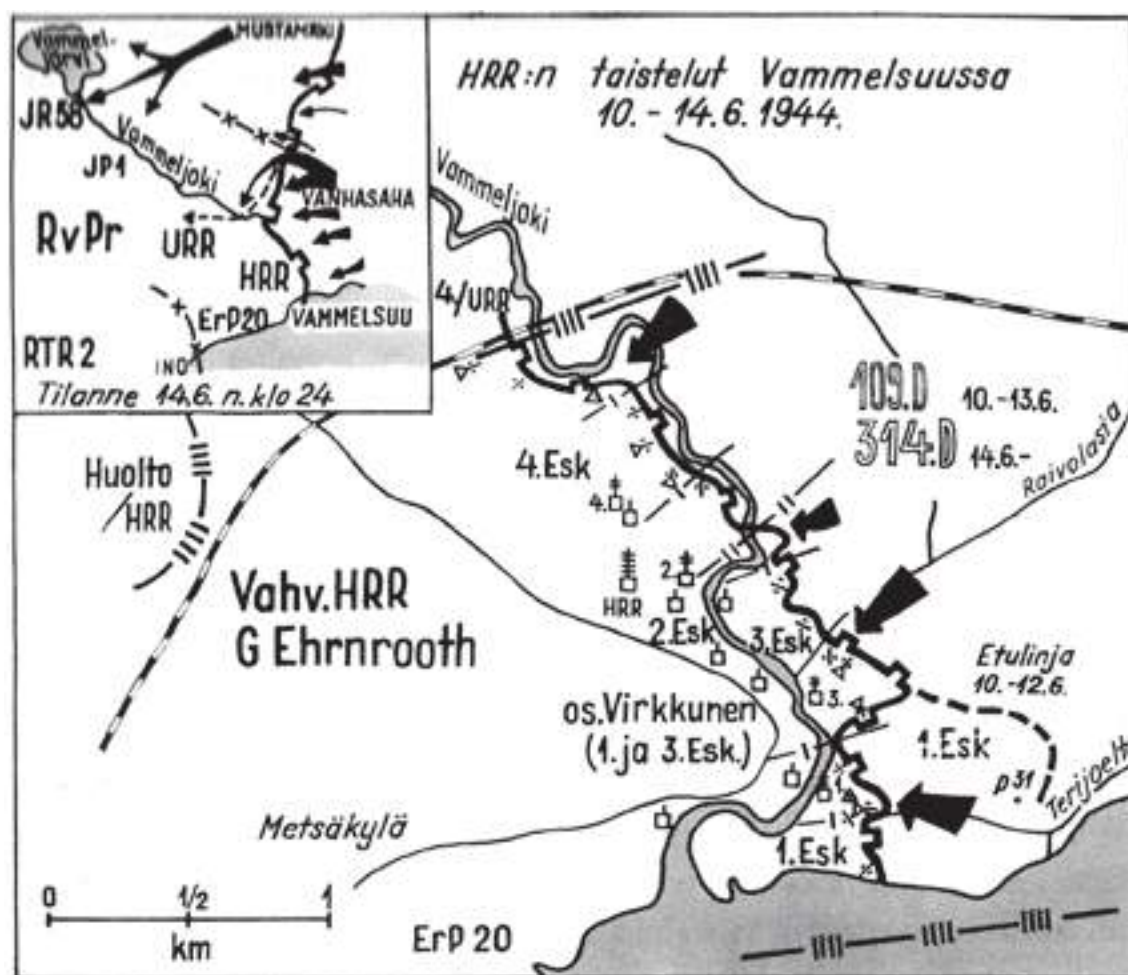
Vammeljoen länsipuolella pääpuolustuslinjassa Koiviston radasta Vanhasahan tasalle vahvennettu 4.Esk. ja lohkon oikeasta osasta Suomenlahdesta Vanhasahan tasalle vastasi vahvennettu 2.Esk.

Rykmentin puolustusta tukivat prikaatin Ratsastava Patteri, Kevyt Patteristo 12 sekä

nasta 3.Esk:aa vastaan, ja sekin yritys torjuttiin jalkaväen tulella. Neuvostoliittolaiset totesivat nyt kohdanneensa linnoitetun ja vahvan puolustusaseman ja valmistelut sen murtamiseksi ottivat oman aikansa, ja varsinkin tykistö oli saatava mukaan. Koiviston radan suunnalla ensimmäiset neuvostoliittolaiset ilmestyivät 4.Esk:n asemien eteen vasta myöhään illalla.

Neuvostoliittolaisten "tahti" muuttui 12.kesäkuuta aamusta alkaen. Jo kello 07.00 alkoi rajua tykistökeskitys ja sitä seurasi panssarien ja suorasuuntaustykkiä tukema noin kompanian hyökkäys Tyrisevän alueella, mutta tämäkin yritys torjuttiin hyökkääjille huomattavin tappiopin. Kello 11.00 tykistötuli raivosi uudelleen ja sitä seurasi hyökkäys kolmesta suunnasta. Kun eskadroona oli aamun taisteluissa menettänyt liki kolmanneksen vahvuudestaan, eskadroonan päällikkö luutnantti Niskanen antoi käskyn irtautua noista sillanpäiden varsin heikosti linnoitetuista asemista. Eskadroona irtautui järjestyksessä pääpuolustuslinjalle, jossa se alistettiin 3.Esk:n päällikölle ratsumestari Virkkuselle. Näistä kahdesta eskadroonasta muodostettiin sillanpäiden puolustamiseksi Osasto Virkkunen, joka torjui iltapäivällä ja illalla neuvostoliittolaisten tiedusteluhyökkäykset. Ratsumestari Putkosen 4.Esk:n lohkolle neuvostoliittolaiset hyökkäsivät useaan otteeseen jopa Vammeljoen yli uuden Koiviston radan eteläpuolella olleeseen niemeen, mutta tulivat aina torjutuiksi tykistön tulella. Juuri ennen puolta yötä venäläiset yrittivät vahvalla iskuosastolla yllättää ratsumiesten puolustuksen, taas turhaan. Kuitenkin tilanteen kehittymisen ja kasvaneen paineen vuoksi eversti Ehrnrooth ryhmitti reservinään olleen ratsumestari Peuran 2.Esk:n pääpuolustuslinjaan Vammeljoelle, kuten on jo mainittu.

Kesäkuun 13.päivä oli ratsumiehille kova päivä. Heitä vastaan hyökkäsi vahva divisioona, jota tukivat panssarit, tykistö sekä Kronstadtin linnoituksen raskaat tykit, ja noin 100 lentokonetta pommitti lähinnä 4.Esk:n kaistaa Koiviston radan eteläpuolella. Venäläiset pääsivät jo aikaisemmin mainittuun

ratsuhevosista jo Viipurin vaiheessa. Puna-armeijan hyökkäyksen alettua IV Armeijakunta otti JP 1:n johtoonsa ja siirsi sen vastahyökkäystä varten Mainilan pohjoispuolelle, missä se joutui taisteluun puna-armeijan panssarikärkeä vastaan ilman yhtäkään panssaritorjunta-asetta.

Puna-armeija iskee Vammelsuussa

Puna-armeijan murtaessa Valkeasaaren maastossa kenraalimajuri Jussi Sihvon komentaman 10.Divisioonan puolustuksen, IV Armeijakunnan esikunta käski 10.kesäkuuta aamulla Ratsuväkiprikaatin siirtä - paitsi HRR - Lintulan alueelle vastahyökkäystä

kuitenkin edestä jo illalla ja ne marssivat Vammelsuuhun, jossa miehittivät VT-aseman bunkkerit ja taisteluasemat. Vammelsuussa VT-asema oli oikeastaan varsin hyvin linnoitettu, vaikka patkia yhteyshaudoista puuttuikin eikä betonikorsuihin eikä teräskupuihin voitu asentaa konekiväärejä toisenlaisten kiinnikkeiden takia. Suorasuuntaustykkiä betoniasemat oli mitoitettu 37 ja 45 mm:n tykeille, joten niihin eivät sopineet uudemmat 50 ja 75 mm:n tykit. Osa korsuista oli vielä naamioimatta.

Hämeen Ratsurykmentin puolustusryhmittäytyminen Vammelsuussa ennen puna-armeijan hyökkäystä muodostui seuraavaksi: eteen työnnettyä sillan-

muutama erillinen patteri.

Puna-armeijan hyökkäys läpimurron jälkeen jatkui kohti Viipuria. Aamupäivällä 11.kesäkuuta 10.Divisioonaan kuulunut Erillinen Pataljoona 20, joka oli kärsinyt suuria tappioita vetäytyessään rantatien suunnassa, jätti rintamavastuun ratsumiehille. Pataljoona marssi Metsäkylän maastoon lepoon ja huollettavaksi. Puolen päivän aikaan sillanpäiden miehittäneen 1.Esk:n partiot saivat kosketuksen neuvostoliittolaisiin Tyrisevän itäpuolella. Jo kello 14.00 eskadroona torjui ensimmäisen puna-armeijan tiedusteluunteen hyökkäyksen. Pari tuntia myöhemmin neuvostoliittolaiset hyökkäsivät Raivolan suun-

niemeen, mutta heidät heitettiin uudelleen Vammelhoen itäpuolelle. Osasto Virkkunenkin torjui päivän aikana useita laimeahkoja neuvostohyökkäyksiä. Ratsumiesten tappiot jäivät aika pieniksi - alle 40 miestä - VT-aseman lujan linnoittamisteen ansiosta.

Seuraavana yönä puna-armeija vaihtoi Vammelsuun divisiooniaan, 109.D:n siirtyi Kuuterselkään ja tilalle tuli 314. D. Se oli innokas jatkamaan kesken jäänyttä hyökkäystä; koko 14.kesäkuuta päivän se hyökkäsi koko lohkon leveydeltä varsinkin Osasto Virkkusen alueella, jossa kärsittiin suuria tappioita. Arvioitiin, että päivän taisteluissa puna-armeijan tykistö ampui Osasto Virkkusen sillanpäästä ainakin 30 000 kranaatilla. Kautta HRR:n lohkon alkoivat taisteluhaudat ja korsut sortua aiheuttaen tappioita. Silti 4.Esk. torjui kaikki puna-armeijan yritykset päästä Vammelhoen yli, kun bunkkerit kestivät rajun tulituksen.

Neljä päivää Hämeen Ratsurykmentti torjui kaikki puna-armeijan yritykset ylittää joki, vaikka sillä oli ainakin 5-kertainen ylivoima ja tykistössä vielä suurempi. Tappiot olivat rykmentille varsin raskaat - 10 upseeria, 19 aliupseeria ja 126 ratsumiestä. Puna-armeijan tappioiksi laskettiin 3 000 miestä ja kymmenkunta panssaria.

Murto vasemmalla muuttaa HRR:n tilanteen

Tappiot Vammelhoen taisteluissa olivat suuret, mutta ne eivät vie neet rykmentin taistelukykyä ja -tahtoa, vaan rykmentti valmistautui torjumaan puna-armei-

jan hyökkäykset seuraavana-kin päivänä. Mutta tapahtumat Kuuterselän suunnalla muuttivat myös HRR:n mahdollisuudet jatkaa tehokasta torjuntaa Vammelhoen suupuolella.

Kuuterselkää puolustanut Jalkaväkirykmentti 53:n pataljoona ei ollut kestänyt rajua hyökkäystä vaan oli pakotettu vetäytymään. HRR:n vasempana naapurina ollut Uudenmaan Rakuunarykmentti joutui alueellaan hyökkäyksen kohteeksi; kahden tunnin tulivalmistelu aiheutti URR:n taisteluasemille suurta tuhoa ja katkoi välttämättömät yhteydet, piuhat katkeilivat ja lähetit kaatuivat. Kello 9 maissa 14.kesäkuuta puna-armeija aloitti panssarien tukemana raivoisan hyökkäyksen täälläkin, mutta päivän kuluessa rykmentti löi puolustukseen syntyneet painaumat vastaiskuilla takaisin.

Pohjoisempana Sahakylän alueella sen sijaan syntyi paha tilanne. Jo kello 8 aamulla 14.kesäkuuta neuvostojoukot mursivat I/JR 53:n puolustuksen ja etenivät suurella nopeudella, sotilaat panssarien kanssa, Vammeljärven suuntaan. Ratsuväkiprikaatin reservinä ollut Jääkäripataljoona 6-se oli tuotu tänne Ahvenanmaalta suuntasi komppanian vastaiskuun ja iltpäivällä Sahakylä oli puhdistettu vihollisista.

JR 53:n pataljoona ei kuitenkaan hallinnut tilannetta, alkoi ilmetä pakokauhua. Pataljoona alistettiin JP 6:n komentajalle, joka sai tehtävän pitää Sahakylä. Hän käski, että ellei I/JR 153, kykene pitämään nykyisiä asemiaan, sen tuli suojata URR:n vasen sivusta Vanhasahan pohjoispuolella.

Kuuterselän murruttua puna-armeija työnsi voimia syntyneestä aukosta länteen Mustamäkeen, jossa ne iskivät suomalaisten tykistön tu-liasemiin. Patteristo siirtyi viivytykseen ampuen päälle tunkevia vihollisia suorasuuntauksella. Sykiälässä ollut JP 6:n komppania jäi vahvan panssaroidun neuvosto-osaston jalkoihin ja vetäytyi kohti Vammelhoen VT-asemaa. Illalla kello 18 jälkeen parinkymmenen panssarin vahvuinen osasto, jota tuki joukko koko ajan tu-littavia maataistelukoneita, yllätti Vammeljärven eteläpäässä prikaatin esikunnan. Kun ei ollut panssaritorjunta-aseita, vaunuille ei voitu mitään, oli paettava kiireimmän kaupalla.

Prikaatin reservinä ollut JP 1 siirtyi Vammeljärven maastoon ja sulki Kuuterselkään johtaneen tien. Pioneerit räjäyttivät Vammelhoen sillan, ja vain yksi neuvostopanssari ehti sen yli ennen räjäyttämistä. Paikalle saapui nyt myös 10.D:n joukkoja. Yöllä joukko panssareita pääsi joen yli, ja saarostusvaaran takia URR:n oli irtauduttava edestä Rieskjärven suuntaan. Prikaatin rintama oli nyt kääntynyt pohjoiseen ja se piti asemansa, vaikka muutama punapanssari olikin päässyt Vammelhoen yli järven eteläpäässä.

Tämä yöllä 14/15.kesäkuuta tapahtunut URR:n irtautuminen vaikeutti myös HRR:n puolustusta VT-asemassa Vammelhoella. Komentaja päätti pelastaa väsyneet ja kuluneet eskadroonansa saarostusvaarasta ja antoi irtautumista koskevat käskyt. Aamuun mennessä ne olivat irtautuneet

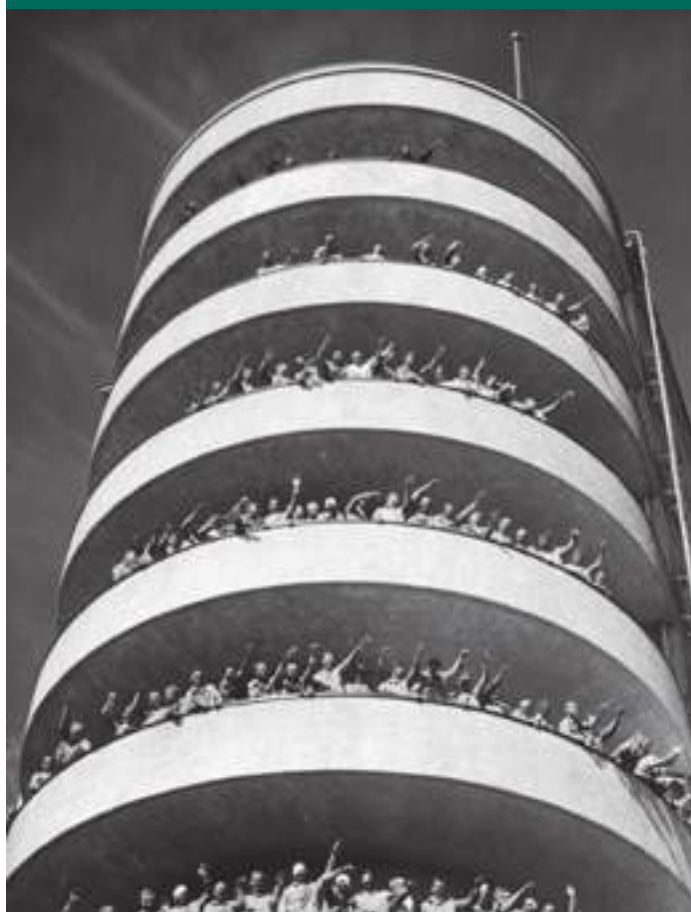
VT-asemasta ja marssineet länteen päin. Ratsuväkiprikaati ei näin ollen voinut osallistua IV AK:n vastahyökkäysoperaatioon VT-aseman takaisinvaltaamiseksi samaan aikaan kun Jääkäriprikaati iskisi Kuuterselässä puna-armeijan lyömiseksi VT-asemasta. Prikaati oli laajaan hyökkäykseen liian kulu-nut ja väsynyt. Eversti Ehrn-rooth suuntasi kuitenkin kaksi eskadroonaa Hovinmäkeen sulkemaan rauta- ja maanteiden suunnat. Hyvin alkanut yritys tyrehtyi kuitenkin ennen tavoitetta neuvostojoukkojen torjuntaan. Myös Vammelhoella ollut JP 1 joutui irtautumaan

ja marssimaan länteen. Taistelu Vammelhoen VT-asemasta oli päättynyt.

Anssi Vuorenmaa

Lähteitä: Jatkosodan historia 4, WSOY 1993, K L Oesch: Suomen kohtalon ratkaisu Kannaksella v. 1944, Otava 1957, Martti Santavuori - Aapo Savolainen-Pertti Kilkki: Hämeen Ratsurykmentti, Hämeen Ratsujääkäripataljoona 1917 - 1967, Länsi-Savon Kirjapaino Oy, Mikkeli 1967, (kartta) Markku Palokangas: Ratsuväkiprikaati VT-aseman taisteluissa Vammelhoella 9.-15.6.1944 (taistelukertomus 1999) ja ' Kuuterselän-Sahakylän-Vammelsuun suurtaistelu kesällä 1944 (esitelmä 2005).

Tilkka
tutuksi
www.tilkka.fi

Eläkevakuutusyhtiö Etera osti Tilkkan kiinteistön.

Kunnianosoituksena arvokkaalle rakennukselle Etera kerää

Tilkaan liittyviä tarinoita.

Lähetä omat muistosi Tilkasta osoitteeseen tilkka@etera.fi

tai Tilkka, Eläkevakuutusyhtiö Etera, PL 20, 00241 Helsinki.

Tarinat arkistoidaan tutkijoiden käyttöön.

Etera

Tilkkan verran parempi eläkeyhtiö

Lisätietoja Tilkkan historiasta, peruskorjauksesta ja tulevaisuudesta sekä ohjeita tarinatalokisiin osallistumisesta osoitteessa www.tilkka.fi.

etera
Vakuuta vaivatta

Kitinkannuksessa HENKI KULKEE... Tervetuloa suolahoittoon!

Suola tekee hyvää
IHOLLE ja HENGITYKSELLE

**SYKSYN SUOLAHOITO-
VIKKOMME 5pv TÄYSIHOIDOLLA
JA KITINKANNUKSEN
RYHMÄHOIDON
29.10.-2.11. ja 5.-9.11. hintaan 71,70€/pv
sis. joka päivä yhden suolahoidon**

Suolahoido puhdistaa hengitystiet, vähentää limakalvojen turvotusta, irrottaa limaa, vähentää tulehduksia ja helpottaa hengityksen ja iho-oireita.

Hoitokohteita

**mm. HENGITYS-
ELINSAIRAUDET:**
Keuhkoastma ja allerginen nuha / krooniset nenän sivuonteloiden tulehdus / krooniset nielu- ja kurkkutulehdukset / akuutit tai krooniset hengityselintulehdukset ja bronkiitit, KROONISET IHOSAIRAUDET: ihottumat ja atooppinen iho sekä psoriasis / akne ja muut krooniset märkätulehdukset, STRESSI ja YLIVÄSYMYS.

Kitinkannus
HOIVAA & HYVÄÄ ELÄMÄÄ

Ajanvaraukset
ark. klo 8-15:
Puh. (06) 8744 500
Kitinkuja 2, 69100 Kannus
www.kitinkannus.fi

HELPOTA OLOASI JA TULE TUTUSTUMAAN HENGITYSHOITTOON!

Salpalinjan Perinneyhdistys vaalii arvokasta sotahistoriallista muistoa

Kenraaliluutnantti Heikki Koskelo on suosittu puhuja sotahistoriallisissa tilaisuuksissa. Heinäkuun alussa hän puhui Salpa-Museon avajaisissa Miehikkälässä. Juhlan juontajana toimi museon projektipäällikkö Sanna Nikki.

Salpalinjan Perinneyhdistys perustettiin Miehikkälässä 25.7.2002. Aloitteellisia yhdistyksen perustamisessa olivat virolahdelaissyntyinen maisteri Jussi Carpén, opetusministeriön entinen kansliapäällikkö, ministeri Jaakko Numminen ja puolustusvoimain entinen komentaja, kenraali Jaakko Valtanen. Perustajajäseniksi tulivat myös Miehikkälän ja Virolahden kunnat sekä Haminan kaupunki.

Perinneyhdistyksen toiminnan voidaan katsoa alkaneeksi vuoden 2003 alusta, kun yhdistys oli joulukuulla valinnut itselleen valtuuskunnan ja hallituksen. Valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin Jaakko Numminen ja hallituksen puheenjohtajaksi kenraaliluutnantti Heikki Koskelo. Koskelon mukaantuloon perinneyhdistyksen toimintaan vaikutti erityisesti Jaakko Valtasen pyyntö: ”Mene ja laita yhdistys käyntiin”.

”Jaakko Valtasen huomiota kiinnittyminen Salpalinjan Perinneyhdistyksen toiminnan käynnistämiseksi minuun, johtui lähinnä kahdestakin erisyistä. Ensinnäkin olin hänen komentajakaudellaan työskennellyt puolustuslaitoksen henkilöstöpäällikkönä komentajan esikunnassa ja tullut hänelle työn kautta myös henkilökohtaisesti tunnetuksi ja toiseksi, että epävirallisissa keskusteluissa olin osoittanut tuntevani mielenkiintoa sotahistoriaan”, Heikki Koskelo kertoo.

”Olin mielessäni jo aikaisemmin miettinyt ja arvoitellut niitä syitä, mitkä mahtavat

olla taustalla Salpalinjasta vaikeutemiseen. Oliko se YYA-sopimuksesta johtuvaa varovaisuutta, johon varsinkin maan poliittinen johto vetäytyi, antaen samalla pidättävyyden singularin yksityisille kansalaisille, järjestöille ja yhteisöille”, Heikki Koskelo pohtii. ”Kysymyksessä kuitenkin on Suomen kaikkien aikojen suurin yksittäinen työkohte, jolla myös sodan jatkamiseen oli viholliselle selkeä pelote.” Salpalinjasta vaikeutemiseen kasvanut kansapiti suut ”supussa” aina 1980-luvulle asti, jolloin rohkeimmat tohtivat viimein Salpalinjan sotahistoriallista arvoa julkisesti lähestyä.”

Perinneyhdistyksen toiminta käyntiin

Salpalinjan Perinneyhdistyksen toiminta käynnistyi varsinaisesti vuoden 2003 alusta, jolloin hallituksen ensimmäinen puheenjohtaja Heikki Koskelo pääsi työssään alkuun. Tosin Miehikkälässä asuva everstiluutnantti evp. Arto Lavento oli jo aiemmin aloittanut toimimuotojen luomista. Salpatietouden lisäämisessä Heikki Koskelo kiittelee erityisesti puolustuslaitoksen entisen tiedotuspäällikön Erkki Paukkusen toimintaa hallituksen jäsenenä.

Heikki Koskelo tiivistää Salpalinjan Perinneyhdistyksen toiminnan tavoitteeksi kolme keskeistä aluetta: Salpalinjan tunnetuksi tekeminen, sen rakentajien työn arvostus ja sotahistoriallisena nähtävyytenä Salpalinjakohteiden toimintaedellytysten parantaminen niin kotimaisten kuin ulko-

maistenkin matkailijoiden keskuudessa.

”Perinneyhdistyksen tavoitteena on nostaa Salpalinja sille kuuluvaan arvoon, lisätä yleisön tietoisuutta sen sotahistoriallisesta matkailuarvosta, kunnostaa linnoituksen rakenteita ja luoda yleisölle uusia matkailupalveluja”, Heikki Koskelo toteaa. ”Yhdistys haluaa myös kunnioittaa Salpalinjan rakentamisessa kunnostautuneita henkilöitä, myöntämällä heille ”Salpalinjarakentajan muistomitaleita”. Muistomitaleja on tähän mennessä myönnetty noin 170 kpl. Myöntämisen perusteena on voi rakentamisen ohella olla myös muu arvokas toiminta Salpalinjan tunnetuksi tekemisessä.

Museaalista toimintaa ja tutustumiskohteita on useissa kunnissa pitkin Salpalinjaa, Virolahdelta Savukoskelle. Monia kohteita kunnostetaan ja palveluja parannetaan jatkuvasti. Suurimmat käynnissä olevat hankkeet ovat asiakastilojen rakentamiset Salpa-Museolla Miehikkälässä ja Bunkkerimuseolla Virolahdella.

Perinneyhdistys on julkaissut myös sotahistoriallisen kirjan ”Matka Salpalinjalle”. Lähes 200-sivuinen kirja toimii oivallisena oppaana itsenäisen Suomen tärkeimmälle puolustuslinjalle, tekee matkan joko oikeasti käytännössä tai lukuhetken muodossa. Kirja keskittyy salpalinjan historiaan, rakentamisen suunnitteluun

ja johtamiseen sekä kuntakohdittaiseen linnoitusten esittelyyn ja matkailukohteiden kuvaukseen. Kirjan ovat kirjoittaneet Armi Oinonen ja Arvo Tolmunen.

Kun kenraaliluutnantti Heikki Koskelo vuoden 2006 alussa luopui Salpalinjan Perinneyhdistyksen hallituksen puheenjohtajuudesta, voi hän sotilaallisesti saamansa tehtävän jälkeen ilmoittaa Jaakko Valtaselle: ”Herra kenraali, antamanne tehtävä on suoritettu”. Säätiön hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin eversti evp. Arto Mikkonen Kouvolasta.

Perinneyhdistys tänään

Perustamisensa jälkeen Salpalinjan Perinneyhdistys on saanut lisää jäseniä. Jäseniksi ovat liittyneet monet kunnat, maanpuolustusjärjestöt, eräät liikelaitokset ja yksityiset kansalaiset. Rahoitusta toiminnalleen perinneyhdistys on saanut EU-hankerahoituksesta sekä kunta, järjestö- ja liikelaitosjäseniltään. Suurimmat kuntatukijat ovat Hamina, Miehikkälä ja Virolahti. Rahallisen tuen lisäksi Miehikkälä on antanut myös toimistotilaa ja -palveluja.

Tehdessään työtään tunnetuksi on yhdistys avannut omat kotisivunsa internetissä, osoitteessa www.salpakeskus.fi sekä tuottanut jatkuvana virtana lehdistötiedotteita. Heikki Koskelo toimii edelleen aktiiv-

visesti juhlapuhujana tai luennoitsijana kuntien, maanpuolustusjärjestöjen, Salpa-toimijoiden tai muiden yhteisöjen järjestämissä tilaisuuksissa.

Salpalinjan Perinneyhdistys on vahvasti taustatukena luomassa Miehikkälään valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tunnettua linnoitushistoriallista museo- ja matkailukeskusta. Kunnan hallinnoima ”Elämysiä Salpa-asemassa” -hanke, tulee toteutuessaan palvelemaan sekä asiantuntijoita että matkailijoita Salpa-asemaan liittyvissä kysymyksissä.

Parhailaan rakenteilla olevien Miehikkälän Salpa-Museon ja Virolahden Bunkkerimuseon yleisöpalvelutilojen rakentamisen on saanut Kaakkois-Suomen Ympäristökeskuksen myöntämänä EU-hanketukea 640 000 €. Samanaikaisesti on myös Pioneerimuseo saanut Miehikkälään uudet toimitilat. Nämä museot kuuluvat osana Salpa-keskukseen.

Kirjat kertovat

Salpalinjan yleistä tunnettuutta lisää suuresti perinneyhdistyksen julkaisema, Armi Oinosen ja Arvo Tolmunen kirjoittama kirja ”Matka Salpalinjalle” sekä ruotsalaisen Eric Björklundin alkupeiräisen kirjan ”En mur mot öst” suomenkielinen painos, ”Kohti Salpalinjaa”. Molemmat kirjat käsittelevät salpalinjan suunnittelua, rakennustöitä ja lopullista puolustuslinjakokonai-

Salpalinjan perinneyhdistyksen puheenjohtajat, kenraaliluutnantti Heikki Koskelo ja hallituksen eversti Arto Mikkonen tapasivat toisensa Salpalinjan kiviasteella. Kuvan venäläisvalmisteinen T 34 panssarivaunu on oikeaoppisesti sijoitettu linjan itäpuolelle.

suutta. Kohti Salpalinjaa -kirja keskittyy kuitenkin ruotsalaisten vapaehtoisten työsuoiteen ja Ruotsin valtion myöntämään rahoitusapuun ja materiaalitoimituksiin salpalinjan työmaalle.

”En mur mot öst -kirjan suomenkielisen version saamiseksi, perinneyhdistys sitoutui ostamaan huomattavan määrän suomenkielistä painosta”, Arto Mikkonen kertoo. Molempien Salpalinja-kirjojen myynti on organisoitu salpalinja-museoille ja perinneyhdistykselle. Suunnitteilla on myynnin aloittaminen myös kirjakaupoista.

Puheenjohtaja Arto Mikkonen linjaa Salpalinjan perinneyhdistyksen tulevaa toimintaa: ”Tavoitteemme on edelleenkin lisätä Salpalinjan tunnettavuutta ja sen merkityksen arvostusta sodan aikaisen puolustuksen varmistajana. Niin nuorten kuin aikuisväestönkin on syytä tulla tietoiseksi siitä, kuinka suuresta ja sodan kulkuun vaikuttaneesta työstä Salpalinjassa on todellisuudessa kysymys”, Arto Mikkonen linjaa. ”Tavoitteemme myös on saada kaikki salpalinja-alueen kunnat mukaan jäsenistöön ja sen kautta myös aktiiviseen toimintaan. Ovimme ovat avoimet myös maanpuolustusjärjestöille, liikeyritykselle sekä yksityisille kansalaisille.”

Yhdistyksessä on tällä hetkellä kuntajäseniä 13, muita yhteisöjäseniä 6 ja henkilöjäseniä 130. ”Toiminnan edelleen kehittämiseksi olemme muodostaneet asiantuntija-organisaation, joka koostuu johtaja ja seitsemästä alueryhmästä. Alueryhmät tuovat toimintaan lisää monipuolisuutta ja paikallista asiantuntemusta”, Arto Mikkonen vakuuttaa.

”Salpalinjaa sotahistoriallisena nähtävyytenä tulemme markkinoimaan myös ulkomaalaisille vierasryhmille, turisteille ja tutkijoille. ”Elämyksiä Salpa-asemasta” -hankkeen toteutumisen jälkeen meillä on siihen myös hyvät edellytykset olemassa. Meillä on uudistetut museot, kunnostetut salpalinjakohde, koulutettu opastus ja hyvät asiakaspalvelutilat”. Arto Mikkonen toteaa.

Mittasuhteitaan käsittämätön Salpa-asema

Suomenlahdesta Virolahdelta Sallaan ulottuvan Salpalinjan vahvin linnoitusosuus on Virolahdelta, Miehikkälän ja Luumäen kautta Kivijärven ulot-

tuva osuus, jossa esimerkiksi yhtenäisen kiviesteen pituus on 55 km. Lappeenrannasta pohjoista kohti edetessä linnoitusrakenteen keventyivät ja kohdistuivat vain strategisesti tärkeimpiin kohteisiin.

Parhaimmillaan Salpalinjan rakentamiseen osallistui 35 000 henkilöä satoja kuorma-autoja ja tuhansia hevosia. Porakoneilla ja räjähteillä kallioita irrotettiin massiiviset järkäleet, joista käsityönä lohkaistut noin 3 000 kilon painoiset kivet siirrettiin panssarivaunujen esteeksi kahteen tai kolmeen riviin, Salpalinja ei suinkaan ole yksi yhtenäinen linnoitusketju, vaan sitä maan eteläisessä osassa täydentävät sotilaallisesti tärkeät ketjumaiset lisärakenteet.

Panssariesteiden lisäksi linjaan rakennettiin 130 km kaitavantoja, 350 km taistelua ja yhdyshautaa, 315 km piikkilankaestettä, 800 kpl majoituskorsuja, 1250 kpl konekivääripesäkettä ja 500 tykkiasemaa sekä suunnaton määrä muita linnoitusrakenteita. Kysymyksessä oli suurin yksittäinen työkohte, joka koskaan Suomessa on toteutettu. Ei edes Saimaan kanava lukuisine sulkuihin yllä läheskään samalle tasolle.

Talvisodan jälkeen rauhan ajan maavoimat ryhmitettiin rajojen turvaksi. Nämä joukot vastasivat taktisesta suunnittelusta ja kenttälinoittamisesta. Järeä linnoittaminen toteutettiin lähes kokonaan siviilistä palkatun työvoiman avulla. Näihin töihin osallistui kymmeniä rakennusliikkeitä ja kymmeniätuhansia miehiä. Lisäksi rakennustöihin osallistui satoja lottia sekä runsaasti vapaaehtoisia työntekijöitä maanpuolustusjärjestöistä.

Myös Ruotsin valtion ja ruotsalaisten työpanos rakentamisessa, rahoituksessa ja kalustuksen muodossa oli merkittävä. Parhaimmillaan ruotsalaisia vapaaehtoisia työskenteli talvisodan jälkeen linnoitustöissä lähes 1000 henkilöä. Ruotsalaiset työskentelivät Sutelan ja Klamilan linnoitusalueilla, muodostaen neljä työpataljoonaa, joilla kullakin oli rakennettavanaan 4,5 km:n linnoitusosuus. Mutta Saksan miehitettyä Norjan ja Tanskan, vedettiin vapaaehtoiset työntekijät varovaisuussyistä Suomesta pois. Työtunteja ehti kertymään 300 000.

Vaikka työntekijät lähtivätkin, niin Ruotsin valtion ja sen kansalaisten apu Suomelle edelleen jatkui. Vuoden 2002

Museon avajaisissa tarjoilusta vastasi Kymen seudun lottaperinneyhdistys Haminasta. Tarjolla oli sota-ajan säästöleipää, korviketta ja Mannerheimin alkoholiton boolia. Lotta Eveliina Ihalainen täyttää sotaveteraani Tapani Lahden boolilasit. Taustalla lotta Terttu Ravi.

rahaksi muutettuna Ruotsin valtion apu Salpalinjan rakentamiseen oli yhteensä 540 milj. kruunua. Sen lisäksi sotaponnistuksiin lahjoitettiin kansalaiskeräyksen tuotto 3 miljardia kruunua sekä valtiopankin luotto- ja materiaalitoimituksia 7 miljardin arvosta.

Suoranaista sotatoimintaa Ruotsin valtio tuki lahjoittamalla 84 000 kivääriä, 450 konekivääriä, 340 konepistoolia 84 panssaritorjunta-asetta, 90 kenttä- ja 100 ilmatorjun-

tatykkiä sekä 278 000 kranaattia, 600 panssari- ja 300 jalkaväkimiinaa, 32 lentokonetta, 500 syvyyspommia. 50 erikoiskuorma-autoa, 50 radioasemaa ym. tarpeistoja. Vapaehtoisia ruotsalaissotilaita oli taistelutoiminnassa mukana 8 000 miestä.

Verratessa Salpalinjan sotilaallista merkitystä esimerkiksi Mannerheim-linjaan, oli se vaikutukseltaan aivan omaa luokkaansa. ”Varsin perustellusti voidaan todeta, että Salpalinja

on hyvin verrattavissa Saksan rakentamiin Atlantinvaltiin ja Länsivalliin, ranskalaisten Metaxas-linjaan ja Italian Pohjois-Afrikkaan rakentamaan Marethin-linjaan”, Heikki Koskelo vertaa. ”Kuitenkin Salpalinja on edelleen varsin tuntematon niin kotimaassa kuin ulkomailla, koska me suomalaiset olemme siitä viime vuosien asti visusti vaienneet.”

Matti Värri

Kenraaliluutnantti Heikki Koskelo Salpalinjan perinne-yhdistys ry:n toiminnan käynnistäjä

Kenraaliluutnantti Heikki Koskelo syntyi Suonenjoella 1936. Asui kasvu- ja kouluvuotensa Jyväskylässä. Suoritti varusmiespalveluksen Mikkelissä. Kirjoitti ylioppilaaksi Jyväskylän Lyseosta. Suoritti kadettikoulun 1957-1959 jälkeen edessä oli nousujohteinen upseerin ura puolustuslaitoksen palveluksessa. Mikkelistä alkanut sotilasura eteni RUK:n kouluttajakauden jälkeen Lappeenrannan ja Veikarjärven kautta Kainuun prikaatinkomentajaksi Kajaaniin. Lähes 40 palveluvuoden kuluttua Heikki Koskelo palasi takaisin Mikkelisiin, nyt Itäisen maanpuolustusalueen komentajaksi. Eläkkeelle kenraaliluutnantti Heikki Koskelo jäi vuonna 1996.

Nykyisin Heikki Koskelo asuu vaimonsa Railin kanssa Helsingin Vuosaaressa. Harrastuksikseen Heikki Koskelo nimeää turvallisuuspolitiikan seuraamisen sekä kuntoliikunnan ja golfin. Sotaveteraanien ansiomitali hänelle myönnettiin 1996.

Eversti Arto Mikkonen Salpalinjan Perinneyhdistys ry:n hallituksen puheenjohtaja

Pioneeriupseeri, eversti Arto Mikkonen on lähes koko ikänsä asunut ja vaikuttanut Elimäellä ja Kouvolassa. Pitkän työuran puolustuslaitoksen palveluksessa tehneellä Mikkelillä kaksi viimeisintä tehtävää olivat yli kuusi vuotta pääesikunnassa pioneeri- ja suojelutarkastajana ja viimeiset kolme ja puoli vuotta Kymen sotilasläänin komentajana. Eläkkeelle hän jäi 2004.

Harrastuksikseen Arto Mikkonen mainitsee muun muassa yhdistystoiminnan. Hän toimii Salpalinjan perinneyhdistyksen sekä Kouvolan Sotaveteraanien hallitusten puheenjohtajana. Kuntoliikunnan ohella yhdistystoiminta täyttääkin sopivasti everstin päiväohjelman.

Arto Mikkosen perheessä on vaimo sekä kolme poikaa ja tytär. Pojista vanhin seuraa työelämässä isänsä antamaa esimerkkiä ja on hiljattain ylennetty jo majuriksi. Pojista keskimäinen on tällä hetkellä reservin kersanttina Libanonissa. Pojista nuorimmainen on vielä opiskelija. Tytär asuu Joensuussa ja on työnsä lisäksi vahvasti mukana kunnallispolitiikassa.

Anledning till feststämning

Finlands Krigsveteranförbund fick sin begynnelse av det i Tammerfors den 29 september 1957 grundade Frontmännen Bostadsförbund. Sin nuvarande organisationsform och även sitt namn fick vårt förbund 1964, då de föreningar, som hade grundats för omhändertagande av veteranerna, anslöts till Bostadsförbundsorganisationen.

Krigsveteranförbundets 50-åriga epok har senaste vår förtjänstfullt skildrats av Kaarle Sulamaa i hans utgåva "Veteraania ei jätetä". Professor Päiviö Tommila har i juninumret av vår tidning konstaterat att doktor Sulamaa har åstadkommit en klart disponerad och lättflytande historieskrivning.

Leden av veteraner från våra krig 1939-1945 – vinterkriget, fortsättningskriget och Lapplandskriget – glesnar. Ännu finns dock 80 000, som innehar frontman- eller fronttecken, män och kvinnor med eklövet. Deras medelålder är över 85 år. Av dessa hör 40 000 till någon av de nästan 400 medlemsföreningarna i Finlands Krigsveteranförbund. Föreningarnas damsektioner har sammanlagt 30 000 medlemmar. Antalet stödande medlemmar, våra yngre kraftresurser, är nu 25 000; antalet ökar oavbrutet. Sammantaget har vår organisation – tack vare våra stödresurser – fått namn om sig att livligt utöva socialt brödrastöd tillika med ett ideellt traditionsarbete.

Krigsveteranförbundet har firat sitt jubileumsår med talrika aktiviteter i olika delar av landet. Födelsedagen står vid dörren. En andaktsstund hålles i Helsingfors domkyrka, varefter deltagarna samlas till huvudfesten, som hålles i universitetet. Alla krigsveteranföreningar har fått inbjudan att låta sig representeras. Republikens höga ledning kommer att hedra festen med sin närvaro. På jubileumsdagens morgon kommer veteranerna att uppvakta vid alla hjältegravar i vårt land liksom även vid krigminnesmärkena utomlands.

På jubileumsdagen har vi orsak till tacksamhet. Bland de främsta anledningarna till tacksamhet ser vi det officiella Finlands välvillighet gentemot veteranerna liksom även den stora allmänhetens frivilliga stöd. Vi kan också glädja oss över allt fastare samarbete inom veteranernas olika fältorganisationer.

Vad gäller det andliga veteranarbetet har samarbete långa traditioner och nya samarbetsorgan berättar om nära samgående på andra områden. År 1999 grundades Delegationen för Finlands krigsveteranförbund (förkortat på finska VEVA), omfattande alla veteranförbund, för att bereda och framföra för statsmakten våra gemensamma önskemål om höjande av veteranernas förmåner. År 2003 grundades Traditionsförbundet Eklövet, som fick i uppdrag att på riksnivå bevaka veteransläktets ärorika traditioner. År 2006 grundade veteranorganisationerna en registrerad förening benämnd Veteraanivastuu för att genomföra de medelinsamlingar, som är nödvändiga för förverkligandet av våra sociala förpliktelser.

Under jubileumsåret har vi också anledning känna tillfredsställelse över, att ett nytt historisk projekt kommer att påbörjas. Varje veteranförbund har nu sin egen organisations historia aktuellt dokumeerad. I tur är ännu veterantidningsdevarvets sammanfattade historia, där bland annat veteranorganisationernas efterkrigstida samhälleliga arbets bakgrund och betydelse skulle bedömas. Projektet dryftades redan år 2002 under professor Ohto Manninens ledning. Arbetet håller nu på att påbörjas genom åtgärder från Traditionsförbundet Eklövs sida och med starkt stöd av Nationalarkivet och dess ledning.

Aarno Strömmer

Ett bra föreningsnät ökar förbundets styrka

Nu när Krigsveteranförbundet firar sitt 50-årsjubileum är det skäl att framhålla närheten till medlemmarna och vikten av det arbete som utförs i distrikten och föreningarna. Ett levande nät av medlemsföreningar och verksamhet i den enskilda medlemmens närhet har redan i fem årtionden varit grundstenen för ett framgångsrikt krigsveteranarbete.

Traditionsenligt har krigsveteraner och medlemmar i damsektionerna svarat för alla organisationens uppdrag och åligganden. För drygt fem år sedan vidtog emellertid en brytnings-tid som lett till att allt flera uppdrag i stället för av veteraner handhas av stödmedlemmar.

Värvingen av motiverade stödmedlemmar för olika uppgifter har gått smärtfritt. Personer, som högt värdesätter krigsveterangenerationens prestationer samt är villiga och kapabla att verka till frömma för veteraner-

na och påta sig ansvar, har återfunnits på organisationens alla nivåer. Mången-städes står också nya friska krafter i väntan på att uppdrag skall frigöras.

Förbundet har nu till uppgift att tillsammans med sina medlemsföreningar föra hela organisationen i gemensamt överenskommen riktning. Samverkan mellan medlemsammanslutningarna och förbundet har varit friktionsfritt och smidigt. Varken tid eller resurser har förslösats på inbördes gnat. Vi har tillsammans kunnat sträva mot de gemensamma målen. Grundriktningen har bestämts i två av förbundsmötet enhälligt fastställda framtidsplaner. Vid förbundsmötet nästa sommar kommer framtidsplanen åter att finjusteras. Kursen är klar. Under åren som stundar kommer en allt större del ansvarsfulla uppdrag inom vår organisation att anförtros därtill motiverade stödmedlemmar.

Veteranpaket

Vid regeringens budgetmangling fick man vetskap om ett veteranpaket på 10 miljoner euro. Av dessa medel anslås 5 milj.euro till rehabilitering av frontveteraner och 3,9 milj.euro till sänkning av skadegränsen för berättigandet av anstaltsvård åt krigsinvalider. Till ett experiment för att utveckla kommunernas och rehabiliteringsväsendets samarbete i avsikt att hjälpa veteraner och krigsinvalider att bo hemma så länge som möjligt anslås 1 miljon euro. Rättigheten till anstaltsrehabiliteringsperiod för make/make till frontveteran stiger till att motsvara makens/makans. Änkorna till svårt skadade krigsinvalider skalla få utvidgade rehabiliteringsrättigheter, och antalet rehabiliteringsperioder i

öppen rehabilitering för lidrigt skadade krigsinvalider ökas.

Veteranpaketet innehåller däremot inte det av organisationerna föreslagna anslaget för öppen service åt frontveteraner i behov av särskilt stöd. Rehabiliteringsanslaget befinner sig förhoppningsvis nu på en sådan nivå, att alla veteraner, som önskar rehabilitering under år 2008, kan erbjudas en period av öppen eller anstaltsrehabilitering. I en information om veteranpaketet betonar social- och hälsovårdsministern även behovet att förstärka de närbelägna öppna serviceformernas betydelse och ställning.

Markku Seppä

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

Hertz

www.hertz.fi

Sotaväen
sopimustoimittaja.
tel. 0200 11 22 33
hertz@hertz.fi

NIEMI®
MUUTTA KAIKEN

KONECRANES
Lifting Businesses™

KOSKISEN

Republikens presidents hälsning

Finlands Krigsveteranförbund fyller 50 år samtidigt som det självständiga Finland firar sitt 90-årsjubileum. Självständigheten, demokratin och välfärden är resultat av många generationers outtröttliga arbete.

Under våra krig gjorde många finländare stora uppoffringar, bortsåg från egen nytta och individuella rättigheter till förmån för det gemensamma bästa. Krigsveteranerna har genom sin verksamhet visat vikten av samarbete och ansvar.

Det gäller nu för de yngre generationerna att se till att inte principen om gemensamt ansvar faller i glömska. Det är ett andligt arv som ännu kommande generationer kan stödja sig på. Finlands Krigsveteranförbund har för sin del upprätthållit och fört vidare detta värdefulla arv.

Med dessa ord vill jag framföra mina bästa lyckönskningar och välgångsönskningar till 50-årsjubilarerna Finlands Krigsveteranförbund samt till Sotaveteraani - Krigsveteranens redaktörer och läsare.

Tarja Halonen
Republikens president

ÅLANDSBANKEN

terveyttä & energiaa
Kaustisen kansanlääkinnästä
syystarjous!

Hyvän olon paketti

- 5 vrk • majoitus 2-hh
- puolihoitoruokailut
- jäsenkorjaus 20 min x 1
- hieronta 30 min x 1
- yrtykylpy x 1
- päivittäinen sauna
- arkisin vapaa-ajan ohjelmaa

303 €/hlö

Hotellin uudella puolella lisämaksu 5 €/ hlö / vrk.
Tarjoukset ovat voimassa 31.12.07 asti ja koskee vain uusia varauksia.
Tarjoukset eivät ei ole voimassa jouluna.

TERVEYSKYLÄ
Kansanlääkintäkeskus
Pajalantie 24, 69600 Kaustinen, puh (06) 865 0200
www.kansanlaakintakeskus.com

Presentation av distriktets föreningar

Behovet att sammanföra veteranerna i föreningar var stort efter att Vapenbrödräförbundet måste upplösas. Men det räckte över tio år förrän något hände. Även i vårt distrikt var bostadsbehovet för frontmännen stort så även i denna del av landet började man bygga hus åt veteranerna, i Vasa t.ex. finns en hel "vapenbrödraby".

Österbottens kustområde är ju huvudsakligast svenskspråkigt. Städerna Vasa, Karleby, och Kaskö har dock finskspråkig majoritet.

När veteranerna i slutet av 1960-talet började yrka på åtgärder från samhällets sida att skaffa fram förmåner, ledde det till att två veteranföreningar bildades i Vasa: Vasa Krigsveteranförbund och Frontmannaveteranförbundet. Men man lyckades förena dem i Vaasan Rintama- ja Sotaveteraani- Vasa Front- och Krigsveteraner ry. En enastående prestation! Det skedde 1967. Följande år grundades Vasa Krigsveterandistrikt-Vaasan Sotaveteraanipiiri rf.

Inom detta distriktets område finns nu 13 lokalföreningar längs kusten från Karleby i norr till Kristinestad i söder. Föreningarna i Vasa, Jakobstad, Kristinestad och Kaskö är tvåspråkiga. I Jakobstad verkar en avdelning av Frontmannaveteranförbundet. Man kan säga, att i praktiken är verksamheten uppdelat så, att de finskspråkiga hör till Frontmannaveteranförbundets avdelning och de svenskspråkiga till vårt distrikt, även om nog vårt distrikt är tvåspråkigt, men med endast ett fåtal medlemmar med finska som modersmål förutom Vasa-föreningen, som har finskspråkig majoritet. I Karleby finns två föreningar hörande till vårt förbund, den svenskspråkiga hör till vårt distrikt och den finskspråkiga till Keski-Pohjanmaan piiri.

I vårt distrikts 13 medlemsföreningar fanns vid senaste årsskifte 2 040 ordinarie medlemmar och 855 stödande medlemmar, samt dessutom en damsektion i Vasa och en i skärgårdens Veteranförening. Medlemsantalet varierar i föreningarna. Vasa-föreningen har nästan 500 ordinarie medlemmar och 181 stödande medlemmar. Kaskö-föreningen har 14 ordinarie medlemmar och 8 stödande medlemmar. Tre av våra medlemsföreningar har flere stödande medlemmar än ordinarie. De är Vörå, Maxmo-Oravais och Skärgårdens föreningar.

Under utvecklingens gång har arbetet i de olika föreningarna utformats så, att det väl anpassar sig, ja väl smälter in i övrig kulturell verksamhet i kommunen. Föreningarnas kontakter till sin resp.kommun är goda. Känneteckande för alla föreningar är den samhöringskänsla, som råder. Den le-

ver allt fort mycket starkt medlemmarna emellan och också familjerna emellan, särskilt på landsbygden. Den tar sig uttryck i behovet av regelbundna sammankomster och gemensamma resor alltfortfarande varje sommar, ännu på ålders höst!

I Vasa har man en Korsukör, som har anor ända från fronttiden. Nu har den fått förstärkning av stödmedlemmar. I Karleby-föreningen och i Norra Svenska Österbottens Krigsveteranförbund har man varsin sångkör med aktiv verksamhet. De har även publicerat sina sånger på kassett och disc. I flere föreningar är det också brukligt att ordna egna kyrkliga sammankomster.

Medlemmarnas egna ekonomiska situation är varierande. Vid jultiden brukar det vara särskilt angeläget att göra listor över dem, som man tror att skall känna glädje av ett julpaket. Tilltagande ålder för med sig nya utgifter i form av sjukvårds- och medicinskostnader, glasögonens pris har stigit i höjden, mun- och tandvården bör skötas och små reparationer i hemmet för att meningsfullt kunna fortsätta att bo hemma, har givit anledning för många medlemmar att vädja om ekonomiska bidrag. Då kommer insamlade medel och donationer väl i pass, alldeles särskilt för dem, som skall leva enbart på folkpension, fronttillägg och extra fronttillägg.

Alla föreningar har goda kontakter till de lokala hälso- och socialvårdande myndigheterna, som gärna arbetar för veteranernas bästa, men tillgängligheten till t.ex. dagrehabilitering är inte ännu genomförd i alla våra kommuner. Kommunernas fullmäktige-församlingar har på alla orter fattat beslut om olika former av service för veteranerna, utöver vad i lag är stadgat. Det kan vara anslag, som föreningen får använda enligt eget förgottfinnande, gratis besök på hälsocentralen, gratis bilparkering, gratis åka på stadens busslinjer o.a.dyl. Nationella Veterandagsfester ordnas för alla våra veteraner och dessutom ordnar landshövningen i Västra Finlands län särskild Veterandagsfest för sitt läns veteraner.

Föreningarnas ekonomi går i allmänhet enligt principen "från hand till mun". Någon enstaka förening har även fått motta testamentariska donationer. Distriktet deltar med bidrag för utgifter, som ryms inom ramen för uppställda villkor för beviljade medel.

Föreningarna deltar i annons-skaffningar till distriktets egen tidskrift Kustveteranen-Rannikkoveteraani och erhåller provision på sina anskaffade annonser.

Holger Strandberg

Distriktets tre viktigaste prestationer

Omsorgen

Omsorgen om veteranbröderna och -sustrarna har haft första plats i prioriteringen av verksamhetsformerna under distriktets hela existens. "Inte en enda veteran skall behöva lida nöd" har varit motto för vårt distrikt. Denna omsorg tog sig vida former redan år 1968, då distriktets ledning tillskrev alla politiska partier med förslag, att frontveteranerna skulle få en särskild veteranpension vid 60 års ålder. Ett annat sätt att visa omtanke var det rikliga deltagandet i den stora veteranmarschen i Helsingfors i september 1969 med efterföljande fest i Mässhallen.

När vi sedan fick rätt till rehabilitering, kunde många känna glädje över omsorgen, men det var långa perioder mellan rehavturer. Genom att idogt bearbeta kommunernas ledning och beslutfattare samt olika organisationer har det varit möjligt att göra rehabiliteringen mera mångsidig. Det är nu 15 år sedan dagrehabiliteringen sattes igång i Vasa. Rehabilitering får idag praktiskt taget alla, som önskar och kan tillgodogöra sig sådan och numera dessutom individuellt anpassad.

Då statsmakten inte, trots påstötter från veteranorganisationshåll, sett sig ha möjligheter att finansiera sk rekreativsläger för veteraner, deras makor/makar och veteranänkor/änklingar, har vi genom utmärkt samarbete med Finlands Röda Kors, församlingar och enskilda för denna verksamhet intresserade personer årligen kunnat ordna både svensk- och finskspråkiga rekreativsläger, oftast omfattande fem

dygn. Vi har haft lyckan och förmånen att få "toppen"-dragare, eldsjälarna, som har förmågan att skapa glädje och åstadkomma stimulans och därigenom kraft för kommande dagar. Och resultaten visar, att det lönar sig att satsa på denna form, som egentligen är första steget i hela rehabiliteringsräckan. Härtöver har vi ordnat flere rekreativsläger för anhörigvårdare. Oftast är det hustrun, som skött sin make under många år utan att någonsin fått någondags vila eller avkoppling. Dessa läger har finansierats dels av Röda Korset, dels av distriktet och dels av resp. krigsveteranförbundet med för sådana ändamål tillgängliga medel. Tyvärr har vi inte kunnat tillräckligt ofta ordna dessa läger. Efterfrågan har varit större än utbudet. I en del fall har intervallvård inte kunnat ordnas för vårdtagaren och då måste anhörigvårdaren avstå från den stimulansen hon så väl borde ha fått!

Vi hoppas kunna fortsätta och även utveckla denna rekreativslägerform. Många år framöver kommer dessa läger inte att behövas, ty medelåldern är ju ungefär 85 år. men just nu är denna lägerverksamhet guld värd!

Ytterligare har vi ett par gånger försökt visa omtanke om våra ordinarie medlemmar, deras makor/makar och veteranänkor/änklingarna genom att ordna kryssning till Kapellskär, en två dagars kryssning. Dessa försök har utfallit mycket väl, så vi avser att fortsätta också på den linjen, om vi får resurser. På kryssningen har vi haft andragande i något ämne, aktuellt, intressant och nyttigt för "seniorerna".

Omsorg om varandra är ju egentligen en målsättning. Prestation blir omsorgen om/när målsättningen förverkligas, vilket vi vill sträva till.

Arvet och traditionerna

Vi har arbetat redan tioåret år med att intressera yngre människor att bekanta sig med vad veteranernas arv och traditioner betyder. Arvet, det fria och självständiga Finland, för vi fram i föredrag i skolor i tal på fester, med särskild inriktning till skolungdomen, som inte alltid äger särskilt mycket kunskaper om Finlands historia. För att hjälpa dem på traven har vi ordnat uppsatsskrivningstävlingar i alla högstadieskolor och gymnasier inom distriktets område. Vinnande skolan får vandringspriset Finnhesten-Krighästen och individuella I, II, och III penningpris. Ämnena ges som valbara. De har alla fosterländsk anknytning. (För Vasas och Korsholms del arrangerar Österbottens Försvarsgille denna tävling). Det har berett glädje att läsa de inlämnade tävlingsbidragen: vi har många starkt fosterländskt tänkande ungdomar: andan i hemmet lyser nog igenom de skrivna texterna!

Redan på 1980-talet kom vårt distrikt överens med Österbottens Försvarsgille, att vi tillsammans, men i gillets regi, samlar föremål från kriget och krigstiden för att småningom utställas i ett museum. Detta skulle vara ett bra sätt, att föra veteranernas arv och traditioner vidare. Museitanken kunde också förverkligas 1999. Veteranerna gjorde allt inredningsarbete med några systrars hjälp. Ca. 4 000 föremål finns nu i Vasa krigsveteranmuseum. Skolklasser besöker museet och lärarna håller historielektioner där. De forna soldatgossarna har tagit över och en ny generation håller på att skolas för att föra arvet vidare.

I Kronoby, Terjärv, Öja, Maxmo och Oravais finns också museala enheter samt i Jakobstad ett mycket värdefullt vapenmuseum. De hus där Mannerheimriddarna i tiden bodde, har försetts med minnestavlor, likaså har i samarbete med olika föreningar och organisationer tavlor och minnestenar placerats ut i hela kustområdet angivande historiska händelser och insatser för fosterlandet, som eftervärlden bör veta om.

Egen tidning

Sedan år 1977 har distriktet en egen tidning Kustveteranen-Rannikkoveteraani, som utkommer en gång i året, i början av mars. Tidningen är en sammanhållande länk mellan veteranerna och fungerar också som "uppslagsverk", då den innehåller artiklar med veteranernas egna hågkomster av allehanda slag. På så sätt kan också veteranernas anhöriga med barn och barnbarn få ta del av vad som hände under åren 1939-1945. Tidningen finansieras med annonser, 700-800 stycken, så Kustveteranen är också en betydande inkomstkälla för distriktet och medlemsföreningarna får provision för de anskaffade annonserna. Upplagen var senast 4 200 exemplar, så kunskap sprids vitt omkring med denna tidningen, där även ingår en adresskalender över medlemsföreningarnas funktionärer och föreningarna brukar foga till tidningen sitt årsprogram varje medlem till kännedom.

Distriktets framtida planer

Arbetsuppgifter för de stödande medlemmarna.

I vårt distrikt har antalet stödande medlemmar i föreningarna vuxit under ett decennium från ett fåtal till 855 vid senaste årsskifte. Till en början åtog sig några särskilda uppdrag ss ekonom- och sekreteraruppgifterna, men numera är allt flere platser i styrelserna besatta av stödande medlemmar. I våra 13 medlemsföreningar är idag endast 4 ordförandeposter besatta med veteran, de övriga 9 är stödande medlemmar. Vi har alltså flere års erfarenhet av föreningsarbete med stödande medlemmar som ansvariga drivande krafter.

De nya stadgarna

Under första halvåret har tre av våra föreningar antagit nya stadgar enligt förbundets modell. De övriga torde bli klara under hösten. Det har inte hörts att man i någon förening skulle önska från modellen avvikande stadgar.

Hur ser föreningarnas framtid ut?

Distriktsledningen önskar få en uppskattad bild av föreningarnas situation fram till år 2010 och 2020. Vi skall försöka beräkna antalet ordinarie med-

lemmar, uppskatta hur stora grupperna maka/make och veteranänkor/änklingar blir samt försöka uppskatta behovet av antalet aktivt arbetande stödmedlemmar för att kunna uppfylla de målsättningar stadgarna uppställer. Då vårt motto "Inte en enda veteran skall behöva lida nöd" gällde under de gamla stadgarnas tid, så skall nog samma motto gälla även med de nya stadgarna, men nu tillkommer de två nya medlemsgrupperna. Det är svårt att på förhand uppskatta hur stora dessa nya grupper blir, men på veteranbyrån tror man, att totala antal medlemmar kommer att stiga märkbart, av helt naturliga skäl, för att skapa trygghet inför levnadsaftonen.

För att göra en plan för nyrekrytering av på olika områden kunniga stödande medlemmar, bör varje förening försöka göra en inventering av de behov, som finns och kommer att finnas bland de olika grupperna medlemmar.

Vi har också bett föreningarna försöka göra en ekonomiplan för kommande år: vilka utgifter, vilka inkomster, kan vi stryka medlemsavgiften?

I verksamhetsplanen på lång sikt måste också frågan ställas hur länge krigsveteranförningarna i nuvarande form skall existera. När skall de övergå i traditionsföreningar och hur många traditionsföreningar skall vi ha i det nuvarande Vasa krigsveterandistriktet. Och hur skall övergångsperioden se ut? I detta sammanhang är det av intresse att konstatera, att det sedan ett antal år finns en traditionsförening i Jakobstadsnejden. Den bär inte endast traditionerna från 1939-1945 års krig, utan även från 1918. Då denna förening åtagit sig traditionsbärande uppgifterna, men även enligt sina stadgar har arbete till förmån för krigsveteranerna på sitt program, har Jakobstadsnejdens Krigsveteraner inga stödande medlemmar.

Distriktsledningen har inbegärt de uppgifter, vilka relaterats här ovan, före den 1 december för att före årsskiftet kunna meddela Finlands Krigsveteranförbundet om ställningstagandena i de olika frågorna.

Vi upplever detta år i planeringsavseende som synnerligen ansvarsfullt.

Holger Strandberg

VAAJATALOT

FINNDOMO

Finndomo Säynätsalo Oy
40900 Säynätsalo
puh. 0207 550 400
www.vaajatalot.fi

Hanskitrans Ky

Alavus

Pakkalan Liikenne

Alavus

Söderlångvik Gård

Dragsfjärd

007 Kuljetus Oy

Espoo

**Nordic Lan&Wan
Communication Oy**

Espoo

Montefrank Oy

Espoo

Kuljetus Olli Nieminen Oy

Espoo

Ansien Trading Oy

Espoo

**Asianajotoimisto
Bergholm Oy**Espoo
Puh. 09-522 966**HYVÄÄ SYKSYÄ****P.O.Pyhäjärvi Oy**Espoo
Rakentaa ja Saneeraa**Sun Chemical Oy**

Espoo

Lainapeite Oy

Espoo

**Ollasgård
Håkan Nyström**

Espoo

KCL

Espoo

Tarvassaneeraus

Espoo

Oy Suomen Geartool Ab

Espoo

**Espoon
Sähköasennus Ky**

Espoo

**Kuorma-autoilija
Jari Niinivaara**

Halikko

**Rakennuspalvelu
Juntunen Ky**

Hankasalmi

**Ulefosnv Oy
Niemisen Valimo**

Harjavalta

**Harjavallan
Sairaankuljetus Oy**

Harjavalta

Kuljetus Simo Iitti Ky

Hartola

Sento Oy Högfors

Heinola

Norepal Oy

Heinola

Brando Oy

Helsinki

**Insinööritoimisto
Alinikula Oy**

Helsinki

**Lihatukku
Heikin Liha Oy**

Helsinki

V&V Suominen Oy

Helsinki

**Kiinteistöalan
Kustannus Oy-REP Ltd**

Helsinki

Metsämiesten säätiö

Helsinki

Sotaveteraanit Kalevi Niemi ja Endel Nord on kutsuttu Nastolan Reserviupseerikerhon NaRU:n kunniajäseniksi. Kerhon puheenjohtaja Hannu Nieminen ja sihteeri Janne Haverinen ojensivat heille kunniakirjat ja kukat 10.5.2007 Nastolan seurakunnan leirikeskuksessa Luomaniemessä.

Kalevi Niemi, 91, on NaRU:n perustajajäsen ja on aikanaan perustanut Nastolaan upseerien kuoron, josta myöhemmin on tullut Nastolan Mieskuoro.

Endel Nord, 83, on kerhon entinen puheenjohtaja ja nykyisinkin aktiivinen jäsen. Endel toimii myös innokkaasti Nastolan Sotaveteraanit ry:n hallituksessa.

Kuvassa Kalevi Niemi (vas.), Endel Nord ja kerhon kunniapuheenjohtaja Olavi Virtanen järjestäytyneinä kerhon lipun eteen.

Metsätieteen yo Tuomo Takala ”Veteraanit, kertokaa nuorisolle.”

Metsätieteen yo **Tuomo Takala** esitti nuorten tervehdyksen Kymenlaakson Sotaveteraanien Kirkkopäivän juhlassa 7.8.2007. Hän perusteli kehoituksensa:

- Ikäiseni ja hieman nuoremmat suomalaiset tuntevat yleensä henkilökohtaisesti veteraanin. Meille sotaveteraanin on hyvin konkreettista, oma isovanhempi tai tuttu naapurin setä. Nyt varhaisnuoruuttaan elävälle kansanosalle tämä etuoikeus, sotaveteraanin henkilökohtainen tunteminen, on jo harvinaisempaa. Jotenkin hekin muodostavat kuvansa veteraanista ja varmaa on, että kii-

tollisuus ja kunnioitus tulevat elämään vahvoina. Kertokaa, sillä vain te veteraanit voitte siirtää sota-ajan muistonne ja kokemuksenne aidoimmassa ja alkuperäisimmässä muodossa eteenpäin

Kirkkopäivä oli 7.8.2007 Kymenlaakson oppimiskeskuksessa Virolahdella. Jumalanpalveluksessa toimi liturgina rovasti **Jarmo Juntumaa**, saarnasi rovasti **Ismo Saarikoski**, kanttori **Terhi Kurko** johti Virolahden-Miehikkälän kirkko-kuoroa.

Juhlapuheen piti prikaatikenraali **Kari Hietanen**. Rajavartioston tervehdyksen toi ylläluutnantti **Ismo Kärhä**, Hami-

nan ortodoksisen seurakunnan isä **Vassi Livio** ja Miehikkälän kunnan hallituksen puheenjohtaja **Jarmo Tulkki**. Kantaesityksenä kuultiin **Jussi Saksan** säveltämä Idän ja Lännen rajalla. Hän esitti sen klarinetilla Savon Sotilassoittokunnan solistina. Soittokuntaa johti musiikkimajuri **Pasi-Heikki Mikkola**. Soittokunta säesti myös jumalanpalveluksen virret.

Kymenlaakson Sotaveteraanien edustajat, puheenjohtaja **Olavi Eronen** ja varapuheenjohtaja **Börje Broas** esittivät tervetuloa ja turvallista kotimatkaa tervehdykset.

Aurinkoinen, lämmin sää suosi ”Harjun hovin” kauniissa pihapiirissä ollutta juhlaa. Harjun hovin historia alkaa jo 1700-luvun puolesta välistä ja yhä käytössä oleva päärakennus on rakennettu 1816.

Sotahistoriallinen erikoismuseo
Suomen Tykistömuseo
Tykistön historiaa 1400-luvulta tähän päivään

Tiedustelukomppaniat
Jatkosodan tulessa
1943

KUNNIA ISÄNMAA
-SALI

TAISTELU SUOMEN
ITSENÄISYYDESTÄ
1939-1945
KUVAT KERTOVAT
SODISTA

Veteraanien työ -
Hyvinvointimme
perusta

TALVISOTA
1939-1940

Sotaveteraanit
pääsevät
museoon
ilmaiseksi!

SUOMEN KENTTÄ
TYKISTÖN HISTORIA

Kirjoja,
filmejä ym
myydään
museolla!

Erään jääkärin
tarina-näyttely

Linnankasarmi 13100 HÄMEENLINNA
Puh. 03-682 4600 fax 03-682 4601
www.tykistomuseo.fi email: toimisto@tykistomuseo.fi
Avoinna: 1.10.-31.3. ma-su 11-17 ja 1.4.-30.9. ma-su 10-18,
muulloin sopimuksen mukaan. Café Katri 03-1814 3447

Tampereen Seudun Lotta Svärd perinneyhdistys teki perinneretken, jossa yhtenä kohteena oli Karussa sijaitseva Lotta-kurssikeskus Sorja. Sorja toimi Lotta-Svärd järjestön toisena valtakunnallisena koulutuskeskuksena 1941-44. Ensimmäisenä kurssina järjestettiin kolmen kuukauden mittainen radiosähköttäjäkursseja. Kolme neljäsosaa opiston kurseista oli viestialan kurseja ja tästä syystä Sorja tunnettiin ”radisti- ja viestilöttien korkeakouluna”. Toiminta-aikanaan siellä pidettiin 19 eri kurssia, joille osallistui 700 lottaa.

Lotta Svärd järjestön lakkauttamisen vuoksi Sorja siirtyi Suomen Naisten Huoltosäätiölle. Säätiö myi Sorjan Tampereen kaupungille 1951.

Iso Roobertinkatu 23, 00120 Helsinki
puh. 09-618 821

Strategisen henkilöstöohjauksen edelläkävijä
www.arctechno.com
Puh. 09 4242 990

Sähkö-Jussi Oy

yli 30 v sähköurakointia pääkaupunkiseudulla

Myös sähkötarvikkeet meiltä.

Kyllä Jussi osaa!

Kauppalaantie 22, 00320 Helsinki
puh. 588 5455, fax 588 4103

EVERYMANOY

Korn / Ferry International Oy

Helsinki

Modio Oy

Helsinki

Aleksis Kiven katu 48, 00510 Helsinki
puh. 09 2727 800, fax. 09 2727 8015

Hyvää Syksyä Toivottaa !

Merta Oy / Merta Logistic Oy

Helsinki

Oy Konwell Ab

Helsinki

ATT-Putki Oy

Helsinki

Räjätyskonsultit Oy

Helsinki

Onnin Auto Oy

Helsinki

Suomen Polioliitto r.y.

Helsinki

Oy Helsinki Chartering Ab

Fabianinkatu 8, 00130 Helsinki
Puh. 09-6126 750

Uudenmaan Pohjatutkimus Oy

Helsinki

Anki-matot

Korkealaatuisia räsymattoja tuvasta parketille

Fabianinkatu 4
00130 HELSINKI
Puh. (09) 653 575
ark. 10-17, la 11-14

Owel-Rakennuskonsultit Oy

Helsinki

Herttoniemen Putkivaruste Ky

Helsinki

NV-Palvelu Oy

Helsinki

Insinööritoimisto Pohjatekniikka Oy

Helsinki

Helsingin Kristillinen Opisto

Helsinki
www.hkro.fi ja www.oppimaan.fi

Galerie Vision Oy

Helsinki

Finn Lewi Contracting Ltd Oy

Helsinki

T:mi Pauseri

Silkipaino ja Offsetpaino -Painaa kortit,-Adressit
Malminraitti 17 A, 00700 Helsinki
puh./fax. 09-351 3931 e-mail: jatta.jarvinen@kolumbus.fi

Stadin Puhallus Oy

Helsinki

Finnteline Oy

Helsinki

Lakiasiantomisto European Law Partners Finland Oy

Lauttasaarentie 28-30, 00200 Helsinki
Puh. 020 840 5837, fax. 020 740 5837
lawpart@dlc.fi

Jalkahoitola Tuhkimo

Helsinki

Ramiar

Helsinki

Tapahtumapalvelu Paristo Oy

Helsinki

Biosim Networking Group Ab

Helsinki

Vallilan Kopio-Team Oy

Helsinki

Logistiikkayritysten Liitto ry.

Helsinki

Asianajotoimisto Kari Silvennoinen Ky

Korkeavuorenkatu 19 A, 00130 Helsinki
Puh. 09-650 407, www.silvennoinen.fi

Oy Joleta Ab

Helsinki

betamet

www.betamet.fi

Maanpuolustuksessa mukana

Nammo Lapua Oy
PL 5, 62101 LAPUA
Puh (06) 431 0111
Fax (06) 431 0244
www.lapua.com

Marsalkka Mannerheimia muisteltiin Askaisissa

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin perinteinen Marsalkka Mannerheimin muistojuhla ke- räsi jälleen runsaasti veteraaniväkeä eri puolilta piiriä muistelemaan tätä historiamme suur-

Juhlapuheen piti professori Pekka Niemelä Joensuun yliopistosta aiheenaan Mannerheim tiedemiehenä.

miestä. Yhdessä Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piirin kanssa järjestettävä vuosittainen kesätapahtuma oli järjestyksessään jo 26.

Juhlan aloitti Laivaston Soittokunta soittamalla Suomalaisen Ratsuväen Marssin 30-vuotisessa sodassa sekä Suomalaisen Sotilaan Hymnin. Tämän jälkeen seurasi kenttähartaus, jonka piti teologian tohtori **Seppo Haavisto**.

Kenttähartauden päätteeksi Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Eeri Hyrkkö** ja Sotainvalidien Veljesliiton Turun osaston puheenjohtaja **Reino Lahtinen** laskivat seppeleen Louhisaaren kartanolinnan puistossa olevalle muistopaadelle.

Tilaisuuden juhlapuheen piti professori **Pekka Niemelä** Joensuun yliopistosta aihe-

naan Mannerheim tiedemiehenä. Puhe käsitteli laajasti Mannerheimin ja hänen isoisänsä tieteellisiä toimia pääpainon ollessa kuitenkin Mannerheimin suorittamalla pitkällä ratsastuksella halki Aasian sekä ko. retken tuloksilla.

Laivaston Soittokunnan soittaman Jääkärimarssin jälkeen esiintyi Turun Sotaveteraanilaulajat johtajanaan **Pekka Salminen**. Kuoro esitti laulut *Oi kallis Suomenmaa* ja *Oi terve Pohjola*. Juhla päättyi kaikkien yhteisesti laulamaan *Maamme-lauluun*.

Juhlan jälkeen tarjolla oli kenttälounas Louhisaaren kartanolinnan kahviossa. Lounaan tuotto käytetään lyhentämättömänä sotaveteraanien hyväksi.

Teksti ja kuva
Osmo Suominen

Muistopuu ja paasi Hietaniemeen

Pääkaupunkiseudun sotatorvet istuttivat koivun ja vihkivät muistopaaden puolustusvoimien lippupäivänä 4. kesäkuuta Hietaniemen sankarihautausmaalle Helsingissä.

Yhdistyksen puheenjohtaja **Maija Väisänen** totesi, että pääkaupunkiseudun sotaorvoissa on pääkaupunkiseudulla syntyneitä, mutta suuri osa on tullut ympäri Suomea ja kotiutunut tänne. Jäsenistömme on siten muuttoliikkeiden suodattama otos koko Suomen sotaor-

voista. Siksi on hyvin arvokas asia, että Helsingin seurakuntayhtymä on suonut omistaa sankarivainajien muistolle koivun ja pystyttää sen vierelle muistopaaden.

Muistopaaden paljastivat yhdistyksen kunniapuheenjohtaja **Lea Heino** ja sihteeri **Terttu Snellman**. Pastori **Orvokki Harjuvaara** vihki paaden.

Matti Höök

Muistopaasi sijaitsee Hietaniemen sankariristin ja marsalkka Mannerheimin haudan läheisyydessä.

brp.com

Ski-Doo® ja Lynx® -moottorikelkat,
Bombardier* -maastoajoneuvot (ATV),
SeaDoo® -vesijetit ja sporttiveneet,
Johnson® ja Evinrude® -perämoottorit

RETTIG

P.O.Box 115, FIN-00121 HELSINKI
Phone +358 9 618 831
www.rettig.fi

SCANCLIMBER®

Juhlateatteria Pielavedellä

Liittomme juhluvuotta on vietetty monin tavoin ympäri maata, virallisesti ja epävirallisesti. Tätä viimeksi mainittua päätimme koella Pielavedellä. Meillä on hyvä paikallinen harrastajateatteri, jota olemme joskus jopa avustaneet joukkokohtauksissa. Viime talvena ajattelimme, että olisi mukava käydä kesällä teatterissa hyvien ystävien ja naapurien kanssa. Kysyimme teatterin johdolta, millä ehdoilla saisimme paikkoja johonkin näytökseen. Vastausta ei kauan mietitty. He puolestaan kysyivät, että kelpaisiko koko näytös väliaikakahveineen ja kaikki asevelihintaan eli ilmaiseksi. Päivänäytös lyötiin lukkoon elokuun alkupäiviksi.

Tänä kesänä esitettävänä oli Heikki Turusen Kivenpyörityjän kylä. Se sopi hyvin juhluvuotemme ajatuksia herättäväksi näytelmäksi. Kertoohan se koskettavasti siitä toisesta ”sodasta”, jonka veteraanisukupolvi joutui käymään 1960 ja 1970-luvulla.

Kutsuimme teatteriin omi-

en jäsentemme lisäksi naisjäsentönn, invalidit, lotat ja kannattajajäsenemme. Sen lisäksi kutsuimme rajanaapuriveteraanit eli keiteleläiset, iisalmelaiset, maaninkalaiset ja tervolaiset sekä Kiuruveden rintamaveteraanit. Kaikki kutsutut saapuivat joukolla mukaan, joten teatteri oli ”loppuunmyyty” eli meitä oli paikalla n. 400 veteraania ja veteraanien ystävää. Kansa oli näkemäänsä ja kokeamaansa tyytyväinen ja mikä parasta teatterin puheenjoh-

taja ja näytelmän ohjaaja kutsuivat meidät jo ensi kesänkin näytökseen samoilla ehdoilla ja poutatakuulla.

Edellinen juttu osoittaa, että veteraaniliiton juhluvuotta juhli-taan monella tavalla. Onnea Liitollemme tämänkin tapahtuman osanottajilta!

Raimo Niskanen
Pielaveden Sotaveteraanien
puheenjohtaja

Metsäkirkko kokosi väen Kyröön

Kyrön Seudun Sotaveteraanien perinteinen Metsäkirkko kokosi jälleen runsaan osanottajajoukon sanan kuuloon luonnon helmaan. Tämä vuosittain toistuva hieman erilainen, osin ehkä sotiemme aikaisista kenttäjumalanpalveluksista vaikuttaita saanut tapahtuma vietiin tänä vuonna lävitse kauniissa säässä Suomen suven näyttäessä parhaita puoliaan

Metsäkirkon liturgina toimi rovasti **Yrjö Heinonen** Loimaalta. Veteraaneja ja myös nuorempia paikalla olleita syvästi puhuttelevan saarnan piti teologian lisensiaatti **Risto Heikkilä**. Hän kertasi saarnassaan talvi- ja jatkosodan tapahtumia ja totesi Suomen kansan useasti noina vuosina kokeneen, että taistelussa oli mukana aseveljien ja vihollisten lisäksi myös Korkeampia voimia, joilla oli osansa siinä, että maallamme on ollut ja on tänäkin päivänä paikkansa kansakuntana kansakuntien joukossa. Ehtoollisen jaossa jo mainittuja pappeja avustivat rovasti **Erkka Nurmi** ja kirkkoherra **Risto Miettinen**. Tilaisuuden

musiikista vastasivat Pöytyän Puhaltajat johtajanaan **Matti Laiho**, kirkkokuoro johtajanaan **Juhani Kalli** ja taiteilija **Erkki Liikanen** säestäjänään **Juha Simola**

Jumalanpalveluksen jälkeen oli tarjolla kenttälounas ja kahvit. Kiitospuheenvuorossaan Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Eeri**

Hyrkkö pohdiskeli nykypäätäjien arvomaailmaa suhteessa niihin asioihin, joita veteraanisukupolvi taisteluillaan aikanaan oli turvaamassa.

Teksti ja kuva
Osmo Suominen

Ehtoollinen valmiina alkamaan. Papisto vasemmalta **Risto Miettinen**, **Yrjö Jaatinen**, **Risto Heikkilä** ja **Erkka Nurmi**

PALOHEIMO

Niin metsä kasvaa kuin sitä kasvatetaan.

Metsästä tietoa: Metsälehti, Metsälehti Makasiini, Metsäkirjat, Metsänetti www.metsalehti.fi

Metsäkustannus Oy
Soidinkuja 4, 00700 Helsinki
Puh. 02077 29136

METSÄ
kustannus

Kun iho kaipaa apua,
antiseptinen Helosan hoitaa – joka päivä.

**HELOSAN. PÄÄSTÄ KANTAPÄÄHÄN.
KOKO KEHOLLE. APTEEKISTA.**

Pharmaxim AB PL 31, 20781 Kaarina, puh. (02) 243 7600

Suuntaa matkasi SALLAAN Suomen sydämeen Hotelli TAKKA-VALKEAAN

Ryhmille 10-50 % alennus ajankohdasta ja majoitusajan pituudesta riippuen.

Soita puh. 016-831 801

20 huonetta, 15 saunallista

TAKKA-VALKEA
98900 SALLA puh. 831 801

www.takkavalkea.com

YLI 40 VUOTTA Savon Kuljetus Oy

Kuopio
www.savonkuljetus.fi

NORSTAR

OY NORSTAR AB – Suomalaisentie 7, 02270 Espoo

WWW.MEKA.EU

Klikkaa
koko autoilun maailma
osoitteesta

www.laakkonen.fi

Ritareille puisto Askaisiin

Mannerheim-ristin ritarien kunniaksi on avattu ”Muistojen Mannerheim-linjaksikin” nimetty puisto Askaisiin. Puisto avattiin vastapäätä Askaisten aateliskirkkoa ja Suomen Marsalkka Mannerheimin syntymäkodin tienhaaran välittömässä läheisyydessä olevalle metsäiselle mäelle. Aurinkoi-

nessa säässä satamääriin nou-seva yleisö kunnioitti tilaisuut-ta läsnäolollaan.

Puiston virallisen avaami-sen suoritti hanketta toteutta-neen toimikunnan puheenjoh-taja, kenraaliluutnantti R.W. Steven. Valtiovallan terveh-dyksen toi ulkoministeri Ilkka Kanerva ja Puolustusvoimien tervehdyksen amiraali Juha-

ni Kaskeala. Mannerheim-ristin ritarien puolesta kiitokset esitti ritari Pentti Iisalo. Tilai-suudessa esiintyivät lisäksi Lai-vaston Soittokunta ja yhdistet-ty kuoro koostuen Turun Sota-veteraanilaulajista ja Askaisten lapsikuorosta.

Teksti Osmo Suominen
Kuva Jukka Eskola

Sinivalkoinen Suomi valmistautuu itsenäisyyden juhlavuoteen

Juhlavuoden kunniaksi Au-raviihde järjestää loka-kuussa SUOMI SINIVAL-KOINEN -konserttikiertueen, joka kiertää maan suurimmi-sa konserttisaleissa.

Viime syksynä Aikamiehet ja Korsuorkesteri tekivät neljä menestyksekkästä yhteistä kon-serttia teemalla Valtakunnal-

linen Lotta -konsertti. Tänä syksynä yhteistyö jatkuu 90-vuotiaan Suomen juhlaohjel-mistolla.

Uusi konserttikiertue - Suo-mi Sinivalkoinen lähtee mat-kaan 14. lokakuuta. Teema kulkee läpi itsenäisyyden vuo-sikymmenten ja kiertuetta täh-dittää kaarti merkittäviä si-

nivalkoisia taiteilijoita - Juk-ka Kuoppamäki, Aikamiehet, Korsuorkesteri, Pertti Keihäs ja nuori 11-vuotias taiteilija Niilo Rantala. Kiertueen juontoteh-tävissä on Rita Nartamo.

Suomi Sinivalkoinen -kon-sertti huokuu muistoja men-neiltä vuosilta ja tuo tullessaan lukuisia ikimuistoisia lauluja - historiaa ja nykypäivää. Pu-naisena lankana on Suomi-iko-nien tuotanto; Iltatuulen vies-ti, Sininen ja valkoinen, Heili Karjalasta, Tämä taivas tämä maa ym. kotimaiset musiikin helmet täyttävät konserttisalit kymmenellä paikkakunnalla. Kiertuepaikkakunnat ovat Hä-meelinna, Järvenpää, Lahti, Kuopio, Oulu, Jyväskylä, Tur-ku, Helsinki, Pori ja Tampere

Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuoden valtuus-kunta on myöntänyt konsertil-le oikeuden käyttää 'ME Suomi 90 Finland' -logoa. Konsertti on yksi juhlavuoden tapahtu-mista.

http://www.suomi90finland.fi/nyt_2007/fi.jsp?month=10&event=807

Lisätietoja kiertueesta osoi-teessa

<http://www.auraviihde.fi/suomisinivalkoinen>

- Yleis- ja erikoislääkärit
- Työterveyshuolto
- Röntgen, mammografia
- Laboratorio
- Fysioterapia

Ajanvaraus p. (08) 211 5500 Lääkäripäivystys lauantaisin klo 9-13

Terveys-
asiassa
30
vuotta!

www.laakarikeskusplasma.fi
Laurinkatu 18-22 Raahе

Sinivalkoista viihdettä rosvopaistin höysteeksi

Lentopurseri **Kalevi Rönqvist** luonnehti tervehdyspuheessaan Rosvopaisti-tapahtuman sinivalkoiseksi iltapäiväksi, jonka Finnairin lentävä henkilökunta ja Kymen Sotilasläänin Esikunta järjestävät kiitokseksi kymenlaaksolaisille sotiemme veteraaneille Kouvolassa 15.6.2007.

- Kiitokseksi siitä, että te, arvoisat veteraanit, omin uhrauksin varmistitte sinival-

koiset värimme tuleville sukupolville. Te jouduitte sodan vuosina uhraamaan parhaat nuoruutenne vuodet ja sen jälkeen kantamaan näkyvät ja näkymättömät vammat rakentessanne nykyistä hyvinvointi Suomea. Me nuoremmat sukupolvet tahdomme tälläkin iltapäivällä osoittaa teille, kunniamme, että tahdomme jatkaa viitoittamaanne polkua eteenpäin itsenäisessä Suomessa. Olkaa sydämelli-

sesti tervetulleita viihtymään ja tuntemaan sinivalkoisten siipien kantavan teitä turvalliseen huomiseen.

Sotilasläänin komentaja, eversti **Pekka Tynkkynen** ilmaisi ajatuksensa sotilaallisen täsmällisesti ja lyhyesti: - Veteraania ei jätetä.

Ohjelmallisesta puolesta vastasivat tunnetut taiteilijamme **Pirkko Mannola, Vieno Kekkonen, Marjatta Leppänen, Tuija Saura, Esa Niemitalo, Solistiyhtye Jermut ja Laivaston Soittokunta** johtajanaan musiikkikommentajakapteeni **Timo Kotilainen**.

Rosvopaisti oli aitoa. Pais-

tajat olivat valmistaneet sitä puistoon, juhlateltan viereen kaivetussa kuopassa jo aamu-yön tunteista lähtien. Kuoppaa avattaessa kuuluteltiin juhlateltassa useiden autojen rekisterinumeron, jotka piti siirtää pois avauksen tieltä.

Tilaisuudessa oli noin 900 sotiemme veteraania, omaisia ja avustavia henkilöitä.

Rosvopaistitapahtuma järjestetään touko - elokuun aikana yhdellätoista paikkakunnalla, joista ensimmäinen oli maaliskuussa Floridassa.

Tilaisuuksissa on kesän aikana yhteensä noin 10 000 kuulijaa.

Lentopurseri Kalevi Rönqvist

Rukajärven suunnan veteraanihaastattelut Sota-arkistoon

Rukajärven suunnan historiikkitoimikunta haastatteli 630 veteraania vuosina 1987-93. Kirjailija Antti Tuurin aloitteesta toteutettu perinteen tallennus tuotti satamäärin ääniteasetteja, jotka kirjoitettuna käsittävät noin 11 000 arkkiä. Näihin haastatteluihin perustuen Tuuri kirjoitti teokset *Rukajärven tiellä*, *Rukajärven aika* ja *Rukajärven linja* sekä *Elämä isänmaalle*. Myös kirjailija Onni Palasteen teokset *Raappanan miehet* ja *Korpisodan sankarit* pohjautuvat näihin haastatteluihin.

Luovutustilaisuudessa huhtikuun lopulla tutkija Meri Puranen otti Sota-arkiston puolesta vastaan haastatteluaineiston, kortiston haastatteluista veteraaneista sekä kaikki haastattelut ja muuta aineistoa dvd-tallenteina. Historiikkitoimikuntaa tilaisuudessa edustivat maanviljelysneuvos Pentti Perttuli sekä toimikunnan uudet jäsenet prof. Martti Soikkeli ja verotarkastaja Tenho Tikkanen.

Haastatteluaineisto on aikaisemmin luovutettu Joensuun maakunta-arkistoon ja Helsingissä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran (SKS) arkistoon, johon myös alkuperäiset ääniteasetit on sijoitettu. Myös näissä arkistoissa aineisto on dvd-tallenteina. Haastattelijan veteraanien nimet löytyvät jokaisessa arkistossa olevasta kortistosta sekä Antti Tuurin kirjan *Rukajärven linja* lopusta.

Vapaussodan Perinneliitolla kesäpäivät

Vapaussodan Perinneliitto vietti kesäpäivään perinteisin menoin Lappeenrannassa 16.-17. kesäkuuta. Lauantain tapahtumien keskipiste oli Maasotakoululla. Iltatilaisuudessa palkittiin perinnetyössä ansi-

oituneita. Sunnuntaina olivat vuorossa seppeleenlasku muistomerkeille, jumalanpalvelus Lappeen kirkossa sekä pääjuhla kaupungintalolla. Juhlapuheen piti kansliapäällikkö, kenraaliluutnantti **Kari Rimpi**.

Vapaussodan Perinneliiton liittosihteeri Arja Alkman kiinnittää Sini Ristin lahtelaisen Elsa Vanhalan rintapieleen.

YRJÖ PIRILÄ OY

SVEBERGS®

DirektMedia

Turun NEVA TOURS OY

- * Bussi ja junamatkat
- * Viisumit Venäjälle
- * Hotellipaketit
- * Tilusajot

Aninkaistenkatu 12, 20100 TURKU
Puh. (02) 2504 655
+358 400 332 001, fax (02) 2504 775
www.turunnevatours.fi
nevatours@co.inet.fi

KULJETUKSET HOITAA
Siamac Oy

Julia Lines

www.julialines.fi

ILVESKOTI

SOTAINVALIDI- JA VETERAANIKUNTOUTUSTA
laitos-, päivä- ja avokuntoutusta
Veteraanipolku 3, 13600 Hämeenlinna
Puh. 03-5706 100, fax 03-5706 119
www.ilveskoti.com

Päällystöliitto ry

SUOMALAINEN VOITTA AINA.

**VETERAANIKUNTOUTUSTA
JA HYVÄN OLON KYLPYLÄ-
LOMIA - ROKUALLA !**
**SENIORILOMANEN
237 € / hlö / 3 vrk
380 € / hlö / 5 vrk**
**2-hh:ssa puolihoidolla. Lisäksi hinta
sisältää toimintakykytestauksen,
liikuntaryhmiä sekä 3 vrk:n paketissa
puolihieronnan ja 5 vrk:n paketissa
puolihieronnan ja jalkahoidon.
Varaukset: puh. 020 7819 200 / myynti**

**Rokuan
KUNTOKESKUS**

 Kuntoraitti 2, 91670 ROKUA
 Puh. 020 781 9100, fax 020 781 9170
 www.rokua.fi, myynti@rokua.fi

Varaa paikkasi SUOMI 90 v. syntymäpäiväjuhlaan!

**Suomi
SINIVALKOINEN**
Suomen itsenäisyyden
90-vuotisjuhlakonsertti

su	14.10.	Hämeenlinna, Verkatehdas
ma	15.10.	Järvenpää, Järvenpää-talo
ti	16.10.	Lahti, Sibeliustalo
ke	17.10.	Kuopio, Musiikkikeskus
to	18.10.	Oulu, Madetojan sali
pe	19.10.	Jyväskylä, Paviljonki
la	20.10.	Turku, Konserttitalo
su	21.10.	Helsinki, Savoy-teatteri
ma	22.10.	Pori, Promenadikeskus
ti	23.10.	Tampere, Tampere-talo

www.auraviihde.fi/suomisinivalkoinen

Konsertit alk. klo 19.
Huom! Hämeenlinnassa klo 17.
Liput 30 e. Ryhmäale -10 % min. 30 henk.
Ennakkomyynti: Lippupalvelu kautta maan
Turku: Turun Konserttitalo p. (02) 262 0800

LIPPUPALVELU p. 0600 10 800
lippupalvelu.fi (1,50 €/min + pvm)

JUKKA KUOPPAMÄKI,
KORSUORKESTERI,
AIKAMIEHET,
PERTTI KEIHÄS ja
NIILO RANTALA.

AURAVIIHDE

”Ventti” pohti tulevaisuutta

21. Prikaatin Perinneyhdistyksen vuosikokous pidettiin 24. elokuuta Turussa. Varsinais-Suomi oli keskeinen alue sodanajan 21. Prikaatin henkilöstön runkomiehityksessä.

Kokous sujui Erkki Luntamon juohevalla johdolla. Kuultiin toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto sekä hyväksyttiin ja vahvistettiin.

Jäsenmaksuksi hyväksyttiin 17 € muilta kuin ”ventin” veteraneilta, jotka ovat sääntöjen mukaan vapaat jäsenmaksusta.

Toimintasuunnitelman käsittelyn yhteydessä keskustel-

tiin tulevaisuudesta. Erityisesti yhdistyksen 20-vuotispäivä 2009 ja sen järjestämisen suhdet jäsenistön ikään toi hallitukselle velvoitteita. Hyväksyttiin hallituksen valmistelut työryhmän nimeämiseksi sekä vuosipäivälle että muistorahaston käyttösuunnitelmille.

Talouden hoidossa tullee painopiste siirtymään 21. Prikaatin muistorahaston kartuttamiseen. Yhdistyksen oma toiminta noudattaa edelleen ”tiukan euron politiikkaa”.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin edelleen Raimo Riikonen ja varapuheenjohtajaksi Kaarlo Nygren. Erovuoroi-

set jäsenet Markku Aho, Olli Ollila, Heikki Sinnemaa ja Viljo Vestman valittiin uudelleen. Aiemmin valitut Pekka Ripatti, Irma Ruuskanen-Sere, Osmo Suominen ja Pasi Tuunanen jatkavat edelleen.

Tiedotustoimintaa jatketaan veteraani-lehtien sivuilla. Maanpuolustuskiltojen liiton kotisivu: www.mpkl.fi on tulevaisuudessa entistä tärkeämpi tiedon lähde.

Yhdistys pitää mielessään sen, että ”vaikka veteraanien rivit harvenevat, niin tekojen arvo kasvaa”.

**Varsinaissuomalaiset
Karjalan kannaksella**

Suomen Sotaveteraaniliiton juhlavuotena annetun suosituksen perusteella järjesti Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri sotahistoriallisen matkan Karjalan Kannakselle. Suuren alkuinnostuksen jälkeen matkalle osallistui 21 henkilöä, joista veteraaneja oli kolme. Neljän päivän aikana joukko tutustui majuri evp **Maunu Uotin** opastuksella ja liikennöitsijä **Seppo Santalan** ajaman bussin kyydissä merkittäviin taistelupaikkoihin Kannaksen alueella.

Ensimmäisenä päivänä matkakohteina olivat Summa, Perkjärvi, Kuuterselkä ja Vammelsuu. Toisena päivänä käytiin Valkeasaassa, Kivennavalla, Siiranmäessä, Valkjärvellä ja Kiviniemessä. Päivän päätti käynti Raivolan kulluisassa lehtikuusimetsikössä. Kolmas matkapäivä toi eteen Sudenojan, Salmenkaidan, Äy-

räpään, Heinjoen, Talin aseman, Portinhoikan ja Ihantalan. Kolmannen päivän antia sulateltiin illalla Viipurin pyöreässä tornissa illallisella. Neljäs päivä oli varattu Viipurille sekä paluumatkalle.

Kaikilla paikoilla matkalaiset saivat rautaisannoksen tietoa taistelujen kulusta majuri Uotin selostamana. Lisäksi aikaa oli varattu myös omakohtaiseen ”maastontiedusteluun”. Tämän kirjoittajana totean, että näistä kansakuntamme kohtalonhetkistä tähän asti vain kirjoista lukeneena, oma-kohtainen käynti näillä paikoilla konkretisoi tapahtumien kulkua erittäin paljon. Nähty kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

Ihantalan muistokivellä suoritettiin lyhyt muistohetki. **Ritva Tammi** luki piirin puheenjohtaja Eeri Hyrkön kirjoittaman runon Ihantala, jonka

jälkeen laskivat seppeleen Ihantalan muistokivelle veteraani **Kauko Tomberg**, **Reino Kallio** ja **Mirja-Liisa Salminen**. Tämän jälkeen piirin toiminnanjohtaja Osmo Suominen piti kiitospuheen ja luovutti matkan oppaalle ja kuljettajalle pienen muistolahjan. Pääteeksi **Volmar Tammi** lausui osan runosta Oodi Ihantalan puurosta. Vaikuttava ja koruton tilaisuus päättyi yhteiseen kahvihetkeen.

Kaiken kaikkiaan retki näille vaikeiden vuosien kunnian kentille oli onnistunut. Asiaan vaikutti osaltaan varmasti myös hyvä sää.

Matkan aikana keskusteltiin jo jatkostakin. Retkeilyä voitaisiin ehkä tulevaisuudessa jatkaakin. Miten käy – jää nähtäväksi.

**Teksti ja kuva
Osmo Suominen**

Siiranmäen laella. Majuri Maunu Uoti selostaa oppilailleen taistelun kulkua.

Ylivieskan Veteraanipuiston viesti vahvistui

Ylivieskassa tehtiin 25.7.2007 historiaa, kun sen Veteraanipuistoon sotaveteraanien toimesta hankittu tykki luovutettiin kaupungille. Kalajoen rannassa oleva puisto ja siellä oleva sotaan lähdön muistokivi on ollut olemassa jo kaksikymmentä vuotta, Veteraanipuistoksi se nimettiin vuotta myöhemmin. Maapalalla on historiallista arvoa, juuri siltä paikalta Ylivieskan miehet lähtivät jatkosotaan. Tykki, Tampellan v. 1944 valmistama, täydentää oivallisesti Veteraanipuiston miljööä. Ylivieskalaisista oli tykkimiehiä 815. Tykin luovutuspuheen piti **Juho Seppälä**. Hän mainitsi, että kun tykin hankinta ensimmäisen kerran tuli esille, oli osa jäsenistä sitä mieltä, ettemme enää tykkiä tarvitse. Sittemmin nuorempien luottamusmiesten ja kannattajajäsenten mielipiteet ovat hankinnan mahdollistaneet.

Uskomme, että nyt muistotykin saanut puisto siirtää perinnettämme jälkipolville.

Hankinnassa ovat avustaneet kaupunki, seurakunta, Haapajärven asevarikko ja myös yksityiset henkilöt.

Kaupunginjohtaja **Asko Ojamäki** otti vastaan tykin ja totesi, että ollaan oikealla asialla. Itsenäisyys ei ole koskaan ollut itsestään selvä asia eikä se ole

sitä vastakaan ja itsenäisyydellä on aina ollut hintansa. Paikalta on lähdetty kolmesti itsenäisyyden asialle. Vuonna 1918 oli ajatuksena vapauden saavuttaminen, 1939 kannusti oikeudentunto ja 1941 uskottiin omiin voimiin ja talvisodan seurauksen korjaamiseen. Veteraanit ovat kiteyttäneet sanoman puistossa olevaan muistokiveen: ”Älä kysy, mitä maaltasi saat, kysy mitä voit sille antaa.”

Sekä muistokivi, että myös Veteraanipuisto itsessään oli hyvin suuressa määrin lähes 30 vuotta sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtajan, edesmenneen Niilo Takkusen kunniasajatus ja aikaansaannos. Hänen toimintaansa tuki koko

ajan uskollisesti puoliso Sirkka, joka oli nyt todistamassa, kuinka puisto sai arvokkaan ja kertovan lisän alueelleen. Mitä enemmän kävijä maamme historiaa tuntee, sen enemmän Veteraanipuisto hänelle kertoo.

Tykkiä vartioivat nuoret partiolaiset viestittivät, että perinteitä tullaan vaalimaan. Tykin taustalla näkyvät Itsenäisyyden kuusi ja sotaanlähdön muistokivi.

Paikalle oli saapunut runsas yleisöjoukko ja juhlavasta musiikista huolehti Jääkärisoitto-kunta.

**Teksti ja kuvat
Osma Lampovaara**

Juho Seppälä ja partiolaiset

Varusmiessoittokunta levytti ratsuväen musiikkia

Lahdessa pääpaikkaansa pitävä, mutta paljon keikkaileva Puolustusvoimien Varusmiessoittokunta on julkaissut levyllisen ratsuväkihenkistä musiikkia. Ratsumieskillan tuottama äänite pitää sisällään marsseja, mutta myös klassisempia kappaleita sekä kansanlauluja. Varusmiessoittokunta puhalttaa levyllä täydellä kokoonpanollaan eli mukana oli yli 50 soittajaa.

Perinteisestä puhallinmusiikista poiketen soittokunnalla on kaksi laulusolistia: oopperalaulaja Hannu Lehtonen ja musiikkikapteeni Juha Ketola, joka toimi myös soittokunnan toisena kapellimestarina. Heidän esittäminään kuullaan mm. Suomalaisen ratsuväen marssi

30-vuotisessa sodassa, Parolan marssi, Sotilaspoika ja Hurttukko. Sibeliuksen Finlandian taas laulaa soittokunnan kuoro. Puhtaasti orkesteriversioina levyllä kuullaan mm. Franz von Suppen yli seitsenminuuttinen Kevyt ratsuväki.

Tämän levyn myötä saa ensiesityksensä Juha Ketolan säveltämä Ratsumieskillan marssi. Levy äänitettiin toukokuussa Orimattilan kirkossa ja varusmiessoittokunnan kapellimestarina oli musiikkimajuri Jyrki Koskinen.

Levyn tuottaja Ratsumieskiltä ry on yksi maamme vanhimmista, 1962 perustettu joukko-osastokilloista. Kilta on Hämeen Ratsujääkäripataljoonassa palvelleiden sekä rat-

suväen henkeä ja perinteitä arvostavien henkilöiden yhdistys ikään, sotilasarvoon ja sukupuoleen katsomatta.

**Levyn hinta on 20 euroa ja sitä on saatavissa seuraavissa paikoissa:
Sokos Lahti**

Sotilasmusiikkimuseo, Lahti, puh. (03) 787 5036

MP - myymälä, Helsinki, puh. (09) 4056 2014, www.maanpuolustusyhtiö.fi

Ratsumieskiltä, Jukka Ajo, puh. 040 548 7812, e-mail: jukka.ajo@pp.inet.fi.

Ratsumieskillan Eskadroonat: www.ratsumieskiltä.fi

VAT-FINLAND OY
- KANSAINVÄLISIÄ KULJETUKSIA -

Noptel Oy

Optoelektroniikan ja elektroniikan suunnittelupalvelu ja valmistus.

Teknologiantie 2, 90570 Oulu
(08) 551 4351, www.noptel.fi

KUNTOUTUS-, TYÖHYVINVOINTI-, MAJOITUS- JA VIRKISTYSPALVELUT

Hyvässä kunnossa kaiken ikää

Kruunupuisto on kuntoutuksen edelläkävijä. Huippuammattilaisista koostuva henkilöstömme yhdessä idyllisen harjuluonnon kanssa tekevät kuntoutuksesta/lomasta unohtumattoman elämyksen. Tarjoamme kuntoutusta ja virkistyslomia mm. sotiemme veteraaneille, omaishoitajille ja lotille. Tarjoamme myös lyhyt- ja pitkäaikaista laitoshoidtoa.

Veteraanin virkistysloma

- puolihoito
- jalkahoito
- puolihieronta
- ryhmäliikunta 1 krt/päivä
- kylpyläosaston ja kuntosalin vapaa käyttö

313 €/hlö/5 vrk

Ota yhteyttä: asiakassihteeri Leena Nykänen puh. (015) 7750 332, leena.nykanen@kruunupuisto.fi

KRUUNUPUISTO

PUNKAHARJUN KUNTOUTUSKESKUS

Kruunupuisto Oy, Vaahersalontie 44, 58450 Punkaharju
puh. (015) 775 091, www.kruunupuisto.fi

”Veteraanien kanssa jutustelu on helppoa”

Kotkalainen partiolippukunta Merituikut otti varaslähdön Partiolaisten syksyn veteraanitempaukseen. Tyttölippukunta tapasi joukon veteraaneja nuotion äärellä. Puolentoista tunnin aikana puheltiin kaikenlaisia, paistettiin makkaraa ja laulettiin. Tapaamisessa oli yllättävän hauskaa!

Merituikkujen kämppällä on täysi tohina. Heinäkuisena iltana järjestettävään veteraanien ja partiolaisten kohtaamiseen osallistuu viisi Merituikkujen partiolaista sekä kolme veteraania.

Oikukkaaseen kesäsäähän on varauduttu sadevarustein, mutta kaikkien riemuksi ilta näyttääkin kirkastuvan. Lippu liehuu arvokkaasti kesätuulen tahdissa, ja tunnelma on leppoisa.

Rentoa yhdessäoloa

Veteraanien ja partiolaisten tapaaminen on ainutlaatuinen tilaisuus vaihtaa kuulumisia ja oppia erilaisia asioita. Harvoin nimittäin pääsee henkilökoh-

taisesti jutustelemaan veteraanien kanssa ja kysymään, mitä mieleen tulee.

Merituikkujen **Tanja Männistö, Hanna-Maria Kössi, Jonna Mutru, Sanni Tobiasson** sekä **Kia Kilappa** toivottavat vieraat tervetulleeksi. Sen jälkeen he kertovat itsestään.

Ainakin mukana olevien veteraanien kanssa jutustelu on helppoa, eikä heitä tarvitse jännittää. Tässä tilanteessa teititelykin saa unohtaa.

- Veteraanit ovat sinuja sukupuoleen ja säätyyn katsomatta, rintamaveteraaniosaston puheenjohtaja **Keijo Lappalainen** selventää **Ella Mussalon** ja **Rafael Teppanan** nyökittellessä vieressä.

Mummonmökin tarinaa on kiva kertoa

Merituikkujen sudenpentujen laumanjohtaja **Tanja Männistö** esittelee paikkoja ja kertoo samalla lippukunnastaan.

- Merituikut on vanhin kotkalainen tyttöpartiollippukunta, jossa on noin 80 jäsentä, hän selittää.

Kohtaamispaikkana toimii Merituikkujen oma kämppä, Piiskos, joka sijaitsee Kotkassa Laajakoskella.

- Lippukunta toteutti pitkäikäisen haaveensa ja hankki entisen mummonmökin 90-luvulla. Pihalta löytyy talkoilu-rakennettu ruokailukatos, Hannis eli Hanna-Maria Kössi iloitsee.

Vieraat kuuntelevat kiinnostuneina.

Sota-ajan valokuvia on vähän

Pilvet väistyvät, joten Merituikkujen tytöt päättävät yhteistuumin sytyttää nuotion taivasalle. Nuotion äärellä partiolaiset tutustuvat veteraani-aiheisiin lehtiin ja katselevat valokuvia.

- Valokuvien löytäminen sota-ajalta on hankalaa, sillä filmiä ei aina ollut saatavilla. Lisäksi valokuvaamiseen oli kysyttävä lupa, **Keijo Lappalainen** kertoo.

Lupaukset ja valat yhteistä

Makkaranpaiston lomassa keskustelu kääntyy erilaisiin lupauksiin, jotka ovat tuttuja sekä veteraaneille että partiolaisille. Tytöt kuuntelevat tarkkaavaisina, kun **Keijo Lappalainen** kertoo kolmesta kovasta valasta: suojeluskuntavalasta, sotilas-

Leppoisan juttutuokion lomassa partiolaiset oppivat paljon hyödyllisiä asioita ja saivat arvokasta tietoa. Keijo Lappalainen näyttää Tanja Männistölle, kuinka puukkoa pidetään oikeaoppisesti.

valasta ja upseerivalasta.

Lotta-töissä olleella **Ella Mussalolla** on myös kokemusta lupauksista ja ihanteista.

- Kahden viikon peruskurssi päättyi lotta-lupaukseen, hän muistelee.

Ennen makkaran syöntiä partiolaiset opettavat veteraaneille ruokalaulun, joka kajahaakin ilmaan reippaasti.

- Pikku aasi laulaa syömään mennessään, jollet ruokaa anna kiljun yhtenä. Ihaa, ihaa, ihaa, ihaa, ihaa. Ja mulla nälkä on!

Ihanteet käytännön teoiksi

Palvelutempaus on oiva tilaisuus toteuttaa partiolaisten palvelu- ja valat. On tärkeää antaa aikaa ja olla läsnä. Ilta vie rähtää Piiskoksella nopeasti, eikä mielenkiintoisia keskusteluja maltaisi millään lopettaa.

Pienellä porukalla jokainen partiolaisista ehtii saada henkilökohtaisen kontaktin veteraaniin. Molemmipuolinen

kunnioitus on selvästi havaittavissa.

Sukupolvien välinen yhteys on solmittu sekä uutta opittu puolin ja toisin. Yhteinen toiminnallinen hetki tarjoaa varmasti hyvän mielen lisäksi paljon muutakin kotiin viemistä.

Teksti ja kuvat: Heidi Laurila

Partiolaisten palvelutempaus veteraaneille

- Partiolaiset ja veteraanit kohtaavat loka-marraskuussa 1½ tunnin ajan
 - Tapaamisessa keskustellaan sekä paistetaan makkaraa ja lauletaan
 - Partiolaiset saattavat ottaa yhteyttä ja kysyä mukaan tapaamiseen
 - Tarjoaa virkistystä sekä tietoa molemmille osapuolille
 - Tempaus on yksi Partio 100 vuotta 2007 -juhlavuoden tapahtumista
- www.partio.fi/veteraanit

FENNICA

Kalevankatu 40, 00180 Helsinki
Puh. 09-645 161

KÄRCHER OY

SOKOS HOTEL

KUUSAMO

Tiedustelut ja varaukset:
Sokos Hotel Kuusamo,
puh. 020 1234 693,
email. hotelkuusamo.kuusamo@sokoshotels.fi

www.sokoshotels.fi www.ruka.fi/sokos

Kotkan Merituikut pääsivät vaihtamaan kuulumisia veteraanien kanssa nuotion äärellä.

Nousiaisten Sotaveteraaneilla Tukijaosto 10 vuotta

Nousiaisissa syntyi 1980-luvun alussa ajatus palauttaa mieliin sodan ajan muistot musiikin, laulujen ja runojen muodossa. Syntyi ohjelmakokonaisuus ”Muistojen ilta”, jota käytiin myöhemmin esittämässä eri puolella Suomea, joukossa Finlanditalo Espoon Kulttuurikeskus, Urheiluhalli Lapualla, Lappitalo Rovaniemellä ja Turun Konserttitalo, jonka TV 2 taltioi. Keskeisenä näissä kaikissa oli Puhallinyhtye Noustepressi, johtajanaan Tarmo Moilanen.

Ohjelma oli lähtökohtana niille isoille tilaisuuksille, joita Veteraanien Ystävät niminen ryhmä alkoi järjestää, ajatuksena tilaisuuksien tuotolla tukea veteraanien kuntoutusta. Ensimmäinen lähes sadasta esiintyjästä koottu konsertti pidettiin Nummen koulun liikuntahallissa Nousiaisissa 29.10.1989. nimellä ”Veteraanin Iltahuuto”. Tätä konserttia seurasi kymmenen muuta samanaiheista konserttia.

Viimeiset 10 vuotta järjestä-

jänä on ollut Tukijaosto. Näiden tilaisuuksien lisäksi olemme esiintyneet pienemmissä puitteissa naapurikunnissa. Myös Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin järjestämässä YH:N 60-vuotistilaisuudessa 12.10.1999 olimme esiintymässä lähes sadan esiintyjän voimin

Tapahtumaketjun aikana syntyi vähitellen ajatus virallistaa veteraanien hyväksi tehtävä työ ja aivan kuin tilauksesta sotaveteraani Kauko Ketola ehdotti Tukijaoston perustamista Nousiaisissa. Ajatuksen hän oli saanut vieraillessaan naapurikunnassa. Lokakuun 7. päivänä 1997 pidettiin yleinen kokous, jossa hyväksyttiin toimintaohjeet, jotka saatujen mallisääntöjen pohjalta oli laatinut perustettavan jaoston ensimmäinen puheenjohtaja Veikko Mattila.

Näissä toimintaohjeissa korostettiin veteraaniveljien ja sirsarten avustamista sosiaalisen huollon kehittämisessä, asumisolojen parantamisessa ja henkisen vireyden ylläpitämi-

sessä. Nousiaisten Sotaveteraanit ry:n vuosikokous hyväksyi säännöt 27.2.1998.

Menneiden vuosien toiminta on selvästi painottunut veteraanien henkisen vireyden ylläpitämiseen. Tähän ovat kuuluneet säännöllisesti pidetyt iltapäiväkahvitilaisuudet, joihin on pyritty saamaan eri aiheista kertovia esitelmöitsijöitä veteraanien toiveiden mukaisesti, Tukijaosto on huolehtinut järjestelyistä, myös tarjoilusta yhdessä naisjaoston kanssa.

Toimintamme kohokohdat ovat olleet Karjalaan tehty matkat, jotka ovat suuntautuneet Kannaksen taistelupaikoille, eritoten Summa ja Ihantala, lisäksi Sortavalan, Aunuksen, Maaselän kannaksen, Poventsan, Karhumäen ja Petroskoin kautta Uhtualle asti. Ensimmäisillä matkoilla oli vielä mukana Talvisodankin veteraaneja kertomassa tukijaostolaisille omista sotakokemuksistaan maastossa mukana kulkien.

Erilaiset veteraanien hyväksi tehty talkootyöt mm. puiden hankinta ja pilkkominen,

pihojen haravointi ja jopa katosten kunnostustyöt ovat olleet tärkeitä auttamistöitä. Myös vapaaehtoinen kyyditysapu hierontaan ja jalkahoitoon on ollut tärkeää. Joululehden ilmoitusten hankinta ja myyntityö on siirtynyt Tukijaostolle. Jouluaattona Tukijaoston toimesta sytytetään kynttilät sankarihaudoille, aloite tuli muualla asuvan sankarivainajan pojalta.

Vuosien mukana tehtävät varmaan lisääntyvät veteraaniväen ikääntyessä. Nousiaisten Sotaveteraanien Tukijaoston tavoitteena ei ole mahdollisimman suuri jäsenmäärä, vaan aktiivinen työ veteraanien hyväksi.

Tukijaoston toimintaohjeessa todetaan, että Sotaveteraanien toiminnan lakattua, jatkaa Tukijaosto yhdistyksen toimintaa perinneyhdistyksenä. Tämä toiminta tulee olemaan hyvin tärkeää, jotta jälkipolville voitaisiin tallentaa sotaan liittyvä esineellinen ja henkinen perintö.

Lopuksi voimme kaikki-

en Tukijaoston toiminnassa näiden vuosien aikana olleiden puolesta todeta, että olemme saaneet kokea antoisia ja monesti syvältäkin koskettavia hetkiä sotaveteraanien kanssa. Tekemämme työ, osin vaatimatontakin on kiitos veteraaneille heidän uhrauksistaan isänmaan hyväksi raskaina sodan ja jälleenrakennuksen vuosina, kiitos kohdistuu myös kotirintamalla usein raskastakin työtä tehneille ihmisille.

Viimeisimpänä esimerkkinä puhallinyhtye Noustepressin ja Nousiaisten Sotaveteraanien Tukijaoston jäsenistä koostuvan Kisällikuoron yhteistyötä oli 9.8.2007 Punkaharjulle Kruunupuistoon suuntautunut konserttimatka, mikä järjestettiin paikallisten sotainvalidiin ja sotaveteraanien hyväksi. Esiintyjät toimivat talkoilla. Esitys tavoitti yleisönsä. Ohjelma koostui potpurista jääkärin morsian, sodan ajan lauluista ja uudemmasta veteraaneille omistetusta musiikista.

Volmar Tammi

Väkeä kuin meren mutaa

Kymenlaakson Sotaveteraanien syyspäivän tapahtuma kokosi Karjalan Prikaatin kotivarskuntaan Vekaranjärvelle yli viisisataa osallistujaa. Päivien ohjelmassa oli perinteistä tapaa noudattaen erittäin suosittu luontopolku, tikanheitto ja petankikuu- lienheitto kilpailut. Poiketen aiemmista syyspäivistä, ohjelmassa oli Prikaatin järjestämä kalustonäyttely. Veteraanien ihmeteltäväksi oli tuotu kaikkien valmiusyksikön aselajien kalusto, sotilaspoliisien katolta laskeutumista helpottavasta koukusta, panssarivaunuun, ilmatorjuntaohjuksiin., tykkeihin ja pioneerien kaivinkoneeseen. Prikaati piti veteraaneja vieraanaan kuin piispaa papilassa. Siitä osoituksena prikaatin komentajan, prikaatikenraali **Jukka Pennasen** suorittama varuskunnan esittely ja osallistuminen palkintojen jakoon.

Tulokset

Luontopolku

Naiset (osallistujia n. 180, maksimipisteet 15)
Salli Tilli, Hamina – Vehkalahti

Eila Sissi, Pyhtää – Ruotsinpyhtää

Varpu–Liisa Keranto, Kouvola
Kaikilla 11 pistettä

Miehet (osallistujia . 140, maksimipisteet 15)

Esko Tilli, Hamina - Vehkalahti

Esko Virtanen, Pyhtää – Ruotsinpyhtää

Esko Pohjola, Virolahti

Samuli Värri, Virolahti

Jorma Hyökkäri, Jaala

Kaikilla 11 pistettä

Joukkueet

Pyhtää – Ruotsinpyhtää

(Esko Virtanen, Esko Jokinen, Eila Sissi, Berit Jokinen) 42 pistettä

Hamina – Vehkalahti

(Esko Tilli, Arvo Majjala, Salli Tilli, Laura Kangas) 42 pistettä

Kouvola

(Lauri Vyyryläinen, Varpulissa Keranto, Kirsti Koskelainen, Irma Tarkela) 41 pistettä

Tikanheitto

Naiset (osallistujia n. 60)

Irja Lohjama, Hamina – Vehkalahti, 38 pistettä

Liisa Nurminen, Inkeroinen –

Anjala, 33 pistettä

Seija Kiviharju, Miehikkälä, 33 pistettä

Miehet (osallistujia n 60)

Väinö Hakanen, Miehikkälä, 33 pistettä

Arto Mikkonen, Kouvola, 29 pistettä

Pekka Mannos, Kouvola, 27 pistettä

Petanki

Naiset (osallistujia . 60)

Elli Hyppänen, Valkeala

Helvi Hyppänen, Valkeala

Helvi Tolvanen, Kuusankoski

Miehet (osallistujia n. 60)

Paavo Tommiska, Valkeala

Lauri Vyyryläinen, Kouvola

Veikko Rämä, Kouvola

Noin 40 henkilöä oli tullut vain tapaamaan tuttaviaan ja viihtymään kauniissa syyspäivässä.

Teksti ja kuva Roope Nieminen

Luontopolun tehtäväraastilla oli tungosta.

KIP KARJALAN PULTTI

KTA - Yhtiöt Oy

Helsinki

Sotaveteraani-lehti julkaisee Jatkosodan aikaisen viihdytysteiteilijän, Maija Autereen kirjoittaman sarjan, joka alkaa tapahtumista ennen Talvisotaa ja päättyy Jatkosodan kesän viimeisiin tapahtumiin. Lehteä toimitettaessa tuli tieto Maijan elämäkiertueen päättymisestä 8. syyskuuta.

Autereista taiteilijaelämää

Tämän värikkään elämäntarinan keskeinen henkilö on viulisti Maija Autere, joka syntyi teatterijohtaja Sulo Autereen ja tämän vaimon Rauhan perheeseen Savonlinnassa marraskuussa 1926. Muutamaa vuotta aiemmin oli pariskunta saanut esikoisensa, Liisa-tyttären, joten nyt oli ”Autereen teatteriseurue” täyslukuinen ja saattoi aloittaa sydänten valoitukset kaikkialla, jossa vain esiintyivät.

Maijan julkinen ensiesiintyminen tapahtui Helsingissä 6-vuotiaana Marttojen suunjuhlassa, jossa

hän lausui runon. Ja sen jälkeen elämä olikin yhtä teatteria, sillä Rauha-äiti oli perustanut vuonna 1934 Suomen ensimmäisen lasten- ja nuorten teatterin ja siellä siskokset saattoivat täyspainoisesti heittäytyä ”Thalian temppelein” pauloihin. Mutta Maijalla oli viulunsa ja musiikki kiehtoi häntä enemmän kuin puheteatteri. Viulistina hän esiintyi Radiossa jo -35, mutta oli hänellä rooli myös puhepuolella: kerjäläislapsen rooli Kansallisteatterin ”Jokamiehessä”.

Ja täytyihän kouluakin käydä ja sille ”roolille” uhrattiin arjesta aamupäivä, Sitten kotiin ja äidin auttelua tämän yrityksessä ja illaksi Kansalliseen, jossa molemmat tytöt viihtyivät sekä katselijoina että lapsiosien näyttelijöinä aina iltamyöhään saakka. ”Tiedämpähän ainakin, missä ovat!” vastasi Rauha-äiti ihmettelijöille.

Kolmekymmentäluku oli niin Autereen perheelle kuin koko Suomelle dynaamista aikaa, jolloin kesät olivat aurinkoisia ja talvet lumisia, puhtaan valkoisia. Tämän idyllin tuhosi II maailmansota ja meidän

osalta puna-armeijan invaasio miehittämään maamme. Siinä ”näytelmässä” oli eräs sivujuoni taiselujoukkojen mielialojen kohentaminen eli viihdytyskiertueet. Ja eikö vain siellä muiden mukana ole myös Maija Autere viuluinensa! Ja siskotyttö Liisa operettiasuineen! Ensimmäinen lähtö rintamalle tapahtui lokakuussa 1941.

Mutta annetaan Maijan itsensä kertoa tarinansa, joka on oivallinen ajankuva Talvisotaan valmistuvasta tasavallasta ja sen jatkosta kesäpusakoissa todella ”ruohonjuuritasolta”.

**Jaakko Salonoja
Maijan kertomaa kuunnellen**

**Koko Autereen 4-henkinen perhe viihdytyskiertueella Jatkosodan aikana!
Onkohan olemassa toista samanlaista?**

Jakso 1.

Suursodan partaalla

Ensimmäinen varmistus siitä että sota oli odotettavissa tuli Amerikasta. Entinen työväenteatterien johtaja, Aarne Orjatsalo oli kansalaissodan jälkeen muuttanut Amerikkaan ja perustanut siellä Amerikan-suomalaisen teatterin. Tarkoituksena oli järjestää heille vierailukiertue Suomeen, jonka jälkeen Sulo puolestaan vierailisi Amerikassa kiertueen jälkeen. Kiertuejärjestelyt olivat parhaillaan käynnissä v.1938 kun Amerikasta tuli sähkösanoma: ”Peruuta kiertue, Euroopassa sytty sota!”

Tytöt olivat juuri päässeet opikouluun, Liisa, kansakoulun läpikäytyään ja Maija neljän-

tä luokalta. Koulu sijaitsi Heikinkadulla, nykyisellä Mannerheimintienä, Ruotsalaista teatteria ja Stockmannia vastapäätä. Gyllenbögelin yksityislyseossa vallitsi ankara kuri.

Metelöintiä ei siedetty, opettajan astuessa luokkaan oli oppilaiden noustava pulpeteistaan seisomaan kunnes hän antoi luvan istuutua. Vastaukset opettajalle annettiin viittamalla ja nousemalla pulpetista seisomaan. Kaikenlaisesta epäjärjestyksestä rangaistiin jälki-istunnolla.

Välitunnit vietettiin Vanhan kirkon puistossa, Stockmannille meneminen oli ankarasti kielletty. Ruokatunnilla sai

koulun puolesta pullon maitoa.

Ruokatunnin aikana Maija ei mennyt puistoon vaan odotti koulun edessä Heikinkadun puolella. Katua tuli aina samaan aikaan astellen kenraali Mannerheim matkalla työpaikkaansa. Joka kerran niiasi Maija ja joka kerran tervehti Mannerheim kohteliaasti sotilaallisella tavalla viemällä kätensä lipan reunaan. Tapahtumia Euroopassa seurattiin tarkalla silmällä lehdistä ja radiosta, samana päivänä, kun Saksa hyökkäsi Puolaan, syyskuun ensimmäisenä, muutti perhe asumaan Kaisaniemenkatu neljään. Pahat aavistukset alkoivat muuttua varmuudeksi, seuraukse-

na siitä oli Helsingissä valtava hamstraus-aalto. Kaupat tyhjenivät hattukauppoja myöten!

Helsingissä varustauduttiin sodan syyttymiseen. Rautatieasema suojattiin hiekkasäkeillä, jotka ympäröivät sitä joka puolelta. Lisäksi rakennettiin pommisuoja.

Kaisaniemenkatu neljän pommisuoja sijoitettiin B-rapun alla olevaan kellariin. Sinne tuotiin paksuja tukkeja, jotka ylettyivät lattiasta kattoon ja tukivat siten kattoa, jos taloa pommittaisiin ja seinän vierustoilte rakennettiin lavereita. Matka A-rapusta talon pommisuojaan oli pitkä, yli koko pihan, ja vaarallinenkin, sillä oliko varmaa,

että pommi putoaisi vasta kun on ehditty kellariin.

Ilmahälytyksiä pidettiin yhtenä. Asunnossa Sulo liimasi ikkunoihin ristiin rastiin liimapapereita.

Parrasvaloista evakoksi

30.11.1939

Kesken matematiikan tuntia kuului hälytyssireenin ilkeä, vonkua ääni. Se herätti hämmennystä...oliko jälleen kysymys harjoituksesta? Luokan ikkunoita lähellä istuvat pojat kurkkivat kadulle ja huomauttivat, että ihmisiä juoksee kadulla. Opettaja oli epävarma, hän pyysi luokkaa pysyttele-

Anterra Oy

Helsinki

Kuljetusrinki Oy

Helsinki

Hyvinkään Kone ja Rautavälitys Oy

Hyvinkää

T:mi Mikan Automaalus

Karhula

IM-Asennus Ky

Keitele

Tilipalvelu Saarela

Kellokoski

Ohjaset Oy

Kemi

LAKEUDEN
KESKUSPUHDISTAMO OY
Kurikkatie 14, 90440 Kempele
Puh. 08-882 8300

Suomen Ovimarket Oy

Kempele
Puh. 040-823 1408

Suomen Vibrakone Oy

Kerava

Makve-Systems Oy

Kerava

Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972
erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen

**rakennustoimisto
nousiainen oy**

Sementitehtaankatu 2, 04260 KERAVA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690

mään paikoillaan, kunnes oli käynyt kysymässä rehtorilta.

Opettajan poissa ollessa nousi Liisa, vetäisi Maijan kädestä mukaansa ja molemmat pyyhälsivät eteiseen, sieppasivat turkkinsa ja lähtivät juoksemaan kotiin.

Matkalla Kaisaniemenkadulle he huomasivat, että ihmisiä seisoskeli porttien pielessä - he tähystelivät taivaalle. Talvisota oli alkanut!

Kodin ovella seisoi odottava mamma, joka oli huolestuneena kurkkinut ikkunasta tulevatko tytöt. Sodan varalta oli mamma pakannut matkalaukun, joka sisälsi tärkeitä papereita ja hopeat. Tuo matkalaukku mukana ja Maijan viulu kainalossa lähdettiin B-rapun pommisuojaan.

Neljän tunnin kuluttua, kun mitään ei ollut tapahtunut, palattiin takaisin kotiin. Silloin räjähti ensimmäinen pommi! Perheen yhteinen päätös oli, että lapset oli lähetettävä turvaan Pyörylään.

Matka Pyörylään oli monimutkainen! Ensin junalla Kouvolaan, jossa asemalla oli suuri tungos: ihmisiä nuytteineen ja tavaroineen, jotka olivat jo lähteneet Karjalasta. Asemalla piti vaihtaa Savon junaan. Se pysähtyi pienellä asemalla, Selänpäässä, josta ei ollut muuta mahdollisuutta jatkaa matkaa kuin hevosen reki. Martti-eno oli jo asemalla odottamassa, ilma oli jäätävän kylmä, reessä oli paksut lampaanvällyt, joiden alle tytöt sijoittuivat pitkäkseen, haistelivat vällyjen hieman kireätä hajua ja katselivat tähtitaivasta matkalla Pyörylään. Perille tultua oli vas-

tassa mummon tavanomainen lempeä kysymys: ”Haluat sie rieskaa, lapsosin?”

Äkillinen elämänmuutos oli valtava. Ystävät ja kaverit olivat jääneet Helsinkiin. Vielä ennen lähtöä oli sovittu, että iltaisin kello kymmeneltä katsottaisiin kahta tähteä, jotta kontakti säilyisi - Jupiter ja Saturnus, jotka kirkkaana loistivat taivaalla, olivat harvinaisen lähellä toisiaan.

Talon rytmi oli kuitenkin aivan toinen kuin kotona. Kahdeksalta, viimeistään yhdeksältä menttiin nukkumaan, jotta mummo jaksoi aamulla viideltä nousta lypsämään lehmät.

Teatterin kirkkaat valot olivat jääneet taakse, tuvan katossa roikkui yksi ainoa lamppu, joka valaisi, samoin kamarissa, johon tytöt sijoitettiin nukkumaan.

Mitään ei ollut tehtävissä, lähimpään kauppaan oli monta lumista kilometriä. Ympäriällä oli kuitenkin rakkaita ihmisiä, mummo, vaari ja Martti-eno. Martti-enon rakentama viulu roikkui seinällä, aina väliin hän otti sen käteensä ja soitteli. Vaarikin innostui soittamaan omaa säveltämänsä polskaa. Myös Maijalla oli viulunsa mukanaan.

Kamarin ikkunasta oli hyvä näkyvyys niin sanotun Tolskan mutkaan, jossa Valkealasta tuleva tie siirtyi Jaalan puolelle. Mummo istui kamarin ikkunaa ääressä ja päästi kauhistuneen huudon, kaikki riensivät ikkunaan.

Loppumaton virta rekiä virtasi tietä pitkin Tolskan mutkasta Jaalaan päin. Reet olivat täyteen ahdettuina tavaraa, ja niissä istui aikuisia ja lapsia, reien vieressä kävelivät lehmät.

Mummo, joka oli hyvin eläinrakas ja aina kohdellut hyvin lemmiään, purskahti itkuun. Ulkona oli paukkuva pakkaneen, karjalaiset pakenivat, eläimeen ja vähine omaisuuksiin. Kaikki katsoivat kyynelleet silmissä kauheata näkyä. Mikä oli avuttomien eläinten kohtalo siinä ankarassa pakkasessa? Pakenevien karjalaisten matkan varrella avattiin Pyörylässä kaikki läävät, joihin eläimet voitiin sijoittaa.

Radio ja lehdet olivat ainoat uutislähteet, radio oli aina päällä. Lehdistä seurasivat tytöt sotautisia ja päiväkäskyjä. Maija harjoitteli ja luki mukaan otetuista koulukirjoista mahdollisia tulevia koulutehtäviä.

Pyörylässä ei käytetty pimenysverhoja eikä siellä ollut ilmahältyyslaitteita. Tiedon siitä, että jossain puolella maata oli pommitus, antoi radio, joka vaikenä äkkinäisesti. Lähellä oli Verlan puuhiomo ja siellä tehtaan pilli, joka aina oli ilmoittanut työaikojen päättymisestä. Sieltä annettiin ilmoitus soittamalla pilliä, kun lentokoneita ylitti. Ja se pilli kuului selvästi yli koko seudun.

Perhe alkoi kerääntyä joulun viettoon, vanhemmat tulivat Helsingistä ja kaikki paitsi vaari, joka oli aikaisin mennyt nukkumaan olivat kerääntyneet tuvan pöydän ääreen viettämään iltaa kun radio äkisti mykistyi 22. päivänä joulukuuta.

Samanaikaisesti alkoi Verlan hätäpilli kimittää kaikin voimin. Sähkölaitos yhtyi häätämerkkeihin omalla tavallaan, tuvan lamppu syttyi ja sammui, syttyi ja sammui. Aivan ilmeistä oli, että seudulle tiedotettiin

jostain vakavasta asiasta.

Eno sammutti valot ja juoksi ulos katsomaan, mistä oli kysymys, samalla hetkellä alkoi hirveä jylinä, ympäristö muuttui aavemaiseksi pommien räjähdellessä. Vihollinen pommitti Kymijoen siltoja ja Kouvolaa. Se tuntui olevan niin lähellä, että mikä tahansa pommi, joka oli harhautunut, voisi pudota suoraan päälle.

Kun pommitus oli ohi, annettiin jälleen vaara ohi -merkki

Järkyttyneinä kerääntyivät kaikki tupaan. Pelästyneen tunnelman laukaisi vaari. Hän ilmestyi kamarin ovelle yöpaidassaan ja yömyssy päässään. Hän oli melkein kuuro eikä ymmärtänyt mitä oli tapahtunut, vaan alkoi kiukkuisesti torua toisia unen häiritsemisestä ja edestakaisin juoksemisesta.

Joulua vietettiin yksinkertaisesti ilman kuusta ja kynttilöitä jouluaateria oli kuitenkin traditionaalinen, kinkkua ja riisipuuroa. Jouluna haastatteli Pekka Tiilikainen rintamalta miehiä: oli liikuttavaa kuunnella heidän lähettämäänsä tervehdyksiä kotiin.

Pakkanen jatkui kireänä, talossa oli niin kylmä että ikkunat jäätyivät, ylösnoustessa oli parasta pukeutua jo peiton alla. Lentokoneita pelättiin, mummo kuuli jyrinän navettaan ja juoksi sieltä pihan poikki taloon huutaa: ”Nyt ne tulee, nyt ne tulee.., mihin myö nyt mennään piiloon?” Hiihtorekillä piiloutuivat Liisa ja Maija jyrinän kuullessaan puiden alle suojaan.

Tammikuussa tuli Martti- enolle kutsu armeijaan. Hän tuijotti paperia uskomatta sil-

miään. Martti oli viisitoista-vuotiaana osallistunut kansalaissotaan punaisten puolella, sota oli jättänyt hänen luonteesensa parantumattomia arpia eikä hän varmaan uskonut nykyarmeijaan kelpaavansaakaan.

Hänen reaktionsa oli odottamaton. Tuijotettuaan paperia niin kauan että uskoi asian todeksi, hän pyörähti kannoiltaan ja lähti talosta. Yöllä hän palasi takaisin umpihumalassa, veti esiin puukkonsa ja iski sen kaikin voimin täysinäiseen pyykkikoriin.

Aamulla hän lähti

Helmikuussa levisi huhu, että paikkakunnille laskettiin desantteja, vakoojia. Tuntemattomia katseltiin epäillen, tyttöjenkin hiihtoretket laimeivat - ei ollut hauskaa lähteä metsään hiihtelemään, kun ei tiennyt ketä siellä saattoi liikkua. Papankin lähdeyttä takaisin kaupunkiin jäi taloon ainoaksi mieheksi vanha vaari. Mummo istui keinutuolissa ja odotti kenttäpostia molemmilta pojiltaan. Tytöt kutoivat sormettomia villakäsineitä armeijalle. Martti-enon ainoa ja kauan odotettu lapsi, pikku Matti täytti kolme kuukautta.

Rauhan sanoma otettiin vastaan itkien 13.3.1940. Kauhulla kuunneltiin, kuinka paljon Suomi menetti! Rajaa ei kuitenkaan siirretty sen entiselle paikalle, Lintukymille.

Tytöille rauha merkitsi paaluuta kotiin, kouluun ja teatterin parrasvaloihin. Suuret valkoiset Punaisen ristin linja-autot kerääntyivät poltetun Kouvolan keskustaan ja toivat evakkolaiset Helsinkiin.

Trukkipörssi Oy

Kerava

Maansiirto ja Raivaus K.Räsänen Oy

Kerimäki

Metsäpalvelu Tuomo Turunen

Keskijärvi

Linja-autoliikenne Helander ja K:nit Oy

Kestilä

Puh. (08) 812 2325, 0400-890 753 ja 040-5861 567

Maalaiskartano Pihkala Oy

Kestilä

Kesälahden Maansiirto Oy

Kesälahti

Asianajotoimisto Markku Tiainen Oy

Keuruu, Jyväskylä, Uusikaupunki

Metsäkoneurakointi Veljekset Eronen Ky

Kiihtelysvaara

Oy Dahlberg&Co Ab

Kirkkonummi

Oy Swegon Ab

Kirkkonummi

Heti-Sähkö Oy

Kirkkonummi

Puhoksen Veturipalvelu Oy

Kitee

Sotaveteraaniliiton 50-vuotis juhluvuoden kirjoituskilpailun palkitut

Sotalapsena länsinaapurissa

”Mä en halua lähteä sinne!” Haluun jäädä auttamaan sua tänne äiti!” Jorma sanoi itkua pidätellen äidilleen. ”Mautta Jorma, sun on pakko lähteä. Mä en pysty pitämään susta huolta näin sodan keskellä, mutta mä lupaan ja vannon että sä pääset heti kotiin kun sota on loppunut”, äiti sanoi Jormalle, surullinen katse silmissään. ”Nyt pitää kiirehtiä, muuten emme ehdi laivaan”, äiti jatkoi.

Lähtö päivä oli aurinkoinen, toisin kuin Jorman mielentila. Kun Jorma ja hänen äitinsä Selma saapuivat Helsinkiin, taivas alkoi tummeta. Satama oli täynnä lapsia ja heidän äitejään. Tytöt itkivät vuolaasti äitiensä hameen helmaa vasten, kun taas pojat keskittyivät pitämään kyyneleensä kurissa. Kun laiva tuutasi ensimmäisen kerran, niin lapset vaihtoivat hyvästit, viimeiset halaukset ja pusut äitiensä kanssa. ”No niin Jorma, nyt meidän on erottava, ihan kohta nähdään taas, heti kun sota on loppunut. Muista olla kiltisti”, Selma sanoi Jormalle kyyneleet silmänurkissaan. ”Mä tulen ihan heti takaisin kun pääsen”, Jorma sanoi halatessaan äitiään. ”Tottakai tulet, nyt sinun on jouduttava, hei hei, olet rakas!” Selma sanoi.

Niin Jorma ja monet muut lapset lähtivät matkaamaan meren yli Ruotsiin. Matka oli pitkä ja levoton, monet lapset purkivat ahdistustaan riehumalla sekä yllyttämällä muita lapsia mukaan. Pienet lapset itkivät ja Lotat yrittivät rauhoitella heitä. Ilta tuli, ja laiva oli Ahvenanmaan kohdalla menossa kohti Ruotsia. Yksi toisensa jälkeen lapset nukahtivat kietoutuneina huopiinsa. Jorma ei vain saanut unen päästä kiinni, häntä näet jännitti Ruotsiin meno niin vietävästi.

-Entä jos minua ei huolitakaan yhteenkään perheeseen, vaan joudun lastenkotiin? Siellä ei varmasti olisi paremmat olot kuin kotona, Suomessa, Jorma mietti. Laiva keikkui aallokossa ja Jorma nukahti vihdoinkin levotomaan uneen.

Kun aamu valkeni, Jorman vatsassa kurni suuri nälkä. Lapsille ei kuitenkaan tarjottu muuta ruokaa kuin yksi voileipä, sillä he saapuisivat tuota pikaa Ruotsin satamaan. Jorma söi suurella ruokahalulla ja puheli samanaikaisesti samanaikäisen pojan, Ilpon kanssa. Ilpon perheen lapsista vain Ilpo oli lähetetty Ruotsiin, nuoremmat sisarukset menivät Turkuun sukulaisten luo asumaan. Ilpolle ei ollut tilaa siellä, joten

vanhimpana hänen oli lähdettävä.

Kun laiva saapui satamaan, Jorma ja Ilpo lähtivät yhdessä seuraamaan lottaa, joka vei lapset uusien vanhempien luo.

Ruotsalaiset pariskunnat saivat päättää, kenet he halusivat asumaan kotiinsa. Kymmenen minuutin kuluttua, kun kaudenimmat tytöt ja pienimmät vauvat oli viety, Jormaa ja Ilpoa kohti käveli ystävällisen oloinen pariskunta. Pariskunta oli vauraan näköinen ja he olivat noin 43-vuotiaita. He silmäilivät kumpakaan poikaa ja puhuivat ruotsia, jota kumpikaan pojista ei ymmärtänyt. Pojat ehtivät toivoa, että pääsisivät samaan perheeseen, mutta sitten pariskunnan nainen tarttui Jorman käteen ja lähti vetämään Jormaa kohti virkailijaa. ”Hei sitten”, pojat mutisivat toisilleen allapäin.

Jorman uusien vanhempien nimet olivat Peter ja Anna Lindros. Kun tarvittavat paperit oli selvitetty, kolmikko lähti uuden uutukaisella Volvolla ajamaan kohti keskustan hienostoaluetta. Sinulla oli roimasti tuuria matkassa, kun pääsit varakkaaseen perheeseen, suomalainen virkailija oli sanonut Jormalle satamassa. ”He ovat kaiken lisäksi viimeinen perhe,

joka oli tulossa hakemaan lapsen. Loput joutuvat lastenkotiin”, virkailija selosti Jormalle.

Silloin Jorman kävi sääliksi Ilpoa. Ilpo oli perheensä ainoa lapsi, joka lähetettiin Ruotsiin ja joutuu nyt lastenkotiin. Jorma toivoi enemmän kuin mitään muuta, että Ilpo pääsisi hyvään kotiin.

Matka satamasta Lindrosien talolle ei vienyt kauan aikaa, vain viis minuuttia. Uudet vanhemmat tuntuivat Jormasta mukavilta, vaikkei hänen ikimomia vanhempiaan ketkään voita. Ruotsin vanhemmat puhuivat iloisesti ruotsia, ja vähän väliä heidän puheessaan helisi nauru. Jorma ei ymmärtänyt puheesta kuin muutaman satunnaisen sanan, mutta ymmärsi että hän pääsisi tasokkaaseen kouluun ja vapaa-ajallaan koko perhe pelaisi yhdessä krockettia. Jorma oli tyytyväinen perheeseensä ja päätti oppia puhumaan ja kirjoittamaan ruotsia niin nopeasti kuin mahdollista.

Kun he saapuivat perille, Jorma huomasi heti autosta noustessaan, että hänen Ruotsin kotinsa oli kuin suuri palatsi. Talo oli koko hienostoalueen suurin ja upein. Jorma huomasi, että pihalle oli rakennettu uima-allas ja suihkulähteitä. ”Olen tullut paratiisiin”, Jorma ajatteli. Kun Jorma pääsi sisälle, hän huomasi

että vain ulkokuori ei ollut petänyt. Sisältä talo oli yhtä upea loistetta.

Kun pari viikkoa oli kulu- nut, Jorma hallitsi ruotsin kielen suhteellisen hyvin. Hän oli ollut Suomessakin luokkansa parhaita aina, joten ruotsin kielen hän oppi terävänä nopeasti. Anna ja Peter olivat aidosti innoissaan, kun Jorma toi kokeista kiitettäviä numeroita kotiin. Jorma oli iloinen, mutta koti-ikävä vaivasi hänen sydäntään. Hänen oli todella suuri ikävä äitiään, ja Ruotsin vanhemmat havaitsivat pojan alakuloisuuden.

Eräänä päivänä, kun Jorma tuli kotiin koulusta; häntä odotti suuri yllätys kotonansa. Ilpo oli siellä, Jorman kodissa, sohvalla Annan ja Peterin välissä. Anna selitti nopeasti Jormalle, että hän ja Peter halusivat auttaa muitakin suomalaisia lapsia, koska Jormakin on ollut niin mukava poika. Lisäksi he olivat huomanneet Jorman surumielisyyden ja ajattelivat että Ilpon muutto edesauttaisi pahantuulen häivyttämistä. ”Takuulla auttaa!” Jorma hihkui riemusta. Niin Lindrosien talossa asui neljä iloista ihmistä. Molemmilla pojilla oli omat huoneet ja ylelliset oltavat.

Jorma ja Ilpo puhuivat Ruotsin vanhemmille tietenkin ruot-

Jutias Ky

Jyväskylä

**Puistosairaalan
Silmälääkärit Oy**

Jyväskylä

www.rakennustoimistopiipponen.fi

Järvenpää

Erka Oy

Järvenpää

**Harrin Purku-ja
Kaivuupalvelu Oy**

Järvenpää

Remontti Salmela Oy

Järvenpää

EKP-Turva

Järvenpää

**Insinööritoimisto
Geohorisontti Oy**

Järvenpää

VM-Team Oy

Jääli

**Sähköasennus
Erno Peltonen**

Kaarenkylä

Jukitec Oy

Kaarina

Helkama Bica Oy

Kaarina

**Pirkanmaan
Puusuutarit Ky**

Kangasala

**LVI-Insinööritoimisto
Haikarainen Oy**

Kangasniemi

Tilatek

KANKAANPÄÄ

sia, mutta toisilleen he puhuivat suomea. Aluksi tuntui oudolta puhua taas suomea, sillä kumpikaan ei ollut puhunut sitä lähes kuukauteen. Joskus pojat kuitenkin puhuivat toisilleenkin ruotsia, ihan vain huvin vuoksi.

Päivät kuuluivat ja sitä mukaan poikien koti-ikävä lisääntyi. Pojat eivät näyttäneet sitä ulospäin Ruotsin vanhempien ollessa läsnä, sillä he tiesivät, että he olisivat pahoittaneet mielensä. Keskenään pojat kuitenkin pohtivat, milloin he palaisivat Suomeen. Poikien äidit kirjoittivat heille ajoittain, mutta joka kirjeessä luki, ettei vielä tiedetä milloin sota päättyisi.

Eräänä aurinkoisena päivänä posti toi tullessaan kirjeen Ilpon äidiltä. Kirje ei ollut kuitenkaan osoitettu Ilpolle, vaan An-

nalle. Anna luki kirjeen nopeasti ja vihan kipinät syttyivät hänen silmiinsä. Hän kuitenkin rauhoittui nopeasti ja rupesi selvittämään Ilpolle tilannetta. Anna kertoi, että Ilpon isä oli kuollut sodassa ja että Ilpon äiti oli rakastunut uuteen mieheen. Ilpon äiti toivoi, että Ilpo palaisi Suomeen ja hyväksyisi uuden avioliiton, vaikka äiti oli tietoinen siitä, ettei Ilpo pitäisi tästä erityisemmin. ”Ilpon äiti kirjoittaa myös, että valinta kotiin tulosta on vain Ilpon ja että hän saa jäädä asumaan Ruotsiinkin, jos Lindrosit antavat luvan. Ja tottahan toki me annamme sinun jäädä asumaan, olet meille kuin oma poika!” Anna sanoo. Ilpo katsoo hämmentyneenä ympärilleen, hän ei tiedä, mitä hänen pitäisi sanoa. Hänen arvostuksensa. äi-

tiään kohtaan hupeni sekunnissa. ”Saanhän jäädä asumaan tänne, en pysty menemään takaisin Suomeen enää”, Ilpo kysyy ennalta ja Peteriltä anovin silmin. Vanhemmat myöntivät heti.

Jorman äiti kirjoittaa Jormalle kirjeitä, jotka tulvivat rakkautta ja voimaa. Jorma oli jäänyt hieman taka-alalle Lindrosien perheessä, sillä Ilpo oli nyt huomion keskipiste. Se ei kuitenkaan Jormaa haitannut, sillä hän tiesi palaavansa kotiin.

Se päivä, jolloin Jorma sai kuulla että hän pääsee takaisin Suomeen, koitti aurinkoisena. Sitä päivää Jorma oli odottanut kuin kuuta nousevaa. Posteljooni toi mukanaan kirjeen Jorman äidiltä. Kirjeessä luki, että Jorma voi palata Suomeen kahden viikon kuluttua. Jorma oli saman-

aikaisesti äärettömän onnellinen ja iloinen siitä, että pääsisi takaisin Suomeen, mutta samalla surullinen. Oli järjettömän mukavaa nähdä perheenjäsenet, tutut maisemat ja puhua suomea. Oli myös järjettömän hakeaa hyvästellä Ruotsin perhe, korvaamattomiksi tulleet koulutoverit ja tutut talot.

Lähtöpäivä koitti nopeammin kuin kukaan olisi uskonut. Kaksi viikkoa oli vierähtänyt nopeasti; kun perhe oli pelannut krockettia, ja kalastellut ja pitänyt muuta hauskaa keskenään. Satamaan päästyään Jorma kiitteli tuhannesti Lindroseja ja lupasi kirjoittaa heille pitkiä kirjeitä. Hyvällä mielin Jorma astui laivaan ja juoksi kannelle vilkuttamaan Annalle, Peterille ja Ilpolle. Hän seisoi kannella niin kau-

an kun näki heidät ja oli varma, että hän vielä tapaisi heidät uudelleen. Jorma pitäisi siitä huolen, että he tapaisivat jälleen, ennemmin tai myöhemmin.

Kun laiva saapui satamaan, Jorma oli ensimmäisenä odotusmassassa lähtöä laivasta. Kun Jorma astui maahan, hän huomasi heti äitinsä ja isänsä, jotka juoksivat täyttä vauhtia Jormaa kohti. Isä kiepsautti Jorman syliinsä, ja halasi poikaansa. ”Ihanaa olla taas kotona, Jorma huokaisi, kun Selma-äiti halasi poikaa kolmattatoista kertaa.

Jenni Sanisalo

Elomaankoulu 8 A

Koulutie 5

52550 Hirvensalmi

opettaja Ulla Tukiainen

Isällä enkeli

Oli kaunis ja selkeä maanantaipäivä 30.11.1939, Koulumme johtajaopettaja oli pitämässä meille 8vuotiaille kolmasluokkalaisille juuri uskontotuntia, kesken oppitunnin alkoi yhtäkkiä puhelin soida käytävän toisella puolella olevassa opettajan asunnossa, Opettaja keskeytti opetuksen ja kiiruhti vastaamaan puhelimeen, Kun hän palasi takaisin luokkahuoneeseen, huomasimme heti jonkin olevan vialla, ”Kaikkien on nyt mentävä kotiin - sota on syttynyt”, opettaja ilmoitti vakavalla äänellä,

Sota on syttynyt. Se kuulosti pelottavalta ajatukselta, mutta en ollut kuitenkaan varma, miten suhtautua asiaan, Olin kysynyt isältä joskus aikaisemmin, mikä se sota oikein on. Vedenhakureissuilla, kun kävelin navetan ohi, näin aina teurastettuja eläimiä riiputettavana. Kysyin isältä, käykö sodassa ihmisille näin. Isä suorana miehenä myönteli, että sodassa ihmiset ampuvat toisiaan, mutta vakuutti myös, että suomalaiset olivat vahvoilla, eikä ollut hätää. Suomalaisilla oli muutenkin vahva luottamus sotajoukkoihinsa. Sannottiin jopa, että yksi suomalai-

nen sotilas vastaisi 20 ryssää.

Lähdin kävelemään kotiin naapurin lasten kanssa. Kotimatka oli noin kilometrin pituinen, Käveltyämme puolet matkasta, näimme matalalla lentävän, punatähtisen lentokoneen. Tunnistin sen heti olevan ryssiin, koska suomalaiset koneet, oli merkitty hakaristeillä. Onneksi Taivaskallion tykit eivät ampu neet kohti lentokonetta, koska minua pelotti ja pelkkä mootoreiden kova jylinä. Olin hyvin iloinen nähdessäni äidin tulevan minua vastaan 4-vuotias siskoni Ritva mukanaan. Näin loppumatka tuntui turvallisemmalta äidin kädestä kiinni pitäen.

Saavuttuamme kotiin alkoi varoitussireenit soida kovaaäänisesti, kyseessä oli ilmahälytys. Äiti pakkasi meille evästä, vaatteita ja huopia mukaan ja minä nappasin rakkaimman Kirsti-nukkeini kainalooni, kun lähdimme kovalla kiireellä pommisuojaan Itä-Pakilaan. Pommisuojassa oli kylmä vaikka olimme pukeneet kaikki vaatteemme päälle ja kääriytyneet huopiimme. Nyt minä, äiti, siskoni Ritva ja Kirstini olimme kuitenkin turvassa ja toivoimme isänkin olevan. Isä oli nimittäin Käpylän

kansakoululla koulutettavana ja lähtisi sieltä pian sotaan. Ilmahälytyksiä tuli vielä monia kertoja, useimmiten aina öisin. Lisäksi pelättiin erityisesti kauniita ilmoja, koska silloin hyökkäysolosuhteet olivat ryssille täydelliset.

Sodan kolmantena päivänä ajoi kuorma-auto pihaamme. Lavalla minä, äiti, Ritva ja tietenkin nukkeni Kirsti matkustaisimme äidin veljen luokse Somerolle - turvaan maaseudulle. Matka oli hyvin epämukava; ajoimme kuoppaisia hiekkateitä pitkin. Lisäksi avolavalla oli hirvuisen kylmä. Mutta tärkeintä oli tietenkin, että pääsimme pois sodan jaloista. Matka kesti hyvin kauan, ja siksi yövyimme sen varrella isän siskon luona. Illalla näimme humalaisia, isänmaallisia, mutta sotaan liian vanhoja miehiä. He riehuivat suutuksissaan, etteivät voineet osallistua sotaan. Miehet pelottivat minua kovasti, mutta onneksi äiti oli lähellä turvanani. Nukuimme kaikki yhdessä siskonpedissä ja aamulla jatkoimme matkaamme hevoskyydillä. Somerolla meitä odottikin jo enoni ja serkkuni. Purimme vähaiset tavaramme ja koitimme tehdä olomme kotoisaksi. Pian

alkoi arki pyöriä taas, tietenkin erilaisena kuin ennen, mutta elämä jatkui silti.

Maatalolta matka kauppaan ja postiin oli vain viisi kilometriä pitkä. Minä kävin usein hake-massa postin yhdessä serkkujeni kanssa hiihtäen. Hiihtoreittimme kulki suurilta osin peltojen poikki ja siksi pidimme suuria, valkoisia maastoutumislakanoita päällämme, jotta emme erottuisi lumisesta maisemasta, jos ryssiin joukot lentäisivät ylitsemme. Mutta silti tuntui aina ihanan turvalliselta, kun saavutimme pienen metsikön. Postille hiihto oli meille lapsille aina jännittävä seikkailu, jonka määränpäättä odotti yleensä terveiset isältä. Minä en ymmärtänyt sotaa enkä osannut pelätä, kuten äitini, että saapunut kirje olisikin voinut olla viesti isäni tai talon 18-vuotiaan serkkupojan kaatumisesta.

Isä oli positiivinen ja optimistinen ihminen, ja näit lähetti meille vain rohkaisevia viestejä rintamalta..

Teille rakkaat lapseni! Olkaa nyt oikein kilttejä siellä äidille ja kaikille ja erityisesti sovinnossa keskenänne, Kun jokainen on oikein kiltisti toi-

selleen, niin silloin ei ole sotaa koko maailmassa,

Kun vain säilytämme elämänuskon ja rohkean luottamuksen, niin me vyörymme vaikka vuoren lävitse...

Minäkin lähetin isälle kirjeitä ja kortteja, Lähetin hänelle myös Kirsti-nukkeini jälkeen suurimman aarteeni, kiiltokuvaenkelin.

Äitiin ei isän valoisuus tuntunut tarttuvan, Näin ja kuulin hänen itkevän usein, Lisäksi pikusiskoni Ritva sairasti paljon ja se tuotti äidille vielä lisää huolia. Sodan loppumisen odotuksesta tuli hänelle elämäntapa. Ei tästä sodasta jäänyt minullekaan paljoja muistoja — muuta kuin loputon odotus. En edes muista ilman isää vietettyä joulua.

15.3.1940 palasi isä rintamalta kiiltokuvaenkeli taskussaan.

Neea Laaksonen SYK

Opettaja Väinö Kuukka
äidinkielen ja kirjallisuuden
lehtori

Helsingin Suomalainen

Yhteiskoulu

Isonnevantie 8

00320 Helsinki

**Rakennuspalvelu T.
Kujala**

Ilmajoki

Pohjanmaan Sähköpalvelu Oy

60800 Ilmajoki, Puh. 06-4246 640

61400 Ylistaro, Puh. 06-4740 407

**Rakennuslaskenta
Rautalahti Oy**

Imatra

**Charterbus
R.Lundström Ky**

Inkoo

Nikko Oy

Jakkula

Fortum Joensuu

Kaukolämpö

Sota-ajan elämää

Taas koulussa. Ensin keskeytetään koulut ja lähetetään ihmiset maalle ja sitten sanotaan, että saamme palata kaupunkiin. No, oikeastaan ihan hyvä, että pääsimme takaisin kaupunkiin, sillä lannan kerääminen Esteri-tädin luona ei ole mitään hauskaa. Ei kai sota nyt oikeasti tule? Lokakuussa kaikki tuntuivat olevan valmiina sotaan ja isäkin kutsuttiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Nyt pahimman uhan pitäisi olla ohi, kun asiat ovat palautuneet ennalleen.

Sota! Marraskuun 30. päivä 1939. Neuvostoliitto julisti suomele sodan. Isä on jo kutsuttu rintamalle ja minä, siskot ja äiti valmistaudumme lähtemään pakoon kaupungista maalle Esteri-tädin luo. Kuulin että neuvostoliittolaiset väittävät Suomen ampuneen rajan yli tykeillä Mainilan kylään. Helsinkiä on jo pommitettu ja olemme joutuneet menemään pommisuojiin, mutta onneksi kotiimme ei ole osunut, ainakaan vielä.

Sanotaan, että Suomesta pois loikanneita, eli Neuvostoliittoon paenneita, ja salaa takaisin tulleita kommunisteja on laitettu turvasäilöön eli vankilaan, jotta he eivät pääse tekemään ilkitöitä ja huonontamaan taistelutahtoa.

Olemme nyt Esteri-tädin luona maalla. Tänne ei onneksi tule pommituksia, koska maalla on niin harvaan asuttua etteivät edes venäläiset jaksa pommittaa. Kaupungissa täytyy kuulemma pitää kaikki pimeänä, jotta neuvostoliittolaiset eivät näkisi mihin pudottaa pomminsa. Äiti ja Esteri-täti joutuvat tekemään kaikki työt mitkä kuuluisivat miehille miesten ollessa rintamalla. Ja me lapset tietysti autamme.

Kaupungista lähetetään kuulemma lapsia turvaan maaseudulle ja jopa Ruotsiin ja Tanskaan asti. Sen täytyy olla lapsille todella raskasta, eikä se varmasti ole helppoa aikuisillekaan. Onneksi minua ei ole lähetetty sotalapseksi minnekään kauas. Se olisi vaikea kokemus, sillä jos minut lähetettäisiin vaikka Ruotsiin en osaisi kieltä enkä tuntisi sieltä ketään. Saattaisi tulla sopeutumisvaikeuksia.

Kuulin että Karjalassa asuneet joutuvat jättämään kotinsa ja pakenemaan länteen päin. On varmasti rankkaa jättää oma koti kun tietää, että ei välttämättä pääse enää takaisin. Tai kun pääsee takaisin, saattaa koti talo olla muisto vain

Isältä tuli kirje. Hän sanoo,

että nälkä ja kylmä on melkein koko ajan. Hän sanoo myös että, neuvostoliittolaiset oli onnistunut pysäyttämään hiihtojoukkojen ja motti-taktiikan avulla. Venäläisiä on kuulemma rintamalla todella paljon. Isä ei saa paljastaa, missä on, sillä kirjeen lopussa luki vain ”täältä jostakin”.

Olen myös kuullut huhuja, että joillekin sotilaille on voitu jakaa vain kokardi hattuun, ase, patruunataskut ja vyö, ja loput ovatkin sitten olleet miesten omia vaatteita. Sitä sanotaan ”malli Cajanderiksi” entisen pääministerin mukaan, sillä hänen hallitukseltaan ei liennyt paljoa rahaa maanpuolustukseen.

Äiti valittaa koko ajan. Hänen rakas kahvinsa on ”joutunut kortille” eli laitettu säännöstelyn alaiseksi. Se ei oikeastaan haittaa minua, sillä en juo kahvia, mutta se, että myös sokeri on joutunut säännöstelyn alaiseksi jo ennen kahvia, hieman tympii. Kahvia ja sokeria voi nyt ostaa vain ostokorteilla.

Suomessa toimii paljon erilaisia vapaaehtoisia maanpuolustusjärjestöjä esim. Lotta Svärd järjestö ja suojeluskunnat. Lotilla on myös pikkulotat ja suojeluskunnilla on omat poikaosastot. Lotat muonittavat sotilaita, hoitavat haavoittuneita ja huolehtivat ilmailuvonnasta. Haluaisin itsekin liittyä suojeluskuntien poikajärjestöön ja antaa siten oman tukeni Suomen puolustukseen.

Sain taas kirjeen isältä. Hän kertoo, että elämä korsuissa ja juoksuhaudoissa on rankkaa, mutta Mannerheim-linja kestää. Hän sanoo, että myös yhteishenki on suuri, niin kuin täällä kotonakin. Suomessa vallitsee talvisodan henki. Isä kertoi myös Molotovin cocktaileista, joilla tuhotaan vihollisen panssarivaunuja. Tyhjän pullon sisään laitetaan palavia nesteitä, kuten jätespriitä tai tervaa, ja pullo heitetään panssarivaunun päälle jolloin neste valuu moottoriin ja se syttyy palamaan.

Sodan aikana voi olla vaikea hymyillä, mutta onneksi Esteri-tädillä on täällä radio, josta tulee mielenkiintoista ohjelmaa. Se on tosin melko vakavaa ohjelmaa kuten uutisia ja sotatilanteen kuvauksia.

Olen kuullut, että monet käyvät salakauppaa nyt kun tavaroista ja ruoasta on pulaa. Mustan pörssin hinnat ovat tosin hyvin korkeat, mutta jos rahaa riittää sieltäkin voi ostaa. Minusta salakauppia on oikea yhteis-

kunnan loinen, joka pyrkii hyötymään toisten ahdingosta. Nyt on kaupoissa myös erilaisia korvikkeita. Äiti ostaa esimerkiksi kahvin korviketta, jossa on kahvin lisäksi esim. paahdettuja voikukan juuria tai lanttua. Myös vastikkeita löytyy ja ne on tehty kokonaan muista aineksista kuin tuote, jota niillä korvataan.

Suomi on saanut paljon myötätuntoa muulta maailmalta ja meitä aletaan pian pitää jonain sankarikansana, kun taistelemme Neuvostoliiton ylivoimaa vastaan. Ulkomaiset lehtimiehet raportoivat kotimaihinsa ”talvisodan ihmeestä”. On vain harmi, että ulkomailta ei ole tullut tarpeeksi konkreettista apua, sillä muilla mailla kuten Isolla-Britanniassa ja Ranskalla on omat tavoitteensa. Vain pienehköjä vapaaehtoisjoukkoja on tullut Suomeen auttamaan. Toivottavasti pian saadaan solmittua rauha.

Rintamalta tuli tieto: Mannerheim-linja on murtunut. Neuvostoliittolaiset aloittivat suurhyökkäyksen Karjalan kannaksella helmikuun alussa ja onnistuivat sotilaittemme suurista ponnisteluista huolimatta murtamaan puolustuksen massiivisen ylivoimansa ja sotakoneidensa avulla. Suomalaiset joukot ovat joutuneet vetäytymään lähelle Viipuria. Suomen armeijan voimat alkavat olla lopussa.

Rauha! Vihdoin Stalin on suostunut neuvottelemaan Suomen oikean hallituksen kanssa. Ennen neuvostoliittolaiset olivat neuvotelleet vain Stalinin muodostaman Terijoen hallituksen kanssa, joka koostui Neuvostoliittoon loikanneista suomalaisista kommunisteista. Stalin joutui sentään nielemään ylpeytensä, kun ei saanut pientä Suomea valloitetuksi. Moskovan rauhansopimuksen ehdot tosin olivat hyvin ankarat Suomelle, sillä koko Karjalan kannas, Laatokan Karjala ja osa Sallaa ja Kalastajasaarentoa menetettiin ja vielä lisäksi Hankoniemi piti vuokrata ja monet Suomenlahden itäisistä saarista luovuttaa. Saimme kuitenkin pitää arvokkaan itsenäisyytemme. On mukavaa, että pääsemme takaisin kotiin Helsinkiin ja saan nähdä taas isän.

Rauha on alkanut melko synkissä tunnelmissa. Kotitalomme on vaurioitunut hieman pommituksissa ja Karjalasta paenneet yli 400 000 evakkoa on asutettava jonnekin. Veikkaanpa, että kumpikaan sodan osapulista ei ole lopputulokseen tyytyväinen, sillä suomalaiset menettivät rauhassa enemmän alueita kuin Neuvostoliitto vaati ennen sota ja Neuvostoliitto oli kärsinyt

suuren arvovaltatappion, kun ei saanut Suomea vallattua sen ja Saksan välisen etupiirisopimuksen mukaisesti. Suomi menetti lisäksi vielä sellaisia alueita, joita vihollinen ei ollut onnistunut valtaamaan. Sen takia Suomen armeijaa ei kai ole kokonaan kotiutettukaan rajan läheisyydestä. Monet pelkäävät Neuvostoliiton uutta hyökkäystä.

Sotatila ei ole kokonaan purettu, vaan sensuuri, eli se että valtio tarkistaa kaiken julkaitavan aineiston siltä varalta, että niissä on valtion edun vastaisia ajatuksia, ja säännöstely ovat jääneet voimaan. Äiti valittaa vieläkin kahvinsa perään.

Hallitus suunnitteli tässä puolustusliittoa Ruotsin ja Norjan kanssa, mutta hanke kaatui Neuvostoliiton vastustukseen. Hallitus kai pelkää, että Neuvostoliiton hyökätessä Suomi jäisi taas yksin kuten talvisodassa. Nyt Saksa on miehittänyt, Norjan sekä Tanskan. Lisäksi Neuvostoliitto yrittää painostaa Suomen hallitusta vaatimalla, että se saa kuljettaa sotilaitaan Suomen rautateitä pitkin Hankoon. Tähän on suostuttu. Mutta vaatimukseen saada osuus Petsamon nikkeli-aiokseen ei suostuttu. Nikkeliä käytetään luodeissa. Lisäksi vielä huhutaan, että Neuvostoliitto on lisännyt joukkojaan rajan läheisyydessä. Monet ovat miltei kauhuissaan pelätessään Neuvostoliiton iskua.

Suomi on vihdoin löytänyt tukea. Saksasta saadaan ostettua aseita. Minulla ja monella muullakin on omat ajatuksensa Hitleristä ja natsista, eivätkä ne ole positiivisia, mutta aseet tulevat nyt varmasti tarpeeseen.

Myöhemmin on selvinnyt, että asekauppojen ehtona oli se, että saksalaisia joukkoja saatiin kuljettaa Suomen kautta Pohjois-Norjaan. Sopimus oli ehdottoman salainen ja siitä sovittiin erittäin pienen piirin kesken.

Suomessa on nyt saksalaisia sotilaita. Monien mielestä se riittää vakuudeksi siitä, että Neuvostoliitto ei hyökkää Suomeen, vaikka saksalaiset ovatkin vain läpikulkumatalla.

Saksalaisten ja suomalaisten keskusteluissa on ilmennyt, että Saksan ja Neuvostoliiton välille tulee syttymään sota. Siksi suomalaiset kutsuttiin Saksaan neuvottelemaan yhteisestä hyökkäyksestä Neuvostoliittoon. Neuvotteluja on nyt vielä jatkettu Helsingissä. Neuvotteluissa on sovittu Suomen joukkojen liikekannallepanosta, suomalaisten osanotosta Leningradin piiritykseen ja Lapin rintamavastuun siirtämisestä saksalaisille.

Suomi on lähdössä sotaretkelle ottaakseen takaisin sen, mikä on sille kuulunut.

Sota jälleen. Olemme taas maalla Esteri-tädin luona turvassa. Isä on taas poissa. Saksalaiset hyökkäsivät ensin Neuvostoliittoon, osa Lapin kautta, sitten Neuvostoliitto alkoi pommittaa Suomen kaupunkeja, koska ei uskonut Suomen puolueettomuuteen, sillä Lapissa oli saksalaisia sotilaita, ja sitten maat ovat taas sodassa keskenään. Sota Suomen ja Neuvostoliiton välillä alkoi kesäkuun 25.päivänä 1941. Tällä kertaa olemme onneksi paremmin varustautuneita, sillä tykkejä ja panssarivaunuja on hankittu lisää ja lentokoneitakin on hyvin paljon. Presidentti Ryti vakuuttaa, että Suomi käy erillistä puolustusso- ta ja että Saksa on vain aseveli.

Ruokaa on taas ruvettu säännöstelemään yhä enemmän. Talvisodassa vain sokeri ja kahvi pantiin kortille, mutta nyt miltei kaikki on säännösteltyä. Monet naiset joutuvat taas astumaan ulos kotiäitien rooleistaan ja lähtevät tekemään miesten työt kodin ulkopuolelle. Suomeen säädettiin jo talvisodassa yleinen työvelvollisuuslaki, jonka mukaan kaikkien 15–65-vuotiaiden on käytävä töissä. Lisäksi monet naiset tekevät vapaaehtoista maanpuolustustyötä lotina, sotilaskotisisarina ja Punaisen Ristin apusisarina. Myös minä ja sisareni tuomme kortemme kekkoon osallistumalla erilaisiin talkoisiin. Keräämme esim. metalliromua teollisuudelle tai marjoja elintarvikehuololle. Osallistumme usein myös mottitalkoisiin, joissa hakataan puuta, jotta vältyttäisiin polttoainepulalta. Puu onkin yksi tärkeimmistä raaka-aineista, sillä talot lämmitetään haloilla ja häikäpönttöautot kulkevat puulla. Lisäksi puusta saadaan paperia, joka on myös tärkeä raaka-aine.

Rintamalta tuli kirje. Isä kertoi, että talvisodassa menetetyt alueet on jo vallattu koukkaustaktiikan avulla, mutta hyökkäystä jatketaan vielä sotilasjohdon ja osan hallituksesta käskystä. Isä ei olisi halunnut lähteä enää ryöstöretkelle Neuvostoliiton puolelle, mutta hän uskoo, että Mannerheim ja poliitikot tietävät, mikä on parasta Suomelle. Talvisodan yhteishenki on alkanut rakoilla. He olivat perustelleet hyökkäyksen jatkamista sillä, että miehittyä Itä-Karjalaa voitaisiin käyttää neuvotteluvaltina rauhanneuvotteluissa.

Kuulin huhun, jonka mukaan saksalaiset olivat pyytäneet suo-

malaisia liittymään Leningradin piiritykseen ja katkaisemaan Muurmannin radan, mutta Suomi oli ehdottomasti kieltäytynyt molemmista. Muurmannin radan katkaisemisesta kieltäytymiseen vaikutti varmasti myös se, että USA sanoi julistavansa Suomelle sodan, jos Suomi katkaisee radan. Joulukuussa 1941 saavutettiin Syvärin-Äänisen-Maaselän-linja, jonka jälkeen eteneminen pysäytettiin kaikilla rintamilla. Iso-Britannia julisti Suomelle sodan. Muut maat eivät tunteneet myötätuntoa Suomea kohtaan jatkosodassa niin kuin ne olivat tunteneet talvisodassa.

Nyt jatkosodassa radiosta on ruvennut tulemaan vapaampaa ja minun mielestäni viihdyttävämpää ohjelmaa. Suosikkiohjelmani radiossa on Suomisen perhe. On perustettu Päämajan viihdytystoiminta, joka huolehtii sotilaiden mielialojen ylläpitämisestä. Se järjestää esimerkiksi viihdytyskiertueita rintamalle, rintamaradioita, asemiesiltoja ja rintamateattereita.

Sain isältä kirjeen, jossa hän kertoi, että sota oli muuttunut asemasodaksi vuoden 1941 lopussa ja että sotatoimet olivat melko vähäisiä. Sotilaat rakensivat korsuja, urheilivat, opiskelivat ja tekivät puhdetöitä eli rakentelivat erilaisia esineitä ja jopa taloja. Lisäksi viihdekiertueet kiertelivät rintamalla järjestämässä esityksiä. Miehitettyyn Karjalaan on perustettu suomalaismielisiä kansakouluja. Karjalasta paenneet evakotkin olivat saaneet palata Karjalaan ja rakentaa kotinsa uudelleen. Joillakin tahoilla on herännyt ajatus Suur-Suomesta, johon olisi liitettynä myös Karjalan suomensuokuiset kansat.

Suomen tilanne on nyt alkanut muuttua, sillä Saksa on kärsinyt tappion Stalingradissa 1943 ja Suomen hallitus koetti solmia rauhan, jotta Suomi olisi saatu irtautumaan sodasta. Rauhaneuvottelut kuitenkin epäonnistuivat, koska rauhanehdot olivat liian tiukat ja Hitler vastusti Suomen irrottautumista sodasta ja Suomi oli riippuvainen Saksasta tuodusta viljasta. Nyt vuoden 1944 alussa Neuvostoliitto pommittaa ankarasti Helsinkiä, jotta saisi Suomen taipumaan omiin rauhanehtoihinsa.

Liittoutuneet ovat nousseet

maihiin Normandiassa ja se on vaikuttanut myös Suomeen, sillä Neuvostoliitto haluaa nyt päästä eroon Suomesta, jotta se voisi keskittää kaikki voimansa auttaakseen liittolaisiaan taistelussa natsseja vastaan. 9. kesäkuuta 1944 Neuvostoliitto aloitti suurhyökkäyksen, jonka tavoitteena oli vallata koko Suomi. Puna-armeijalla oli valtava määrä kalustoa ja kokeneita taistelijoita. Sekasorrossa suomalaiset joutuivat vetäytymään. Kun Suomen hallitus kyseli Neuvostoliitolta rauhanehtoja, Neuvostoliitto vaati ehdotonta antautumista, joka olisi merkinnyt käytännössä itsenäisyyden menettämistä. Tilanne oli epätoivoinen ja siksi suomalaiset pyysivät apua Saksasta. Saksa lupasi antaa aseita, jos Suomi solmisi liittosopimuksen. Presidentti Ryti allekirjoitti henkilökohtaisesti sopimuksen, jonka mukaan Suomi ei solmi rauhaa ilman Saksan lupaa. Saksalaisten antamien aseiden avulla Neuvostoliittolaiset onnistuttiin pysäyttämään Talin ja Ihantalan verisissä taisteluissa. Sen jälkeen Ryti erosi, jotta Saksan ja Suomen välinen sopimus raukeaisi ja Suomi voisi solmia rauhan Neuvostoliiton kanssa. Eduskunta valitsi presidentiksi Mannerheimin, joka solmi syyskuussa rauhan Neuvostoliiton kanssa. Sota on vihdoin ohi. Myöhemmin voidaan todeta, että jatkosota oli ainoa sota, jossa Suomi tarvitsi propagandaa pitämään taistelutahtoa yllä. Propagandan avulla pyritään muokkaamaan ihmisten mielipiteitä ja parantamaan taistelutahtoa. Jatkosodan aikana Suomessa esiintyi jopa rintamarkuruutta, joka yleensä johtui tosin vain hermojen menettämisestä.

Moskovan välirauhan ehdot ovat hyvin ankarat. Suomi joutuu maksamaan 300 miljoonaa dollaria sotakorvauksia ja talvisodassa menetettyjen alueiden lisäksi Suomi menettää Petsamon ja Porkkala

on vuokrattava Hangon liäksi. Lisäksi meidän on karkotettava saksalaiset pois Lapista, supistettava armeijaa lakkautettava fasistiset järjestöt ja tuomitava sotarikolliset.

Sota ei ole Suomen kannalta vielä aivan ohi. Moskovan välirauhan ehdoissa sanotaan, että Suomen on ajettava saksalaiset

pois Lapista, eivätkä saksalaiset suostu lähtemään pois vapaehtoisesti. Niljakkeet haluavat kostaa meille.

Lapin sota oli melko nopeasti ohi, mutta perääntyessään saksalaiset polttivat miltei koko Lapin maan tasalle. Taisteluita saksalaisten ja suomalaisten välillä oli melko vähän. Lappilaisille on varmasti kurjaa kun he palattuaan kotiin näkevät kotinsa poltettuina maan tasalle.

Sodissa kuoli noin 88 000 sotilasta ja siviilejä kuoli pari tuhatta. Pysyviä vammoja sai noin 57 000 sotilasta, joista 10 000 jäi täysin työkyvyttömiksi.

Sodan jälkeen liittoutuneet lähettivät Suomeen valvontakomission valvomaan Moskovan välirauhansopimuksen täytäntöönpanoa. Vaikka tappio vaivasi mieltä, oli ankaria rauhanehtoja alettava toteuttaa. Välirauhan sopimuksessa sanottiin, että fasistiset järjestöt oli lakkautettava. Neuvostoliittolaiset tulkitsivat suojeluskunnat, Isänmaallisen Kansanliikkeen, Akateemisen Karjala-seuran ja Lotta Svärd-järjestön fasistisiksi ja ne on nyt lakkautettu. Enpä voi enää liittyä suojeluskuntien poikajärjestöön. Välirauhan sopimuksessa sanottiin myös, että sotasylliset on tuomittava. Suomen sodanaikaista hallitusjohtoa ei kuitenkaan voitu heti asettaa syytteeseen, sillä he eivät olleet rikkoneet Suomen lakeja. Eduskunta joutui säätämään sotasyllisyyslain, jonka mukaan sodanaikainen hallitusjohto, presidentti Ryti mukaan luettuna, voitiin tuomita. Jos sotasyllisyyslakia ei olisi säädetty, olisi heidät tuomittu Moskovassa luultavasti kuolemaan. Minusta sotasyllisyyslaki on todella epäoikeuden mukainen, sillä se on säädetty jälkepäin ja sillä haluttiin vain rankaista sodan hävinnyttä maata.

Ehkäpä elämä palautuu vielä joskus ennalleen...

Lähteet: Historian Tuulet 8 ja <http://www.yle.fi/kouluportti/ullakkokomppania/>

Oskari Timgren

Kotimäen koulu
Littoistentie 500
20660 Littoinen
Opettaja Outi Kalliotie

Kaatunut taistelussa isänmaan vapauden puolesta...

Oli 21.heinäkuuta vuona 1944. Jatkosodan taistelut raivosivat Karjalassa lähellä Iломantia. Liusvaarassa sotamies Sakari Suomi haavoittui vaikeasti kranaatinsirpaleista. Hänet vietiin joukkosidontapaikalle, miltei jäi vihollisen mottiin. Sen jälkeen hänestä ei enää kuultu mitään. Sotamies Sakari Suomi oli mummuni isää.

"Kirjoitan nyt pienen kirjeen koska on nipin napin aikaa. Olemme hyökänneet ja menneet eteenpäin. Nykyisin on kauheita marsseja, eilen marssimme uupuneina ja nälkiintyneinä yli 50 kilometriä. Ja kannoimme aseet ja patruunat. Marsimme yhtämittaa toistakymmentä tuntia, viiden minuutin taukoja oli väliin. En muuta tiedä, mutta kyllä sota on kauheata. Ei sitä voi kuvitella eikä passaa puhua sodan kauhuista. Saa puhua ne harvat, jotka jäävät eloon". Ote Sakari Suomen kirjeestä vaimolleen Esterille vuodelta 1941 elokuun lopulta.

Kirjeitä on säilynyt muutamia ja niissä isopappani kertoo oloista rintamalla. Välillä on 40 asteen pakkasia ja sitten taas kauniita kesäpäiviä. "Ryssän" kanssa on "erimielisyyksiä" tai sitten rauhallista. Koti-ikävä ja huoli läheisistä sekä kotipuolen maataloustöiden sujumisesta vaivaa mieltä. Hän on myös kiitollinen rintamalle saamistaan paketeista, villasukista, kirjoitustarpeista, voista, tupakasta ja korvikkeesta.

"Eiköhän tämä sotakin jo tänä kesänä loppu, kun ne joka paikassa nyt jo alkavat tapella. Ei nyt pääse enää ketään lomalle, että en minäkään sinne juhannuksena pääse, nyt on lomakielto koko armeijassa, saapa nähdä miksi tämä tilanne muuttuu syksyn puolla voi olla taas rauhallista, jos sota

ei ennen loppu".(Kirje kesäkuulta 1944).

Viimeinen viesti häneltä oli kortti, joka oli päivätty kaksi päivää ennen hänen haavoittumistaan. "Kirjoitan sitten kirjeen, kun tulee parempaa aikaa. Monin terveisin Sakari".

Isomummi Ester yritti selvittää useamman kerran miehensä kohtaloa. Esikunnan asiakirjoista selvisi, että hän jäi vaikeasti haavoittuneena tai haavoihinsa kuolleena vihollisen käsiin.

Kun vankeja sodan jälkeen palautettiin, isomummi kävi asemalla junia vastassa, mutta oma mies ei tullut koskaan. Vuonna 1947 hänet julistettiin kuolleeksi ja siunattiin poissa olevana Kiukaisten sankarihautaan.

Isomummi sai Mannerheimin allekirjoittaman kirjeen: "Velvollisuutenani on ilmoittaa, että Sakari Johannes Suomi on kaatunut taistelussa isänmaan vapauden ja kaiken sen puolesta, mikä meille on pyhää ja kallista. Lohduttakoon teitä tietoisuus, että olette antaneet Suomelle kalleimman uhrin". Isomummustani tuli soteleski ja kahdesta pienestä tyttärestä sotaorpoja. Kotitalon rakentaminenkin jäi kesken.

Isotätini, toinen niistä pienistä tyttäristä, on selvittänyt sotajan tapahtumia ja kertonut niistä meile nuoremmille. Olemme saaneet säilyneistä kirjeistä kopiot ja meillä on myös Kiukaisten sankarivainajista tehty kirja sekä historiankirjat isopappani rykmentin vaiheista.

Näiden asioiden tietäminen merkitsee minulle hyvin paljon, koska ne koskettavat oma sukuni. Se, että Suomi on itsenäinen maa, on entistä kauniimpi ja selkeämpi käsite, sillä näiden tietojen perusteella ymmärrän paremmin, mitä se on vaatinut heiltä kaikilta, olivat he sitten rintamalla tai kotona.

Olen ylpeä, että isopappani on ollut puolustamassa Suomea.

Anni Ruohomaa

Euran yläaste,
Savikontie 11, 27510 Eura
Vastaava opettaja:
Marjo Lampi

**Kuljetus
Risto Putkinen Oy**

Joensuu

**Konekorjaamo
Riikonen Oy**

Joensuu

IJ rahtikeskus oy

PURONSUUNKATU 1 A 2, 80160 JOENSUU
PUH. 013-312 011, FAX 013-312 010, GSM 040-751 2951

Säilyttäkää tämä maa

Kansallisena veteraanipäivänä 27.4. liput nousevat salkoon. Yläkoulussa oppitunneilla keskustellaan veteraanien tekevästä työstä Suomen hyväksi. Alakoululaisille kerrotaan veteraaneista. Sukupolvemme ei ole unohtanut heitä.

Jos pieneltä lapselta kysyttäisiin, mikä olisi kamalinta mitä hänelle voisi tapahtua, monen vastaus olisi vanhemman menetyks. Se oli hinta, jonka moni joutui maksamaan vapaan isänmaan puolesta. Oma isoisäni tuntee sodan kauheet: Hänen isänsä joutui sotaan ja lopulta katosi. Hän kertoi omat muistonsa:

”Oli vuosi 1939. Isä tuli kotiin kylältä lehti kädessään kertoen, että sota on alkanut. Heti ei käynyt käsky sotaan johtuen pienen vamman aiheuttamasta vapautuksesta. Jatkosodan alkaessa vuonna 1941 hänetkin määrättiin sotaan Rukajärvelle. Se oli karvas pala meille kaikille: äiti joutui selviämään yksin minun ja kolmen muun lapsen kanssa. Ei ollut muuta mahdollisuutta kuin jaksaa, vaikka ääriajoina käytiin. Ikävää lievitti isän satunnaiset vierailut, kunnes vuoden päästä tuli tieto, että hän oli kadonnut. Se oli perheellemme isku vasten kasvoja. Silti jaksettiin uskoa, että kyllä meidän isä vielä palaa. Hänen on pakko. Mutta hän ei enää koskaan palannut. Kamalinta oli, kun ei voitu tietää, mitä hänelle oli tapahtunut. Vasta vuosikymmenien päästä saimme tiedon hänen lopullisesta kohtalostaan. Isäntäni ei koskaan tullut varsinaista veteraania, vaan hänestä tuli sankarivainaja.”

”Muistosi on yhä kuolematon, sankari-isäni.

Sammu ei kynttilän lämmin liekki, oot jälleen luonamme.

Pienen hetkisen vaan, luonas

olla näin saan, oisko hetkeä kauimpana. Muisto kuolematon, kaipuu sammumaton, olet sankari sankarien.”

Aihe on edelleen arka isoisälteni. Sota jätti jokaiseen sinä aikana eläneeseen pysyvät jäljet. Eläkeikään saavuttuaan hänen kokemuksistaan alkoi syntyä lauluja. ”Olen aina ollut musiikallinen ja pitänyt sävellyksestä ja sanoituksesta. Isän menetyks ja sota itsessään ovat jättäneet jäljet, joiden takia halusin alkaa kirjoittamaan. Halusin myös osoittaa omaa kunnioitustani veteraanien tekemälle arvokkaalle työlle maamme itenäisyyden puolesta.” Laulusta paistaa ikävän tuska sekä vapaan isänmaan ja veteraanien kunnioitus. Hänen laulunsa ovat saavuttaneet näkyvyyttä ja ne soivatkin monissa veteraanijuhlissa. Muutenkin isoisäni on ollut ahkerasti mukana veteraanityössä: Hän on muun muassa ollut monta vuotta Kannuksen sotaveteraanijyhdistyksen sihteerinä sekä kuuluu Pohjanmaan sotaorpojen lauluryhmään, joka esiintyy monissa veteraanitilaisuuksissa eri puolilla Suomea.

”Kunniaa nyt torvet soittakaa, tervehdimme teitä urhot sotilaita
Kunniaa, nyt kaikki laulakaa, kun siihen yhtyy tänään koko Suomenmaa

Kerran te lähditte kun kutsui Isänmaa, puolustamaan rajaa, jota loukata ei saa. Uhrinne raskas oli, säilyi tämä maa, siksi teemme tänään teille kunniaa ”

Sukupolveni voi olla joskus vaikeaa ymmärtää isänmaan merkitystä ja veteraanien työtä, koska emme itse ole eläneet sodan aikaa. Laulujen avulla pystymme kuitenkin sisäistämään sodan tuskan ja sen työn, minä veteraanit ovat tehneet isänmaamme puolesta. Ja hinnan, jonka siitä olemme joutuneet maksamaan. Hinta, jonka muun

muussa oma isoisäni tuntee.

”Tänään nousevat siniristit salkoon, sulle muistutus se olkoon. Poika tään maan sä saat, siskos kanssa sen jaat, Olkaa työssä ja toimessa ain onnekkait.

Tänä päivänä sulle huudan: Eläköön, eläköön, eläköön”!

Arvostus veteraaneille näkyy omalla paikkakunnallani. Täällä toimii sotainvalidien ja -veteraanien kuntoutuskeskus. Nuorten arvostus veteraanien tekemälle työlle näkyy täällä, sillä olemme antaneet tukemme ja lahjoittaneet koulumme taksivärkkirahoja useampana vuotena veteraanien kuntoutukseen. Sukupolveni osoittaa kiitoksensa.

”Tää maa meille arvokkain lahjamme on sen arvo on kansallemme mittaamaton. Sen eestä on miespolvet uurastaneet ja sukupolvet uudet kasvattaneet. Te säilyttäkää tämä isien maa, tää äitimme maa ja lastemme maa.

Sitä rakentakaa, sitä rakastakaa, sen vapauden puolesta toimikaa.”

Sotaveteraanien työ kiteytyy äskeisiin isoisäni kirjoittamiin sanoihin, Vapaa Suomenmaa on meille arvokkain lahja, jonka olemme saaneet. Sen eteen on tehty työtä, sen eteen ovat miehet kaatuneet, sen eteen on koko kansa antanut panostuksensa. Meidän tulee säilyttää tämä maa ja antaa arvo sille, mitä sotaveteraanit ovat vapaan maamme vuoksi tehneet. Sitä rakennamme, sitä rakastamme. Sille arvon annamme.

Krista Salmela

Juhani Vuorisen koulu
Kannus

Kirjat

Sodanajan rajamiesten perinnetyön historia valmis

Jukka Partanen, Juha Pohjonen: ASEVELJEYS KESTI JA KANTAA Sodanajan rajajoukkojen perinnetyön historia, julkaisija Sodanajan rajamiesten perinnetyömiikunta, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2007, ISBN 978-952-92-1484-6

Sotaveteraanien ja koko kansan yhteisten sotaponnistelujen perinteen vaaliminen on siirtynyt ja siirtymässä seuraaville sukupolville. Siksi on erinomainen asia, että myös siitä, kuinka tämä perinnetyö on saanut alkunsa ja kehittyneet, on kirjoitettu oma historiansa.

Ilmeisesti päänavaajana tällä saralla on juuri sodanajan rajamiesten perinnetyömiikunnan aloitteesta tehty kirja ASEVELJEYS KESTI JA KANTAA. Kirjan luettuaan vahvistuu se käsitys, että rajamiehet olivat myös perinnetyömiikunnan aloittamisessa lähes ensimmäisinä liikkeellä. Erillisosasto Petsamon eli Luton miehet järjestivät nimittäin ensimmäisen asevelitapaamisen jo v. 1947. Tuossa tapaamisessa oli mukana myös joukko-osaston sodanaikainen päällikkö, silloinen Lapin Rajavartioston komentaja eversti Antti Pennanen ja siitä lähtien on Rajavartiolaitoksen ja Rajamme Vartijain säätiön tuki ollut kaikenlaiselle perinnetyömiikunnalle jatkuvaa ja laaja-alaista.

Perinnetyömiikunta on vuosien varrella kokenut monenlaisia muutoksia ja se oli varsinkin 1960- ja -70-luvuilla poliittisista syistä melko näkymätöntä. Kirjassa kuvataan monipuolisesti toiminnan kehittymistä ja laa-

jenemistä mitä moninaisimmille aloille. Asevelitapaamisista toiminta alkoi ja toisessa päässä ovat aseveljien muistamiset heidän saadessa kutsun viimeiseen iltahuutoon.

Tekijät luettelevat kirjassa suuren joukon lukuja ja päivämääriä, silti perinnetyön ”pitkän linjan” kuvaus säily jäntevänä. Lukemista helpottavat myös tietoisuudet, joissa kuvataan tarkemmin erilaisia perinnetyöhön liittyviä käsitteitä ja esineistöä. Kirjassa on runsas kuvitus.

Kirjassa on myös henkilöhaikemisto, josta selviää, ketkä ovat olleet erityisen aktiivisia käynnistettäessä sodanajan rajamiesten perinteen vaalintaa. Toimeliaita ovat olleet mm. perinnetyömiikunnan vanhin, oltermanni, kenraaliluutnantti Yrjö Kärkäinen, puheenjohtaja, opetusneuvos Antti Henttonen ja jo edesmennyt Suomen Sotaveteraaniliiton kunniapuheenjohtaja, varatuomari Simo Kärävä.

Simo Kärävän mielestä oli tärkeätä saada myös perinnetyön historia talteen ja hän kannatti lämpimästi sodanajan rajajoukkoja koskevan perinnetyön historian kirjoittamista. Itse asiassa Simo Kärävän käden jälki näkyy kirjan rakenteessa, kun ”kirjoittajien ja perinnetyöryhmän ensimmäisessä kokouksessa 23.1.2004 hyväksyttiin hankkeen keskeisimmät suuntaviivat Simo Kärävän aiemmin laatiman aihepohjaisen muistion pohjalta”.

Ystävänä Simo ei ehtinyt nähdä kirjaa valmiina. Uskon, että hän olisi ollut tulokseen tyytyväinen.

Esko Vuorisjärvi

Maansiirto ja Kuljetus Piitulainen Oy

Joensuu

Kuljetusliike Osmo ja Jarkko Kokko Ky

Joensuu

Refrigo Oy

Jyväskylä

Hannu Walinen: Minun sotamuistelmani. ISBN 978-951-98801-7-4. Weinco Grafiska AB Sverige 2007. 140 sivua.

Hannu Walisen sotakokemukset alkavat jatkosodan tapahtumista sodan alussa, kutsunnoista ja palvelukseen astumisesta ja päättyvät kotiuttamiseen. Sotatie kesti lähes kolme vuotta. Kirjan alussa on kuvauksia koulutusvaiheesta Hyvinkäältä ja Hyrynsalmelta. Nuorille miehille sattuneita ta-

pahtumia ja seikkailuja kuvataan aidosti. Rintamalla tapahtumat muuttuivat vakavammiksi. Taiseluiden kuvaukset, vanginsieppaukset, kolme haavoittumista ja usean itselle tapahtuneen läheltä piti tapauksen kerronta on vakuuttavaa luettavaa.

Kirja ei pyri olemaan sotahistoria, mutta antaa hyvän kuvauksen miten yksi mies näki ja koki sodan. Kirja on itselleni kiintoisaa luettavaa. Siinä esiintyy isäni, joka palveli samassa yksikössä kirjoittajan kanssa. Kirjassa

Toimituskunta PORKKALA - tapahtumien keskellä

Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitoksen julkaisu, MpKK 2007, Sivua 154, Kuvia, karttoja, ym. ISBN 978-951-25-1742-8.

Porkkala oli 1950-luvulla piikki suomalaisten povessa, kun silloinen Neuvostoliitto piti sitä hallussaan ja perusti sinne vankan sotilastukikohdan. Onneksi asetekninen kehitys osoitti, ettei sen omistaminen ollut Neuvostoliiton asevoimille välttämätön. Sehän palautettiin Suomelle tammikuussa 1956 ilmeisesti tarpeettomana, mutta siitä tehtiin politiikassa eräänlainen hyvän tahdon ele Suomelle.

Nyt siitä on tehty ties kuinka mones kirja. Mutta tuskin monellakaan teoksella Porkkalasta on niin kivikova kirjoittajajoukko kuin tällä Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitoksen kustantamalla ja julkaisemalla historiateoksella: Jarmo Nieminen (ko laitoksen johtaja), Jari Leskinen, Petteri Jouko, Kimmo Rentola, Martti Favorin ja Juhani Suomi. Ja kun toimituskunnassa istuivat Jyrki Iivonen, Martti Turtola, Heikki Aaltonen, Jarmo Nieminen ja Maaret Eloranta, niin jälki on todella korkeatasoista, mutta huom. sen teksti on kaukana asioita pyörittävästä ”tutkimustekstistä” eli Porkkala tapahtumien keskellä on helppoa lukea ja myös omaksua niiltä osin, kuin ketäkin kiinnostaa.

Teos jakautuu oikeastaan seitsemään osaan: Esipuhe, johon on sijoitettu pääministeri Matti Vanhasen ja puolustusministeri Seppo Kääriäisen puhevuorot Porkkala-seminaarissa tam-

mikuussa 2006, Jarmo Niemisen artikkeli moni-ilmeisestä Porkkalasta, perenteesi, jossa Jari Leskinen, Petteri Jouko, Kimmo Rentola ja Martti Favorin tarkastelevat ja arvioivat Porkkalaa Neuvostoliiton kannalta lähestymisen aihetta hieman eri näkökulmista, Juhani Suomen teemana on Porkkalan palauttaminen osikolla palautuksen suomalainen ulottuvuus, valokuvia vuodelta 1956 sekä Martti Favorinin tarkastelu vuokra-alueen tiestä takaisin Suomelle. Teoksen päättää vuokra-ajan biografia, johon on koottu runsas joukko teoksia, opinnäytteitä ja lehtiartikkeleita. En kuitenkaan ymmärrä, miksi Valittujen Palojen sotiamme käsittelevät teokset on täysin unohdettu luettelosta? Nehän eivät ole tutkimuksia, mutta ne on laadittu lähteisiin perustuen. Pitävätkö tutkijat niiden antia liian vähäarvoisina, vaikka ne on kirjoitettu juuri tutkijoiden teoksen perusteella? Esimerkiksi Eino Kekäläiseltä on mainittu vain SAL:n juttu, vaikka hän kirjoitti Tuntemattomaan sotaan laajemman kirjoituksen Tuntematon Porkkala?

Mutta summa summarum, tämä teos on ajankohtainen ja lähihistoriaamme valaiseva, Porkkala oli aikanaan todella piikki Suomen lihasa ja vasta sen palauttaminen teki maastamme vapaan, joskin Karjalan ongelman takia tynkä-Suomen. Karjalankin palauttamisesta liikkui hurjia huhuja syksyllä 1955, mutta tuloksena olikin Porkkalan palauttaminen.

Anssi Vuoremaa

Samaa unta Kihlaparin kirjeitä sodan keskellä

Samaa unta kuvaa kahden nuoren kirjeenvaihtoa jatkosodan vuosilta. Kirjeet muodostavat eheän kokonaisuuden. Lisäksi kirjassa valotetaan jatkosodan historiaa erilaisten dokumenttien avulla. Kirjeenvaihdossa käydyt keskustelut kirjallisuudesta, musiikista, filosofiasta ym. nostavat arjen yläpuolelle, pois sodan kurjuudesta. Vankumaton usko hyvään ja oikeaan, yhteiseen onneen ja tulevaisuuteen auttavat kestämaan sodan julmuuden, pelon ja puutteen.

Sinikka Paavilainen on espoolainen yhteiskuntatieteen ja sosiaalipolitiikan opettaja.

Kirjaa on saatavana hyvin varustetuista kirjakaupoista.

ISBN ja EAN 978-952-492-082-7
Sidottu, 380 sivua
Ovh. 29,90

Tarkennus

Kesäkuun Sotaveteraani-lehdesä esiteltiin kirjaa Tuntematon sota – Liettuan neuvostovastainen aseistettu vastarinta vuosina 1944-1953 Kirjoittajat: Dalia Kuodyte ja Rokas Tracevskis Suomentaja: Markus Aaltonen. Kustantaja: Veterator Oy

Kirjaa voi hankkia osoitteesta Vuoremaa@poliisikirja.fi tai kirjoittajalta 20 euron hintaan: Hannu Walinen Leppälamentie 23 – 11 as.1 39530 Kilvakkala puh. (03) 517 6153

lölle, jotka haluavat tutustua 15. prikaatin joukkojen sotatiehen tai sotatapahtumia mm. Syvärillä, Sammatuksessa, Aunuksessa ja Viteleessä.

Kirjaa on tilattavissa osoitteesta pohjolan@poliisikirja.fi tai kirjoittajalta 20 euron hintaan:

Hannu Walinen
Leppälamentie 23 – 11 as.1
39530 Kilvakkala
puh. (03) 517 6153

Markku Seppä

Meille ei synny lisää orjia

Sandra Kalniete: Tanssikengissä Siperiaan. Suomentanut Hilikka Koskela. WSOY, Juva 2007. 324 sivua.

Sandra Kalnieten äiti Ligita kuului niihin ”kauhun vuonna 1941” Latviasta itään kyyditettyihin, jotka kommu nistimiehitä leimasi neuvostovastaisiksi kansanvihollisiksi. Ligita Dreifelds oli tuolloin vangitsijoiden tullessa 14 -vuotias koulutytty, joka oli juuri saanut samettiset korkokengät osallistua tanssiaisiin. Niissä kengissä tuli lähtö vanhempien kanssa Siperiaan kaiken mandollisen inhimillisen kurjuuden ja kuoleman keskele. Matkalla perheet hajotettiin. Tieto Ligitan isän — kirjoittajan äidin isän - menehtymisestä kuolemanleirillä vielä samana vuonna saatiin vasta 1990.

Siperiassa syntyneen kirjoittajan isä Aivars Kalnietis puolestaan oli yksi niistä kymmenistä tuhansista pakkokollektivisoinnin yhteydessä keväällä 1949 vangituista, härkävau-nuihin sullotuista ja tuholaisina kuuden tuhannen kilometrin päähän Siperiaan kuljetetuista. Objoen rannalla Togurin kylässä kohdanneet karkotetut Aivars Kalnietis ja Ligita Dreifelds solmivat avioliiton 1951. Tytär Sandra syntyi seuraavana vuonna.

Teoksen tekijällä Sandra Kalnietellä — taidehistorioitsijalla - on komea poliittinen ura vapaassa Latviassa. Hän on ollut ulkoministerinä sekä edustanut maataan suurlähettiläänä Yhdistyneissä Kansakunnissa, Ranskassa ja Unescossa. Lisäksi hän on toiminut EU-komissaarina. Sivistyneellä ja kielitaitoisella tekijällä on ollut hyvät edellytykset arkistojen ja asiakirjojen sekä laajan lähdekirjallisuuden käyttöön. Niinpä teos on perhehistoriallisen aineiston ohella myös dokumentti Latviasta ja sen kohtalosta neuvostomiehityksen aikana.

Kalnieten teoksessa seurataan sekä äidin että isän puolen sukujen kohtaloa neuvostojärjestelmän kynsissä. Perhearkiston muisteluksiin, kirjeisiin ja läheisten haastatteluihin perustuva aineisto kertoo lukijalle siitä uskomattomasta kohtalosta, jonka länsimaisiin yksilön oikeuksiin tottuneet tavalliset ihmiset kokivat väkivaltaisen ter-

rorin uhreina. Matka Siperiaan alkoi härkävauunissa joiden lattiaan oli hakattu reikä luonnollisia tarpeita varten. Viikkoja kestäneen matkan aikana lukuisat vanhat, sairaat ja lapset menetyivät. Jatkossa normaalista elämästä temmatut ihmisten jouduivat kokemaan kärsimyksiä ja nöyryyksiä jotka ylittivät kaiken kuviteltavissa olevan. Lukijaa puistattavat tuskaiset muistelut nälästä, jonka pakottamana syötiin muun muassa tautiin kuolleita kotieläimiä, pilaantunutta kalaa sekä sammakoita ja rottia. Kirjoittajan äiti kertoo myrkkyyden kuolleiden rottien maistuneen pölyltä ja homeelta.

Kun kirjoittajan isä kävi rekisteröimässä 22.12.1952 syntyneen tyttärensä Sandran kyläneuvostossa, totesi komendantti, että jatkossa tytär on rekisteröitävä joka kuun 15. ja 30. päivä Kotiin palattuaan Aivars Kalnietis totesi: ”Meille ei synny lisää orjia”. Maaliskuussa 1953 Stalin kuoli ja jatkossa olot jonkin verran helpottuivat. Vuonna 1957 perhe pääsi muuttamaan neuvosto Latviaan. Terrorijärjestelmää sen kokeneet eivät kuitenkaan pitäneet yhdestä henkilöstä johtuvana, vaan katsoivat sen olevan sisäänrakennettu osa neuvostoyhteiskuntaa.

Sandra Kalnieten Tanssikengissä Siperiaan on käännetty jo yhdeksälle kielelle. Teos on palkittu sekä Ranskassa että Italiassa. Kirjassa on kronologinen tapahtumaluettelo sekä perhesuheteita selventävä sukutaulu, jota lukijan kannattaa seurata alusta alkaen. Huolellisesta tutkimustyöstä kertovat runsas lähde- ja kirjallisuusluettelo sekä viitteet.

Antti Hannula

esiintyy monia nimiä, joista lapsesta saakka olen kuullut tarinoita. Näitä ovat mm. Iikka Seeteri, Kalle Salminen, Martti Lepistö, Esko Rintaseppälä. Viime vuosina olen muutamat näistä miehistä tavannutkin. Yksi nimi jää Hannun kirjassa mainitsematta. Hän väepeli Jakkula, jonka tapasimme Hannun ja isäni kanssa Sissipataljoona 3:n kesäpäivien yhteydessä Lumijoella muutamia vuosia sitten.

Sissipataljoona oli muodostettu jatkosodan alussa Oulun alu-

een miehistä. Hannu Walinen, isäni muutamien muiden ohella tulivat joukkoon täydennysmiehinä. Kannakselle siirretty joukko sai nimekseen 15. prikaatin ensimmäinen pataljoona.

Kirja on erinomaista suvun sotaveteraanien perinneyötä. Erityisesti se palvelee Walisen sukua, mutta antaa monia tarpeellisia tietoja usealle muulle perhekunnalle mm. omalle suvulleni. Suosittelen kirjaa luettavaksi sotatapahtumista kiinnostuneelle. Eniten se antaa henki-

	JaSe Kaivuu Oy Lahti	Sisustuspalvelu Matti Hilden Oy Lahti
Kasit Oy Laihia	Puutavaraliike Y.Kan- gassalmi Laihia	Lai-Teräs Mäkinen Ky Laihia
Premetals Ky Laitila	Linnamäki Steel Oy Lammi	Reskator Oy Lapinjärvi
T:mi Kari Kauvo Lapinjärvi	 LAPPEENRANTA	Kesämäen Leipomo Oy Lappeenranta
Automaalaamo Jukka&- Hytti Oy Lappeenranta	Pertti Kautonen Oy Lappeenranta	Pohjanmaan Remonttipalvelu Ky Lapua
Help-Tuote Oy Launonen	Tampereen Konepalvelu Oy Lempäälä	Rannan Teollisuuskone Oy Leppävesi
Pertti Koponen Leppävirta	Liedon Kuljetus Oy Lieto	Tasoite-ja Maalaustyöt Nikula Ky Lieto
Kuorma-autoilija Matti Vainio Lieto	Kuorma-autoilija Jan Holmberg Liljendal	Lohjan Ruosteenesto Ky Lohja
Parkettiexpertti Mauri Kuivakangas Oy Lohja	Rakennus Laukka Oy Lohja	Kauniston Sora Oy Loimaa
Tomas Oy Ab Loviisa	LT-Rakennus Loviisa	Rakennusliike Raktek Kukkia Oy Luopioinen Puh. 040-540 9305
Transmar Ab Maarianhamina	Ablemans Oy Masku	Etelä-Savon Lasken- ta ja Konsultointi Ky Mikkeli
Lumec Oy Muhos	Maansiirto Asko Hyvärinen Oy Muhos	Maanrakennus Aappo Laitinen Ky Muhos

**Tilausliikenne A.Kainu-
lainen Oy**Muurame
Puh. 014-373 1051**Sähköasennus
Mikko Suojanen**

Muurame

**Wallius
Hitsauskoneet Oy**

Muurla

Autopaku OyMyllylampi
puh. 0400-742 467**Mäntsälän Uunimaakari**

Mäntsälä

FinnSupra OyMäntsälä
www.finnsupra.net**Pihkis Oy**Mänttä
www.pihkis.com**Hotinen Ky**

Mäntyharju

**Etelä-Savon
Kunnossapito Oy**

Mäntyharju

Aktiivi-Isännöinti OyMyllykiventie 3, Naantali
Aurakatu 12, Turku
puh. 044-533 4020**LTT-Tekniikka Oy**

Naantali

Naficon Liitin Oy

Nauvo

AK-Talomaalarit Oy

Nokia

Appcom Oy

Nokia

HV Sähköasemapalvelut OyNokia
www.hvsahkoasemapalvelut.fi**Digitekno Oy**

Nummela

Raksajevi

Nummela

Laatumetalli Oy

Nummela

T:mi LJA Mäkelä

Nuoramoinen

**Automyynti&Maalaamo
T:mi Esa Kaartinen**

Nurmes

**Kiimingin
SORA OY**
Koneite 30, 90630 OULU
Puh. 08-530 7068
08-530 6678
Fax 08-530 6679**BW Hotelli Apollo**Asemakatu 31-33, 90100 Oulu
Puh. (08) 522 11, www.hotelapollo.fiMoreenitie 2, 90630 Oulu
Puh. 020 7910 500**Ruskon Metalli ja
Kuljetus Oy**

Oulu

Työkalutori Oy

Oulu

**Insinööritoimisto
Erkki Hienonen Oy**

Oulu

Oulun Moniasunnot Oy

Oulu

Haurun Jäte-Auto

Oulu

Video- ja Multimediatuotanto
Teknologiantie 5
90570 Oulu
puh. 040 310 0500
fax. 042 310 0500
www.videcam.com**JP-Matic Oy**

Oulu

Oulun Kuorirakenne Oy

Oulunsalo

Jegro Oy

Paimio

**Palokan Kuljetus ja
Kiinteistö Oy**

Palokka

Wendal Quality Oy

Parainen

**Kuljetus
Timo Hartikainen Ky**

Peltosalmi

Ahojärven Maansiirto

Pertteli

Maansiirto Tujunen

Pieksämäki

VPM-Kuljetus Oy

Pieksämäki

ESSOPielavesi
Puh. 017-861 213**Meri-Porin Rakennus Oy**

Pori

ML-Control Oy

Pori

Rakennuspalvelu P.Henriksson Oy

Porvoo

Sandströmin Nosto ja Kuljetus Oy

Porvoo

SuurSuomen Muurimestarit Oy

Porvoo

Rakennuspalvelu Risto J.Hämäläinen

Porvoo

70 vuotta palvelua
Kelloseppäliike Naamanka Ky
Jukolantie 2, 93100 PUDASJÄRVI
Puh. (08) 822 084**T:mi Matti Simola**

Pukkila

Puuppolan Puu Oy

Puuppola

Metsäkoneyhtymä M&M Kolin Ay

Pyhtää

Kuljetus Raimo Suihko

Pyhäselkä

T:mi M.Pohto Motorsport

Raahe

Habilux Oy

Raisio

Liikenteenharjoittaja Pasi Ranta

Rauma

R-Sarkon Oy

Rauma

Kaivinkonetyöt A.Ollikkala

Renko

Kuljetusliike Harri Vepsä Ky

Riihimäki

Kuljetus Ventola Oy

Riihimäki

Maanrakennus Javanainen Ay

Riihimäki

Jarantec Ky

Rovaniemi

Roin Tili- ja Veropalvelut Ky

Rovaniemi

Suurkiitokset Teille Sotaveteraanit!
Raimo Hakkarainen Oy
Mustijärventie 25, Ruutana
Puh. 03-358 3100**S-Kojeisto Oy**

Savonlinna

Saimaa Power

Savonlinna

MPT Kuljetus Oy

Savonlinna

Seinäjoen Kaatopaikkakoneet Oy

Seinäjoki

Toivalan Konepaja Oy

Siilinjärvi

Rakennus ja Saneeraus S.Halme Ky

Siltakylä

**Kaivuupalvelu
M.Viitanen Oy**

Sipoo

**Sorat ja Murskeet
Kourla Oy**Somerniemi
puh. 0400-635 797**Taksi Toni Pikkusilta**Sulkava, Lohilahti
Puh. 0400-404 020**Konehuolto
P.Orenius Oy**

Suolahti

Evox Rifa Oy

Suomussalmi

T:mi Jukan TaksiTaavetti
puh. 0400-271 276**Pajuniemi Oy**

www.pajuniemi.fi

A.Berglund Oy

Tammisaari

**Tilitoimisto
Jyri Kosunen Oy**

Tampere

**Rakennustyö
Lännen Lokari**

Tampere

**Tampereen
Sähköpalvelu Oy****Konepaja Laikko Oy**

Tampere

Uimonen Oy

Tampere

TEVELLAViinikankatu 49 A, 33800 Tampere
Puh.03 - 380 5300
e-mail:myynti@tevela.fi, www.tevela.fi**Pirkanmaan Boxi Oy**

Tampere

RENTLIFT.FIHenkilönostimet
Tampere**Asennus Aran Oy**

Tampere

Sisurempa Ky

Tampere

NPE Kulplan OyTeollisuuden suunnittelu
TAMPERE**Tampereen
KA-Remontointi Oy**

Tampere

Remmitalo Virolainen Oy

Tampere

Oy Autotank Ab

Tampere

Teuvan Rakennuspalvelu

Teuva

PT-Works Oy

Toijala

Marconwest Oy

Turku

**Rakennuspalvelu J.Täh-
kää**

Turku

Kesämies Oy

Turku

**Turun
Saaristorakentajat Oy**

Turku

Trans Aarnio Oy

Turku

**Turun
Kenttärakentajat Oy**

Turku

Putkityö Mänkälä Oy

Turku

Turun Vapaavarasto Oy**Turun
Rakennusteline Oy**

Turku

**Insinööritoimisto
Arcus Oy**

Turku

www.turkuhalli.fi

T:mi Tapsa Service

Tuulos

**Kuljetusliike
Kaukolampi Oy**
Tuusula

J.Laakso Oy
Tuusula

Seepsula-Yhtiöt
Tuusula

Juhakari Maalaus Oy
Tuusula

**Kuljetusliike
Raimo Stenvall Ky**
Tuusula

Kuljetus Timo Niemi
Tuusula

Suikka Oy
Uusikylä

HYVÄÄ SYKSYÄ

Sematec Oy
Vaasa

**Graafinen Asennus
Tapio Koskinen**
Vahto

HKH-Kuljetus
Valkeakoski

PK-Metalli Oy
Vanhalinna
puh. 0400-783 286

Tehojakelu Oy
Vantaa

**Länsimäen
Kiinteistöpalvelu Oy**
Vantaa

JT-Carservice
Vantaa

Kiviasennus Damados Oy
Vantaa

Rahmqvist Avico Oy
Pälssitie 7 C, 01510 Vantaa, p. 09-424 2900
www.rahmqvist.com

Paul Rehn Ky/Kb
Vantaa

Pillari-Osat Oy
Vantaa

KM Betonilattiat Oy
Vantaa

Seppo Lehtola Oy
Vantaa

**Rakennuskoriste-Entisöinti
Heikura**
Vantaa

KT Timpuri
Vantaa

Maalaus Riha
Vantaa

Eforit Oy
Vantaa

EK-Lattiapinnoite Oy
Vantaa

Consello Consulting Oy
Vantaa

J-PV Kuljetus
Varkaus

Jätehuolto Arokivi Oy
Varkaus

**Koneurakoitsija
Matti Jaakkola**
Venesjärvi

Vecesteel
Veneskoski

**Kuljetusliike
Jani Lehtimäki Ky**
Vesilahti

Mineraalikuljetus Oy
Vieremä

**Maansiirto
J.Salminen Oy**
Vihti

Asiantuntevaa IT-ylläpitoa yrityksellesi

SAPI-GROUP KYVihti
Autamme kaikissa ATK-asioissa
Puh. 09-4259 8228**Skog Racing Service Oy**

Vihti

Rakennus Pateenik

Vihti

Remontti Hakulinen Oy

Hyvinkää

Tilitoimisto Suonranta Oy

Hyvinkää

Hyvinkään Multajaloste Oy

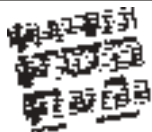
Hyvinkää

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE**ROVANIEMI****NAPAPIIRIN
HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS**Valtakatu 16, 96200 Rovaniemi
Puh. 016-333 1444, fax 016-333 1455

Hammaslääkäreiden yhteisvastaanotto, hammas- ja digitaalinen leukaröntgen sekä hammaslaboratorio Särky- ja muut äkilliset tapaukset sopimuksen mukaan Kelan SV-korvaukset veteraaneille suoraan

Dentia HammaslääkäritRovakatu 18, 96200 Rovaniemi
puh. 016 - 311 855 ja 016 - 344 656**SALO****SALON
HAMMASLÄÄKÄRIPALVELU OY**Vilhonkatu 11-13, II kerros, 24240 Salo
puh. 02-733 2211**Salon
Hammaslääkärikeskus Oy**Turuntie 8, 24100 Salo
puh. 02-727 6600**SAVONLINNA****HAMMASHOITOLA
WIISAUDENHAMMAS**Kauppakeskus Kastelli
Olavinkatu 53 (2.krs), 57100 Savonlinna
Puh. 015-511 60
Ukkoherrantie 15, 96100 Rovaniemi
Puh. 016-334 0400**SIILINJÄRVI****SIILIN
HAMMAS**
KAIKKI HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUT
P. (017) 4625 257Kuuluntie 2 71800 Siilinjärvi Fontanella II krs
Hammashoitoa nukutuksessa
www.siilinhammas.fi**SOMERO****Hammaslääkäri Lasse
Fjällström**Joensuuntie 36, 31400 Somero
puh. 02-748 7101**TAMPERE****Hammaslääkäriasema
Dentapex Oy**Enqvistinkatu 7, puh. 03 - 345 3372,
Sammon Valtatie 7, puh. 03 - 255 4519, TAMPERE**TAMPERE**HAKEUDU HOITOON ENNEN KUIN HAMPAASI
IRTOAVAT!
lensairauksien ja hampaiden tukikudossairauksien
erikoishoitoa ja ennaltaehkäisyä.
Myöskin muuta hammashoitoa.**Erikoishammaslääkäri HLT, FK
HILKKA HELOVUO**Tullintorilla, Hammareninkatu 2 A, Tampere
PUH: (03) 212 7129**PIRKANMAAN
HAMMASLÄÄKÄRIASEMA**

Hämeenkatu 7 B, 6. krs, Tampere

Marja Heinonen
puh. 03-212 3584Hanna-Mari Kairtamo
puh. 03-214 7480Anne Latvanne
puh. 03-212 3340Sami Kangas
puh. 03-214 6396**HAMMASLÄÄKÄRI
PÄIVI VIRTANEN**Puh. 214 8648, e-mail. paivi.virtanen@gmail.com
Hämeenkatu 14 C, 3. krs, Tampere**Hammaslääkärikeskus
Koskident**Koskikeskus 4 krs., Hatanpäänvaltatie 1
33100 Tampere
ajanvaraus puh. 03-3142 9900**Erikoishammaslääkäri
Irmeli Meriläinen**Hämeenkatu 13 B, 33100 Tampere
Puh. 03-212 2408**TURKU****Reijo Kari**
kliinisen hammashoidon
erikoislääkäri

Ajanvaraus klo 11-12 ja 16-17

hammaskari oy

Hämeenkatu 16 A 1, TURKU, puh. (02) 231 1710

Turun HammaslääkärikeskusHämeenkatu 2, (esteetön kulku liikuntarajoitteisille)
20500 Turku, puh. 02-2333 778**TURKU****Hammaspulssi**Humalistonkatu 11, 20100 Turku
Puh. 02 - 277 7000**Keskustan
Hammaslääkäripalvelu**Kauppiaskatu 11 E 44, 20100 Turku
puh. 02-251 7555Hyvältä
tuntuva
hymyPuutarhakatu 12, 4 krs.
20100 Turku
Puh. 02-2333 222**TUUSULA****Hyrylän
hammas****Hammaslääkärit :**Kelojarju Arto
Läärä MAIT, HLT
Nykänen Roy, EHL (oikomishoito)
Halonen Katri, EHL (oikomishoito)
Teronen Anneli, EHL (iensairaudet)
Lindholm Tom, Dos., HLT, EHL (suukirurgia)
Hyttiinen Pekka**Suuhygienistit :**Hiltunen Mirva
Ala-Tuori MinnaOs. Nahkurintie 2 A 04300 Tuusula
Puhelin (09) 275 5655
Faksi (09) 273 3122
info@hyrylanhammas.fi**VAASA****AJAN HAMMAS
TIDENS TAND**Hietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VAASA
Puh. 06-320 2700**VANTAA****Marttihammas
HAMMASLÄÄKÄRI**Maija Partanen, Ari Kilpi, Tiina Kokora
© 878 7930, Martinlaakso, Kivivuorentie 4**VARKAUS****Varkauden Tekaripaja Oy,
Erikoishammasteknikot
Soili Hyvönen ja
Keijo Pesonen,**Kauppakatu 11, 78200 Varkaus,
puh. 017-552 8660 ja
Leppävirta puh. 017-554 2350

Sotaveteraaniliiton golfmestaruuskilpailut pidettiin Porrassalmella 15.8. Annilan Golf-keskuksessa. Kuvassa joukkuekilpailun voittanut Lahden joukkue. Vasemmalta Pekka Linnavirta, Sulo Antikainen, Niilo Niemi.

Sarja: LP/SCR, Lyöntipeli Scratch, Punainen Kierros 1

Pelaaja	Seura	Out	In	V6	V3	V1	+/-	Tulos
1 Antikainen Sulo	LG	39	44	31	15	6	-2.0	83
2 Linnavirta Pekka	LG	50	45	31	14	4	0.1	95
3 Ruotsalainen Tenho	VG	46	49	33	15	5	0.1	95
4 Määttä Olavi	TGK	52	47	34	15	6	0.1	99
5 Niemi Niilo	LG	47	52	37	19	5	0.1	99
6 Ahtila Tauno		50	50	33	16	5	0.1	100
7 Oksanen Erkki	MGC	49	51	33	15	5	0.1	100
8 Lösönen Olavi	KarG	52	49	31	15	5	0.1	101
9 Evälahti Kauko	IG	50	53	36	17	7	0.1	103
10 Rantala Sulo	HGCC	48	55	38	19	5	0.2	103
11 Kontio Jaakko	GT	48	56	38	17	6	0.1	104
12 Sulkanen Olavi	LG	51	54	39	19	7	0.1	105
13 Heinonen Wilhelm	LPG	55	51	37	19	6	0.2	106
14 Lehtomäki Pentti	EGS	52	56	41	21	7	0.1	108
15 Kivikoski Aaro	LG	59	50	35	16	5	0.2	109
16 Heikinheimo Jaakko	LG	57	59	38	18	7	0.2	116

Sarja: LP/SCR, Pistebogey Hcp, Punainen Kierros 1

#	Pelaaja	Seura	Slope	Out	In	V6	V3	V1	+/-	Tulos
1 Antikainen Sulo	LG	16	23	18	12	6	1	-2.0	41	
2 Lehtiö Tauno	VGC	26	18	12	9	5	3	0.2	30	
3 Määttä Olavi	TGK	20	12	17	9	6	1	0.1	29	
4 Oksanen Erkki	MGC	21	15	14	11	6	2	0.1	29	
5 Ruotsalainen Tenho	VG	16	16	13	10	6	2	0.1	29	
6 Rantala Sulo	HGCC	23	17	12	8	4	2	0.2	29	
7 Kivikoski Aaro	LG	26	10	17	11	7	3	0.2	27	
8 Ahtila Tauno		19	13	14	10	5	2	0.1	27	
9 Evälahti Kauko	IG	22	15	12	8	4	0	0.1	27	
10 Heinonen Wilhelm	LPG	23	11	15	8	3	1	0.2	26	
11 Lösönen Olavi	KarG	18	12	14	12	6	2	0.1	26	
12 Kontio Jaakko	GT	21	16	10	7	4	1	0.1	26	
13 Sulkanen Olavi	LG	19	14	11	5	2	0	0.1	25	
14 Linnavirta Pekka	LG	11	9	15	11	6	3	0.1	24	
15 Niemi Niilo	LG	12	13	10	7	3	2	0.1	23	
16 Kemppainen Pertti	Tarina	26	10	10	6	3	3	0.2	20	
17 Lehtomäki Pentti	EGS	19	11	9	3	1	0	0.1	20	
18 Raatikainen Kalevi	MG	17	6	13	6	3	2	0.1	19	
19 Heikinheimo Jaakko	LG	24	9	9	7	4	0	0.2	18	

Sarja: NPB, Pistebogey Hcp, Punainen Kierros 1

Pelaaja	Seura	Slope	Out	In	V6	V3	V1	+/-	Tulos
1 Evälahti Else	IG	31	9	8	3	3	2	0.2	17

Sarja: Kannattajasarja, Pistebogey Hcp, Punainen Kierros 1

#	Pelaaja	Seura	Slope	Out	In	V6	V3	V1	+/-	Tulos
1 Kaitainen Eero	GP	14	17	16	11	6	1	0.0	33	
2 Eskeli Pentti	LG	19	17	15	7	1	0	0.0	32	
3 Koskelo Heikki	GP	9	18	13	9	6	3	0.1	31	

Joukkuekisa:

Joukkuekisan voitti Lahden joukkue jossa pelasivat Linnavirta Pekka, Antikainen Sulo ja Niemi Niilo. Joukkueen tulos oli 277 lyöntiä.

KANTTIINI – sanakilvan helppo sana

Kun sanassa on vain kaksi eri vokaalia ja kolme eri konsonanttia, ei näistä kirjaimista ole odotettavissa montaa vaihtoehtoa uusiksi sanoiksi. Niinpä nyt hyväksytyt sanoja saatiin vain 20:

akti, anti (2)
 inka, intti (2)
 kani, kaniini, kantti, katti, kina, kita, kitti (7)
 nainti, niini, nitin, niitti (4)
 taitin, taki, tina, tinka, tinki (5)

Kaikki osallistujat olivat mukana arvonnassa ja seuraaville lähetämme luvutun palkinnon, kaksois-CD-levyn, ”Sama kaiku on askelten”: Pessi Pöllänen, Kotka, Toivo Räsänen, Vartiala,

Rauni Sankala, Oulu. Onnittelut voittajille – nauttikaa kuulemastanne ja suositelkaa levyä ystäville.

Seuraava kilpailusana on **JUOKSUHAUTA**. Lähettäkää vastauksenne **9.10.2007** mennessä kirjeessä tai postikortilla osoitteeseen Sotaveteraanilehti, Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki, faksilla numeron (09) 6126 2020 tai sähköpostitse osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi

Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjeluoreen lisäksi ”sanakilpa” Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme upeaa valkoista kaulaliinaa.

Sanakilpaan voivat osallistua kaikki halukkaat, joten antakaa vinkki tuttavapiirissänne oleville.

Uolevi Lassander

Tiedotus Sotaveteraanigolfareille

Sotaveteraanit lähestyivät SUOMEN GOLFLIITON hallitusta ennen 16.6.2007 pidettyä hallituksen kokousta ja pyysivät golfliittoa muistuttamaan jäsenseurojaan vuonna 2004 antamastaan suosituksesta koskien sotaveteraaneille suositeltuja etuja Suomen golfkentille. Suomen golfliitonhallitus päätti tällöin kokouksessaan edelleen suositella jäsenseuroilleen,

että ne seuroina tai golfosakeyhtiöiden hallituksina päättäsivät alla mainittujen etuuksien myöntämisestä.

- Jäsenmaksut ja vuotuiset pelimaksut / vastikkeet
- Greenfeemaksut vieraskentillä joko veloittamatta tai 50 % alennuksella.

Suositus koskee vain sotiamme veteraaneja, jotka ovat jäseniä valtakunnallis-

sa veteraaniliitoissa ja omaavat rintamasotilas tai rintamapalvelustunnuksen. Tämä tunnus on esitettävä ajanvarauksen yhteydessä golfseuralle.

Sotaveteraanigolfareita kehoitetaan ottamaan asian esille oman seuransa päättäjien kanssa ja lisäksi lähiseurojen vastavien henkilöiden kanssa.

Kakerak

Värtsilä

Boxia Oy

Ylöjärvi
Puh. 03-235 5500, www.boxia.fi

Nakaran Kalanviljelylaitos Ky

Virolahti

Linjaliikenne Ykspetäjä Oy

Virrat
Puh. 03-4755 348 ja 0400-232 838

T:mi Harri Palttala

Ylihärmä

Puutavarayhtiö P&J Uusitalo

Yläne

Pajatyö Keskinen Oy

Ylöjärvi

Suomen Säiliöpääty Oy

Ylöjärvi

Virkistä muistiasi

1. Suomi haki syyskuussa 1947 YK:n jäsenyyttä, mutta ei tullut hyväksytyksi. Mitkä maat vastustivat?

1. USA
2. Ranska ja Iso-Britannia
3. Neuvostoliitto ja Puola

2. Suomi teki 24.5.1947 sopimuksen junaliikenteestä Neuvostoliitolle vuokratun Porkkalan alueen läpi. Minkä nimen kansa antoi tälle radalle?

1. Suomen pisin tunneli
2. Via dolorosa = tuskien tie
3. Raatteen tie

3. Hevonen oli suomalaiselle sotilaille tärkeä sotakumppani. Paljonko hevosia oli talvisodassa?

1. 27 000 hevosta
2. 49 000 hevosta
3. 64 000 hevosta
4. 83 000 hevosta

4. Lokakuun 9. päivänä 1939 J.K. Paasikivi lähti Helsingin rautatieasemalta Moskovaan neuvottelemaan Neuvostoliiton vaatimuksista tuhatlukuisen kansalaisjoukon saattamana. Mitä saattoväki silloin lauloi?

1. Kuullos pyhä vala
2. Jumala ompe linnamme
3. Maamme-laulu

5. Sotateollisuus tuotti jatkosodassa runsaasti varusteita – paidoista saappaisiin. Kuinka monta paitaa valmistettiin jatkosodan aikana?

1. 500 000 paitaa
2. 2 500 000 paitaa
3. 5 miljoonaa paitaa
4. 5,5 miljoonaa paitaa

6. Sotien säännöstelytalouden aikana suurimmat ravintoannokset annettiin ns. erittäin raskaan työn tekijöille. Kuka seuraavista ei kulu-
nut tähän ryhmään?

1. Metsätyöntekijä
2. Balettiansija
3. Ministeri

Oikeat vastaukset sivulla 63

Kuljetus J&J Oy

Vinkkilä

KILPAILUKUTSU

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ja Hämeenlinnan Shakkikerho järjestävät Suomen Sotaveteraaniliiton 16. shakkimestaruuskilpailut Panssariprikaatissa Parolannummella 15.-19.10.2007.

Mikäli osanottajia on korkeintaan 10, pelataan täydellinen turnaus, muutoin 7- tai 5-kierroksinen vajaakierroskilpailu osanottajamäärästä riippuen.

Mestaruuskilpailuun voivat osallistua Sotaveteraaniliiton sääntöjen mukaan yhdistysten varsinaiset jäsenet.

Ilmoittautumiset tulee lähettää 1.10.2007 mennessä osoitteella: Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak 15, 13130 Hämeenlinna tai sähköpostilla kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi.

Ilmoittautumisen yhteydessä on mainittava nimi, osoite, henkilötunnus ja auton rekisterinumero, jos tulee omalla autolla.

Osanottomaksu on 25,00 euroa, joka pyydetään maksamaan 1.10. mennessä K-H Sotaveteraanipiirin tilille 204718-144981, tiedonanto-osaan merkintä, shakki 2007.

Jokaiselle osanottajalle lähetetään viikko-ohjelma erikseen.

Saapuminen Panssariprikaatiin ja ilmoittautuminen upseerikerholla 15.10. klo 11.30 mennessä, jonka jälkeen majoittuminen.

Avajaiset ovat upseerikerholla klo 12.00 ja lounas varuskunnan muonituskeskuksessa klo 12.45.

1. pelikierros 15.10. klo 13.30-16.30 ja viimeinen kierros 19.10. klo 8.30-12.00.

Päätäjaiset ja palkintojen jako ovat 19.10. klo 13.00.

Osanottajille on varattu ilmainen majoitus Panssarikoululla ja ilmainen ruokailu prikaatin muonituskeskuksella.

Tervetuloa Parolannummelle
Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry

Syyskuun ristikko

		RVA KALLIO		RUOKAJUOMA		TIPPAAKAAN		GOLFALUSTOJA		sota- ruutu-	
		ULTI- MAA- TUMI							TARJO- US!	POKKI- NEN	
	RUUNE TAI SAULO			SOTI- LAIDEN PUOLUS- TAMIA				NAINEN SO- DASSA			UR- PO
	RÄIK- KÖNEN								ISOSIA		
	→										→
	→										→
	LIND- STRÖM	ALKO- HOLIA	ILÄNSI- LIITTO	ULKO- MASTA PUUTA					VÄSTÄ		KAPE- AHKO VÄYLÄ
	FYY- DNK- SONÄ				MEIN- LÄINEN KOUJA		RYY- NEJÄ	SANAN OSA ONNI		RAJ- DEEIN	
											KORU- KIVIA
											LÄHE- TYS- TÖSSÄ
	IRTO- OKSIA	Z Z	PYS- TYNÄ MAULI- LUT		TILI-	HEVONEN PUHAL- TAMA MÄLKI					-SUOLA
					SITÄ PITÄÄ TURVATA			aasi		LII- TERI	
			PEK- KARI- MEN								
	VIEK- KAUS										
	VANHA PARTISAANI		KOE		SUHO- MEN			IRANIN RAHIA			

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

FORSSA

FORSSAN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS

Hammaslääkärit: Pertti Sillankorva, Timo Pursiainen
Pekolanraitti 8 (katutaso), 30100 Forssa
Puh. (03) 422 4066

HELSINKI

Hammaslääkäri Hannu Cederberg

Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
Mustalahdentie 4, 00960 Helsinki
puh. 09-321 8388

Hammaslääkäriasema Deltadent

Hämeentie 29, 5 krs. Sörnaisten metroasema
00500 Helsinki, puh. 09-565 8850

Hammaslääkärit ARTO & RIITTA SNÄLL

Hämeentie 97-99 A, Hki 55, puh. 09-765 735
Kiiikkaistenkuja 1, 01800 Klaukkala, puh. 09-879 9003

Hammaslääkäri Esko Liukkonen

Malminraitti 16 D 16, 00700 Helsinki
Puh. 09 - 7001 8270

Helsinki Megadent Oy

Hämeentie 26 (katutaso) bussi ja raitiopysäkit oven edessä

• HAMMASKIRURGI • HAMMASTEKNIKKO •
KEINOJUURI ALK. 1800 EUR • SILLAT JA KRUNUT
PAIKKAUKSET • HAMPANVALKAISU

PÄIVYSTYS
24h

736 979

HÄMEENLINNA

HÄMEEN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY

Hämeenlinna, Turenki, Parola
Puh. 03-616 6616

IISALMI

Hammaslääkäri Juha Sirviö

Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi
puh. 017-825 002

JOENSUU

Teräskulman Hammaslääkäriasema

Siltakatu 14 B 25 A, 80100 Joensuu
Puh. 013-224 200

EHT Mikko Hyvärinen

Koskikatu 5, 80100 Joensuu Puh. 050-351 7706
Ilomantsi, Puh. 050-351 7706

JYVÄSKYLÄ

Hammaslääkäriasema Densens Oy

Kansakoulukatu 1, 40100 Jyväskylä
puh. 014 - 214 219

Vastaanotto Jämsässä:

Hammaskulma

Talvialantie 4, 42100 Jämsä, puh. 014 - 716 641

KARHULA

HELILÄN HAMMASLÄÄKÄRIT

Karhula Karjalant. 8

Ajanvaraus

puh. * (05) 260 6400

KOKKOLA

Hammaslääkärikeskus Kokkodent

Rantakatu 16, 67100 Kokkola

puh. 06-831 5563

KOTKA

KIINTEÄT HAMMAS- JA PROTEESIRATKAISUT

Hammaslääkäri

KIMMO KAUKONEN

Eteläinen Karjalantie 9, 48600 Karhula

puh. 05-225 9700

KUOPIO

DENTAALIPALVELU OY
HAMMASLÄÄKÄREIDEN
YHTEISVASTAANOTTO

Puijonkatu 23, 70100 Kupio
Puh. (017) 262 4443

Hammaslääkäri- ja erikoishammaslääkäripalvelut

Erikoishammasteknikko Esa-Matti Koponen

Puijonkatu 26 B 23, 3 krs., 70110 Kuopio

Puh. 017 - 261 3370

suun terveydeksi

Ari-Pekka Parviainen
Marikka Qvarnström
-suukirurgia

Sari Vuorenmies
-ehkäisevä hammashoito
-paikkaushoito

HammasAsema

Hoopaniemenkatu 38 B III krs KUOPIO

Puh. (017) 261 6535

LAHTI

Siltapuiston Hammaslääkäriasema

Aleksanterinkatu 25 a B, 15140 Lahti, puh. 03-877 377

www.siltapuisto.com

siltapuisto@phnet.fi

Hammas-Tiimi Oy EHT Timo Uuori

Rautatienkatu 21 B, 15100 Lahti

Puh. 03-752 7577

LIEKSA

Lieksan Hammassilta Ry

Siltakatu 1 B, 81700 Lieksa

Puh. 013-521 581

Hilkka Mäki-Kokkila

Timo Mäki-Kokkila

LOHJA

Plus Terveys Oy / Helmen Hammaslääkärit

Laurinkatu 32 B 21, 08100 Lohja

Puh. 019 - 321 456

MIKKELI

Mikkelin Hammaslääkärikeskus

Mikonkatu 3, 50100 Mikkeli, puh. 015 - 761 0100

NURMIJÄRVI

Uudenmaan Hammaspalvelu

Keskustie 5, 01900 Nurmijärvi

Puh. 0207 411 420

ORIMATTILA

Hammaslääkärikeskus Merja Hämäläinen

Erkontie 15 D, 16300 Orimattila

puh. 03-777 7031

OULU

OULUN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY

Isokatu 32 B, 3 krs
90100 Oulu

Puh. (08) 374 444

Fax (08) 377 096

Plus Terveys Oy

Erikoishammaslääkäri Kalevi Mähönen

Kirkkokatu 10, 2 krs., 90100 Oulu

Puh. 08 - 311 3845

Hammaslääkäri Heikki Kantola

Hallituskatu 9, 2 krs, 90100 Oulu

puh. 08-311 8036

RAUMA

Valtakadun Hammaslääkäriasema Oy

Valtakatu 13, 26100 Rauma

puh. 02-822 1711

RIIHIMÄKI

KIINTEÄT HAMMAS- JA PROTEESIRATKAISUT

Hammaslääkäri

KIMMO KAUKONEN

Hämeenkatu 24-26 3krs.

11100 Riihimäki

puh. 019-724 880

Fysioterapiapalveluja sotaveteraaneille

ANJALANKOSKI

Myllykosken Fysikaalinen Hoitolaitos

Seurantalo puh. 05-325 5911,
Inkeröisten palvelukeskus, Valtatie 10
puh. 05-367 4916

Myllykosken Lääkintävoimistelu Ky

Ravimiehentie 12, Anjalankoski
Puh. 05-325 5864

ESPOO

Rakentajainrinne 3 B
02330 Espoo
Puh. 0500-7300 77

Fysioterapeutti
Tarja Leppänen

Kaukalahden Fysioterapia Oy

Kuninkaankartanontie 5 B
puh. 09-811 818
Kotikäynnit lääkärin läheteellä

Espoon Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Tapiolan Keskustorni 5 krs.
puh. 09-466 019

FYSIOSPORTTIS

FYSIOTERAPIAN JA LIIKUNNAN ASIAANTUNTIJA
SPECIALISTEN INOM FYSIOTERAPI OCH MOTION

• ESPOO • KAUNIAINEN • HELSINKI • VANTAA

CALL CENTER (09) 540 4340

www.fysiosporttis.fi

TERVETULOA! VÄLKOMMEN!

EURAJOKI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kuntotaito Oy

Tohkantie 8, 27100 Eurajoki, puh. 02-868 3270
Sahamäentie 26, Lappi, puh. 02-826 1717
Kalliokatu 2, Rauma, puh. 02-825 1551

Olkiluodon Terveysasema

Puh. 02-838 16775

FORSSA

Fysikaalinen Hoitolaitos Forssan Kuntouttamislaitos Oy

Pekolankatu 3, puh. 03-435 5651

HAAPAJÄRVI

Haapajärven Lääkäritalo Oy / Fysiokolmio

Kauppakatu 9, puh. 08-763 575
Reisjärvi, Anjalantie 9, puh. 08-776 770

HAUHO

Hauhon Lääkintävoimistelu Oy

Tiina Sissala & Antti Huikkonen
Sullituntie 5, Virastotalo, 14700 Hauho
puh. 03-675 1808

HEINOLA

Heinolan Fysito Ky Aalto

Virtakatu 4, puh. 03-714 2041

Heinolan Lääkintävoimistelu

Savontie 14, puh. 03-7154 195

HELSINKI

Helsingin Fysioterapia Ky

Hämeentie 35 A, puh. 09-701 3216

FYSIOTERAPIA • LYMFATERAPIA •
JALKOJEN HOITO • HIERONTA •
AKUPUNKTIO • RYHMÄJUMBAT

OULUNKYLÄN KUNTOUUTUS

Mäkitorpantie 19, 00640 Helsinki P. 728 2475
e-mail: oulunkylan.kuntoutus@kolumbus.fi

FYSIKAALINEN HOITOLAITOS
NASSINELLA OY

Perämiehenkatu 5
00510 HELSINKI

(09) 633 474

fysioterapeutit
TARJA JA MARIKA

Malmin Fysioterapia Ky

Kirkonkyläntie 8, 00700 Helsinki
Puh. 09-345 1551
e-mail: malminfysioterapia@kolumbus.fi

Myllypuron Fysikaalinen Hoitolaitos Maj-Len

20-vuoden kokemuksella sotiemme
veteraanien kuntotusta
Myllypurontie 1, Liikuntamylly, puh. 09-349 5245
www.fysiomylly.com

Lauttasaaren Fysikaalinen Hoitolaitos

Raija Kaila
Pohjoiskaari 9 A, 00200 Helsinki
Puh. 09-6820 201
- myös kotikäyntejä
Erikoisosaamistamme: Ikäihmisten, veteraanien ja
dementoituneiden kuntoutus.
Myös kodeissa ja hoitolaitoksissa.
Geriatrinen Fysioterapia

Meilahden Fysioterapiakeskus

Topeliuksenkatu 36 A 4, puh. 09-241 4606

Fysioterapia Kuntokasino Ky

Itälahdenkatu 18 A, 00210 Helsinki
Puh. 09-671 165

Ikäihmisten, veteraanien ja dementoituneiden kuntoutus
Kotona ja hoivakodeissa

Fysi@Geriatra®

ESPOO, HELSINKI, VANTAA
Puh: 09-3922 302, 0400-552 492
Kyläkirkontie 6-10 E, 00370 HELSINKI

Fysioterapia Hannele Immonen

Fysioterapeutit Hannele Immonen ja Susanna Tähtinen
- Myös akupunktio
Hollantilaisentie 9 A, 00330 Helsinki, puh. 09-485 806

HELSINKI

Katajanokan Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Merisotilaankatu 3, 00160 Helsinki
Puh. 09-629 284

Kuuppakaari 10, Helsinki
Passaat 2. krs.
* FYSIOTERAPIA
* LYMFATERAPIA
* HIERONTA
* VETERAANIKUNTOUUTUS puh. 343 2044

HÄMEENLINNA

Hättilän Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Viipurintie 36, puh. 03-674 1237

ILOMANTSI

Ilomantsin Fysikaalinen Hoitolaitos Uarpu ja Uoitto Heinonen

Kauppatie 32, puh. 013-881 147

IMATRA

FysioNiska

Vuoksenniskantie 54, 55800 Imatra
puh. 05-433 3211

IVALO

Ivalon Lääkintävoimistelu Oy

Metsätie 5, puh. 016-661 388 ja 0400-188 732

JUVA

Lea Hyötyläinen
Juvantie 5, 51900 Juva, puh. 015-651 551

JÄMSÄNKOSKI

Jämsänkosken Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Aira Pütönen, Koivutie 3 C 19, 42300 Jämsänkoski
puh. 014 - 746 975

JÄRVENPÄÄ

Järvenpään Kuntohoito

Kansakolunkatu 32 B 1
puh./fax 09-291 7177
www.jarvenpaankuntohoito.fi

KAJAANI

Teppanan Fysikaalinen Hoitolaitos

Rekitie 1, puh. 08-629 290

KANGASALA

Kangasalan Lääkintävoimistelu Ky

Torikatu 1, 36200 Kangasala
Puh. 03 - 377 0297

Fysioterapiapalveluja sotaveteraaneille

KAUSALA

Kausalan Fysioterapia Ky

Merrankuja 3 C, 47400 Kausala
puh. 05-326 0328

KERAVA

Keravan Lääkintävoimistelu Oy

Sibeliuksenkatu 19, 04200 Kerava
puh. 09-242 9804
www.keravanlaakintavoimistelu.fi

KOKEMÄKI

Fysikaalinen Hoitolaitos Huhtala & Salo

Tukkilantie 27, puh. 02-546 1631

KOUVOLA

Fysikaalinen Hoitolaitos Jukka Parikka Ky

Kouvolan Manuaalinen Terapia

Kauppalankatu 19, puh. 05-3122 381, fax 05-3753656

KUUSAMO

Fysioterapiakeskus Ketola & Mustonen

Kelantie 4 A 2, 93600 Kuusamo, puh. 08-852 2424

KUUSANKOSKI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kuusaan Kuntoutus

Fysioterapeutti Marjo Lakka
Valtakatu 53-55, 45700 Kuusankoski,
puh. 05-379 2492

LAHTI

Lahden Fysteam Oy

Vapaudenkatu 23 B, 15140 Lahti
puh. 03-8858 600

LAPINLAHTI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Juhani Ahontie 4, puh. 0207 981 451

LEMI

Fysikaalinen Hoitolaitos Savikunto Oy

Toukkalantie 4, puh. 05-4146328
www.savikunto.info

LOHJA

Lohjan Fysikaalinen Hoitolaitos Oy

Kauppakatu 5-9 (Lohjantähti), 08100 Lohja
puh. 019-321 104

LOIMAA

Kanta-Loimaan Fysioterapia

Hirvikoskentie 221, Loimaa
puh. 02-762 7187

MELLILÄ

Mellilän Fysioterapia

Sahantie 3, Mellilä
puh. 02-767 1424

MYNÄMÄKI

Kunto-Rennox Fysikaalinen Hoitolaitos

Hanna Käkönen
Keskuskatu 18, puh. 02-430 6492
gsm. 040-847 5517

Mynämäen Kuntoutus Ky

Virastotie 2, puh. 02-430 6077

MYRSKYLÄ

Fysikaalinen Hoitolaitos Hele-Fysio

Keskustie 12, puh. 019-677 0720

NAKKILA

Nakkilan Fysioterapia

Kauppatie 1, 29250 Nakkila
Puh. 02-537 4855

NASTOLA

Nastolan Fysikaalinen Hoitolaitos

Timpurintie 2, puh. 03-762 4888
- Veteraanien asialla jo yli 33 vuotta -

NIVALA

Nivalan Fysioterapia Oy

Fysioterapeutit: Esa Laakkonen ja Jenny Arvola
sekä Kuntohoitaja Anne Murto
Toripiha 1, 85500 Nivala
Puh. 08-440 733, gsm. 044-296 4042

NURMES

Nurmeksien Fysikaalinen Hoitolaitos

Porokylänkatu 18, puh. 013-461 777

NURMIJÄRVI

Fysioterapia Kärkkäinen

Pratikankuja 4 B, puh. 09-250 9898

ORIPÄÄ

Oripään Fysioterapia

Mörkömäentie 3, 32500 Oripää
Puh. 02-766 1254

ORIVESI

Oriveden Fysioterapia Taru Kalela

Koulutie 1, 35300 Orivesi
puh. 03-3352 826

PALOKKA

Palokan Fysioterapia

Olavintie 1, puh. 014-677 777

PELLO

Pellon Fysikaalinen Hoitolaitos Oy

elv Heli Järnström, ft Jari Rundgren
Yksityislääkärin vastaanotto
Kunnantie 2, 95700 Pello, puh. 016-513 066

PIELAVESI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Toritie 2, Puh. 0207 981 450

PORVOO

Fysiopiste Lena Granfelt

Rihkamakatu 10, 06100 Porvoo
puh. 019-584 915

RAAHE

Veteraanikuntoutusta,
Lääkintävoimistelu,
Hierontaa

Antinkankaantie 30, 92130 Raahen
puh. 08-220 444
Siikajoen sivupiste, puh. 044-522 0480

RIIHIMÄKI

Riihimäen Fysioterapia

Fysikaalinen hoitolaitos
OMT-FYSIOTERAPIA
Hämeenkatu 25-27 (Majakka)
11100 RIIHIMÄKI

Puh. (019) 736 663 GSM 050 585 0045

SAVITAIPALE

Fysikaalinen Hoitolaitos Savikunto Oy

Peltoinlahdentie 11, puh. 05-416 0990
www.savikunto.info

SEINÄJOKI

Suomen Terveystalo

SEINÄJOEN TYÖTERVEYSKESKUS

FYSIOTERAPIA

Kauppakatu 30
60100 Seinäjoki
www.terveystalo.com

Puh. 06-420 2500
Fys. 06-420 2524
Fax. 06-414 1650

Fysioterapiapalveluja sotaveteraaneille

SIEVI

Sievin Fysikaalinen Hoitolaitos

Matinpolku 12, 85410 Sievi
puh. 08-480 348

SIMPELE

Simpeleen Fysikaalinen Hoitolaitos & Kuntokulma

Fysioterapeutti MIRJA RÄTY
Lakkakuja 1 C 13, 56800 Simpele
puh. 05-437 1084

TAMPERE

Aktiivi-Fysioterapia Oy

Hervanta, p. 03-285 2740
Härmälä, p. 03-266 0979
Kaukajärvi, p. 03-363 6205
Pyynikki, p. 03-222 3787
Tesoma, p. 03-345 0650
Tullin alue, p. 03-222 3789

Tampereen Sairashuolto Ky

Petsamonkatu 14, puh. 03-255 0655

Fysioterapeutti Uirpi Reijonen

- Kotikäyntejä (hoitokäyntisarjoja)
- Omaishoitajille ohjausta avustamiseen
Puh. 040-514 8860

TAMPERE

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy

(Poliioinvalidit ry)
- 50 vuotta palvelua -
Kyttälänkatu 5 (katutaso), 33100 Tampere
puh. 03-3142 5800
www.tampereenkuntouttamislaitos.fi

TURKU

Fysioterapia Anterior

Turku / Verkahovi, Verkatehtaankatu 4,
puh. 02-415 7150

TUUSNIEMI

Tuusniemen Kuntoutus Ky

Poikkitie 2, 71200 Tuusniemi,
puh. 040 - 545 5788 ja 040 - 535 7544

VIITASAARI

Fysioterapiakeskus Tupuna

Keskitie 8, 44500 Viitasaari
puh. 0207 981 452

VILPPULA

Vilppulan Fysio Oy

Kaarikatu 5, puh. 03-471 3288

VIROLAHTI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kaakon Kuntohoito Oy

Virojoki, puh. 05-347 1630 , 040-596 4203
Klamila, puh. 040-7717 468

YLÄNE

Yläneen Kuntoutus

OMT-fysioterapeutti ARTO JOKELA • akupunktiot
Vodder-lymfaterapeutti/työfysioterapeutti
SATU TIKKINEN
Koulutie, Palvelutalo, 21900 Yläne
puh. 02-256 3875

ÄHTÄRI

Ähtärin Kuntohoito Ky

Ostolantie 15 B 1, 63700 Ähtäri
Puh. 06-533 1490

ÄÄNEKOSKI

Torikatu 5 1 A, 44100 Äänekoski
puh. 014-520 580
e-mail.fysiokanervo@co.inet.fi

Äänekosken Fysiopiste

Kauppakatu 23, 44100 Äänekoski
puh. 014-523 099

Rakennusliike Löf&Hakala Ky

Kittilä

Kone&Laitesennus Pekka Olkkonen

Klaukkala

RV Line Oy Ab

Kokkola

Rakennuspalvelu V.M.Rita Ky

Kolari

AD Autokorjaamo Kimmo Hynninen

Kotka

Kuljetus Lampinen Oy

Kotka

Metallisorvaamo M.Hakala Oy

Kouvola

Tilausliikenne Kaitsu

Vaaralantie 9, 80910 Kulho
puh. 0500-374 935

Tuotamme Spektroliittikiveä rakentamiseen, kotimaahan ja vientiin.

Savon Kivi Oy

Saukontie 25, Kuopio
puh. 040 740 3650
www.savonkivi.com

Kuopion Kuumasinkitys Oy

Kuopio

Laskenta Salolahti Oy

Kuopio

Kuopion Putkiapu Ky

Kuopio

KUUSAMON YHTEISMETSÄ

ONNEA 50 -VUOTIAALLE 50 -VUOTIAALTA!

osoite Kitkantie 21, 93600 Kuusamo
puhelin 040 750 0026
internet-osoite www.koillismaa.fi/yhteismetsa

Taxi Kaj Öhman

Kvevlax
puh. 0500-312 293

Epsony Oy

Kylmäkoski

Betonityö Nurminen Oy

Ylöjärvi

Rautalaaki Oy

Ylöjärvi

**Keski-Suomen
Painotuote Oy**

Äänekoski

T:mi Hannu Järvenpää

Hyvinkää

L-Pelti Ky

Hämeenlinna

**Tilintarkastaja
Ari Niemensivu**

Hämeenlinna

Erikoishammasteknikko valmistaa suoraan asiakkaille kokohammasproteesit ja huoltaa ne. Erikoishammasteknikkoliiton jäsen on järjestäytynyt terveystalvelujen tuottaja. KELA korvaa hammashuollon kustannuksia Veteraaneille ja Miinanraivaajille edelleen.

Erikoishammasteknikkoliiton jäsenet palveluksessasi:

ESPOO**EHT Juha Tarvainen**

Oravannahkatori 1, Tapiola, 02120 Espoo
Puh. 09 - 466 462

JÄMSÄ**EHT Terho Parikka**

Koskentie 2, 42100 Jämsä
puh. 014-713 711

SALO**EHT Marko Rosendahl**

Helsingintie 4 (katutaso), 24100 Salo
Puh. 02 - 731 2253

HAAPAVESI**EHT Vesa Kuusirati**

Urheilutie 49, 86600 Haapavesi
puh. 08-451 075

KAUSTINEN**EHT Ossi Penttilä**

Kaustintie 5, 69600 Kaustinen
puh. 06-861 1808

SODANKYLÄ**EHT Erkki Melamies**

Jäämerentie 14, 99600 Sodankylä
puh. 016-612 280

HELSINKI**EHT Merja Vesamäki**

Helsinginkatu 9, 00500 Helsinki
puh. 09-716 151

LAHTI**EHT Marjukka Uuttu**

Vapaudenkatu 14 B, 15110 Lahti
puh. 03-752 5757

TURKU**EHT Jaakko Laine**

Kauppiaskatu 10 C, 20100 Turku
puh. 02-233 6018

EHT Elina Heinonen

Kontulan ostoskeskus, 00940 Helsinki
puh. 09-342 6264

LAPPEENRANTA**EHT Pekka Porali**

Tietäjänkatu 2 C 26, Lappeenranta
puh. 05-415 3270

VAASA**Alueen Hammas
EHT Ilkka Garaisi**

Kauppuuistikko 20 B, 65100 Vaasa
puh. 06-312 1233

EHT Mauno Marttila

Tallbergin Puistotie 7, Puh. 09 - 692 2185
vastaanotto myös Pakilassa, Pakilantie 50,
Puh. 09 - 754 2517

LOIMAA**EHT Juha Nepponen**

Väinämöisenkatu 6 B, 32200 Loimaa
puh. 02-762 2393

VALKEAKOSKI**EHT Osmo Karvinen**

Sääksmäentie 17-19 A, 37600 Valkeakoski
puh. 03-584 7044

EHT Ossi Vallemaa

Hämeentie 10 A 1, 00530 Helsinki
Puh. 09-565 8560

MIKKELI**EHT Kalervo Hynninen**

Maaherrankatu 14 A 1, 50100 Mikkeli
puh. (015) 161 536

VANTAA**Myyrinhammas
EHT Into Anttila**

Iskostie 4, Myyrmäki
Puh. 09-563 1500

HYVINKÄÄ**EHT Ari Kulo**

Uudenmaankatu 5-9, 05800 Hyvinkää
puh. 019-439 997

OULU**EHT Esa Ontero**

Kirkkokatu 17 A 19, 90100 Oulu
puh. 08-311 8252
vastaanotto myös Haukiputaalla sop.mukaan

YLIVIESKA**EHT Martti Peltosaari**

Torikatu 3, 84100 Ylivieska, puh. 08 - 420 499
vastaanotto myös Sievissä puh. 040 - 555 1115

HÄMEENLINNA**EHT P. Kari-Koskinen**

Linnanniemenkatu 8, 13100 Hämeenlinna
puh. 03-616 9777, GSM 0500-486 831

PORVOO**EHT Pekka Juurikko**

Lundinkatu 10 B, 4 krs., 06100 Porvoo
puh. 019-524 4433

ÄÄNEKOSKI**EHT Merja Salminen**

Kotakennäntie 8, 44100 Äänekoski
puh. 014-522 127

Kokoonnutaan

Tammitykiöstö / Jatkosodan KTR 8

Ravintola Tekniskasta on varattu kabinetti lounastapaamistamme varten 12.10.kello 12.00.

tehtäväksi saaneet

Niilo Voipio ja Bror Hästö

Kilta 9200:n (Panssaridivisioonana perinnekilta) vuosikokous pidetään 19.9 alkaen kello 13.00 hotelli Arthurissa, Helsingissä. Osoite Vuorikatu 19.

Ilmoittautumiset Ukki Vuolakselle (02) 635 4643 tai Heikki Salolle (09) 588 1121 tai 040 592 9724.

Raskas Psto 41:n veteraanit

Kokoonnumme 10.10. kello 13.00 ravintola Motissa, Töölöntorinkatu 2.

Tervetuloa vaimon tai seuralaisen kanssa. Ilmoita tulostasi ennakkoon: Jaakko Kasurinen (09) 854 7211 tai 040 7250450, Esa Pirtinheimo (09) 724 4132 tai 041 854 6225.

Haetaan yhteyttä

16.SAutoK / 11.SAutoK

Löytyykö ketään veteraania, joka oli 16.SAutoK:ssa 3.11.1941 - 13.1.1942 ja/tai 11.SAutoK:ssa 14.1.1942 - 25.11.1944.

Kaipaam päiväkirjoja, muistiinpanoja, valokuvia tmv. tietoa ko. komppanioista Isäni Voitto Kalervo Anttila palveli noissa yksiköissä auton apukuljettajana ja autonkuljettajana.

Tiedot tulevat yksityiseen käyttöön. Voin lainata, valokuvata, scannata tai ottaa sähköpostin liitetiedostona ko. tiedot. Otathan yhteyttä:

Upseerikoulun 57. kurssi kokoontuu vuosilounaalle 7.11, kello klo. 12.00 Helsingin Suomalaisella Klubilla, Kansakoulukuja 3. Kurssiveli B-E Björnström esittää Suuriruhtinasmaan vaukunan ja Suomen lipun historian. Lounaalle voi osallistua myös elämäkumppaninsa, muun perheenjäsenen tai seuralaisen kanssa. Ilmoittautumiset klubimestarille viimeistään edellisenä päivänä puhelimitse (09) 586 8830 tai faksilla (09) 694 6090.

UK 59:n vuosilounas nautitaan Helsingin Suomalaisella Klubilla (Kansakouluja 3) perjantaina 16. marraskuuta klo 12.00. Aterian jälkeen muisteluksia. Ilmoittautumiset klubimestarille 14.11. mennessä puh. 09-5868830. Mainitse kurssin yksikkösi! Kunniamerkit. Tervetuloa - myös saattajat! - *Toimikunta*

040-7490919 tai E-mail: anttil.h@elisanet.fi Hannu Anttila

Haen yhteyttä kaikkiin henkilöihin, jotka olivat mukana kev. Os. 7:n Jr 6 hyökkäyksessä 28 - 29.6.1941 Ensoon. Etenkin Eino Lavénin kanssa samassa joukossa olleet. Lähetä kortti, kirje tai soita.

Pauli Virtanen, Luhdintie 1 A, 28130 Pori. Puhelin 040 5113 407.

Ristikon ratkaisu

				U	K	K	O		M	A	A	T		L	O	T	T	A							
				H	A	A	R	L	A		U	R	A	N	I	L	E	V	O						
				K	I	M	I		I	L	T	A		I	T	I	O	E	M	A	T				
				A	S	E	I	S	T	A	U	T	U	N	U	T		M	I	E	S				
				V	A	R	T	I	O	P	A	I	K	K	A		A	L	T	A					
				A		A		N		A	S	T	I	A		K	A	K	I		K				
E	L	E	G	A	N	T	T	I	U	S				T	A	V	U		K	A	K	E			
S		R	I	T	A				E	R	O	S	A		N	O	K	K	A		U				
T	E	I	N	I	T				A	V	A	R	U	U	S		I	K	A	R	A	J	A		
E	S	K	I	M	O				K	U	T	S	U	V	A		P	U	S	A	K	A	T		
	S													O		A	R	O	T	U	L	I	A	T	
H	I	U	K	S	E	T			K	O	T	I		I	H	A		V	A	J	A				
A	I	N	E						M	A	U	R	I		M	E	I	R		L	A	I	T	O	S
O	V	E	L	U	U	S			A	L	P	O		R	I	A	L		K	I	D	E			
T	I	T	O						T	E	S	T	I		T	A	I	T		A	P	A	T	I	A

Virkestä muistiasi

-tehtävän oikeat vastaukset:

- Oikea vastaus:** Neuvostoliitto ja Puola. Toistamiseen Neuvostoliitto esti Suomen jäsenyyden vuonna 1949.
- Oikea vastaus:** Suomen pisin tunneli. Vaunujen ikkunat peitettiin ulkopuolelta junamatkan ajaksi.
- Oikea vastaus:** 64 000 hevosta. Niistä 4 300 kaatui ja 3 300 haavoittui
- Oikea vastaus:** Kaikki nämä laulut
- Oikea vastaus:** 5 miljoonaa eli 10 paitaa miestä kohden. Jalkineita kului 2,3 miljoonaa paria
- Oikea vastaus:** Ministeri
- Oikea vastaus:** Vyöllä ja kokardilla varustettu siviilipuku. Nimensä tämä sotisopa sai silloisen pääministeri Cajanderin mukaan protestiksi siitä, että hallitus oli nuukaillut puolustusmäärärahoissa.

Olen suomalaisen ruuan tekijä

Tästä merkistä tunnistat suomalaisen viljelijän. Hän tietää missä hyvä ruoka kasvaa ja miten metsään saadaan meininkiä. Meiltä saat yhteyden 020 413 2316

MTK

Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry - Finlands Krigsveteranförbundet rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Korkeavuorenkatu 41 A 7
00130 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

Osoitteen muutokset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
Korkeavuorenkatu 41 A 7
00130 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraaniliiton lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Aarno Strömmer
Kirkkokatu 67 B 23
90120 Oulu
puh. ja faksi (08) 311 5282
sähköposti aarno.strommer@mail.suomi.net
Jäsenet: Antti Henttonen, Olavi Karttunen, Anni Grundström, Matti Lukkari, Eeva Nieminen, Nils-Börje Stormbom, Pertti Nieminen, Markku Seppä, Jyrki Vesikansa, sihteeri Markku Rämö

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2007

1/07: 21. helmikuuta, 2/07: 18. huhtikuuta,
3/07: 13. kesäkuuta, 4/07: 19. syyskuuta,
5/07: 31. lokakuuta, 6/07: 12. joulukuuta.

Ilmoitushinnat

1,35 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Äänikasetit lehdestä

Sotaveteraaniliiton lehden pääsisällön saa myös äänikasetteina, joiden vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Äänikasetit voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta Korkeavuorenkatu 41 A 7 puh. (09) 6126 2014
sähköposti helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy
Mikkolantie 20
00640 Helsinki
puh. (09) 877 6136, 040 735 7531
faksi (09) 726 1306
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittoto PrintOne
PL 23 (Mikkolantie 20)
00661 Helsinki
puh. ja faksi (09) 711 100
sähköposti printone@printone.fi

Painopaikka

Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2006
ISSN 0782-8543

*otaveteraanien panosta
itsenäisyytemme puolesta
muistaen ja kunnioittaen*

